

14. Képzés és Gyakorlat

Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia

14th Training and Practice International
Conference on Educational Science

Program és absztraktok
Program and Abstracts

**14. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi
Neveléstudományi Konferencia**

Program és absztraktok

**14th Training and Practice International Conference on
Educational Science**

Program and Abstracts

**14. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi
Neveléstudományi Konferencia**

2021. szeptember 2–4.

Program és absztraktok

**14th Training and Practice International Conference
on Educational Science**

September 2–4, 2021

Program and Abstracts

Szerkesztette | Edited by
Podráczky Judit | Judit Podráczky

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
Kaposvár, 2021

Szerkesztette
Podráczky Judit (MATE Neveléstudományi Intézet)

Technikai szerkesztő
Petőné Csima Melinda, Varga Ilona

Olvasószerkesztő
Kopházi-Molnár Erzsébet, Kövérné Nagyházi Bernadette

Borítóterv
Farkas Beáta

© Szerzők, 2021
Szerkesztés © Podráczky Judit, 2021

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: [CC-BY-NC-ND-4.0.](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Ennek értelmében a mű szabadon másolható, terjeszthető, bemutatható és előadható, azonban nem használható fel kereskedelmi célokra, továbbá nem módosítható és nem készíthető belőle átdolgozás, származékos mű. A licenc alapján a szerző vagy a jogosult *által meghatározott módon fel kell tüntetni a szerző nevét és a szerzői mű címét.*

A kiadvány az EFOP-3.9.2-16-2017-00014 azonosító jelű, Humán kapacitások fejlesztése térségi szemléletben – Észak-Somogyban című pályázat támogatásával valósult meg

Kiadja
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
Cím: MATE Kaposvári Campus, 7400 Kaposvár, Guba Sándor utca 40.
Tel.: +36 82 505 800/5000 mellék
Honlap: <https://kaposvar.uni-mate.hu/hu/intezetek/nevelestudomanyi-intezet>
Felelős kiadó: Józsa Krisztián PhD, intézetigazgató

ISBN 978-963-269-962-2 (pdf)

14. KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT NEMZETKÖZI NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA

Kaposvár, 2021. szeptember 2–4.

A KONFERENCIA HÁTTÉRINTÉZMÉNYEI

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi
Intézet
Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A KONFERENCIA TUDOMÁNYOS PROGRAMBIZOTTSÁGA

Csíkos Csaba, Szegedi Tudományegyetem
Engler Ágnes, Debreceni Egyetem
Híves-Varga Aranka, Pécsi Tudományegyetem
Josip Ivanovic, Újvidéki Egyetem
Papp Gabriella, Eötvös Loránd Tudományegyetem
Podráczky Judit, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (elnök)
Varga László, Soproni Egyetem

A KONFERENCIA SZERVEZŐBIZOTTSÁGA

Belovári Anita
Bencéné Fekete Anikó Andrea
Betyár Gábor
Borné Péter Orsolya
Gyöngyösiné Szabó Judit
Kopházi-Molnár Erzsébet
Kövérné Nagyházi Bernadette
Petőné Csima Melinda (titkár)

A KONFERENCIA HELYSZÍNE

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus
7400 Kaposvár, Guba Sándor u. 40. Tel.: (82) 505-800

A KONFERENCIA HONLAPJA, E-MAIL-CÍME

<https://kepzesesgyakorlat.uni-mate.hu/>

kgykonf@uni-mate.hu

Honlapkészítő: Betyár Gábor, SZTE

TARTALOM

KÖSZÖNTŐ	9
WELCOME MESSAGE	11
ÁTTEKINTŐ ÉS RÉSZLETES PROGRAM/ OVERVIEW AND DETAILED PROGRAM	13
Áttekintő program	15
Részletes program	16
ABSZTRAKTOK/ABSTRACTS	33
Plenáris előadások	34
Szekció-, szimpozium- és poszterelőadások	34
Előadók	34

KÖSZÖNTŐ

A 14. alkalommal sorra kerülő Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia Tudományos Programbizottsága és Szervezőbizottsága nevében tisztelettel köszöntöm a konferencia résztvevőit és a kötet olvasóit.

Tavaly – a Covid-19 vírussal összefüggő korlátozások miatt, rendhagyó módon – online felületen rendeztük meg a konferenciát. Az előkészítés folyamatát, majd a program egészét különleges izgalom kísérte, hiszen 2020 áprilisában az országban az elsők között voltunk, akik háromszáz fölötti regisztrált résztvevővel többnapos online konferencia rendezésére vállalkoztunk. A kollégák az online formára nyitottak voltak, az informatikai háttér is stabilnak mutatkozott, a feladatot mindent összevetve jól megoldottuk, mégis hiányérzetünk maradt, mert a legjobb virtuális tér sem képes a személyes kontaktokkal kialakítható légkört és tevékenységeket visszaadni. Az idei rendezvényt éppen ezért a hagyományos formához visszatérve készítettük elő, és nagyon bízunk abban, hogy 2021. szeptember 2–4. között személyes találkozások keretében cserélhetjük ki a gondolatainkat!

Változás az előző évhez képest az is, hogy a konferencia immár két alapítványi fenntartású felsőoktatási intézmény kooperációjában valósul meg. A modellváltásra a Soproni Egyetem esetében 2020 szeptemberében, a Szent István Egyetem esetében 2021. február 1-től került sor. Ez a változás az utóbbi intézményben névváltozással és jelentős szervezeti átalakítással járt együtt, melynek következtében a korábbi Pedagógiai Kar mára a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézeteként létezik.

Bírálati rendszerű konferenciánkra az idén 222-en regisztráltak. A tematikus előadások harmincöt szekcióba rendeződnek, emellett egy szimpóziumra és egy poszterszekcióra kerül sor. A szekciók beosztása során ezúttal nem az előadások nyelvére, inkább a tematikai kapcsolódásokra figyeltünk, ezért a külföldi résztvevőket, illetve az angol nyelven előadni kívánókat nem választottuk külön.

A programot gazdagító plenáris előadások aktuális kihívásokra reflektálnak. Az elmúlt időszakban megvalósuló online oktatás nagyon sok vonatkozásban változást hozott, a szociális tér, ezzel együtt a társas fejlődés lehetőségeinek beszűkülése azonban az egész folyamatot áthatotta. A nyitóelőadásra ezért Kasik Lászlót, a Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézetének egyetemi docensét kértük fel, aki angol nyelven tartja meg előadását *Characteristics of social problem-solving in childhood and adolescence* címmel. Az előadás a szociálisprobléma-megoldás folyamatának komplexebb megértését, illetve az ezt fókuszba állító iskolai programok kidolgozását segíti.

Perlusz Andrea, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának főiskolai tanára, *Gondolatok az integrációról–inklúzióról a képzés és gyakorlat összefüggésében* című plenáris előadásában az integráció-inklúzió kontextusában kapcsolódik a társas-szociális készségek fejlesztéséhez.

A második nap plenáris előadója Steklács János, a Pécsi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézetének professzora, aki a tanítást és tanulásmódszertant a középpontba állítva tekinti át a közelmúlt főbb tanulságait. Előadásának címe: *Jelen és jövőkép az oktatásban a 2020-21-es pandémia után.*

A Tudományos Programbizottság nevében ezúton is köszönöm a bírálati folyamatban és a konferencia lebonyolításában szekcióelnökként közreműködő kollégák munkáját. Köszönet illeti a szervezőbizottság aktív tagjainak áldozatos munkáját is: nélkülük a rendezvény nem jöhetett volna létre.

A konferencia Tudományos Programbizottságának és Szervezőbizottságának nevében a résztvevőknek kellemes időtöltést, hasznos szakmai tapasztalatszerzést és eszmecserét kívánok!

Podráczky Judit
a konferencia elnöke

WELCOME MESSAGE

I welcome the participants of the conference and the readers of the volume warmly on behalf of the Scientific Programme Committee and the Organizing Committee of the 14th Training and Practice International Conference on Educational Science.

Last year – because of the restrictions due to Covid-19 virus, in an unusual way – we organised the conference on an online platform. The preparation process, then the whole programme were followed by special excitement, because in April 2020 we were among the first ones in the country who undertook to organise a several day long online conference with over three hundred registered participants. The colleagues were open to the online form, the technological background seemed to be stable as well, on the whole we resolved the situation well, still we had a sense of lack, because even the best virtual space is not able to reproduce the atmosphere and activities which can be formed with the help of personal contacts. That is why we have prepared the event in the traditional form this year, and we hope that we can exchange our thoughts in the form of face-to-face meetings between 2–4. September, 2021!

As compared to the previous year, it is also a change that the conference is implemented in cooperation with two higher education institutions with foundation maintainers. The model change took place in September 2020 in case of the University of Sopron, and on 1st February 2021 in case of Szent István University. This change went hand in hand with the change of the name and significant structural remodeling in case of the latter one, the consequence of which is that the former Faculty of Pedagogy exists as the Institute of Educational Science of the Hungarian University of Agriculture and Life Sciences.

222 people have registered for our review based conference this year. The thematic based presentations have been arranged into thirty-five sections, besides them there will be a symposium and a poster section as well. During the arrangement of the sections attention has not been paid to the language of the presentations, rather the thematic links have been taken into account, which is why the foreign participants and those who would like to present in English have not been separated.

The plenary sessions enriching the programme reflect on current challenges. Online education realised recently has brought changes in several respects, but the narrowing of the social space, and together with it the possibilities of social development, have pervaded the whole process. That is why we have asked László Kasik, associate professor of the Institute of Education of University of Szeged for the opening session, who is going to have an English presentation entitled Characteristics of social problem-solving in childhood and adolescence. The presentation helps the more complex understanding of the process of social problem solving, and the elaboration of school programmes putting it into their focus.

Andrea Perlusz, college professor of Eötvös Loránd University Bárczi Gusztáv Faculty of Special Needs Education, in her plenary lecture entitled Thoughts on integration–inclusion in the context of training and practice joins the development of social skills in the context of integration-inclusion.

The plenary lecturer of the second day is János Steklács, professor of the Institute of Education of University of Pécs, who is going to take a closer look at the most important lessons of the recent past with teaching and learning methodology in the centre. The title of the presentation is: Present and vision in education after the pandemic of 2020-21.

On behalf of the Scientific Programme Committee I would like to thank the work of the colleagues participating in the review process and the conducting of the conference as section chairs. Many thanks to the active members of the organizational committee for their dedicated work: without them the event could not have been organised.

On behalf of the Scientific Programme Committee and Organizational Committee of the conference I wish the participants a good time, useful professional experience and exchange of views!

Judit Podráczy
president of the conference

***ÁTTEKINTŐ ÉS RÉSZLETES PROGRAM/
OVERVIEW AND DETAILED PROGRAM***

Áttekintő program

10:30–11:00	Regisztráció
11:00–11:15	<p>Megnyitó, köszöntők</p> <p>A konferenciát megnyitja Podráczy Judit, a konferencia elnöke.</p> <p>A résztvevőket köszönti Kovács Melinda, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem tudományos és minőségbiztosítási rektorhelyettese.</p> <p>A résztvevőket köszönti Kissné Zsámboki Réka, a Képzés és Gyakorlat folyóirat főszerkesztője.</p>
11:15–12:45	<p>Plenáris előadások</p> <p>Steklács János: Jelen és jövőkép az oktatásban a 2020-21-es pandémia után PTE Neveléstudományi Intézet</p> <p>Perlusz Andrea: Gondolatok az integrációról – inklúzióról a képzés és gyakorlat összefüggésében ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar</p>
13:00–14:00	Ebéd
14:00–15.45	Szekcióülések
15.45–16.00	Kávészünet
16.00–17.45	Szekcióülések
19.00–	Vacsora és zenés est

2021. szeptember 3. (péntek)

9:00–10:45	Szekcióülések
10.45–11.00	Kávészünet
11.00–11.45	<p>Plenáris előadás</p> <p>László Kasik: Characteristics of social problem-solving in childhood and adolescence SZTE Neveléstudományi Intézet</p>
12.00–13.45	Ebéd
14.00–15.45	Szekcióülések
15.45–16.00	Kávészünet
16.00–17.45	Szekcióülések
19.00–	Vacsora és kulturális program

2021. szeptember 4. (szombat)

9.00–13.00	Kirándulás a bőszenfai Szarvasfarmra
13.00–13.15	A konferencia zárása
13.15–14.15	Ebéd a bőszenfai Szarvasfarmon

Részletes program

2021. szeptember 2. (csütörtök)

Mérés, értékelés, mérőeszköz-fejlesztés I.

2021. szeptember 2. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Zentai Gabriella

14:00–14:20	Földi Fanni	Zenetanulás motivációs kérdőív magyar változatának validitása, reliabilitása
14:20–14:40	Fitria Arifiyanti, Attila Pásztor	A Systematic Review of Representational Competence: The Current Practice and Assessment in Science Education
14:40–15:00	Kiss Dávid	A hatékonyság mérésének lehetőségei az irodalom tantárgy digitális tanításában: egy középiskolások körében végzett pilot mérés eredményei
15:00–15:20	Kontra József, Szántóné Tóth Hajnalka, Nyitrai Ágnes	Kérdőív fejlesztése Rasch-modell alkalmazásával: tanító szakos hallgatók véleménye a környezetismeret tantárgy tanításáról

Gyógypedagógia I.

2021. szeptember 2. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Di Blasio Barbara

14:00–14:20	Perge Anna	Halmazottan sérült személyek és családjuk rekreációjának kérdésköre
14:20–14:40	Szili Katalin, Fehérné Szabó Tímea	A logopédiai diagnosztika történetének hiányzó láncszeme
14:40–15:00	Kelemen Márta, Dudás Dominika	A csőfonáció alkalmazási lehetőségei

Nevelés-, oktatás-, intézmény- és szakmatörténet I.

2021. szeptember 2. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Varga László

14:00–14:20	Bertalan Péter Tamás	Egy intézmény a történelem sodrában
14:20–14:40	Zsófia Molnár-Kovács	The Distinct Features of Secondary Grammar Schools and “Real” Schools, with Special Focus on Lutheran Secondary Schools (1867-1918)
14:40–15:00	Patyi Gábor	A felsőfokú óvóképzés bevezetésének eszmei és politikai előzményei
15:00–15:20	Bencéné Fekete Anikó Andrea	Interkulturális nevelés módszerei az óvodában

Elfogadás és esélyegyenlőség

2021. szeptember 2. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Bencéné Fekete Andrea

16:00–16:20	Perák Nóra, Gelencsérné Bakó Márta	Az intézményi ellátástól a támogatott lakhatásig
16:20–16:40	Pető Zsuzsanna, Tóth Mónika	Komplex Érzékenyítő Program megosztása és adaptálása a közép-európai régióban – társadalmi szemléletformálás és hatása többségi óvodákban, iskolákban
16:40–17:00	Tódor Imre	A digitális oktatás a globális és lokális kockázatok és bizonytalanságok kontextusában
17:00–17:20	Zank Ildikó, Dezső Renáta Anna	A befogadó szemlélet gyakorlati megvalósítása egy angol nyelvű pedagógia BA programban: „Interkulturális pedagógiai asszisztens” képzés a PTE-n

Mérés, értékelés, mérőeszköz-fejlesztés II.

2021. szeptember 2. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Józsa Krisztián

16:00–16:20	Szakálos Sziringa	A tanulók tanuláshoz szükséges legfontosabb személyes tulajdonságainak vizsgálata vizuális mérőeszköz segítségével
16:20–16:40	Selen Subasi, Klára Tarkó	The validity and reliability of the Arabic adaptation of 'Student Engagement Scale' (SES)
16:40–17:00	Soeharto Soeharto	Evaluating students` inductive reasoning and its role on science achievement using Rasch analysis
17:00–17:20	Roszik Dóra, Hegedűs Renáta Ildikó	A tesztszorongás mérése középiskolai diákok körében

Lelki egészség, pedagógusok lelki egészsége

2021. szeptember 2. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Fináncz Judit

16:00–16:20	Mátyus Anna, Mihálka Mária	A gyógypedagógusok kiégésben való érintettsége és a megelőzés lehetőségei
16:20–16:40	Szili Katalin, Nyerges Izabella	Logopédusok mentálhigiénés állapotának vizsgálata a kiégés tükrében
16:40–17:00	Szigeti Mónika	Kiégés prevenció pszichoedukációval pedagógusok körében
17:00–17:20	Nagyné Árgány Brigitta, Góra-Szüllő Regina	A zenei előképzettség, a zenei aktivitások és a szubjektív jóllét közötti kapcsolatok vizsgálata

Gyógypedagógia II.

2021. szeptember 2. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Demeter Gáborné

16:00–16:20	Pékné Sinkó Csenge	Gyógypedagógus szerepek a kettős különlegességű tanulók támogatásában
16:20–16:40	Tóth-Szerecz Ágnes	A köznevelés dokumentumainak áttekintése a társadalmi érzékenyítés jegyében
16:40–17:00	Máté Tuba, Lívia Vass	Attitude survey on disability and disabled sports
17:00–17:20	Molnár Ákos, Prisztóka Gyöngyvér	A tánc szerepe a társas kapcsolatok és a szociális kompetenciák fejlesztésében

Nevelés-, oktatás-, intézmény- és szakmatörténet II.

2021. szeptember 2. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Patyi Gábor

16:00–16:20	Hajdicsné Varga Katalin	A katonai pálya választásának motivációi régen és ma
16:20–16:40	Kóger Yvetta	Kutatási dimenziók és módszertani dilemmák egy óvodatörténeti kutatásban (kutatás közben)
16:40–17:00	Németh Dóra Katalin	A Soproni (Felsőfokú) Óvónőképző Intézet gyakorlati és módszertani képzésének programja az 1960-as években

2021. szeptember 3. (péntek)

Fókuszban a kora gyermekkor

2021. szeptember 3. (nap) 9.00 (óra)

Szekcióvezető: Kissné Zsámboki Réka

9:00–9:20	Balatoni Katalin	A magyar népi játék, gyermektánc helye és szerepe a jelenkori pedagógiai gyakorlatban, és a pedagógusképzésben
9:20–9:40	Karácsony Ilona Hajnalka, Pichner Dóra	A szülők ismerete és gyakorlati tapasztalata a kisgyermek proszociális készségének fejlesztésével és viselkedésszabályozásával kapcsolatban
9:40–10:00	Nagy György	Mesés természettudomány
10:00–10:20	Pásztor Enikő	Óvoda-iskola átmenet a koronavírus idején

Módszertani megújulás I.

2021. szeptember 3. (nap) 9.00 (óra)

Szekcióvezető: Tigyiné Pusztafalvi Henriette

9:00–9:20	Apró Anna	A fényszennyezés oktatásának megközelítései
9:20–9:40	Arany-Nagy Zsuzsanna, Jurkinya Mihályné	Kinizsi és kora - szövegértés-fejlesztés szabadulósobával alsó tagozaton
9:40–10:00	Koltai Zsuzsa	Online múzeumpedagógiai innovációk a közoktatás szolgálatában

Egészségnevelés, egészségi állapot I.

2021. szeptember 3. (nap) 9.00 (óra)

Szekcióvezető: Deutsch Krisztina

9:00–9:20	Beregi Erika	Az iskolai egészségnevelés változásai a járványhelyzet alatt, fókuszálva a szabadidős fizikai aktivitásra
9:20–9:40	Derzsi-Horváth Martina, Deutsch Krisztina	Középiskolás diákok önminősített egészségi állapota és egészségmagatartása
9:40–10:00	Fináncz Judit, Csima Melinda	A szülői egészségműveltség vizsgálatának jelentősége és lehetőségei
10:00–10:20	Andrea Masa, Krisztina Deutsch	Examining the mental health of teachers in the light of the sense of coherence

Online oktatás I.

2021. szeptember 3. (nap) 9.00 (óra)

Szekcióvezető: Klein Ágnes

9:00–9:20	Andl Helga, Laki Tamásné	Az együttrezgés rendkívül fontos, ez nem jön át így itt az éteren” - Az online oktatás megvalósulása Baranya megye kisiskoláiban
9:20–9:40	Bencéné Fekete Anikó Andrea, Páli Annamária	Tanítás és tanulás a digitális iskolában
9:40–10:00	Borsos Éva	A digitális oktatás hatása a tanító szakos hallgatók növény felismerési képességére
10:00–10:20	Dancsházy-Nagy Ágnes	Pedagógusok attitűdváltozása informális nevelési színtereken az on-line oktatás során

Kitekintés a munkaerőpiac elvárásaira

2021. szeptember 3. (nap) 9.00 (óra)

Szekcióvezető: Csajka Edina

9:00–9:20	Kiszl Péter	Pénzügyi kultúra a könyvtár- és információtudományi képzésben
9:20–9:40	Merkei Attila	A mezőgazdasági és erdészeti gyakorlati oktatás lehetőségei az új szakképzési jogalkotás alapján
9:40–10:00	Bognár Mária	A munkaerő-piaci kulcskompetenciák élményközpontú fejlesztésének fontossága Somogy megyében
10:00–10:20	Velics Gabriella	A közösségszervező szakma digitális megújításának lehetőségei – a képzés távolléti projektfeladatainak tanulságai

Kritikai gondolkodás

2021. szeptember 3. (nap) 9.00 (óra)

Szekcióvezető: Kontra József

9:00–9:20	De Van Vo	Development of inductive reasoning and its relationship with science performance in Vietnam
9:20–9:40	Nyáriné Fenyvesi Katalin	A kreatív gondolkodás fejleszthetőségének vizsgálata
9:40–10:00	Yong Liu	The Effectiveness and Influential Factors of Problem-Based Learning Intervention on Critical Thinking Disposition for Undergraduates: A Meta-Analysis

A nevelésről való gondolkodás sokszínűsége

2021. szeptember 3. (nap) 9.00 (óra)

Szekcióvezető: Perjés István

9:00–9:20	Mrázik Julianna	Kiüresedés vagy telítődés - a "dolgok" pedagógiája
9:20–9:40	Mrázik Julianna	Backcasting: a tanulási környezetek lehetséges új megközelítése
9:40–10:00	Kolacsek Sándor	Generációs különbségek a közoktatásban
10:00–10:20	Zalay Szabolcs	Mag-fúzió - Holisztikus pedagógiával a megmaradásért
10:20–10:40	Karikó Sándor	Az európaiság eszméje és a közoktatás

Többféleképp detektálható többszörös intelligenciák az alsó fokú intézményes nevelés és oktatás grádicsain a Kárpát-medencében

2021. szeptember 3. (nap) 9.00 (óra)

Szimpózium elnöke: Dezső Renáta Anna

Opponens: Csima Melinda

9:00–9:20	Dezső Renáta Anna	Többszörösen vitatott többszörös intelligenciák
9:20–9:40	Preisendörfer Tímea	Többszörös intelligenciák az alsó tagozatos angol, mint idegen nyelv tanítási-tanulási folyamatban Magyarországon
9:40–10:00	Sándor-Schmidt Barbara	A MIMI módszer alkalmazása a koragyermekkorai nevelésben
10:00–10:20	Ábrahám Gréta	Gardneri inter-, és intraperszonális intelligenciák vizsgálata a kontinentális oktatási rendszer tükrében, vajdasági óvodai környezetben
10:20–10:40	Endródi-Kolip Heléna	A többszörös intelligenciák koncepció alkalmazhatósága a bölcsődében

Poszterszekció

2021. szeptember 3. (nap) 9.00 (óra)

Szekcióvezető: Domokos Áron

9:00–9:10	Dinnyés Katalin Julianna, Stummer Krisztina, Németh Dóra Katalin	Megválaszolatlan kérdések a 20-21. században az egészség tükrében
9:10–9:20	Marianna Ács	Methods of Experiential pedagogy in the Archives

Módszertani megújulás II.

2021. szeptember 3. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Gombos Péter

14:00–14:20	Gerlang Vivien	„Térképekkel” támogatott földrajztanulás-tanítás
14:20–14:40	Horváth Mariann	Nyelvi fejlesztés bingótablákkal
14:40–15:00	Kovács Anita, Bánfai-Csonka Henrietta, Betlehem József, Deutsch Krisztina, Bánfai Bálint	Elsősegélynyújtás témájú oktató kártyák hatékonyságának vizsgálata általános iskolás gyermekek körében
15:00–15:20	Pete József	Projekt alapú oktatás lehetőségei mezei iskolai keretek között
15:20–15:40	Bánfai-Csonka Henrietta, Bánfai Bálint, Betlehem József	Mennyire befolyásolja egészségértésünket nemzetiségünk?- Egyetemi hallgatók körében végzett egészségértés felmérése

Fókuszban a felsőoktatás I.

2021. szeptember 3. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Molnár László

14:00–14:20	Mészáros Virág	Hasonlóságok és különbségek – a lemorzsolódás háttértényezői két műszaki felsőoktatási intézményben
14:20–14:40	Sebestyén Edmond	A tanulói adatok használatára való felkészítés a tanárképzésben
14:40–15:00	Szántóné Tóth Hajnalka, Nyitrai Ágnes, Kontra József	A tanító szakos hallgatók véleménye a természettudományokról és a környezetismeret tantárgy tanításáról

Pedagógus professzió, pedagógusszerepek I.

2021. szeptember 3. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Nyitrai Ágnes

14:00–14:20	Kubinger-Pillmann Judit	A digitális történetmesélés módszerének helye és szerepe a tanárrá válás folyamatában
14:20–14:40	Szontagh Pál Iván	Hivatás- és pályamotiváció a Kárpát-medencei pedagógusjelöltek körében
14:40–15:00	Édes Csilla	Zenepedagógus jelöltek jellemző tevékenységei az összefüggő iskolai gyakorlat idején

Középpontban a tanulók I.

2021. szeptember 3. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Zentai Gabriella

14:00–14:20	Tóth Zoltán, Szalay Luca	Hat- és nyolcosztályos gimnáziumi tanulók kémiai kísérletekkel kapcsolatos attitűdjének változása – egy longitudinális vizsgálat mellékterméke
14:20–14:40	Emri Zsuzsanna, Antal Károly, Kvaszingerné Prantner Csilla	Számolási feladat alatt mért EEG aktivitás jellemzői
14:40–15:00	Fodor Richárd	Multiperspektivikus tanulói attitűd az állampolgári nevelésben
15:00–15:20	Fürész-Mayernik Melinda	Két- és többnyelvű gyermekek Magyarországon: pedagógusokkal végzett kérdőíves kutatás eredményei
15:20–15:40	Stephen Amukune, Krisztián Józsa	Association of Executive Functions Skills and Academic Achievement among Kenyan First Graders

Egészségnevelés, egészségi állapot II.

2021. szeptember 3. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Simon István Ágoston

14:00–14:20	Derzsi-Horváth Martina, Deutsch Krisztina	Mentális egészség és koherencia-érzet vizsgálata serdülőkorban
14:20–14:40	Kós Katalin	Rekreációs szervező hallgatók időmérlegvizsgálata
14:40–15:00	Krupa Mónika	Viselkedési addiktív zavarok rizikótényezői serdü- lőknél és fiatal felnőtteknél
15:00–15:20	Masa Andrea, De- utsch Krisztina	Egészségnevelési aktivitás kérdőíves vizsgálata kö- zépiskolai pedagógusok körében
15:20–15:40	Molnár Anita, Vajda Ildikó	Testnevelő tanárok szerepe az egészségtudatos életmód kialakításában: az oktatási módszerek je- lentősége hallgatók és képzők oldaláról

Terápiák különböző perspektívából

2021. szeptember 3. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Závoti Józsefné

14:00–14:20	Csorba-Simon Esz- ter	Informális nevelés az irodalom segítségével
14:20–14:40	Angeli Csenge	Rehabilitációs team nonverbális kommunikációjá- nak mérési és elemzési lehetőségei
14:40–15:00	Vörös Klára	Biblioterápia-modellek

Digitális pedagógia, digitális eszközök

2021. szeptember 3. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Józsa Krisztián

14:00–14:20	Ardai Evelyn, Vámos Tibor, Papp Gabriella, Berencsi Andrea	A gyógypedagógia és a Virtuális Valóság kapcsolata
14:20–14:40	Kovács Edina	Informatikaoktatás online – az online rendszerekben rejlő lehetőségek vizsgálata
14:40–15:00	Györe Géza	A Zsolnai-pedagógia alkalmazásának lehetőségei az online pedagógiában (lehetőségek és korlátok)

Online oktatás II.

2021. szeptember 3. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Szili Katalin

14:00–14:20	Borbély Csaba, Kömíves Zsolt	Egy online tanulmányi verseny tapasztalatai
14:20–14:40	Hosszu Tímea, Pápai Petra	Gyógypedagógus szemmel az online oktatás marginálisára
14:40–15:00	Csikósné Maczó Edit	Addig nyújtózkodj, ameddig a wifid ér! - Esélyek és egyenlőtlenségek a digitális oktatás idején

Nyelvoktatás, nyelvtanulás I.

2021. szeptember 3. (nap) 14.00 (óra)

Szekcióvezető: Kitzinger Arianna

14:00–14:20	Aidana Smagul	Attitudes of Kazakhstani secondary school teachers towards the use of L1 and translation in the English as a foreign language (EFL) classroom
14:20–14:40	Kopházi-Molnár Erzsébet, Nagy Mónika Zita	Nyelvkönyvek a tankönyvlistán
14:40–15:00	Nang Kham Thi	Assessing Practical Issues in the Efficacy of Written Corrective Feedback: A Review of Empirical Studies
15:00–15:20	Papp Beáta	Magyar-olasz két tannyelvű oktatás: fókuszban a Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium

Tanterv, tananyag

2021. szeptember 3. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Mrázik Julianna

16:00–16:20	Dinnyés Katalin Julianna, Pusztafalvi Henriette	Digitális oktatás (hiánya) az egészségműveltség területén – összehasonlító elemzés
16:20–16:40	Mikó Alexandra, Kovács Katalin	Gimnasztika a 21. században
16:40–17:00	Pete József	Vallási tartalmak megjelenése alsó tagozatos kerettantervekben
17:00–17:20	Tótkési Károly, Szöllősy Ottilia	A XXI. század legújabb fizikai tudományos eredményeinek bevezetése az általános iskolás kortól az egyetemig

Módszertani megújulás III.

2021. szeptember 3. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Pásztor Enikő

16:00–16:20	Sárközi István, Pintér Ákos	A tanulók implicit információ felvételének tervezése az oktatási folyamat hatékonyságának növelése érdekében
16:20–16:40	Szerb György , Rozs Petra	Segítheti-e az optikai pulzusmérő rendszer használata a testnevelés óra hatékonyságának növelését egy kaposvári iskolában?
16:40–17:00	Aknai Dóra Orsolya	Robotok alkalmazásának legújabb eredményei az általános iskolában - nemzetközi kitekintés

Fókuszban a felsőoktatás II.

2021. szeptember 3. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Fináncz Judit

16:00–16:20	Molnár László	A teljesítményértékelés fejlődése, hatása a közalkalmazottak tevékenységére és az oktató-kutató műhelyek szerveződésére a felsőoktatásban
16:20–16:40	Péter Fehér	The Quantitative Analysis of the Dissertations Submitted in the Hungarian Doctoral Schools of Education
16:40–17:00	Anna Pereszlényi	First-year English majors' reading habits, reading skills and strategies from EFL and literature tutors' point of view: An interview study
17:00–17:20	Krisztina Sebestyén	Analysis of the professional renewal and further training plans of German and English teachers

Pedagógus professzió, pedagógusszerepek II.

2021. szeptember 3. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Dezső Renáta

16:00–16:20	Lantos Tünde	A munkahelyi informális tanulás meghatározó szerepe a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődésében
16:20–16:40	Katalin Hubai	EFL mentor teachers' views of the short practice and their work with the trainees
16:40–17:00	Orsolya Bartal	Teachers' roles and the adaptation to the 21st century

Középpontban a tanulók II.

2021. szeptember 3. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Kontra József

16:00–16:20	Stromájer Gábor Pál, Csima Melinda, Stromájer-Rácz Tímea, József István	Pszichés teher vizsgálata középiskolások körében
16:20–16:40	Tudlik Csilla	A pályaeérdeklődés három konstruktuma, amely segíti a gimnáziumi tanulók megismerését
16:40–17:00	Roland Hegedűs	How do students perform and what do they like? - Grades and favorite subjects of children with learning disabilities
17:00–17:20	Gabriella Simonyi	Literature review of the research studies of childhood lies

Egészségnevelés, egészségi állapot III.

2021. szeptember 3. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Csima Melinda

16:00–16:20	Olney	Sense of Coherence and School Performance of Children and Adolescents under Psychiatric Care
16:20–16:40	Szalay Krisztina, Emri Zsuzsa	Az egészségnevelés nehézségei
16:40–17:00	Zala Márton Viktor, Lénárd Sándor, F. Lassú Zsuzsa	Általános iskolás és középiskolás oktatást szabályzó dokumentumok összehasonlítása a szexedukáció kérdéskörében
17:00–17:20	Dóra Anna Hámoriné Skultéty, Henriette Pusztafalvi	The role of school social workers in Sex Education
17:20–17:40	Karácsony Ilona Hajnalka, Jagodicsné Szőke Szilvia	Kisgyermeknevelők munkaköréből eredő megterhelések következménye az egészségi állapotra és negatív hatásainak kivédését segítő erőforrások vizsgálata

Online oktatás III.

2021. szeptember 3. (nap) 16.00 (óra)

Szekcióvezető: Bencéné Fekete Andrea

16:00–16:20	Oláh Katalin	A tantermen kívüli digitális oktatás (TKDO) devalváló tényezői, különös tekintettel a motivációra, a motivációhiányra
16:20–16:40	Szederkényi Éva, Klein Ágnes	Az EPALÉ platform digitális tanulási közössége kvantitatív mérések tükrében
16:40–17:00	Nagyné Árgány Brigitta, Végh- Lengyel Erika	„Mit szállít az autó...” tandalok reneszánsza a 21. században

ABSZTRAKTOK/ABSTRACTS

Plenáris előadások

Steklács János

JELEN ÉS JÖVŐKÉP AZ OKTATÁSBAN A 2020-21-ES PANDÉMIA UTÁN

Kulcsszavak: tanulás; tanítás; pandémia; kognitív fejlődés; pedagógusszerep

Az elmúlt időszakban a koronavírus-járvány terjedésének megállítása, megelőzése miatt a társadalom életének szinte minden területén jelentős változásokat tapasztalhatunk. Az elkövetkező hónapok, évek egyik legfontosabb kérdése, hogy hogyan tudjuk ezek közül a kedvezőket megőrizni, a kedvezőtleneket pedig visszaszorítani. Az előadás arra vállalkozik, hogy az oktatási rendszer járvány következtében adódott helyzetre tett reakcióit áttekintse, értékelje, elsősorban a tanítás és tanulásmódszertani szempontból, továbbá a megállapítások alapján megfontolásra ajánljon néhány adódó problémát, kérdést, illetve gondolatokat osszon meg a megoldást illetően.

Szót ejtünk a nemzetközi szintéren történő fejlődési, oktatáspolitikai tendenciákról, megváltozott tanulói és pedagógusi szerepről, az alapképességek kialakulásának területén történt valószínűsíthető következményekről. Áttekintünk néhány olyan, az iskolarendszer funkciójára és működésére, tanári és tanulói szerepre vonatkozó állandó, időtlen, konvencionálisan elfogadott értékévé vált jellemzőt, amelynek eredeti állapotába történő visszaállítása véleményünk szerint a következő hónapok, évek legfőbb feladata, valamint felhívjuk a figyelmet néhány olyan bizonyított és valószínűsíthető káros következményre, amelyek csökkentése, visszaszorítása nézetünk szerint az oktatás másik különösen fontos feladata napjainkban.

Perlusz Andrea

GONDOLATOK AZ INTEGRÁCIÓRÓL–INKLÚZIÓRÓL A KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT ÖSSZEFÜGGÉSÉBEN

Kulcsszavak: integrált nevelés; inkluzív oktatás; ökoszisztéma-modell; inkluzív intézményvezetés; szemléletformálás

Hazánkban az 1993-as évektől kezdődően jelent meg legális alternatívaként az integrált nevelés-oktatás gyakorlata, mely napjainkban a sajátos nevelési igényű gyermekek több, mint 70%-át érinti. A köznevelés és a felsőoktatás számára egyaránt kihívás, hogy felelhetünk meg a neurodiverzitás, a diszkriminációmentesség és az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeinek a mindennapok gyakorlatában.

Előadásomban az integráció/inklúzió napjainkban – számomra – legfontosabb kérdéseit tekintem át az Inkluzív oktatás ökoszisztéma-modelljén (Bronfenbrenner 2001, European Agency 2017b) keresztül. Az előadásban szó lesz az integráció/inklúzió jogszabályi és szakpolitikai háttéréről, a képzés, a folyamatos szakmai fejlődés és a támogatás lehetőségeiről, a szakmák közötti együttműködés fontosságáról, az inkluzív intézményvezetés fogalmáról, valamint az integráció/inklúzió társas-szociális készségek fejlesztésére gyakorolt hatásáról, kitekintve az Adj egy ötöst! szemléletformáló program eredményeire (<https://adjegyotost.hu/>).

László Kasik

CHARACTERISTICS OF SOCIAL PROBLEM-SOLVING IN CHILDHOOD AND ADOLESCENCE

Keywords: social problem-solving; childhood; adolescence

A lot of not Hungarian – and more and more Hungarian – research deals with the age and gender characteristics of the social problem-solving, moderator and mediator variables, development opportunities, and the relationship of this motivational-emotional, cognitive and behavioral process with different personality traits. Based on the results of the research, the way of the social problem-solving largely determines our social functioning, mental well-being and academic-professional success.

The first part of the lecture will focus on the theoretical models of the social problem-solving, and the results of the Hungarian research carried out with the measurement tools developed on the basis of these models: why we can consider preschoolers as problem-solving heroes; why children are more optimistic than adolescents if they are in a problem situation; and how the feeling of negative self-efficacy results in more and more avoidance of difficult social situations as adolescence progresses. In the second part of the lecture, I present the relationship between the social problem-solving and other characteristics (e.g., anxiety, perfectionism, cooperation, family background). These relationships help to provide a more complex understanding of the process of social problem-solving, as well as to develop the social problem-solving school programs.

Földi Fanni

ZENETANULÁS MOTIVÁCIÓS KÉRDŐÍV MAGYAR VÁLTOZATÁNAK VALIDITÁSA, RELIABILITÁSA

Kulcsszavak: öndeterminációs elmélet; hangszerstanulás; pszichometriai mutatók

Az öndeterminációs elmélet (*Self-Determination Theory*), mely Ryan & Deci (1985) nevéhez köthető, szerint cselekvésünk akkor lesz önmeghatározott, ha három alapszükséglet – autonómia, kompetencia, és társas kapcsolatok – mindegyike egyszerre valósul meg. Az öndetermináció-elméletet széleskörűen alkalmazzák, így a zene- és a hangszerstanulás kapcsán is számos nemzetközi kutatás jelent meg, azonban hazai vizsgálatokban kevésbé jellemző.

Az előadás során az öndeterminációs elméleten alapuló mérőeszközt mutatom be, amely Comeau, Huta, Lu & Swirp (2019) által fejlesztett *Motivation for Learning Music (MLM)* kérdőív. Célja az, hogy felmérje a tanulók mennyire belső indíttatásból választják a hangszerstanulást, vagy esetleg egy külső hatás által döntenek a tanulás mellett. Jelen kutatás célja az volt, hogy információt kapjak a kérdőív hazai működéséről. Kíváncsi voltam arra, hogy alkalmas-e a 10–18 éves tanulók mérésére, valamint az adaptált mérőeszköz skálái megegyeznek-e az eredeti faktorstruktúrával, és rendelkezik-e megfelelő pszichometriai mutatókkal. Előadásomban tehát az adaptálási folyamatot és a főbb eredményeket mutatom be.

A vizsgálatot a Google Form felületén végeztem. A kérdőívet 10–18 évesek töltötték ki, összesen 151 hangszeren játszó tanuló. Az átlag életkor 14,78 év volt. A kitöltők 66%-a hat vagy több éve játszott valamilyen hangszeren. A minta kiválasztása kényelmi mintavétellel történt. A mérőeszköz 25 tételt tartalmaz, és öt fő területre bontható, amelyek a motiváció egyes típusait jelölik: motiválatlanság, külső szabályozás, introjekció, azonosulás/identifikáció és integráció, továbbá az intrinzik motiváció. A mérésben részt vevő tanulóknak egy ötpontos Likert-skálán kellett az adott kérdést megítélniük.

A mérőeszköz megbízhatósága megfelelő, a Cronbach- α : 0,843 volt. Az elméleti modell alapján a reliabilitások a következők: a motiválatlanság: 0,786; a külső motiváció: 0,804; az introjekció: 0,837; az azonosulás: 0,882 és a belső motiváció: 0,820. Meg erősítő faktoranalízis alapján az illeszkedési mutatók: χ^2 :659; df: 265; p: <0,001; CFI: 0,836; TLI: 0,814; RMSEA: 0,099; SRMR: 0,088, amelyek azt jelzik, hogy a magyar változat megfelelően működik. Az adaptáció során egy új mérőeszköz jött létre, melynek eredményei hozzájárulnak a hangszerstanulás és a motiváció kapcsolatának megismeréséhez.

Fitria Arifiyanti – Attila Pásztor

A SYSTEMATIC REVIEW OF REPRESENTATIONAL COMPETENCE: THE CURRENT PRACTICE AND ASSESSMENT IN SCIENCE EDUCATION

Kulcsszavak: representational competence; science education; systematic review

The representational competence has contributed to various fields of research. However, a systematic review of the current practice and the assessment of representational competence is limited, especially in science education. The present study conducted a systematic review of published papers to explore different representational competence investigations across specific characteristics (e.g. fields, countries, participants, science topics, assessments, and the current trend) with a particular focus on science education.

The review conducted using The Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta-Analyses (PRISMA) guidelines. First, we reviewed the data from 72 publications published between January 2001 and April 2021 downloaded from Scopus and Web of Science (WoS) databases. The result showed that representational competence studies were mainly conducted in chemistry learning (45.8%), and we found chemistry as a well-known field in representational competence studies. The country that most frequently conducted the studies was the USA (59.7%). In addition, the most significant number of respondents was undergraduate students (43.1%). Second, we selected 52 articles from 72 reviewed articles to analyse the topics studied and the assessments of representational competence in science education. Then, we analyzed the current assessment trend by time frame. The review informed nine topics on science, three topics on physics, eleven topics on chemistry, and four topics on biology as part of the science domain. We also found 23 assessments used in representational competence in science education studies.

Afterwards, we determined the time frame of the assessment data to see the current trend in representational competence assessment in science education. We found that achievement test is commonly used to assess representational competence followed by open-ended one and interviews in 2016-2021. It is indicated that experimental study is a widely used research design to investigate representational competence in science education because achievement test was implemented in most of the studies. Moreover, we found that the number of assessments increased by the time frame. It presents that the studies on representational competence are increasing as well.

As a whole, this paper is expected to provide an overview of representational competence and a useful resource for carrying out studies concerning the assessment of representational competence in science education.

Kiss Dávid

A HATÉKONYSÁG MÉRÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI AZ IRODALOM TANTÁRGY DIGITÁLIS TANÍTÁSÁBAN: EGY KÖZÉPISKOLÁSOK KÖRÉBEN VÉGZETT PILOTMÉRÉS EREDMÉNYEI

Kulcsszavak: irodalomtanítás módszertana; digitális oktatás; hatékonyság

A digitális átállás az egész tanártársadalmat nagy kihívás elé állította: az otthonról történő tanulás és tanítás eszközfeltételeinek megteremtése, egy kielégítően működő platform megtalálása és hatékony kezelésének elsajátítása mellett a tananyag-feldolgozás hagyományostól eltérő módozatainak keresése és alkalmazása is megoldandó feladatként jelentkezett. A közösségi oldalakon alakult tematikus csoportokban a digitális tanrendre áttérés utáni napokban kezdődött meg a jó gyakorlatok, tananyagok, feladatlapok, innovatív megoldások megosztása, a tanártársadalmon belül eddig talán sosem tapasztalt méretekben mutatkozott meg a hálózatos tudásmegosztás (vö. Szűts, 2020).

Minden tantárgy, így az irodalom tanításában is jelentkeztek az adott szaktárgyra jellemző, specifikus problémák, nehézségek. Az egyik érintett terület az irodalmi alkotások olvasásának, a különböző, szövegeken végzett értelmező/elemező gyakorlatoknak a digitális világba való áttevődése (vö. Molnár & Fejes, 2021). Előadásomat a következő kérdésekre adható válaszok keresése motiválta: Milyen feladattípusoknak, megközelítéseknek kedvez a digitális oktatás az irodalmi szövegek tanításánál? Milyen feladattípusok, munkaformák jelennek meg a középiskolások digitális magyaróráin? Milyen szövegekkel foglalkoznak a diákok a tanórákon? Hogyan értékelik a középiskolás diákok a digitális magyarórák hangulatát, hatékonyságát? Hogyan változik meg az értelmező közösség fogalma a digitális oktatásban? Kialakulhat-e hagyományos értelemben vett értelmezői közösség? Milyen előnyöket és hátrányokat fogalmazznak meg a középiskolások az irodalomtanulás hagyományos és online változataival kapcsolatban?

A kutatás során megfogalmazott hipotéziseink a következők: 1) Az irodalom tantárgy digitális tanításában csökken a munkaformák változatossága a hagyományos, tantermi tanuláshoz képest; 2) a középiskolás diákok kevésbé érzik hatékonyak az irodalom digitális környezetben való tanulását, összevetve a hagyományos irodalomtanulással; 3) az online tér nem kedvez a hagyományos értelmezői közösség kialakulásának, a műalkotásokról kialakuló dialógusnak, mely a tanórai interakciók alacsonyabb számában is tetten érhető.

A kutatás során négy- és hatosztályos gimnáziumi diákokkal töltetünk ki egy saját készítésű kérdőívet a digitális irodalomtanításról, a járványhelyzetre való tekintettel online, melynek véglegesítése a konferenciára való jelentkezés pillanatában is tart. Reményeink szerint e pilotmérés eredményei a június végére tervezett konferencián már prezentálhatók lesznek. A kérdőív első alkalmazása és a kutatói apparátus korlátozott volta miatt a mintavétel során nem törekszünk reprezentativitásra, bízunk azonban abban, hogy a tavasz során lefolytatni kívánt pilotmérésünk várható eredményei tendenciakijelölők lesznek, s a téma további kutatására adnak majd lehetőséget.

A kutatás Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési És Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Kontra József – Szántóné Tóth Hajnalka – Nyitrai Ágnes

KÉRDŐÍV FEJLESZTÉSE RASCH-MODELL ALKALMAZÁSÁVAL: TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓK VÉLEMÉNYE A KÖRNYEZETISMERET TANTÁRGY TANÍTÁSÁRÓL

Kulcsszavak: tesztfejlesztés; tanítóképzés; környezetismeret tanítása

A felsőoktatás átalakításában nagy fontosságú a rugalmas reagálás az oktatási igényekre, így az oktatók teljesítményarányos megítélése. Egyik fő feladat tehát a kurzusok minőségének – a mérésmetodológiai követelmények kielégítésére törekvő módszerekre, tesztekre alapozott – értékelése (Secolsky, D. és Denison, D. B., 2018; Finch, W. H. és French, B. F., 2019). Elterjedtek a belső kérdőíves elégedettségi vizsgálatok, ám gyakran tapasztalható, hogy nem kap kellő figyelmet a validitás és a reliabilitás, s a kérdőívek fejlesztése is elmarad.

Az előadás céljai: (1) A tesztfejlesztés egy példájával a saját tesztek kidolgozásához ötletek adása. (2) Egy – a tanító szakos hallgatók környezetismeret tantárgy tanítására való felkészítését közvetve vizsgáló – több alskálás kérdőív fejlesztésének bemutatása matematikai elemzésekkel. A kérdőív szerkesztését Paul Ramsden (2004) nyomán azal indokoljuk, hogy a hallgatók véleményei a tanítási gyakorlatról jó indikátorai a releváns képzési programok kvalitásának, azaz belső értékelésnél is használhatók. (3) A próbateszt statisztikai eredményeiről korábban beszámoltunk, most – a kutatásunk következő fázisában – a tesztelméleti eredményeket közöljük.

Módszerek: A kérdőív 129 tételt tartalmaz (128-at ötfokú Likert-típusú skálán). Kvalitatív módon az itemek öt alskálába sorolhatók: (1) elképzelés a tanítási gyakorlatról, (2) felkészülés a tanítási gyakorlatra, (3) munka a szakvezetővel, (4) vélemény az oktatási módszerekről, eljárásokról és eszközökről, végül (5) önreflexió a pedagógusi kompetenciákról. A teszt kipróbálásában 56 érintett hallgatónk vett részt. A kis létszám miatt a SEM-modelleket (Structural Equation Modeling; Schumacker, R. E. és Lomax, R. G., 2016) az előadásban csak lehetőségként – a lényegét kiemelve – ismertetjük; a látenis változók struktúrájára nézve az EFA (exploratory factor analysis) és a CFA (confirmatory factor analysis) kerül említésre.

Eredmények: Az itemek jóságát klasszikus módon, a belső konzisztenciákat a Cronbach-féle alfa koefficiensekkel is becsüljük. A valószínűségi tesztelméleti elemzésekhez a Winsteps programot (Linacre, J. M., 2021) használjuk. Esetünkben a rangskálás és a parciális kredit modell egyaránt alkalmazható (Molnár Gyöngyvér, 2013). A korrekciókat majd újabb próba követi, s a folyamatos fejlesztések során végzett sokrétű tesztelemzés végül egy jó, tartós használatra alkalmas – tanítási gyakorlattal kapcsolatos hallgatói attitűdöket feltáró – mérőeszközhöz vezethet.

Noha előadásunk a tesztfejlesztés matematikai eljárásait kívánja előtérbe helyezni (Humble, S., 2020), a kutatás jelenlegi szakaszában kapott összefüggések, eredmények további hasznos információkat nyújthatnak a képzés oktatóinak és értékelőinek.

Perge Anna

HALMOZOTTAN SÉRÜLT SZEMÉLYEK ÉS CSALÁDJUK REKREÁCIÓJÁNAK KÉRDÉSKÖRE

Kulcsszavak: halmozottan sérültek; speciális gondozás és ellátás; rekreáció

A speciális gondozás és ellátás egy komplex tématerület, igénye korcsoporttól független. Az ellátórendszer hatékonyságának függvénye, hogy az érintett szakemberek - így az oktatás-nevelés területén dolgozók is - kompetenciáiknak megfelelően részesei legyenek a gondozási, ellátási folyamatoknak, lényeges továbbá, hogy kompetenciáiknak keretében hozzájáruljanak az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek átadásához.

Napjainkban mindinkább érzékelhető a szabadidő hasznos eltöltésére való törekvés, ezért lényeges, hogy a rekreációs időre irányuló javaslatok, innovációs lehetőségek a társadalom igényeihez igazodjanak. Ennek tükrében jelentős figyelmet igényelnek a speciális gondozásban és ellátásban részesülők, valamint az őket ellátó mikrokörnyezetük, a családjuk. Tekintettel a speciális gondozást igénylő személyek családjainak helyzetére, lehetőségeire, az esetleges korlátaikra, szükséges beazonosítani a rekreáció esetében a potenciális innovációs lehetőségeket, amelyhez holisztikus szemlélettel kell megközelíteni a vizsgálandó területet.

A kutatás célja volt feltárni egy szűk csoport megkérdezésével, hogy a halmozottan sérült személyeket gondozó családoknak milyen rekreációs szokásaik vannak, illetve mely szabadidős tevékenységeket preferálják. A kutatásban 10 szülővel végzett mélyinterjú segítségével és azok tartalomelemzésével vizsgáltam a feltárni kívánt kérdéseket, úgymint a szülők szórakozásának jellemzőit, a szabadidős tevékenységekhez kapott kedvezményeket vagy a társas kapcsolatokat, de érintettük egy átlagos nap bemutatását is az esetlegesen megjelenő rekreációs elemek beazonosítása céljából.

A tématerület különböző aspektusból történő megközelítése is alátámasztja, hogy a mozgásos vagy fizikai rekreáció nem különíthető el minden esetben a szellemi rekreáció területétől. A kutatás során kapott eredmények megerősítik, hogy számos tevékenység esetében mindkét forma megjelenik, aminek a hatások tekintetében lényeges szerepük van. A speciális gondozás időigénye mellett a rekreációra szánt idő tartama sokszor kevés, ezért az életminőség javulását célzó ajánlások vonatkozásában egyes tevékenységeknek ez a tulajdonsága kihasználható.

A kapott eredmények az ellátórendszerben dolgozók számára fontos információkat nyújtanak a rekreáció vonatkozásában, amelyek hozzájárulhat olyan egészségügyi programok kidolgozásához, amelyekkel az érintettek jólléte pozitív irányba befolyásolható.

Szili Katalin – Fehérné Szabó Tímea

A LOGOPÉDIAI DIAGNOSZTIKA TÖRTÉNETÉNEK HIÁNYZÓ LÁNC SZEME

Kulcsszavak: gyógypedagógia; logopédia; logopédiai diagnosztika

Előadásunk témája a logopédia hazai történetének bemutatása, különös tekintettel a beszédvizsgálat módszereinek fejlődésére a kezdetektől a jelenkorig; röviden érintve a jövő kérdéseit is.

Vizsgálatunk eredményeként bemutatjuk azt a korabeli dokumentumokból nyert és ezidáig szinte ismeretlen logopédiai vizsgálatot, melyet Murányi Antal és Sulyomi-Schulmann Adolf (1934) hozott létre. A vizsgálóeljárás ugyanebben az évben kötelező jelleggel kerül bevezetésre, s emiatt alapvetően más megvilágításba helyezi a korszakról eddig ismert képet. Jelentősége a vizsgálati módszerek összetettségében és a holisztikus szemléletmódban rejlik, melyet eddig csak későbbi korok érdemének tekintünk. Pedagógiai vizsgálati egysége mai tudásunk szerint is aktuális gyógypedagógiai vizsgálatokat ír elő.

A kutatás fő eredménye ennek a dokumentumnak a felfedezése, ugyanis az eddigi logopédia-történeti kutatások Sarbó Artúr (1901) felvételi lapját tekintették alapnak, mint a logopédia „hőskorának” jellemző és meghatározó logopédiai diagnosztikai eljárását (vö. Vassné Kovács, 2001; Fehérné Kovács, 2004; Gordosné Szabó, 2002). Következő mérföldkőnek az 1969-70-ben publikált Meixner–Palotás vizsgálatot tartják számon; ugyanakkor meglepő és kevésbé ismert tény, hogy már 1934-ben megjelent a Murányi–Sulyomi-Schulmann-módszer, amely új korszakot nyit a logopédiai diagnosztikában. Jelentősége abban rejlik, hogy paradigmaváltást jelent a korábbi medicinális szemlélettel szemben, és immár gyógypedagógiai szemléletet tükröz. A fent említett – „elfeledett” – vizsgálati lap Sarbó korábbi verziójára alapoz, de a kor szellemének és tudományos eredményeinek minden nagyszerű újításával továbbfejleszti, kiegészíti azt. A sokkal részletesebb anamnézis és orvosi vizsgálat mellett olyan modern, mai tudásunk szerint is aktuális és mérvadó gyógypedagógiai vizsgálatokat is előír, melyek például a későbbi tanulási nehézségek előjelzői lehetnek a beszédhibás, beszédfogyatékos tanulók esetében. Különösen fontos, hogy ehhez a vizsgálathoz kapcsolódik az első dokumentált pedagógiai vizsgálat, mely mai szemmel nézve kimondottan a diszlexia-diszgráfia kiszűrésére szolgált. Konkrétan kitér néhány olyan megfigyelendő pontra, melyet ma a diszlexia meghatározásánál is számításba veszünk (pl.: betoldás, nyomaték, ismétlések). A mozgásvizsgálatban szintén olyan területeket fedezhetünk fel, melyek napjaink modern vizsgálóeljárásaiban is megtalálhatók.

A vizsgálóeljárás korszerűségét mutatja az a tény, hogy legközelebb 1969-70-ben állítottak össze hasonlót, és hogy gyakorlatilag a ma ismert módszereink is ezeket veszik alapul. A módszer modernitása önmagában is csodálatra méltó. Azonban nemcsak ebben volt alapvetően újító a kor gyógypedagógiai terápiás szemlélete. Törekvések jelentek meg a tanulók fejlődésének nyomon követésére, és ezt a célt szolgáló vizsgálóeljárások megalkotására. A vizsgálat mérföldkő a logopédiában: alapelvei ma is érvényesek, sőt a jelenlegi diagnosztikai gyakorlatban is használatosak.

Kelemen Márta – Dudás Dominika

A CSŐFONÁCIÓ ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI

Kulcsszavak: hanghigiéné; hangegészség; dysphonia; hivatásos beszélő; félig zárt fonációs technikák

A félig zárt fonációs technikák (*Semi Occluded Vocal Tract Exercises*) a nemzetközi foniatríai palettán nem jelentenek újkeletű terápiás módszert, azonban a hazai logopédiai és pedagógiai szakirodalomban csak elenyészően kevés helyen lelhetőek fel a forrásai annak ellenére, hogy olyan egyszerű technikákról van szó, amelyek nem csak a dysphonia terápiájában, hanem a hanghigiénés megelőző gyakorlatok alkalmazásakor, a hivatásos hanghasználók (pedagógusok) képzésekor, a beszédtechnikai gyakorlatok szintjén, de akár az elemi és középszintű közoktatásban a tanulók hanghasználatának, ezen keresztül pedig hangzó beszédük képének a fejlesztésében is remekül felhasználhatók.

Előadásunkban vázlatos bemutatásra kerül a hangképzés humánbiológiai háttere és mechanizmusa, továbbá a hangképzés zavarainak áttekintő ismertetése. Elsősorban a nemzetközi szakirodalmi beágyazottság alapján bemutatjuk a félig zárt fonációs technikákat és a csőfonációs technika kialakulásának történeti aspektusait.

A csőfonáció hatásmechanizmusának pontosítása után számba vesszük a csőfonációs technikák előnyeit és nemzetközi elterjedését.

A csőfonáció holisztikus módszere többcsatornás biofeedbacket biztosít a használója számára. A legtöbb tapasztalat arra utal, hogy a csőfonáció hasznos eszköz a hangképzés rövid időn belüli javítására és optimalizálására, a hangképzési zavarok kezelésére és a professzionális hangfelhasználók számára. Nemzetközi viszonylatban a csőfonáció hatásosságának bizonyítására számos kutatás született, és már évtizedek óta sikeresen használják a legkülönbözőbb terápiák részeként.

A különböző kutatások eredményeiből látható, hogy a csőfonáció hatása rendkívül sokrétű. A csőfonáció hatásmechanizmusának komponensei a következők:

- Légzés működése: helyes beszédlégzés kialakítása, légzőizmok működésének és támasz helyének megtapasztalása, légzéskapacitás növelése, a légzés adagoló funkciójának pontosítása, a mondanivalónak megfelelően.
- Toldalékcső működése: tooldalékcső térfogatának növelése, helyes gégepozíció kialakítása, hangjakak kiegyenlített záródása, pontos lágyszájpad-záródás, masszív szájsszerű lazítás.
- Hangképzés: alaphangfrekvencia kialakítása, hangintenzitás növelése, felhangskála kiszélesedése, szupraszegmentális jellemzők tudatosítása.
- Artikulációs mechanizmus: periorális izmok erősítése.

Bemutatjuk a csőfonációs gyakorlatok rendszerét (multimédiás videoanyag segítségével, illetve a konferencia vállalkozó résztvevőinek bevonásával), és – a képzés és a gyakorlat csomópontjainak kibontásával – elemezzük a technika lehetséges felhasználási területeit.

Bertalan Péter Tamás

EGY INTÉZMÉNY A TÖRTÉNELEM SODRÁBAN

Kulcsszavak: Somogyország; tanítóképzés; prozopográfia

A rendelkezésre álló dokumentumokból mint történeti forrásokból komplex képet alkothattam a Csurgói Magyar Királyi Állami Tanítóképző Intézet állapotáról, a benne folyó oktatási-nevelési tevékenységről. Az előadásban a prozopográfia kutatási eszközeit felhasználva kísérletet teszek az intézmény tanári kara képzettségi, társadalmi státuszának feltárására. A levéltári forrásokból megismert oktató- nevelő munkát érintő eredményeket, gondokat és a felmerülő problémákat témakörönként csoportosítottam, ezek ismeretében vontam le a konklúziókat.

Az oktatók Somogyország és Csurgó városának, helyi társadalmának megbecsült tagjaként a korabeli oktatásügy áldozatos nevelőmunkát végző szereplőjeként élték életüket. Személyes sorsuk szorosan összefonódott a tanítóképzőével, annak felvirágzásával és megszüntetésével. A levéltári dokumentumok ismertetik a tanév főbb eseményeit, a személyi változásokat a tantestületben. A tanári kar végzettsége különböző. Volt köztük tanítóképző intézetre képesített, középiskolai tanár, népiskolai tanító, polgári iskolára képesített, gazdasági szaktanár, hitoktató. Feltüntették azt is, hogy ki a rendes tanár, ki segédtanár, fizetési és szolgálati éveiknek számát, tanított tantárgyikat, intézeti egyéb elfoglaltságaikat. A tantestületben bekövetkező személyi változásokat is minden tanévben közölték. Ezek áttekintése számunkra azért fontos, hogy lássuk mekkora a fluktuáció, és milyen irányú.

1914-ben kitört az első világháború, a reményteljes, nagyratörő terveket elsodorta a globális kataklizma. A fronton harcoló növendékek levélben számoltak be életükről, a kíméletlen harcokról. A tanítójelöltek által a harctéren íródott dokumentumok bemutatják azt a szenvedést és mártírsorsot, de egyben a haza iránti szeretetet, amely a korszakban sok fiatalra oly jellemző volt. A növendékek létszáma a katonai sorozások és a katonai bevonulások miatt erősen ingadozott. A tanév elején 111 fő iratkozott be. 1917. január 20-án 15 növendék vonult be, február 28-án 12 növendék, április 18-án újabb 12 növendéket vittek be katonának. Kimaradt 5 növendék, meghalt 1 fő, így a tanév végén szabályszerű vizsgát 66 növendék tett. A tanári testület tagjai és a növendékek is kivették részüket a jótékonysági mozgalmakban.

A következő évek sok nehézséget hoztak. A háború és a forradalom eseményeinek forrataga nem kímélte az intézmény tanári karát és tanulói közösségét. 1932. október 14-én temették el gróf Klebelsberg Kuno vallás- és közoktatásügyi minisztert. Ebben az évben egy kiváló tudós államférfi, valamint Somogyország jelentős oktatási-nevelési intézményének sorsa, története e világon lezárult. Az első világháború és Trianon rettenetes kataklizmája sem tudta elérni azt, ami a szűklátókörűségnek és az emberi irigységnek sikerült. Az előadás ennek az intézményi agóniának az okait is elemzi.

A kutatást támogatta: Károli Gáspár Református Egyetem VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár

Zsófia Molnár-Kovács

THE DISTINCT FEATURES OF SECONDARY GRAMMAR SCHOOLS AND “REAL” SCHOOLS, WITH SPECIAL FOCUS ON LUTHERAN SECONDARY SCHOOLS (1867-1918)

Keywords: secondary school; secondary grammar school; real school

This presentation attempts to reveal the distinct features and structural conceptions of the Hungarian secondary school as a type of institution. The research is based on relevant education acts, regulations, articles, curricula, and (academic) literary sources. As part of the review, references are also made to the structures and tasks of secondary schools for girls. During the analysis of official documents, we focus exclusively on the laws concerning secondary education (Act of 1883 on secondary schools and its amendment in 1890) and the curricula of secondary schools. Regarding the curricula and their direct antecedents, we highlight only those documents that contain statements and references in connection with the definition and type of institution of the secondary school (curricula from 1868, 1871, 1875, 1879, 1884, 1899, 1916, 1918, as well as “Organisationsentwurf” from 1849 and a regulation on grammar schools from 1861). The overview, considering the opportunities of new, continuously emerging research directions and perspectives, also refers to Hungarian Lutheran secondary schools separately.

Building on the examined sources, it is widely accepted that there were two types of secondary schools, eight-year secondary grammar schools and eight-year secondary schools for sciences and modern languages (so-called eight-year “real” schools), at the time of the Austro-Hungarian Empire. However, in the second half of the observed period, at the beginning of the 20th century, the tripartite structure and competences of the types of secondary school for girls (the upper girl school, the secondary grammar school for women, and the female upper commercial school) were also identified. Different institutional roles and priorities emerged as a result of the clear focus on acts, regulations, and other documents of the studied time period. This offers an excellent opportunity to both examine the Hungarian secondary school system more broadly and interpret it in a wholly complex way.

Patyi Gábor

A FELSŐFOKÚ ÓVÓKÉPZÉS BEVEZETÉSÉNEK ESZMEI ÉS POLITIKAI ELŐZMÉNYEI

Kulcsszavak: óvóképzés; felsőfok

60 évvel ezelőtt, 1961 nyarán végeztek hazánkban az első olyan hallgatók, akik már felsőfokú óvónői oklevelet vehettek át. A tervezett előadás azt az utat kívánja bemutatni, amely hazánkban az óvóképzés felsőfokúvá tételét célzó gondolat első felmerülésétől 1959 szeptemberéig, a felsőfokú óvóképző intézetek megnyitásáig vezetett. Az óvóképzés felsőfokúvá alakításának ügye 1955-től kezdve szorosán összefonódott a tanítóképzés felsőfokúvá tételének problematikájával. A felsőfokú képzés bevezetésének előzményeit a tanítóképzés ügyére koncentrálni már több mérvadó szakirodalom is feldolgozta (Ladányi 1985; Donáth 2000; Molnár 2012), az előadás novumát az adja, hogy az óvóképzés felsőfokúvá alakításának főbb lépcsőfokaira, a szakmai és politikai vitákra, döntésekre koncentrálni.

Az előadás során a folyamat, az eszmei és politikai előkészítés alábbi főbb lépcsőfokaira térünk ki. Röviden szólnunk azokról a korai elképzelésekről, melyek az óvóképzés felsőfokúvá tételét célozták 1936-ban és 1948-ban. Majd részletesen elemezzük azokat a fejleményeket, melyek 1955 és 1959 között zajlottak. Az Oktatási Minisztérium Tanító- és Óvónőképző Osztálya 1955-ben kezdi meg a felsőfokú képzés előkészítését. 1956 júliusában a reformelképzeléseket az MDP Politikai Bizottsága elé tárták, és az országgyűlésben is bejelentették. 1956 nyarán és őszén a terveket a pedagógus közvélemény elé tárták, és javaslatokat gyűjtöttek. A forradalmi események rövid időre visszavetítik a reform kibontakozását, de 1957. március 1-jén a *Köznevelés* hasábjain közzétették a minisztérium reformelképzeléseit, melyet széles körű sajtóvita követett. A társadalmi vitával párhuzamosan tovább zajlott a reform szakmai-politikai előkészítése. A Politikai Bizottság 1958 júniusában döntött a felsőfokú 3 éves tanítóképzés és 2 éves óvóképzés bevezetéséről 1959 szeptemberétől. Ilyen előkészületek után 1958. szeptember 6-án hirdették ki az 1958. évi 26. sz. törvényerejű rendeletet a felsőfokú tanító- és óvóképzésről.

Az előadáshoz vezető kutatás során alapvetően a dokumentumelemzés módszerét alkalmazzuk majd. Részben a már megjelent szekunder irodalmak, részben pedig a primer sajtóforrások és levéltári források információit elemezzük. Úgy véljük, az általunk vizsgált folyamat ismerete a neveléstörténészek mellett a pedagógusképzésben tanuló hallgatók számára is fontos lehet.

Bencéné Fekete Anikó Andrea

INTERKULTURÁLIS NEVELÉS MÓDSZEREI AZ ÓVODÁBAN

Kulcsszavak: interkulturális nevelés; óvoda; mese; játék

A sokszínű világ elfogadása, befogadása már a korai életszakaszban elkezdődik, de nem minden gyermek elfogadó, toleráns, empátikus szemlélettel lépi át az óvoda küszöbét. Ebből kifolyólag az intézményes keretek között az interkulturális nevelést a lehető legkorábban kell elkezdni, hogy már óvodás korban megismerhessék a gyerekek a különbözőségnek az értékét, amely örömet okoz, és ösztönzi az együttműködést. Az interkulturális nevelés azonban csak olyan környezetben valósulhat meg, ahol nyugodtan találkozhatnak a különböző vélemények (Forray, 2003).

Az inkluzív légkör biztosításához új pedagógusi szemléletmódra, előítéllettől mentes pedagógusi attitűdre van szükség, valamint kiemelkedően fontos az életkori sajátosságokhoz illeszkedő hatékony módszertani kultúra. Az élet megoldhatatlan, nehezen megmagyarázható kérdéseire régen mítoszokat, legendákat, népmeséket találtak ki. A képeskönyveket nézegetve, a mesét hallgatva a gyerekek észrevétlenül nőnek bele a kultúrába (Torgyik–Karlovitz, 2006).

A mese óvodáskorban az interkulturális nevelés egyik kiváló eszköze, mely segíti a gyerekeknek már a korai életszakaszban megérteni a másságot, elfogadni az eltérő kultúrákat. A kicsiket egy képzeletvilágba repíti el, ahol minden jóra fordul.

Az előadás első részében olyan mesék kerülnek bemutatásra, amelyek az óvodáskorúak számára, az ő nyelvükön, interkulturális tartalmak elsajátítását teszik lehetővé. Az *emberke színe* (Böszörményi, 2009) című mesével megismerhetik azt, hogy annak ellenére, hogy máshogy néznek ki az emberek külsőre, ugyanúgy tekintenek a világ szépségeire, és vágnak a boldogságra.

A *Lenka* (Szegeci, 2012) című mese bemutatja egy kövér kislány magányos életét, *Lili* (Lacor-Gwen, 2011) története pedig felhívja a figyelmet arra, hogy a másság is lehet érték, egy Down-szindrómás kislány is sok örömet hoz családjá hétköznapijaiba.

Óvodáskorban már el kell kezdeni megtanítani a gyerekeknek, hogy sokféle ember él a Földön, különféle szokásokkal, vallással, bőrszínnel, de ők is ugyanolyan emberek, mint mi, és nem szabad előítéletek és sztereotípiák alapján megítélni őket. A megértést segíti a megtapasztalás, melyet vizuális eszközök, dekorációk segíthetnek, illetve speciálisan összeállított játékkészlet segítségével, irányított szerepjátékokkal olyan jelenségek is felidézhetők, amelyek még nem képzik az óvodai élet hétköznapijainak részét.

Az előadás második részében olyan módszerek kerülnek bemutatásra, melyek segítségével a fenti mesék esetében a gyerekek életkori sajátosságaiknak megfelelően megismerkedhetnek a világ sokszínűségével.

A mesékhez kapcsolódó szituációs játékok, beszélgetések és feladatok segítenek abban, hogy valós tapasztalatokat szerezzenek a gyerekek egy másik világról, és ezáltal megtanulják elfogadni a másságot.

Perák Nóra – Gelencsérné Bakó Márta

AZ INTÉZMÉNYI ELLÁTÁSTÓL A TÁMOGATOTT LAKHATÁSIG

Kulcsszavak: kiváltás folyamata; támogatott lakhatás; életminőség

Magyarországon a nagy létszámú bentlakásos intézmények szolgáltatásait több társadalmi csoport veheti igénybe, többek között a pszicho-szociális fogyatékos- és a szenvedélybeteg személyeken kívül a gyermekek, az idősek és a hajléktalanok. Kutatásunk a fogyatékos felnőtt emberek célcsoportjára fókuszál. A kutatás elméleti megalapozása során a témához kapcsolódóan bemutatjuk a kiváltás folyamatának hazai és nemzetközi változásait, a kiváltáshoz kapcsolódó fogalmakat, megközelítési módokat (Könczei-Hernádi, 2011; Papp, 2012; Szirmai-Várad, 2012; Kondor, 2018), a támogatott lakhatás előkészületeihez és megvalósításához kapcsolódó legfontosabb jogszabályokat. A kiváltás átfogó célja, hogy a fogyatékos személyek szegregált, intézményalapú szociális szolgáltató rendszere átalakuljon, és a kliensek társadalmi befogadását szolgálja.

Kutatásunk célja, hogy részletesen feltárjuk az intézményi ellátástól a közösségi szolgáltatások igénybevételére való áttérés folyamatát egy intézményen keresztül a szervezet-átalakítási folyamatát a lakók, a munkatársak és a szervezet egésze szempontjából. Kutatásunk kvalitatív és kvantitatív módszer együttes alkalmazásával valósul meg. Főleg strukturált interjú, munkahelyi szakmai megbeszélések, kiegészítve a lakók narratíváival, továbbá szakemberek kérdőíveinek (n=70) elemzésével. Kutatásunk a participatív kutatások közé is sorolható, mert fogyatékos személyeket is bevontunk a vizsgálatba (n=3), melynek eszköze a San Martin skála.

Kutatási kérdéseink között megjelent többek között, hogy milyen mértékben váltja fel a támogatott döntéshozatal szemlélete a segítők gondoskodó hozzáállását? Milyen mértékben javul a lakók életminősége a támogatott lakhatásban? Milyen mértékben járul hozzá a TL szolgáltatás ahhoz, hogy a lakók hatékonyabban tudjanak a nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedni? Milyen módon mutatkozik meg és mennyiben gátja a támogatott életvitelnek a nem megfelelő humán-erőforrás összetétel? A szakemberek kérdőíveinek kiértékelésénél és az interjú elemzése során kirajzolódott, hogy a válaszok tekintetében ebben a viszonylag alacsony elemszámú vizsgálati populációban is jelentős eltérések mutatkoznak. A válaszadók közül akik több mint 10-15 évnyi intézményi munkatapasztalattal rendelkeznek a szociális szférában, kevésbé tudnak a támogatói attitűddel azonosulni, nem ellenzői a támogatott lakhatásnak, de sokkal több kérdés merül fel bennük a TL megvalósítását illetően. Véleményük szerint a szemléletmód váltás megkezdése nagyon fontos, azonban nem elegendő. A folyamatot megfelelően fel kell gyorsítani, hogy fogyatékos embertársaink mielőbb a társadalom egyenjogú tagjaivá válhassanak. Életminőségüket meghatározza, hogy milyen módon és körülmények között élnek, dolgoznak, amelyek jelentősen befolyásolják a társadalmi integráció folyamatát.

Pető Zsuzsanna – Tóth Mónika

KOMPLEX ÉRZÉKENYÍTŐ PROGRAM MEGOSZTÁSA ÉS ADAPTÁLÁSA A KÖZÉP-EURÓPAI RÉGIÓBAN – TÁRSADALMI SZEMLÉLETFORMÁLÁS ÉS HATÁSA TÖBBSÉGI ÓVODÁKBAN, ISKOLÁKBAN

Kulcsszavak: befogadó társadalom; komplex érzékenyítés fogyatékoság témájában; attitűdmérés

Magyarországon minden huszadik ember (KSH, 2016), a WHO felmérése (2011) szerint a világ népességének 15%-a él fogyatékosággal. Személyes akadályok leküzdése mellett a többségi társadalom attitűdjei, előítéletei is akadályként tornyosulnak kiteljesedésük előtt. Az előadásban bemutatjuk a 15 éves tapasztalatra épülő, immár nemzetközi projektet és programelemeit, mely a fogyatékos gyermekek és a fogyatékoság társadalmi elfogadásának erősödését célozza, összhangban a Fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ egyezmény szociális modellt promotáló törekvésével. A résztvevő országokban (Magyarország, Szlovákia, Románia) korábban hasonló, elkülönítő, „gyógyító” szemlélet uralta a közoktatási és szociális rendszereket. Mára a közösségi befogadás vált irányadóvá, s hogy ennek elvei és cselekvési irányai szakmai és helyi közösségekben tartalommal töltődjenek fel, komplex programokra van szükség. A társadalmi beidegződések nehezen változnak, korábban a pedagógusképzésből, ennek következtében a gyakorlatból is kimaradt a befogadó szemléletmód. E korlátok áthidalására jött létre a Komplex Érzékenyítő Program (KÉP), mely többségi iskolákban, óvodákban valósul meg, kapcsolatot teremt helyi szegregált és integrált intézmények tanulóival, pedagógusaival, ill. a tágabb környezethez is közelebb viszi a fogyatékoság témáját. Tapasztalatainkat több mint 30 képzésen, 400 feletti témahétben, közösségi rendezvényeken szereztük.

A KÉP fő elemei: Pedagógusképzés (30 óra): 70%-ban személyiségfejlesztő, érzékenyítő, kommunikációs, szituációs gyakorlatra, esetfeldolgozásra épül. A pedagógusok módszertani eszköztára gazdag, mindennapi személyes nehézségeik feldolgozásában azonban eszköztelenek, munkájuk során kevés támogatást kapnak - a képzés erre fókuszál. A résztvevők által megvalósított témahetek/napok: célcsoportja a gyerekek, pedagógiai gyakorlata aktívan használja a projektmunka, kooperáció, tapasztalati tanulás eszközeit, felhasználva a közösségben való munka és az aktív közösségi tagság élményét, pedagógiai eszközei hatékony szemléletformálásra alkalmasak; Szülői konzultációk: résztvevő gyermekek szülei számára; Élménynapok: a tágabb társadalmi környezet bevonásával; Kutatás: a pedagógusok attitűdjét a Multidimensional Attitudes Scale Toward Persons With Disabilities (MAS) eszközzel, a gyermekekét a Chedoke-McMaster Attitudes Towards Children with Handicaps Scale (CATCH) attitűdskála magyar nyelvű adaptált, validált verziójával mértük, mely az attitűd 3 dimenzióját (afektív, viselkedési és kognitív komponenseket) méri, önkitöltős, gyerekek számára jól értelmezhető, kulturális tényezőktől független nyelvezettel; Szakmai anyagok: hogy a befogadó szemléletmód minél több gyerekhez, szülőhöz, pedagógushoz jusson el, egységes anyaggá dolgoztuk, helyi sajátosságokra építve szlovákiai és romániai magyar nyelvű intézmények számára is adaptáltuk a képzési tematikát, gyakorlatgyűjteményeket, ill. mintaprogramok és -forgatókönyvek, tanári útmutató, oktatási célú kisfilmek készültek.

A program az Európai Unió Erasmus+ programja társfinanszírozásával valósult meg.

Tódor Imre

A DIGITÁLIS OKTATÁS A GLOBÁLIS ÉS LOKÁLIS KOCKÁZATOK ÉS BIZONYTALANSÁGOK KONTEXTUSÁBAN

Kulcsszavak: digitális oktatás; TALIS; világgockázat-társadalom

Ulrich Beck (Beck, 2003; 2007; 2008) a globális veszélyek problémakörét, amelynek témakörébe a jelenlegi koronavírus-világjárvány is tartozik, a „világgockázat-társadalom” fogalmával járja körül, ahol hangsúlyozza, hogy a globális kockázatokról szóló diskurzust nem lehet a lokális sebezhetőség nélkül interpretálni. Márpedig a „sebezhetőség” épp az előnyösebb és a hátrányosabb társadalmi rétegek, régiók közt fennálló egyenlőtlenségek táptalaja. Az elmúlt év globális és lokális szinten konstatált legnagyobb „kockázata” a mindenhová beférkőző koronavírus, amely a világ minden szegletét, a társadalmi élet minden szegmensét, minden korosztályát érintette, így többek között az oktatást, valamint annak közvetlen és közvetett felhasználóit is.

A kutatás fő kérdése az, hogy a vírus okozta globális kockázat indukálta digitális oktatás alkalmazása milyen lokális veszélyeket, egyenlőtlenségeket generált. A már fennálló társadalmi, gazdasági, oktatási egyenlőtlenségeket még inkább megerősítette, vagy épp ellenkezőleg: sikerült azt ezáltal enyhítenie, talán felszámolnia? Fel volt-e készülve az oktatás, az iskola, a pedagógusok, a tanulók, az oktatáspolitikai és minden oktatásban érintett aktor a jelenlegi virózisos állapotban megjelenő alternatív, bár sokak számára mégis újdonságnak számító trenddel, azaz a digitális oktatással, annak módszereivel, eszközeivel, gondolkodásmódjával, átállásával?

A kutatás problémáját és a kérdésfelvetés alapjának globális szintjét az OECD által végzett TALIS 2018-as nemzetközi tanárkutatás eredményeinek másodelemzése képezi. Mindezt az alábbi dimenziók analízise során kívánom elérni: 1) a tanárok szociodemográfiai jellemzőinek a vizsgálata; 2) a tanárok, az iskola és az oktatási rendszer digitális oktatásra való „felkészülés” kérdésének a TALIS ide vonatkozó adatsorainak elemzése alapján. A Romániára szelektált adatbázist a nemzetközi adatokkal hasonlítom össze, referenciaként pedig a magyarországi adatokat használom.

Másodsorban egy székelyföldi megye pedagógusai és tanintézmény-vezetői körében végzett empirikus kutatás képezi az elemzésre kerülő saját adatbázisunkat. Kutatásunk eszközüül a kérdőív szolgál, amelynek a kérdései három főcsoportba sorolhatók. Azt feltételezzük, hogy globális szinten a tanintézmények, pedagógusok digitális eszköz-ellátottsága szoros összefüggésben áll az országok GDP-jével, valamint a nemzetközi méréseken konstatált tanulói teljesítménnyel; lokális szinten pedig településtípus szerinti bontásban fedezhetők fel eltérő különbségek (Gil-Flores et al., 2017, Vieluf et al., 2012). Azt feltételezzük, hogy azon pedagógusok, akik az oktatási tevékenységük során már korábban is az önállóan végzett tevékenységeket (digitális pedagógia, projektpedagógia, kollaboratív, problémaalapú stb. módszerek) részesítették előnyben, azok számára az új oktatásszervezési formára történő „átállás” gördülékenyebb és hatékonyabb volt.

Zank Ildikó – Dezső Renáta Anna

A BEFOGADÓ SZEMLÉLET GYAKORLATI MEGVALÓSÍTÁSA EGY ANGOL NYELVŰ PEDAGÓGIA BA PROGRAMBAN: „INTERKULTURÁLIS PEDAGÓGIAI ASSZISZTENS” KÉPZÉS A PTE-N

Kulcsszavak: demokrácia; együttműködés; angol nyelvű oktatás (EMI); nemzetköziesítés; kompetenciák

Az egyetemek világa egyre inkább multikulturális közzé válik (Galloway et al, 2017), ahol a különböző kultúrákból és tudományterületekről érkező hallgatóknak lehetőségük van arra, hogy megosszák egymással hagyományaikat, értékeiket és nézeteiket. Ebben a sokszínű tanuló közegben figyelhető meg az egyre gyorsuló nemzetközi tendencia (Dearden, 2015), mely az angol nyelvet az oktatás médiumának tekinti (*EMI = English as a medium of instruction*).

Előadásunkban felvázoljuk a Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karán újonnan létrehozott és bevezetett nappali tagozatos, angol nyelvű Pedagógia BA program főbb jellemzőit, valamint a hallgatók tanulmányait támogató integrált nyelvi készségfejlesztő modult (*English for Academic Purposes*). Oktatási célként fogalmazzuk meg a kölcsönös megértés és a résztvevők sokszínűség iránti nyitottságának előmozdítását, a demokratikus kultúra kompetenciáinak fejlesztését (Barrett, 2016). A programban alkalmazott hallgatóközpontú pedagógia elősegíti az egymást tiszteletben tartó, figyelmes és empátikus kommunikációt, és kiemelten kezeli a vitakészség, kooperáció és a szociális képességek fejlesztését. Bemutatjuk azt a vizsgálatot, mely az elsőévesek bemeneti elvárásait és motivációit veti össze a program első évének befejeztével adott visszajelzéseikkel. A hallgatók tapasztalatait az inkluzív kiválóság szempontjaival (Arató et al, 2015) összefüggésben vizsgáljuk, és áttekintjük, hogyan aktiválódtak a vonatkozó kompetenciáik. Végül két olyan, reflektív-kooperatív gyakorlaton alapuló kurzus tapasztalatait tárjuk fel, melyek során a hallgatókat közös tudást generáló dialógusra, vitára és saját demokratikus alapszabályaik létrehozására ösztönöztük.

Pedagógiai gyakorlatunkban a diszkussziót nemcsak a hallgatók számára fontos, el-sajátítandó és fejlesztendő alapkészségnek tekintjük, hanem a különböző nézőpontok, meggyőződések, világnézetek és gyakorlatok befogadásának (Brookfield és Preskill 2005), a konfliktusok és viták kezelésének, a más kulturális háttérrel rendelkező emberek iránti nyitottság és tisztelet, az emberi méltóság hangsúlyozásának és a sokszínűség megbecsülésének eszközeként is.

Szakálos Sziringa

A TANULÓK TANULÁSHOZ SZÜKSÉGES LEGFONTOSABB SZEMÉLYES TULAJDONSÁGAINAK VIZSGÁLATA VIZUÁLIS MÉRŐESZKÖZ SEGÍTSÉGÉVEL

Kulcsszavak: kétszeres kivételek; tanári megismerés; vizuális mérőeszköz; önismeret; egyéni fejlesztés

A vizuális nevelés összetettsége, olyan fontos kérdésben, mint a tanuló megismerése különösen alkalmas. A gyermek, a fiatal személyisége csakis az őt körülvevő mikromilióval, környezeti háttérrel, annak jellemző vonásaival együtt érthető meg (Forray és Hegedűs 1999, Arató és Varga 2006a, Varga 2006b). Amikor a nyelvi kódrendszer korlátozott, akkor a kultúrafüggő nyelv helyett a kultúrafüggetlen művészetre támaszkodunk. Az ingerszegény közegben nevelkedő gyermekek beszéd- és – a számunka jelen esetben lényeges – vizuális készsége nem mindig tud megfelelő mértékben fejlődni, a korlátozott nyelvi kód mellé legtöbb esetben a vizuális kódrendszer szegénysége is társul, ugyanakkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül a rajzi tehetség fennállásának lehetőségét, továbbá biztosítani kell a művészet fejlesztő, gyógyító, stresszoldó hatását is.

A kétszeresen kivételes gyermekek felismerése, korrekt diagnosztizálása, és a számukra legeredményesebb fejlesztési stratégia kidolgozása nehéz és összetett feladat, ehhez a tanulók gyakran nem kapnak megfelelő segítséget. Lehetséges-e kiválasztani őket úgy, hogy egyszerre mutakozzon meg rajzi tehetségük és a fennálló deficit? A kutatásom alapját képező vizuális kérdőív erre a problémára kíván reflektálni és megoldási javaslattal élni. Megoldáskeresőként elkészítettem egy, a szakterületemen alkalmazható mérőeszközt, amely azzal a céllal jött létre, hogy kiszűrje a kétszeresen kivételes tanulókat, vagyis akik valamilyen deficittel rendelkeznek (tanulási nehézség, nem megfelelő szociális háttér), ugyanakkor tehetségesnek bizonyulnak, jelen esetben vizuális területen. A megtervezett, megalkotott, és gyakorlatban is kipróbált mérőeszközt „vizuális kérdőívként” definiáltam. A kutatáshoz összeállított projekt a pedagógián kívül érinti a szociológia, a pszichológia és részben a gyógypedagógia területeket is, ezzel az interdiszciplinalitással, széles körű látásmódot és ismereteket igényelve. A tehetség és a kreativitásfejlesztés, az inkluzív nevelés kérdése fontos és aktuális problémák az oktatás, nevelés területén. A mérőeszköz funkciója nem a szelekció, hanem a fejlesztés és a tanuló megismerésének elősegítése (Vass 2006). Alkalmas a pedagógus számára a tanulók rajztechnikai szintjének felmérésére a szaktantárgy tanítása során, a gyermekrajzok pszichológiájának szempontjából is fontos adatokkal szolgálhat, de ebben az esetben azokhoz az információkhoz szeretnénk hozzájutni, amiket a gyermek verbálisan, tudatosan nem képes megfogalmazni.

A kutatás során bizonyítást nyert, hogy a mérőeszköz egyaránt szolgálja és elősegíti a tanári megismerést és a gyermek önmegismerési folyamatát, valamint longitudinális és keresztmetszeti alkalmazhatósága, feltáró funkciója is megnyilvánult. Az előadás bemutatja a vizuális kérdőívet, számot ad a kutatás pillanatnyi állásáról, a gyakorlati kipróbálás eredményeiről, a folyamat során felmerült kérdésekről és a mérőeszköz alkalmazási lehetőségeiről, illetve a további fejlesztési tervekről, lehetőségekről.

Selen Subasi – Klára Tarkó

THE VALIDITY AND RELIABILITY OF THE ARABIC ADAPTATION OF 'STUDENT ENGAGEMENT SCALE' (SES)

Keywords: student engagement; Arabic adaptation; validity; reliability

The aim of this study is to test the validity and reliability of the Arabic adaptation of 'Student Engagement Scale' (SES) developed by Selim and Gunuc, 2015. The original form of SES consists of psychological, emotional, cognitive and behavioural aspects of engagement, and it has 41 items divided into two main dimensions and six subscales, and it is a 5-point Likert type scale (1: totally disagree, 2: disagree, 3: neutral or agree little, 4: agree, 5: totally agree). Among the two dimensions of SES, campus engagement has two subscales (1) valuing (psychological engagement-1) (2) sense of belonging (psychological engagement-2). The other dimension, class engagement has four subscales, like (1) cognitive engagement, (2) peer relationship (emotional engagement-1), (3) relationship with institutional members (emotional engagement-2), and (4) behavioural engagement. In this study, the back-translation approach was used to adapt and translate SES from English to Arabic. 84 students completed the scale.

The resulting data were analyzed using PLS-SEM with smart pls software, and SPSS statistics22 was used to analyse screening and data coding. Cronbach's alpha measured the reliability coefficients for the six subscales as: 0.801 for Emotional Engagement-peer relations, 0.921 for Cognitive Engagement, 0.801 for Emotional Engagement-peer relations, 0.952 for Emotional Engagement-inst. Membership, 0.920 for Psychological Engagement-sense of belonging, 0.765 for Psychological engagement-valuing, and 0.740 for Behavioural Engagement. Consequently, it was determined that the scale and its sub-scales had high internal consistency and reliability. Rho A and Composite reliability are above 0.7. AVE values are >0.50. SES was tested by exploratory factor analysis, using principal factor analysis with Varimax rotation. The six factors presented in the account 88,664% of the variance. The factorial analysis and distribution of factors among the subscales indicated that the structure of the factors was adequate. It can be said that the Arabic version of SES is a valid and reliable scale for measuring student engagement.

Soeharto Soeharto

THE EVALUATION OF STUDENTS' INDUCTIVE REASONING AND ITS ROLE IN SCIENCE ACHIEVEMENT USING RASCH ANALYSIS

Keywords: inductive reasoning; Rasch analysis; science achievement

Students' Inductive reasoning is considered to be the main factor affecting student achievement and academic success. Inductive reasoning (IR) also plays a pivotal role in the education context and workplace in 21st-century competencies frameworks. This study aims to investigate the psychometric properties to prove the validity and reliability of the inductive reasoning test, to evaluate students' inductive reasoning, and to predict the relationship between inductive reasoning and science achievement. Data were collected randomly from grade 10th-12th and undergraduate students in West Kalimantan province, Indonesia. Online data collection using eDIa system and paper-pencil test were utilized in this study. Rasch analysis for dichotomous data type using Winsteps software was employed to evaluate 922 students (36.6% females and 63.4% males). Inductive reasoning (IR) test comprising of figural series (FS), figural analogies (FA), number series (NS), number analogies (NA) in the Indonesian version was used to evaluate student inductive reasoning. We also added self-report data on students' science performance for physics, chemistry and biology subjects in the previous semester embedded in IR test.

The result shows that IR test is reliable to be used for assessing students' inductive reasoning with 0.84 person reliability, 1.0 item reliability parameter, and 0.83 Cronbach alpha for internal consistency. For validity criteria, IR test is achieving the item fit criteria based on 1.00 mean infit MNSQ and 1.07 outfit MNSQ (Infit and Outfit MNSQ acceptable criteria around 0.5-1.5). Item separation is 15.87, indicating that all items have the minimal threshold whereby in IR test can distinguish more than 15 level items. Unidimensionality also achieves 34.9% raw variance explained by measures exceeding 20% minimal criteria for data dichotomy. Student inductive reasoning abilities are ranging from 0.46 logit to 3.00 logit, with 0.17 mean logit informing that students' inductive reasoning are above the average level (0 logit). We noticed that the mean logit of students' inductive reasoning could improve across the grade level, -0.17 logit for 10th grade, 0.11 for 11th grade, 0.12 for 12th grade, and 0.35 for undergraduate students. Multiple linear regression with Enter method confirms that physics score and chemistry score are significant predictors explaining 29.0% of variances, $F(921) = 9.195, p < .001$. However, students' biology score is not a significant predictor on IR test. Based on the findings in this study, other researchers or educators can use valid and reliable IR test in the Indonesian version. Student IR can develop regarding grade level, and science performances (physics and chemistry) have a pivotal role. Because of limited research in investigating IR and Science achievement, we encourage other researchers to explore further IR and other scientific aspects such as scientific misconception or reasoning skill.

Roszik Dóra – Hegedűs Renáta Ildikó

A TESZTSZORONGÁS MÉRÉSE KÖZÉPISKOLAI DIÁKOK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: szorongás; tesztszorongás; iskolai szorongás

A diákok az iskolába lépés első napjától kezdve folyamatosan kihívásokkal néznek szembe, ezek akár stresszkeltő hatásúak is lehetnek, számos esetben akár szorongást is kiválthatnak egyes tanulók esetében, ez pedig befolyással van az iskolában nyújtott teljesítményükre is. Iskoláskor kezdetén válik kiemelten fontossá a teljesítés és a kompetencia érzése; ebben a szenitív időszakban a félelem a csökkentértékűségtől alapul szolgálhat a szorongás kialakulásához (Erikson, 1991, 1995; Cole és Cole 2006). Taylor (1956, idézi: Pléh, 2007) vizsgálatai is alátámasztják az 1908-as Yerkes–Dodson törvényt, amely kimondja, hogy a tanulók aktivitációs szintje fokozódik a teljesítményorientált helyzetekben: egy közepes szintig optimális teljesítményt képesek nyújtani, azonban ha az ideálisnál alacsonyabb vagy magasabb fokú az aktivizáció, akkor az olyan mentális állapotot hoz létre, amely meggátolja a sikeres teljesítést (Barkóczy, Putnoky, 1980). Azok a diákok, aki már jóval a számonkérés előtt fokozott mértékben szoronganak, nem fogják kellő hatékonysággal megtanulni a tananyagot, vizsgahelyzetben nem képesek az elvárt eredményeket produkálni, mindez pedig megmutatkozik az érdemjegyeikben is (Dúll, Urbán, Demetrovics, 2004).

Vizsgálatunkat összesen 116 fő, 9. (N=61 fő, 52,6%) és 12. (N=55 fő, 47,4%) évfolyamos középiskolai tanuló körében végeztük. A mintavételre 2020 szeptemberében került sor papíralapú adatfelvétellel, szülői beleegyező nyilatkozat alapján.

A tesztszorongással, vagy más néven a kontextustól függő iskolai szorongással már hosszú ideje foglalkoznak a szakemberek; elsőként Sarason és munkatársai végeztek kutatásokat az 1950-es évektől kezdődően. Vizsgálataikban arra törekedtek, hogy feltárják a szorongás és az iskolai teljesítmény között kimutatható összefüggéseket. Sarason (1978) úgy tartja, hogy minden személy kerül az élete során olyan helyzetbe, amely stresszt idéz elő, azonban mindenkinél eltérő viselkedést eredményez a megélt szituáció, ezáltal a szorongás is személyre szabottan jelentkezik.

Kutatási kérdéseink között szerepelt, hogy a nemek alapján van-e kimutatható különbség a tesztszorongás tekintetében, valamint az évfolyamok alapján tapasztalható-e eltérés. Megfogalmazott hipotéziseink szerint azt feltételeztük, hogy a középiskolás diákokra jellemző a tesztszorongás magas szintje (Atkinson és Hilgard, 2005), valamint a lányokat magasabb tesztszorongási szint jellemzi, mint a fiúkat (Hembree, 1988).

A tesztszorongást a 2015-ös PISA vizsgálat tanulói kérdőívének alskálájával vizsgáltuk, továbbá kérdéseket fogalmaztunk meg egyéb háttérváltozókkal (szülők iskolai végzettsége, tanulás szeretete, tanulmányi átlag stb.) kapcsolatosan is. Eredményeink során gyenge és közepesen erős összefüggések adódtak a vizsgált tényezők között. A legerősebb összefüggés a tesztszorongás és a tanulmányi átlag között mutatkozott ($r=0,45$, $p < 0,01$). Eredményeink szerint a lányokra szignifikánsan jobban jellemző a tesztszorongás, mint a fiúkra ($t=-2,934$, $p < 0,01$).

Mátyus Anna – Mihálka Mária

A GYÓGYPEDAGÓGUSOK KIÉGÉSBE VALÓ ÉRINTETTSÉGE ÉS A MEGELŐZÉS LEHETŐSÉGEI

Kulcsszavak: kiégés; megelőzés; gyógypedagógus-társadalom

A kutatás célja, hogy feltárjuk a gyógypedagógusok kiégésben való érintettségét, veszélyeztetettségét, valamint, hogy megvizsgáljuk a kiégés megelőzéséhez kapcsolódóan az egyéni és a szervezeti szinthez társítható beavatkozásokat, amelyek által igyekeznek elkerülni a kiégést.

A kutatás elméleti keretein belül tárgyaljuk a kiégés fogalmát, kapcsolatát más fogalmakkal, tüneteit, lehetséges okait és következményeit, valamint folyamatát. Tárgyaljuk a pedagógusok kiégettségének magyarországi, ez idáig feltárt jellemzőit a legjelentősebb kutatások alapján, továbbá a megelőzés lehetőségeit.

Módszerek (mérőeszköz, minta, adatfelvétel, elemzési eljárások): előadásunkban az online kérdőíves vizsgálat eredményeit kívánjuk bemutatni. A kiégést a Maslach Burnout Inventory kérdőíve alapján, a megelőzéshez, a háttérváltozókhoz kapcsolódó témaköröket saját kérdésekkel mértük fel. A mintavétel során az egyszerűen elérhető alanyokra támaszkodtunk, a mintát nem tekintjük reprezentatívnak a teljes gyógypedagógus-társadalomra. Az adatfelvétel 2021-ben valósult meg, a kérdőív tíz napon keresztül volt elérhető a válaszadók számára. A gyógypedagógusok mintája szerepelt az adatgyűjtés forrásaként (N=150). A leíró elemzéseken túl korrelációelemzést alkalmaztunk az adatok értékeléséhez.

Eredmények: a gyógypedagógusok kiégésben való érintettsége az érzelmi kimerültség és a deperszonalizáció alskálák vonatkozásában az alacsony, az egyéni teljesítmény csökkenése alskála vonatkozásában a közepes övezetbe sorolható. A kiégést megelőző tevékenységek esetében a társas támogatásnak, a stabil hit- és értékrendszernek, az önreflexió gyakorlásának, a minőségi pihenésnek, valamint a szabadidő eltöltésnek van kiemelkedő szerepe. A válaszadók többsége tudatosan alkalmazza mindezen tevékenységeket a kiégés megelőzésének érdekében, ugyanakkor a kiégés megelőzésére való szervezeti elköteleződés a válaszadók munkahelyeinek csak felére jellemző.

A kutatás elméleti és oktatási relevanciáját kiemelve elmondható, hogy a segítő szakmák képviselőinek a kiégése nem tekinthető magánügynek, a pedagógusok viselkedésükkel hatást gyakorolnak tanítványaikra, ezért fokozott figyelmet kell fordítanunk a kiégés jelenségkörére, kiemelten fontos hangsúlyozni a kiégés egyénekre, közösségekre és az egész társadalomra kivetített hatását.

Szili Katalin – Nyerges Izabella

LOGOPÉDUSOK MENTÁLHIGIÉNÉS ÁLLAPOTÁNAK VIZSGÁLATA A KIÉGÉS TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: kiégés; mentálhigiéné; logopédia

Az európai pedagógusok között eddig végzett külföldi kutatások szerint a vizsgált populáció 60–70%-a tartós stressztől, 30%-a pedig kiégés-szindrómában szenved (Lubinszki, 2013). Hazánkban a pedagógusok kiégése mindamelllett csak részlegesen kutatott terület, ráadásul az egyes kutatások végeredményei nehezen összehasonlíthatók, mert a kiégést eltérő, különböző mérőeszközökkel vizsgálták (Paksi és Schmidt, 2004; Gáspár és mtsai, 2006). A magyarországi vizsgálatok az individuális, egyéni rizikófaktorokat egybehangzóan az életkor tekintetében tudták megerősíteni, ami azt jelenti, hogy a kiégés jelensége elsősorban a fiatalabb (24–40 év közötti) pedagógusokat veszélyezteti (Gáspár 2006). Körükben a pályaelhagyás mértéke is viszonylag magas (30–40%). A jelenség kapcsán viszont Magyarországon a konkrét mérési eljárások kidolgozása még további kutatásokat és vizsgálatokat igényelne.

Kutatásunkban a hazai logopédusok mentálhigiéné állapotát és kiégettségének szintjét vizsgáltuk online kérdőíves felmérés formájában, melynek alapját a Maslach Burnout Inventory (MBI; Maslach és mtsai, 1996) kiégés-leltár 22 tételből álló kérdőíve adta. A mérőeszköz 3 dimenzió mentén méri és vizsgálja a kiégettség jelenségét: (1) az érzelmi állapot (2) a deperszonalizáció (3) a személyes teljesítmény.

Feltételeztük, hogy a magasabb óraterheléssel dolgozó logopédusok veszélyeztetettebbek a kiégés szempontjából, azaz az óraterhelés és az MBI alszkálái, vagyis az érzelmi kimerültség, a deperszonalizáció és a személyes hatékonyság dimenziói között szignifikáns kapcsolat van.

Továbbá feltételeztük azt is, hogy a kiégés a fiatalabb (23–40 év közötti) logopédusokat érinti leginkább, a magyarországi pedagógusokon végzett eddigi kutatási eredményekhez hasonlóan, azaz az MBI alszkálái közül az érzelmi kimerültség és deperszonalizáció alszkálakon a 23–40 év közötti korosztály ér el szignifikánsan magasabb pontszámot, a személyes hatékonyság alszkálán pedig szignifikánsan alacsonyabb értéket a 41–60+ korosztállyal szemben.

A kitöltésre 2021. március hónapban volt lehetőség (n=102). A mérőeszköz megbízhatónak bizonyult online formában is (Cronbach- α =0,91). Kutatási eredményeink alapján mindkét hipotézisünket elvetettük, mivel gyenge szignifikáns kapcsolatot csak az érzelmi kimerültség alszkálával mutat az óraterhelés (r=0,209); valamint az érzelmi kimerültség és a személyes hatékonyság tekintetében nincs szignifikáns különbség a két korcsoport között, ugyan a deperszonalizáció alszkálán tendenciaszinten mutatkozik némi eltérés, de ez sem éri el azt a határt, ami szignifikáns lenne.

Az eredmények alapján azt a következtetést vontuk le, hogy a terület egyelőre még kiaknázatlan, fontos lenne újabb, kiterjedtebb kutatások elvégzése annak érdekében, hogy a logopédiai hivatást választók kiégését megelőzhessük, vagy adott esetben a megfelelő kezelésekkel mentálhigiéné állapotuk romlását megállíthassuk, a negatív irányú folyamatokat visszafordíthassuk.

Szigeti Mónika

KIÉGÉSPREVENCIÓ PSZICHOEDUKÁCIÓVAL PEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: burnout szindróma; pszichoedukáció; pedagógusok kiégés prevenciója

Kutatásunk a kiégés prevencióját tűzi ki célul, amely protektív faktort jelenthet a pályaelhagyás megelőzésében, hozzájárul a pozitív munkahelyi klíma kialakításához és fenntartásához, továbbá a pedagógusok és tanulók pszichés jóllétét és rezilienciáját is elősegíti. Ma kiemelten kell foglalkoznunk a pedagógusok kiégésével, hiszen a fokozatosan növekvő szakmai és adminisztratív terhek, a társadalmi megbecsültség hiánya, a megváltozott tanulási-tanítási környezet, valamint az általános pedagógusképzés – sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos – szakmódszertani hiányosságai jelentősen növelik a kiégés kockázatát. Számos kutatás bizonyította már, hogy a pedagógusok kiégéssel való veszélyeztetettsége egyéni, szervezeti és ágazati szinten is jelentős probléma (Szabó & Jagodics, 2016; Klinovszky, 2017).

A burnout szindróma jelenségével az 1970-es évektől foglalkoznak a segítő szakmák esetében (Freudenberger, 1974). A nemzetközi szakirodalomban találkozhatunk a problémafókuszú és változásorientált pszichológiai konzultációs modellekkel (Egan, 2011). A reziliencia képességének erősítésével, a növekedésérzés támogatásával a konzultációs technikák a hatékony személyközi kommunikáció erősítésének irányába hatnak, és segítik az egyén konstruktív jövőtervezését (Bonanno, 2004, 2005; Kelley, 2005; Linley & Joseph, 2005; Litz, 2005; Maddi, 2005).

Kutatásunkba egy megyei pedagógiai szakszolgálat munkatársait vontuk be, főképp gyógypedagógusokat. A 116 fős mintán a Maslach-féle Kiégés Kérdőív pedagógusokra kidolgozott változatával végeztük vizsgálatunkat (Maslach & Jackson, 1981), majd az adatokat statisztikai elemzésnek vetettük alá. Kutatói kérdéseinknek megfelelően a vizsgálati személyek a kérdőív három alskálája közül az érzelmi kimerültség alskálában érték el a legmagasabb, a deperszonalizáció alskálában a legalacsonyabb pontértékeket, azonban az érzelmi kimerültség alskála sem jelzett magas kiégési értéket a vizsgálati populációban. A kiégéssel való veszélyeztetettség életkorral és pedagóguspályán töltött idővel való összefüggései is elemzésre kerülnek a vizsgálat bemutatásakor.

Kutatásunk eredményei felvillantják a gyógypedagógusok kiégési szintjét, a megküzdés- és – ehhez kapcsolódóan – a kiégésprevenció szempontjából fontos személyiségjegyeket (pl. empátia, pszichológiai immunkompetencia) és az alkalmazott coping mechanizmusokat, amelyek irányt szabnak a kiégésprevenció pszichoedukációnak mint átfogó koncepciónak az oktatásban.

A kutatást az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj Programja támogatta.

Nagyné Árgány Brigitta – Góra-Szüllő Regina

A ZENEI ELŐKÉPZETTSÉG, A ZENEI AKTIVITÁSOK ÉS A SZUBJEKTÍV JÓLLÉT KÖZÖTTI KAPCSOLATOK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: zenei előképzettség; zenei aktivitások; szubjektív jóllét

A zene egyidős az emberiséggel. Már az ókori filozófusokat is foglalkoztatta az a kérdés, hogy vajon az aktív zenélés milyen hatást indukálhat testünkben-lelkünkben.

Kutatási célunk a zenei előképzettség, a zenei aktivitások és a szubjektív jóllét összefüggéseinek feltárása. Egyrészt annak vizsgálata, hogy a zenét aktívan művelők életében milyen szerepet játszik a zene, milyen szubjektív hatása van szubjektív jóllétükre, illetve hogy e hatások miatt tudatosan keresik-e a lehetőséget a zenével kapcsolatos tevékenységek folytatására. Másrészt arra keressük a választ, hogy a gyermeket nevelő vagy a gyermekkel foglalkozó felnőttek mennyire tartják fontosnak, hogy a gyermekek mindennapjainak részévé váljon a zene.

Munkánk elméleti magalapozásakor a szubjektív jóllét, elsősorban mint pszichológiai (*well-being*), szociológiai, filozófiai fogalom kapcsolatát vizsgáljuk a zenei tevékenységekkel, a zenei előképzettséggel, a zenének a különböző korokban betöltött funkcióival összefüggésben. A jóllét kutatásának gyökerei egészen az ókorig nyúlnak vissza, így az évezredek során nagyon sok definícióját alkották meg, illetve összetevőinek meghatározása is bővült. Korunkban a pozitív pszichológia modern irányzatának kialakulásával került a figyelem középpontjába (Seligman PERMA modellje: Seligman, 2011).

Az adatgyűjtés kvantitatív módszerrel, online kérdőíves felmérés segítségével történt (n=196) Baranya és Somogy megye felnőtt lakosságának körében. Az eredmények azt tükrözik, hogy a zenei előképzettséggel rendelkezőknél magasabb arányban jelennek meg a zenei tevékenységek, melyek hatására szubjektív jóllétük, közérzetük, fizikai és szellemi teljesítőképességük javul, könnyebben legyűrik a mindennapi stresszt. Számukra a zenei tevékenységek segítenek az ellazulásban, magasabb érzelmi töltetet hoznak, ami segíti a zene pozitív hatásainak átélését. Ugyanakkor nem figyelhető meg szoros összefüggés a zenei tevékenységek pozitív hatásai és a szabadidő zenei aktivitásokkal való eltöltése, vagy más tevékenységekkel szembeni preferálása között. Mivel nem keresik tudatosan e tevékenységeket, így a zenei aktivitások hatására szubjektív jóllétük javulása egyszerűen pozitív hozadéka e tevékenységeknek. Ők gyermekeikkel is gyakrabban folytatnak zenei tevékenységeket, esetükben tudatosabb a zenei aktivitások választása a rájuk gyakorolt pozitív hatások miatt. A megkérdezettek nagy arányban egyetértenek azzal, hogy a gyermekek nyitottak a zenei tevékenységekre, tapasztalták ennek pozitív hatásait, és fontosnak tartják a zenei nevelést intézményes és családi körben is.

A kutatás eredményei új összefüggésben világítanak rá a zenei nevelés fontosságára. Felhívhatják a figyelmet a zenei aktivitások kedvező hatására a pedagógusok és a szülők körében egyaránt, hiszen a gyermekek nevelése során egy olyan komplex lehetőséget kapnak, melynek segítségével életre szólóan támogathatják a gyermekek jóllétét.

Pékné Sinkó Csenge

GYÓGYPEDAGÓGUS SZEREPEK A KETTŐS KÜLÖNLEGESSÉGŰ TANULÓK TÁMOGATÁSÁBAN

Kulcsszavak: sajátos nevelési igény; tehetség; kettős különlegesség

A sajátos nevelési igényű tehetséges tanulókat kettős különlegességgel rendelkező tehetségként említjük. Olyan tehetséges egyének, akik testi vagy érzelmi akadályozottsággal rendelkeznek és/vagy tanulási zavarral küzdenek (Gyarmathy, 2012). Esetükben a problémák szembetűnőbbek lehetnek, mint maga a tehetség, így gyakran kimaradnak a tehetségazonosításból, illetve az ehhez kapcsolódó programokból. Elmondható, hogy a kettős különlegességű egyének képességei nem fejlődnek harmonikusan, egyenletesen, így a tehetségazonosítás más módszereket kívánhat meg. A tehetségazonosítás folyamatán túl az érintett egyének támogatása is speciális tartalmi tényezők mentén valósulhat meg, melyben kiemelt szerepet tulajdoníthatunk a gyógypedagógusi feladatellátásnak. A kettős különlegességűek sokszor sajátos viselkedésük miatt tűnnek ki társaik közül, gondot okozhat számukra az iskolai feladatok teljesítése, időre történő befejezése. Gyakran tehát nem a tehetséggondozás, hanem a fejlesztés/felzárkóztatás kerül a középpontba. A tehetséggondozás azonban sok esetben a fejlesztésre épülő folyamat, mivel annak részeként az alapmodalitások és a személyiség fejlesztése is megvalósul.

Megkerülhetetlen szereplő a gyógypedagógus az azonosításban, a megfelelő szakemberekkel történő kapcsolatfelvételben, az együttműködésben, illetve az erős oldalak támogatásában is. A tehetséggondozás elméleti, történeti, jogi hátterének ismertetése mellett, be kívánom mutatni a kettős különlegességű tehetségek csoportjait, fejlesztésük során alkalmazott szempontokat, fő módszertani alapelveket, valamint a gyógypedagógus különféle szakemberekkel történő együttműködésének sajátosságait. Saját gyakorlati munkám tapasztalataira alapozva a szaktanár és gyógypedagógus közös munkája kerül a középpontba, a célok és feladatok kijelölésétől kezdve a tervezési, ütemezési folyamatokon keresztül egészen a megvalósításig, kiemelten a tanulási zavarral (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) küzdő középiskolás tanulókat figyelembe véve.

Tóth-Szerecz Ágnes

A KÖZNEVELÉS DOKUMENTUMAINAK ÁTTEKINTÉSE A TÁRSADALMI ÉRZÉKENYÍTÉS JEGYÉBEN

Kulcsszavak: fogyatékoság-érzékenyítés; attitűd; köznevelés; tankönyvelemzés

A hazai oktatáspolitikai törekvések egyre inkább arra irányulnak, hogy az integráció mint primér forma jelenjen meg a köznevelésben. Az évek során egyre több közoktatási intézményben jelent meg alternatívaként a fogyatékkal élő gyermekek együttnevelése különböző formákban, s kutatottsága azóta is töretlen. Míg bizonyos fogyatékosági típusokkal élő gyermekek jelenléte már evidensnek mondható, mint a tanulásban akadályozott gyermekek, beszéd fogyatékos gyermekek együttnevelése, addig az érzékszervi fogyatékosággal élők, mozgáskorlátozottsággal élő gyermekek ritkábban fellelhetők az integráló intézményekben. Köszönhető ez egyrészt alacsonyabb megjelenési arányuknak a populációban, másrészt nevelésük során felmerülő speciális módszertani és/vagy eszközszükségeiknek. Mivel ez a csoport dominánsan szegregáltan jelenik meg az oktatásban, speciális igényeik, jellegzetességeik, tulajdonságaik kevésbé ismeretesek. Mindezek arra engednek következtetni, hogy bizonyos fogyatékosági típusok esetében szükség lenne intenzívebb érzékenyítésre a diákok és a többségi közoktatásban tevékenykedő pedagógusok bevonásával.

Amennyiben a gyermekek már a korai életkorban szubjektív tapasztalatokat szerezhetnek a fogyatékoságokkal kapcsolatban, a pedagógusok pedig kellő ismeretkörrel bírnak oktatásuk, nevelésük terén, hosszú távon profitálhatunk belőle. Az iskola mint szocializációs színtér nagyban hozzájárulhat a társadalmi érzékenyítéshez, különös tekintettel a fogyatékoság kérdéskörében, az eltérő fejlődésű, más megjelenésű kortársakhoz kapcsolódó attitűd formálásában.

Kutatásom során az érzékenyítés lehetőségének kereteit kerestem az új, hatályos köznevelési törvényben, valamint a kerettantervekben. Részletes áttekintésük során arra törekedtem, hogy a fogyatékosághoz vagy annak határterületeihez köthető alternatívákat keressek, a konkrét tananyag vagy az érzékenyítésben fontos szociális készségek megkeresésével, kijelölésével. A köznevelés dokumentumainak átvizsgálását követően alsó tagozatos tankönyvek egy csoportját elemeztem azon szempontok szerint, hogy a fogyatékoság témája milyen módon, milyen mennyiségben jelenik meg bennük, akár tartalmi elemeket, akár az illusztrációkat tekintve. Az elemzés egyrészt a jelenleg ingyenesen elérhető, az Oktatási Hivatal által kínált tankönyvekre, másrészt a Mozaik Tankönyvkiadó ingyenesen nem elérhető tankönyveire terjedt ki az első és második osztályfokra vonatkozóan. Feltételeztem, hogy a köznevelés dokumentumai teret adnak a társadalmi érzékenyítés témájának, de konkrét iránymutatással nem szolgálnak a pedagógusok számára. További feltevésem, hogy a tantárgyhoz köthető témák és fejlesztendő kompetenciák terén az erkölcsstan tantárgy szolgál majd a legtöbb lehetőséggel a fogyatékoságok iránti érzékenyítés elősegítésében. A tankönyvek elemzését megelőzően feltételeztem, hogy a tananyagban érintőlegesen megjelenik a fogyatékoságok témája, ezzel lehetőséget biztosítva az érzékenyítésre.

Máté Tuba – Lívia Vass

ATTITUDE SURVEY ON DISABILITY AND DISABLED SPORTS

Keywords: attitude; disability, disabled sport; coach student

Health-conscious and active life is important for everyone especially for the disabled people. The benefits of doing physical activity are well-known and it has a huge contribution to the disabled people's recreational sport activity. Furthermore, for disabled athletes to increase their performance it is at least as important. For this, the professional background is ensured by the coaches and other sport experts. For them it is really important to know how they can work with the disabled, what methods they should use, because it must not make their actual health level and disability worse. It is also essential for the sport experts to have a proper mindset and attitude towards disabled sports, because this is the basis for working together. We investigated in our study the attitude of the members of the sport expert's qualification program, what they knew about the life of the disabled people in Hungary. We also looked for answers if their attitude changed during the university. In our study, we investigated 40 sport coach students at the University of Pécs from December 2019 to March 2020. We asked the first and the senior year students. They filled in a paper-based questionnaire with basic and multi-dimensional questions as well. We used descriptive and comparative (independent-samples t-test) analysis of the data.

We can see that the sport coach students are not aware of the Hungarian situation of the disabled people. Their answers show us that they gained education about parasport. We can see that during university education professional, pedagogical and psychological knowledge was learned by the sport coach students and they can use it, too. The answers for the multidimensional questions have shown that they have a positive attitude, and recognize the right way to help. However, we have not seen any positive or negative attitude change during the university progress. We can infer from the answers that the participants thought about the benefits of the recreational sports rather than the competitive sports while filling in the questionnaires. Therefore, it would be appropriate to place more emphasis on disabled sports during the qualification program, especially in the sport specific courses, where the sport coach students can learn about the potential in their own sport. It is also a goal to raise the participants' awareness to the fact that the disabled athletes have no difference from normal athletes, they also want to increase their performance in the same way as all the athletes.

We plan to do more research on this topic, with a larger base population amongst coach expert qualification programs, also it would be interesting to measure the active coaches' attitude, from which we can see different correlations.

Molnár Ákos – Prisztóka Gyöngyvér

A TÁNC SZEREPE A TÁRSAS KAPCSOLATOK ÉS A SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉBEN

Kulcsszavak: tánc; szocializáció; kompetencia

Napjainkban a rohamosan fejlődő tömegkommunikációs és high-tech eszközöknek, az ingergazdag környezetnek, valamint a multitaskingnak köszönhetően egyre kevesebb szerepet kapnak a személyes kapcsolatok és a perszónális kommunikáció, ami a társas nexusok és a szociális kompetenciakészlet csorbulásához vezet. A fiatal generációk körében egyre inkább közkedvelt sport- és művészeti ág a tánc, komplex formanyelvének köszönhetően hatásos ellenszere lehet az inaktív életmód ellensúlyozásának, illetve az is megfigyelhető, hogy a társas kapcsolatok irányításában szerepet játszó szociális kompetenciák fejlesztésében betöltött szerepe jelentős. Célunk, hogy vizsgáljuk és bizonyítsuk a táncnak a társas kapcsolatok, a szociális kompetencia, illetve a viselkedéskultúra fejlesztésében betöltött kiemelkedő szerepét.

Vizsgálati módszerként saját szerkesztésű, anonim, online, önkitöltős kérdőívet alkalmaztunk. A mintát ($n=157$) 13–20 év közötti 144 lány ($16 \pm 2,24$) és 13 fiú ($15 \pm 2,21$) alkotta. Alapvető kritérium volt, hogy a vizsgált személy minimum 1 éve űzze a táncműfajok valamely stílusát. Az adatbázist először leíró statisztikai módszerrel vizsgáltuk, majd Khí-négyzet próba és varianciaanalízis segítségével összefüggés-vizsgálatokat végeztünk. Kapcsolatszorossági mutatóként a vizsgált ismérvektől függően Cramer's V vagy Gamma mutatót is meghatároztunk. Egyes tulajdonságok mérésére, amelyek egyetlen változó segítségével nehezebben ragadhatók meg, látens változókat hoztunk létre. Ezek belső megbízhatóságának vizsgálatához a Cronbach's alfa mutatót használtuk.

A vizsgálatba bevont táncosok jelentős hányada saját bevallása alapján az edzőtermen kívül a magánéletébe is magával viszi az összetartó, egymást bátorító, segítő és feltétlenül közösséget építő életszemléletet. Fejlődött együttműködésben való kvalitásuk, vagyis a táncnak fontos szerepe van a helyes viselkedésformák elsajátításában, és jelentős hatást gyakorolt a megkérdezettek körében a szocializációs folyamatokra, személyiségük kialakulására. Igazolást nyert, hogy a kulturált viselkedéshez szükséges erkölcsi/etikai vonások alakíthatók és fejleszthetők a tánc eszközrendszerével.

Eredményeink alapján igazolható a tánc kedvező hatása a szociális kompetencia és a viselkedéskultúra vonatkozásában. A társas kapcsolatok kezelése, megélése, az ezekben való tájékozódás, a kapcsolatépítés és ennek megtartására való képessége mind kialakítható, fejleszthető és szinten tartható e mozgásforma végzése által. Elérhető, hogy aki ezzel a sportággal foglalkozik, nyitottabbá, megértőbbé váljon társai iránt, és az élet más területein is kamatoztathatja a táncedzések során elsajátított viselkedésformák, társas kapcsolatok pozitív hatásait.

A kutatás a "Kriszbacher Ildikó Ösztöndíj" támogatásával készült.

Hajdicsné Varga Katalin

A KATONAI PÁLYA VÁLASZTÁSÁNAK MOTIVÁCIÓI RÉGEN ÉS MA

Kulcsszavak: motiválás katonai pályára; hazafias-honvédelmi nevelés; katonaság célja

A hazai társadalmi környezetet figyelve azt tapasztaltam, hogy az állampolgárok a bűnözéstől és a háborútól félnek a legnagyobb mértékben, azonban a rendvédelmi és a fegyveres erőkhöz kapcsolódó társadalmi áldozatvállalás szintje mérsékelt és egyenetlen. E tapasztalat birtokában vizsgáltam, hogy különböző korszakokban miképpen változott a katonaság, a hadseregek célja.

Reguláris seregről a középkortól beszélhetünk. A lovagkorban a lovagok a hűbéruruk hívására, Isten áldásával, a háború íratlan szabályait betartva valamilyen szent célért harcoltak, az őket felváltó zsoldoshadseregek katonái azonban már a remélt zsákmány érdekében háborúból háborúba, országról országra jártak, és mindig oda álltak, ahol többet fizettek (Pukánszky, Németh 2005). Machiavelli szerint nem mindegy, honnan, milyen típusú embereket, milyen fegyvernemhez sorozunk be katonának. Elveihez híven az egyik legfontosabb tényező, hogy ragaszkodik a helyi lakossághoz, mivel annak érdeke saját vagyona, vele a közvagyon, valamint saját élete, családja, ezzel a közösség védelme (Veszprémy 2001). II. Katalin orosz cárnő hadvezére a katonát az állam védelmezőjének tartotta, a katona feladata az, hogy élete árán is megvédje hazáját és honfitársait (Tömösváry 2017).

A modern kori hadsereg fontos jellemzőjének tekintjük a közösségi értékek és érdekek követését, kifejezetten az ezekre irányuló szeretetet, a hazaszeretetet, amelyek indokolják a katonáskodást. A modern katonák a közösségnek azok a tagjai, akiket a közösség felhatalmazott arra, hogy harcoljanak a közösségi értékekért és érdekekért (Boda 2016).

A posztmodern kor hadseregének jellegzetessége, hogy a személyes értékek és érdekek sok esetben még fontosabbak a katonai szolgálat indoklásában, mint a közösségi értékeken és érdekeken alapuló indokok. E kor hivatásos katonája hivatásként, az állam és a társadalom szolgálatában végzi feladatát.

A mai hadseregekben a korszerű haditechnika, a harceljárások ismerete mellett a hazafiság, a becsület, a bátorság, a tolerancia, a szakképzettség, a bajtársiasság klasszikus erkölcsi értékek maradnak. A katona életében a felsorolt erkölcsi szempontok meghatározóak kell, hogy legyenek, mivel szolgálata szorosan összefügg az ország (a Haza) biztonságával, védelmével és a NATO tagként vállalt nemzetközi kötelezettséggel.

A honvédelmi tárca kommunikációjában az általános társadalmi támogatottság növelése mellett évek óta hangsúlyos szerep jut a fiatal generáció megszólításának. Az erre való törekvés nem az önkéntes haderő megalakulásával (2004) kezdődött, de intenzitása, tényerése inntól felerősödött. A kormányzati ciklusokban a honvédelmi edukáció mikéntje, a hazafias, honvédelmi nevelés kérdése – esetenként a közbeszédet is befolyásoló módon – időről időre felmerül.

Kóger Yvetta

**KUTATÁSI DIMENZIÓK ÉS MÓDSZERTANI DILEMMÁK EGY
ÓVODATÖRTÉNETI KUTATÁSBAN (KUTATÁS KÖZBEN)**

Kulcsszavak: neveléstörténet; kvalitatív stratégia; diskurzuselemzés; metaforakutatás

Jelen prezentáció egy olyan kvalitatív szemléletű neveléstörténeti alapkutatás kezdő lépéseit és a közben felmerülő kérdéseket mutatja be, amely az 1948–1958 közötti hazai óvodaügy új megközelítésű bemutatására tesz kísérletet. A vizsgálat megkezdésének egyik alapvető lépése a fő kutatói dimenziók rögzítése, a kutatási irányvonalak pontos körvonalazása. Az időbeli dimenzió határozta meg a vizsgálni kívánt források körét és értelmezhetőségét, hiszen a kutatás során a feltároló eredményeket csakis a vizsgált korszak tükrében lehet és szükséges értelmezni. A térbeli-intézményi, illetve tematikus dimenzió a források körének redukálását segítette, ahogy a vizsgálati fókuszot a magyarországi óvodai nevelésben a család és óvoda kapcsolatára irányította. A vizsgálat alá vont szövegtörzset elsődleges forrásai pedagógiai szakfolyóiratok, a nem szakmai sajtó publikációi, az óvónőképzés tankönyvei és levéltári jelentések.

A kutatási folyamatban szem előtt kell tartani a kvalitatív metodológiai követelmények teljesíthetőségét. Ebben központi szerepet kap egy, a klasszikus és speciális követelményeket ötvöző kritériumkatalógus és a trianguláció. A módszertani trianguláció kapcsán a módszerek közti trianguláció megvalósulásához a kongruens adatok generálása különböző módszerek kombinációjával történik. Ezek kiválasztása a kezdő kutatót rögtön dilemma elé állítja. Esetünkben felmerült a diskurzuselemzés és metaforakutatás lehetősége, elsősorban az egykori napilapok szövegei tekintetében. Ez azonban újabb kérdéseket vetett fel. Tekinthejtük-e a vizsgálatához rendelkezésre álló szövegtörzset az iskoláskor előtti nevelésről, a család és óvoda kapcsolatáról az ötvenes években kialakult diskurzus részének? Az *óvoda* kifejezés fogalmi metaforáit keresve, értelmezve valamiféle formát ölthet-e az ötvenes évek óvodaképének egyik lehetséges variációja? Ha a kvalitatív tartalomelemzést választjuk elemzési módként, akkor döntünk kell arról, hogy kódolás milyen logikai úton történjen, illetve igénybe veszünk-e az elemzési folyamathoz számítógépes támogatást. A szakirodalom tanulmányozásával, illetve neveléstudományi kutatókkal folytatott szakmai diskurzus keretében választ kaphatunk a bennünk formálódó kérdésekre, kétségekre.

Németh Dóra Katalin

A SOPRONI (FELSŐFOKÚ) ÓVÓNÓKÉPZŐ INTÉZET GYAKORLATI ÉS MÓDSZERTANI KÉPZÉSÉNEK PROGRAMJA AZ 1960-AS ÉVEKBEN

Kulcsszavak: neveléstörténet; Soproni Óvónőképző Intézet; gyakorlati oktatás; módszertani képzés; képzési program

Az 1958. évi 26. törvény megszüntette hazánkban a középfokú óvónőképző intézeteket, és 1959 őszétől hazánkban három városban (Kecskemét, Szarvas, illetve Sopron) indult meg az érettségire épülő, kétéves óvónőképzés. Ezután ez a három intézet vállalta magára az óvónői utánpótlás képzését. A következő évtizedek óvodapedagógus-képzésének egy érdekes mozzanata, hogy a hallgatók az intézet falai között a felsőfokú követelményeknek megfelelő módszertani órákon vettek részt, míg a gyakorlóóvodákban a korábban középfokon végzett óvónők mellett sajátíthatták el a kisgyermek nevelésének procedurális elemeit. A korszak oktatáspolitikai szellemiségének megfelelően a Művelődésügyi Minisztérium – és annak Tudományegyetemi és Pedagógusképző Főosztálya – rendkívül részletesen szabályozta az óvónőképző intézetekben folyó gyakorlati és módszertani oktatást. Ennek egyik fontos eszköze volt a Művelődésügyi Minisztérium által kiküldött Tanterv és Program.

A kutatásomban az 1960-as években megjelent képzési programot és tantervet szeretném bemutatni. Az 1964-ben megjelent új program már módosította is az 1961-ben megjelent, megreformált tantervet: módosította a módszertani területeket és a módszertani képzés teljesítésének követelményeit, az oklevél minősítésében betöltött szerepét. Munkámban ezt a két nevelési programot szeretném bemutatni és összehasonlítani egymással. Kutatásomban az alábbi kérdésekre keresem a választ: Milyen módon alakult a Soproni Óvónőképző Intézet gyakorlati és módszertani képzése az 1960-as években? Milyen változtatásokra került sor ebben az évtizedben a gyakorlati és módszertani képzés területén? A tantervek és nevelési programok a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar irattárában őrzött hivatalos levelezési anyag tételei, bemutatásuk mellett szeretném az irattár vonatkozó évközeinek kapcsolódó hivatalos levelezési anyagait is áttekinteni. Kutatásom során a kvalitatív kutatási metódusok közül a tartalom- és dokumentumelemzés módszereit alkalmaztam. Céloom, hogy az összehasonlítás rávilágíthasson arra, hogy milyen okok vezettek a három évvel korábban bevezetett tantervi reformok módosítására, és milyen intézményközi levelezés előzhette meg, illetve követhette a módosított tanterv kiküldését.

Balatoni Katalin

A MAGYAR NÉPI JÁTÉK, GYERMEKTÁNC HELYE ÉS SZEREPE A JELENKORI PEDAGÓGIAI GYAKORLATBAN ÉS A PEDAGÓGUSKÉPZÉSBEN

Kulcsszavak: gyermektánc; pedagógusképzés

A téma feldolgozásának motivációja abból a tapasztalásból indult útnak, mely szerint jelentős különbség tapasztalható a magyar népi játék, gyermektánc három pólusának megjelenésében, mely jelen esetben a pedagógiai programok, tantervek, kerettantervek; a pedagógusképzésben megvalósuló forma; és a gyakorlati alkalmazás területei. Az írásbeli cél- és funkciórendszerek megközelítőleg azonosságot mutatnak, a gyakorlat azonban már leginkább nem tükröz egységet, így azok csak részben, vagy egyáltalán nem valósulnak meg.

A kutatás módszertani alapját az Óvodai nevelés országos alapprogramjának, a Nemzeti alaptanterv 1–4. évfolyam kerettanterveinek elemzése, a KKK (Képzési és Kimeneteli Követelmények) összehasonlítása, valamint egy gyakorló pedagógusokkal készült kérdőíves kutatás adja, mely visszacsatoló eredménye mind a törvényi, mind a képzési, mind az alkalmazott céloknak, funkcióknak.

Az eredmény rávilágít az eltérésekre, azokra a területekre, melyek nem mutatnak egymásból fakadó egységes kimenetelt. Ez kiemelkedően a gyermektánc kérdésében jelenik meg, ahol a legnagyobb az eltérés a törvényi meghatározás, a képzés és a gyakorlati alkalmazás között, de jelentős kérdéseket találunk a népi játékok vizsgálatakor is.

Mindezek magukkal hozzák azt az egyezményesen eldöntendő kérdést, hogy a folyamatok mely részei, résztvevői kell, hogy felvegyék a szükséges irányultságot, mindemellett előremutató, támogató segítséget nyújtsanak abban, hogy a magyar népi játék, gyermektánc új perspektívaként, pedagógiai eszköztárként jelenjen meg a nevelési, oktatási folyamatok során. A kutatás középpontjában végül a képzés célja, funkciója, szemlélete, módszertana, tartalma jelenik meg, mely eredmény akár paradigmaváltást is magával hozhat, aminek további következménye feltételezhetően a magyar kultúra pedagógiai szerepének és gyakorlatának újszerű alkalmazása is, mely kiemelt feladata kell, hogy legyen a magyar oktatási intézményeknek.

Karácsony Ilona Hajnalka – Pichner Dóra

A SZÜLŐK ISMERETE ÉS GYAKORLATI TAPASZTALATA A KISGYERMEK PROSZOCIÁLIS KÉSZSÉGÉNEK FEJLESZTÉSÉVEL ÉS VISELKEDÉSSZABÁLYOZÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

Kulcsszavak: tapasztalat; tájékozottság; kisgyermek; feszültséggel teli helyzet; viselkedésszabályozás; proszociális készség

Kutatásunk célja volt családi környezetben egyrészt megismerni a proszociális készségekkel kapcsolatos ismereteket, fejlesztésének lehetőségeit, másrészt felmértük a koragyermekkorú évek viselkedésszabályozás eszközeit, folyamatát és azt befolyásoló tényezőket.

A valódi proszociális viselkedés a kisgyermek körülbelül kétéves kora körül jelenik meg először. Ezen viselkedés elsajátításához érési és tanulási folyamat szükséges. A társadalom által elvárt viselkedés kialakulásában nagy szerepe van a szülőknek, akiket a mindennapi élet folyamán a kisgyermek mintának tekint, ezért is különösen fontos a szakemberek ezen területen való tájékozottsága, illetve tájékoztatása is.

Kvalitatív kutatásunk nem véletlenszerű mintavétellel, szakértői kiválasztással történt védőnői gondozásban részesült szülők körében. A 2020-2021-ben történt vizsgálatunkba Veszprém és vonzaskörzetéből a 18–30 hónapos kisedet nevelő családok kerültek be (n=20). A kapott információkat tartalomelemzés módszerével dolgoztuk fel, valamint a további elemzéshez leíró statisztikai módszereket és Fischer egzakt tesztet alkalmaztunk ($p < 0,05$).

Eredményeink szerint az édesanyák fele várandóssága során magas rizikócsoporthoz tartozott, de ez nem befolyásolta a kisgyermek gondozásával ($p=0,5$) és nevelésével ($p=0,672$) kapcsolatos tájékozódást, illetve szülőcsoportos foglalkozáson való részvételt sem ($p=0,291$). Mind a nagyszülők ($p=0,205$), mind az idősebb testvérek ($p=0,658$) jelenléte a családban nem mutatott különbséget a gyermekek proszociális válaszkészségének megjelenésében (sírásra adott válaszkészség és segítség). Ha a szülő fejleszti gyermeke segítő viselkedését, érzékenyebben reagál gyermeke reakcióira, de ez a különbség Fischer egzakt teszttel vizsgálva nem jelentős ($p=0,157$). A szülők válaszai alapján 12 kisgyermeknél tapasztalták a viselkedésszabályozás nehezítettségét, 14-nél jelent meg regulációs probléma (jellemzően alvás és táplálás területén belül). Ha a gyermek feszültséggel teli helyzetet észlel, a jelenlévő szülő neme alapján eltérő válaszreakciók jelennek meg. A szabályozási nehezítettség típusától (regulációs, viselkedési) függően a változásra adott domináns reakciók (kötődés, reakció hiánya) különböznek, de már nem térnek el jelentősen a jelenlévő szülő neme alapján.

A regulációs zavarok és a viselkedésszabályozás nehezítettsége érinti a családokat, ami nehezítheti a környezetben megjelenő feszültséggel teli helyzetek felismerését és az arra adható adekvát válaszok megjelenését. A proszociális viselkedés kialakulásával, illetve a szabályozás problémáival, valamint annak megsegítésével kapcsolatban valamennyi szülő számára fontos a lehető legszélesebb körű tájékoztatás nyújtása.

Nagy György

MESÉS TERMÉSZETTUDOMÁNY

Kulcsszavak: természettudományos megismerés az óvodában; mesés természet-tudomány; külső világ megismerése

A mesék szerepe a gyermek érzelmi és értelmi fejlődésében vitathatatlan. Kihasználjuk-e maximálisan a mesék nyújtotta lehetőséget? Erre kíván választ adni az előadás. A mese jelentős szerepet kaphat a külső világ megismerési folyamatában és a környezeti nevelésben is. A meséket mindenki kedveli, de az óvodás korosztály a legfogékonyabb a mesékre. A helyesen megválasztott mese a hozzá kapcsolódó tevékenységekkel elősegíti a külső világ hatékony megismerését, a környezeti tényezők és elemek tulajdonságainak, kölcsönhatásuknak, összefüggéseiknek felismerését, a környezettudatos magatartási formák megismerését, elsajátítását, fenntartását. Mindemellett erkölcsi mondandóval bír, és a végén mindig a jók győzedelmeskednek.

Az előadás a mesék példáján keresztül mutatja be ennek a lehetőségét. Ezen kívül választ ad arra a kérdésre, hogy hogyan bővíthető az otthon lévő (pl. betegség vagy járványhelyzet miatt) óvodáskorú gyermek környezettel kapcsolatos ismeretanyaga meséken keresztül, szülői segítséggel. A mesék, amellet, hogy segítenek az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak megfelelő, biztonságos tájékozódásban térben és időben, a természettudományok szeretete felé irányíthatja a gyerekek figyelmét. Speciálisan megválasztott vagy szintetizált mese komoly természettudományos folyamatokat írhat le a gyerekek számára érthető és könnyen feldolgozható kontextusban. Ezzel a komolyabb természettudományos ismeretek alapkövei is elhelyezésre kerülhetnek, melyek később a mesés elemektől „megszabadítva” adják az alapot a komolyabb természettudományos ismeretekhez, az iskola alsó és felső tagozatán történő ráépítkezéshez. Az így kapott ismeret motiváló, segít a természettudományos érdeklődés fenntartásában, további ismeretek iránti vágy felélesztésében.

A megfogalmazott elméleti lehetőségek egy nem reprezentatív felmérés keretein belül kerültek vizsgálatra, megvalósulásuk lehetőségét vizsgálva a szülők körében. Ennek eredménye megerősítette a feltételezést a mesék szerepével kapcsolatban, a természettudományos megismerés folyamatában. Rávilágított azokra a körülményekre, melyek meghatározzák a megfelelő mese kiválasztását. Ezen kívül óvodapedagógusok kerültek megkérdezésre a mesékkal kapcsolatos tevékenységeikről, a mese felhasználhatóságáról a külső világ megismerésében. A visszajelzések alapján a mesék ezen területen betöltött szerepével tisztában vannak, de az alkalmazásuk nem evidens.

Pásztor Enikő

ÓVODA–ISKOLA ÁTMENET A KORONAVÍRUS IDEJÉN

Kulcsszavak: koronavírus; óvoda–iskola átmenet; iskolára hangolódás

Az egész világot megrázta a rengeteg áldozatot követelő koronavírus. A nevelési és oktatási intézmények ugyancsak nehéz helyzetbe kerültek. Olyan váratlan fordulat következett be ezek életében, amire nem lehetett kellően felkészülni, hiszen minden rendkívül gyorsan történt. Ennek ellenére úgy érezhetjük, hogy a pedagógusok derekasan helytálltak ebben a sok tekintetben emberpróbáló helyzetben.

Az elmúlt közel másfél év nem csupán a pedagógusokra rótt plusz feladatokat, de a szülők is olyan problémákkal szembesültek, amelyek megoldása nem volt könnyű számukra. Különösen azok a szülők érezhettek magukban több bizonytalanságot, akiknek a gyermekei a 2020/21-es nevelési évben voltak nagycsoportosok. Az óvoda–iskola átmenet egy olyan évben, amikor az óvodások nem járhattak rendszeren óvodába, és csak sok kényszerszünettel tarkítva vehettek részt az óvodai életben, felvethet számos kérdést.

Az előadásom során egy olyan empirikus kutatásomat és annak eredményeit ismerettem, mellyel a célom annak feltérképezése volt, hogy vajon az óvoda–iskola átmenet hogyan valósult meg a koronavírus idején, és ezt hogyan látják a szülők, az óvodapedagógusok és a tanítók. Több hipotézisem is volt a kutatás megkezdésekor, melyek elsősorban arra irányultak, hogy ebben az évben elmaradtak azok a rituálék, amelyek az iskolára hangolódást elősegíthették volna. Feltételezem, hogy a szülők többsége éppen ezért némi aggodalommal tekint a gyermekük iskolakezdésére, és azt reméli, hogy a tanítók sokkal elnézőbbek lesznek az első osztályos gyermekekkel. Vizsgálataim arra is irányultak, vajon a szülők mennyire érezték a személyes felelősségüket az óvoda–iskola átmenet megkönnyítése érdekében. Egy másik hipotézisem az volt, hogy a koronavírus miatt kialakult helyzetben a pedagógusok olyan újszerű jó gyakorlatokat is kidolgoztak, amelyeket a későbbiekben is alkalmazni tudnak.

Kutatási módszereim a kérdőív és az interjú, melyek segítségével választ kaphattam a kutatásomat elindító kérdéseimre. A vizsgálataim olyan nem várt eredményeket is hoztak, amelyek gazdagíthatják az óvodapedagógusok módszertani tudását az óvodás gyermekek utolsó óvodai évében az iskolára való hangolódás terén.

Apró Anna

A FÉNYSZENNYEZÉS OKTATÁSÁNAK MEGKÖZELÍTÉSEI

Kulcsszavak: fényszennyezés; oktatás; környezetpedagógia

Évmilliárdokon keresztül az élet a Földön olyan fény és sötétség ritmusában létezett, amelyet kizárólag a Nap, a Hold és a csillagok világították meg. Most, a mesterséges lámpák által a városok éjjel is ragyognak, megzavarják a természetes nappali és éjszakai környezetünk finom egyensúlyát. A mesterséges fény éjszaka megnövekedett, és széles körben elterjedt használata nemcsak a csillagos égbolt látványát rontja, hanem hátrányosan befolyásolja környezetünket, biztonságunkat, energiafogyasztásunkat és egészségünket.

Kevesebb mint 100 évvel ezelőtt mindenki felnézhetett, és megpillanthatta a látványos éjszakai égboltot. Napjainkban az égbolt határfényességének kiszélesedése miatt a szabad szemmel látható csillagok száma drasztikus módon lecsökkent. Amennyiben mégis kíváncsiak lennénk, milyen látvány tárul elénk az éjszakai órákban az égbolton, akkor ehhez csillagoségbolt-parkok garantálják a mesterséges fényforrásoktól szinte háborítatlan éjszakai égboltot.

A közoktatásban nem szerepel jelentős hangsúllyal korunk új környezeti problémája, a fényszennyezés. A tanulóknak történő tudatosításának fontossága azonban indokolt. E célból készült egy általános áttekintő leírás, feladatokkal kiegészítve a fényszennyezésről, amely segítségül szolgálhat a témakör oktatása során.

A foglalkoztató füzet két fejezetet foglal magában. Az első részben egy általános tájékoztató olvasható a fényszennyezésről a fogalmi alapoktól indulva, feltárva a jelenség kiváltó okait természeti, társadalmi és gazdasági megközelítésből. Egy-egy alfejezetben felsorolásra kerülnek azok az alanyok, melyekre a fényszennyezés negatív hatással bír a mindennapokban, mint például madarak, rovarok, növények és maguk az emberek is. Második részben az előzőekben olvasott alfejezetek elmélyítése, rögzítése céljából különböző példafeladatok készültek. Minden feladat egy áttekintéssel kezdődik, mely tartalmazza a megoldáshoz szükséges előismereteket, elhelyezi magát a témát egy, a fényszennyezéshez kapcsolódó témakörben. Megfogalmazódtak azok a nevelési, képzési célok, amelyeket a feladat megoldásával kívántunk elérni. Utolsó lépésként a feladat végrehajtási folyamata olvasható, példafeladatokkal szemléltetve.

A kutatás az EFOP-3.6.2-16-2017-00014 számú projekt támogatásával valósult meg.

Arany-Nagy Zsuzsanna – Jurkinya Mihályné

KINIZSI ÉS KORA – SZÖVEGÉRTÉS-FEJLESZTÉS SZABADULÓSZOBÁVAL ALSÓ TAGOZATON

Kulcsszavak: szövegértés-fejlesztés; alsó tagozat; szabadulószoza

Napjainkban az oktatás paradigmaváltáson megy keresztül. Az eddig jól bevált oktatási módszerek a 21. században iskolapadban ülő Z- és Alfa-generációs diákok számára már nem megfelelőek. A tanulás hatékonyságának biztosítása érdekében nekünk, pedagógusoknak is reagálnunk kell a változásra.

A 2020-ban hatályba helyezett Nemzeti alaptantervben (NAT) számos utalást találunk az olvasóvá nevelés, a szövegértés- és a szövegalkotás, az információs és digitális műveltség és a tanulók egyéni képességei fejlesztésének szükségességére. A NAT kiemeli a tanulás élményszerűvé tételének fontosságát is. Célunk tehát, hogy a NAT-ra, a Kerettantervekre és iskolánk Helyi tantervére támaszkodva alsó tagozatosok számára az olvasóvá és könyvtárhasználóvá nevelést a tanítás, az olvasmányfeldolgozás élményszerűvé tételével tudjuk megvalósítani.

Ennek megvalósításához érdemes számba venni azokat az új, világszerte elterjedt lehetőségeket, amelyek rendelkezésre állnak. Ezek közül szeretnénk előadásunkban kiemelni a Japánból indult, mára már világszerte ismert szabadulószozákat, az általuk használt módszertant és eszközrendszert. Kutatásunk során a meglévő szakirodalom áttekintése után empirikus módszerekkel kívánjuk megvizsgálni a szabadulószoza módszertanával való tananyag-feldolgozás hatékonyságát, amelyet iskolánk tanulóival végzett interjúk és a szabadulószoza alapján megoldott feladatok eredményeinek segítségével mérünk.

Előadásunkban az elmélet és jó gyakorlatok bemutatására támaszkodva igyekszünk bemutatni a szabadulószoza módszertanának beépítési lehetőségeit a gyakorlati oktatásba. Távlati terveink közt szerepel olyan, olvasmányfeldolgozást segítő, könyvtárhasználati elemeket is magába foglaló szabadulószoza készítése, amelyek a tanulás élményszerűvé tétele mellett a tanulók könyvtárhoz való attitűdjét is pozitívan formálják, növelik a könyvtárba járás gyakoriságát, és felhívják a figyelmüket a könyvtárak hasznosságára.

A módszer kiemelkedően alkalmas a tanulók egyes készségeinek sokrétű fejlesztésére, amely aktív részvételt biztosít egy-egy foglalkozás minden résztvevője számára. Egy foglalkozás során hatékonyan fejleszthető a diákok logikus gondolkodása, az információk hatékony feldolgozására irányuló döntéshozatali készsége. Emellett a kooperatív feladatoknak köszönhetően szociális, kommunikációs és együttműködési készségeik, valamint a csoportkohézió is hatékonyan fejleszthetők. Az ügyességi feladatok megoldása során a diákok koncentrációs készsége is trenírozható, a logikai feladatok pedig a mentális lexikon fejlődéséhez is hozzájárulnak. A módszer jelentősége az összetett fejlesztési területekben és a hatékony fejlődés lehetőségében rejlik, amely hozzájárul a 21. századi munkavállalóktól elvárt készségek, mint információs és digitális műveltség, kritikus gondolkodás stb. fejlődéséhez.

Az előadás megvalósulását és az ahhoz kapcsolódó szabadulószoza kialakítását és kipróbálását a Budapest IX. Kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium támogatta.

Koltai Zsuzsa

**ONLINE MÚZEUMPEDAGÓGIAI INNOVÁCIÓK A KÖZOKTATÁS
SZOLGÁLATÁBAN**

Kulcsszavak: múzeumpedagógia; innováció; online tanulás

A múzeumok online platformjai napjainkra alapvető szerepet kaptak a múzeumpedagógiában. A COVID-19 okozta kényszerű lezárások kapcsán a múzeumok világszerte az online térbe helyezték át múzeumpedagógiai, közművelődési és közösség-szervezői tevékenységüket. A múzeumpedagógiai szempontból innovatív múzeumok már jó pár éve támogatják a pedagógusok munkáját módszertani segédletek, hasznos tippek, valamint az iskolai oktatásban használható online adatbázisok, illetve a tanulást támogató online múzeumi tartalmak közzététele által. A pandémiás kényszerhelyzet múzeumpedagógiára gyakorolt egyik legfontosabb hatása az, hogy általánossá váltak az olyan online múzeumpedagógiai programok, illetve az olyan tanulást támogató online tartalmak és módszertani segédletek, amelyek a korábbiakban a múzeumpedagógiai szempontból leginnovatívabbnak számító múzeumok jó gyakorlatai voltak csupán. A nagy nemzetközi múzeumi szakmai szervezetek (pl: International Council of Museums, Network of European Museum Organisations) által az elmúlt egy évben lebonyolított kutatások feltárták, hogy a COVID-19 okozta kényszerű lezárásokat követően a múzeumok elképesztő mértékben és ütemben fejlesztették online múzeumpedagógiai tevékenységüket, leginkább a közösségi médiafelületek aktív bevonása, az élő események streamelése, kvízek és versenyek meghirdetése, illetve az online kiállítások és gyűjtemények elérhetővé tétele formájában.

A múzeumi tanúlással foglalkozó publikációkban már jóval a pandémiás időszak előtt megjelent az a gyakorta megfogalmazott prognózis, miszerint a múzeumok a köz-eljövőben az eddigiéknél jóval nagyobb szerepet fognak kapni a közoktatásban. A múzeumpedagógia pandémiás helyzetre adott reakciója, azaz a tanmenetbe illeszthető online múzeumpedagógiai tartalmak sokaságának kidolgozása, valamint a pedagógusok szakmai munkáját támogató, online elérhető számos segédlet közzététele az elmúlt egy évben egyértelműen igazolta azt, hogy a múzeumnak alapvető és kiemelten fontos szerepe van a közoktatásban. A közoktatás online múzeumi tartalmakkal való támogatása továbbá illeszkedik abba, a múzeumi kultúráközvetítés gyakorlatában az elmúlt két évtizedben meghatározó vált trendbe, amely a múzeumok szolgáltató jellegének erősödése és társadalmi feladatvállalásainak kibővülése irányába mutat. Az előadás 20 hazai és 30 külföldi múzeum online múzeumpedagógiai tartalmainak elemzése alapján, továbbá a nemzetközi és hazai múzeumi szakmai szervezetek által a témával kapcsolatosan az elmúlt időszakban megjelentetett publikációk, szakmai eszmecserék és ajánlások tartalomelemzése révén tárja fel az online múzeumpedagógia nemzetközi és hazai gyakorlatában érvényesülő trendeket, illetve a közoktatással való együttműködés, a pedagógusok szakmai munkájának támogatása, továbbá a gyermekek informális tanulásának előmozdítása érdekében a közelmúltban megjelent jó gyakorlatok jellemzőit.

Beregi Erika

AZ ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉS VÁLTOZÁSAI A JÁRVÁNYHELYZET ALATT, FÓKUSZÁLVA A SZABADIDŐS FIZIKAI AKTIVITÁSRA

Kulcsszavak: egészségnevelés; iskola; fizikai aktivitás

Az egészségfejlesztés multiszektorális, folyamatosan történő, többféle szintereken zajló cselekvés, melynek egyik előfeltétele az oktatás (Veres & Kiss, 2007). A köznevelési intézmények feladatai, hogy pedagógusok és más szakterületek szakembereinek bevonásával elősegítsék az egészséges életmód megvalósítását (Járomi & Vitrai, 2017). Az elmúlt néhány évtizedben a fizikai aktivitás és az egészség közötti kapcsolat feltárásában, az epidemiológiai kutatásoknak meghatározó szerepük volt. Az eredmények alapján megfigyelhető, hogy világszerte a legnagyobb mortalitást és morbiditást a szív- és érrendszeri kórképek, a daganatos betegségek, a cukorbetegség, a mentális zavarok, valamint a krónikus légzőszervi problémák okozzák. Az élethosszig tartó, rendszeres fizikai aktivitás, mint az egészséget meghatározó egyik fő tényező, ezen betegségek megelőzésében kiemelt szerepet játszik (WHO, 2008).

Kutatási céloom a pedagógusok, iskolai védőnők mozgásos rekreációs tevékenység formálásában betöltött szerepének vizsgálata, összevetve a tanulók tapasztalataival és a pedagógiai, illetve szakmai programokban meghatározottakkal. A vizsgálat során középiskolai tanárokkal, iskolai védőnőkkel és tanulókkal (n=30) készített interjú során a tanulók fizikai aktivitásának, szabadidős tevékenységének főbb jellegzetességeit vizsgáltam, kiegészítve az adott iskolák pedagógiai programja ide vonatkozó részeinek elemzésével. A COVID 2019 megjelenése hatással volt a pedagógusok és a fiatalok életmódjára, fizikai aktivitására, szabadidős tevékenységeire egyaránt. A testnevelők, az egészségügyi tanárok többsége egészséges életmódot folytatott a pandémia előtt és alatt, a fizikai aktivitás tekintetében is. A második hullám megjelenése után többen is életmódváltásba kezdtek. A tanulók fizikai aktivitással töltött ideje a korábbihoz képest csökkent. Ugyanakkor a szabadban történő séta, a túrázás a járványhelyzet alatt nagyobb szerepet kapott. A fizikai aktivitásra vonatkozó egészségnevelés legjellemzőbben a testnevelő tanárok mindennapi munkája során jelent meg. A tanulók számára motíváló tényezőnek bizonyult a pedagógusok példamutatása, a személyes tapasztalatok átadása. Az aktív szabadidős tevékenységekhez kapcsolódó jó gyakorlatok feltérképezése a tanulók fizikai aktivitásának növelése szempontjából is lényeges szerepet tölthet be.

Derzsi-Horváth Martina – Deutsch Krisztina

KÖZÉPISKOLÁS DIÁKOK ÖNMINŐSÍTETT EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTA ÉS EGÉSZSÉGMAGATARTÁSA

Kulcsszavak: serdülőkor; egészségi állapot; egészségmagatartás

Kutatásunk célja a különböző képzéstípusban tanuló középiskolás diákok önminősített egészségi állapotának és egészségmagatartásának vizsgálata. Elméleti keretek: A fiatalkori egészségi állapot nagyban meghatározza a felnőttkori egészséget. Kamaszkorban a szoros napirend, a kortárshatás, a családtól való függetlenedési vágy mindegyike hatással van a táplálkozási szokásokra, melynek következménye lehet egy kedvezőtlen tápláltsági állapot kialakulása. A fizikai aktivitás szerepet vállal a testi-lelki jóllét kialakulásában. A kockázati magatartásformák kialakulása leggyakrabban serdülőkorra vezethető vissza.

Vizsgálatunk során két pécsi középiskola diákjainak kérdőíves adatfelvételére került sor. A kérdőív a szociodemográfiai adatok mellett fókuszált az egyén egészségi állapotára, valamint egészségmagatartására, felhasználva a HBSC kutatás vonatkozó kérdéseit. Az adatokat SPSS statisztikai programmal dolgoztuk fel 95%-os valószínűségi szint meghatározása mellett ($p \leq 0,05$).

A vizsgált középiskolás diákok ($n=163$) öt különböző képzéstípusban vesznek részt, amit három csoportba soroltunk: gimnázium (30,1%), technikum (28,2%), szakképző és szakiskola (41,7%). A minta átlagéletkora 15,63 év. A diákok 83,4%-a fiú. A tanulók 76,1%-a kitűnőnek vagy jónak ítéli egészségét. Krónikus betegségben a minta 11,7%-a szenved. Azok a személyek, akik semmilyen krónikus betegségben nem szenvednek, szignifikánsan magasabb arányban jelölték a kitűnő/jó egészségi állapotot. ($p=0,048$) A gimnazisták szignifikánsan többet mozognak, mint más képzéstípusban tanuló diáktársaik ($p=0,030$). A minta 25,2%-a érez napi szinten fáradtságot, kimerültséget. Gyümölcs-, zöldség-, valamint édességfogyasztás tekintetében a gimnazisták jártak élen, míg üdítő-, illetve energiatartalék-fogyasztás tekintetében a szakképző és szakiskola rendszerben tanuló diákok. A minta 63,2%-a nem dohányzik. Azok, akik nem dohányoznak, szignifikánsan magasabb arányban jelölték a kitűnő/jó egészségi állapotot ($p=0,004$). A vizsgálatot megelőző hónapban a minta 53,4%-a fogyasztott alkoholt. A minta 15,3%-a használt már élete során legalább egyszer kábítószer. Azok, akik nem használtak semmilyen kábítószer életük során, szignifikánsan magasabb arányban jelölték a kitűnő/jó egészségi állapotot ($p=0,011$).

A korábbi kutatásokhoz hasonlóan vizsgálatunk is igazolta a vélt és valós egészség összefüggését a krónikus betegségek, valamint a rizikómagatartások kisebb gyakoriságán át. Mintánkban az érettségig adó és nem adó képzésen tanuló diákok között a kitűnő egészségi állapot tekintetében minimális különbség mutatkozik meg, szemben a HBSC kutatás eredményeivel. A dohányzás és kábítószer-fogyasztás kapcsán eredményeink megegyező tendenciákat mutatnak az országos reprezentatív kutatással.

Fináncz Judit – Csima Melinda

A SZÜLŐI EGÉSZSÉGMŰVELTSÉG VIZSGÁLATÁNAK JELENTŐSÉGE ÉS LEHETŐSÉGEI

Kulcsszavak: szülői egészségműveltség; koragyermekkor

Előadásunk célja ráirányítani a figyelmet a szülői egészségműveltség vizsgálatának jelentőségére, továbbá a feltárt ismeretek és mérőeszközök birtokában megalapozni egy átfogó kutatást bölcsődés és óvodáskorú gyermekeket nevelő szülők körében.

A magyar társadalom egészségi állapota nemzetközi összehasonlításban kedvezőtlen képet mutat: a korai halálozás mellett az elvesztett egészséges életévek száma meglehetősen magas (Vitrai és Bakacs, 2021). Az egészségvesztések hátterében többnyire az egészségviselkedés terén megfigyelhető rizikómagatartás áll, mint az étrendi kockázatok, a fizikai inaktivitás, a dohányzás, valamint az alkoholfogyasztás. Az egészségmagatartás társadalmilag erősen beágyazott, és lassan, nehezen változtatható, ezért nagyobb hatékonyság várható a gyermekekre fókuszáló egészségfejlesztési beavatkozásoktól egészségműveltségük korai megalapozása révén. Ennek vonatkozásában a koragyermekkor különösen szenzitív időszaknak tekinthető, melyben a szülő kulcsszerepet játszik, hiszen egyrészt viselkedésével modellként szolgál, másrészt kiemelt feladata van a szokásalakítás és magatartásformálás terén (Csima et al., 2018).

Az egészségműveltség az 1990-es évek végére kialakult konszenzusos értelmezés szerint azt fejezi ki, hogy az egyének milyen mértékben képesek megszerezni, feldolgozni és megérteni az alapvető információkat és szükséges szolgáltatásokat, melyek birtokában megfelelő döntéseket hozhatnak egészségükkel kapcsolatban (Ratzan et al., 2000). Ebből kiindulva a szülői egészségműveltség a szülők gyermekük egészségével kapcsolatos készségeit fejezi ki (Kumar et al., 2010).

Az egészségműveltség empirikus vizsgálatának előzményei az 1990-es évekre nyúlnak vissza. Kezdetben az egészséghez kapcsolódó témakörök értelmezéséhez szükséges alapkészségeket vizsgálták különböző tesztek segítségével (REALM, TOFHLA, HLSI). A korábbi mérési tapasztalatokból kiindulva fejlesztették ki napjaink legelterjedtebb mérőeszközét, a 47 kérdésből álló HLS-EU-Q-t, amely az eddigi legátfogóbb magyar lakossági vizsgálat módszertani alapját biztosította (Koltai és Kun 2016). Az elmúlt időszakban specifikus csoportok körében is végeztek vizsgálatokat, ezzel összefüggésben elindultak a pedagógusok, az iskoláskorú gyermekek és a szülők egészségműveltségét feltáró kutatások (Csima et al., 2018; Nagy és Barabás, 2011). A 0–18 éves gyermekeket nevelő szülők egészségműveltségét Gács és munkatársai (2015; 2019) négy dimenzió mentén konceptualizálták (ismeretek, funkcionális tudás, magabiztosság, motiváció), majd kérdőívet fejlesztettek ezek mérésére.

Mivel a gyermekek helyzetükből és életkorukból adódóan nem képesek önállóan döntéseket hozni egészségükkel kapcsolatban, ezért egészségi állapotukat, illetve az előforduló betegségek lefolyását nagymértékben meghatározza az őket nevelő szülők egészségműveltsége. A szülő egészségműveltségének hiányossága ennél fogva súlyos következményekkel járhat a gyermek egészségi állapotát, morbiditási és mortalitási mutatóit tekintve.

Andrea Masa –Krisztina Deutsch

EXAMINING THE MENTAL HEALTH OF TEACHERS IN THE LIGHT OF THE SENSE OF COHERENCE

Keywords: mental health; teacher; sense of coherence

In addition to the family, kindergarten and school are the determining community for the development of personality, where children are influenced decisively. In addition to the physical environment and the educational program, the attitude and personality of the employees (kindergarten teachers, teachers) also have a great influence. Behavior is primarily based on the mental state. The mental health of the students is the result of the teacher`s mental well-being and their nature of being role models. Meanwhile, one of the most stressful jobs is theirs. Our goal is to examine the mental health of teachers, primarily in terms of a sense of coherence.

In 2019, we contacted teachers of 14 secondary schools in Szeged with a questionnaire we compiled from validated series of questions that are examining mental health. Cross-sectional research was performed with targeted sampling. In our descriptive study, subjects were included anonymously and voluntarily. Data from the 200 evaluable questionnaires were processed using IBM SPSS Statistics Version 25.00 software. In addition to descriptive statistics, we used Mann Whitney and Kruskal-Wallis test, Spearman correlation, and Linear regression with a 95% probability level ($p < 0.05$).

Compared to the research results of others, we obtained lower scores for questions related to stress ($PSS_{14} = 20.7 \pm 9.205$) and depression ($BECK_9 = 12.47 \pm 3.906$), and higher scores for feelings of coherence ($SOC_{13} = 66.55 \pm 11.752$). Women have significantly higher perceived stress ($p = 0.013$) and depression ($p = 0.050$) scores, and the sense of coherence increases significantly ($p = 0.004$, $r = 0.200$) with age. Respondents with higher social support had significantly lower levels of perceived stress ($p = 0.010$), depression ($p = 0.001$), and significantly higher ($p < 0.001$) sense of coherence. Higher sense of coherence scores resulted in significantly lower stress ($p < 0.001$) and depression ($p < 0.001$) scores.

Our results have highlighted that the most important basis for the various dimensions of mental health is the high level of sense of coherence. If it is present, the teachers can provide their students with an appropriate pattern through their indirect educational effect. However, if this is missing, it is important to provide the teachers with all the support in order for them to improve it.

Andl Helga – Laki Tamásné

„AZ EGYÜTTREZGÉS RENDKÍVÜL FONTOS, EZ NEM JÖN ÁT ÍGY ITT AZ ÉTEREN” - AZ ONLINE OKTATÁS MEGVALÓSULÁSA BARANYA MEGYE KISISKOLÁIBAN

Kulcsszavak: kisiskola; digitális oktatás; kistelepülés

A kutatás célja a COVID-19 járvány alatt működő digitális oktatás kisiskolák körében való megvalósulásának feltárása 2021 tavaszán.

Kutatási kérdések: Miben ragadható meg a csak alsó tagozattal működő kisiskolák specialitása a digitális oktatás tekintetében? Miként válaszolnak az új kihívásokra? Milyen stratégiákat alkalmaznak a diákok elérése és az oktatás eredményessége érdekében?

Félig strukturált interjút készítettünk a Baranya megyei, csak alsó tagozattal működő tagintézmények, illetve telephelyek vezetőivel. A megyében működő – ezen kritériumoknak megfelelő – 12 kisiskola közül tízet sikerült elérnünk.

Mind a nemzetközi (tk. Harrison–Busher, 1995; Fickermann et al., 1998), mind a hazai szakirodalomban (tk. Forray, 1998, 2009; Imre, 2009; Jankó, 2011) fellelhetők a kistelepülések oktatási helyzetére, a kisiskolákra vonatkozó kutatási összefoglalók. A digitális tanrenddel, az online oktatás megvalósulásával, az átállás következményeivel vagy egyes részterületeivel Magyarországon is több kutatás foglalkozott (pl. Molnár et al., 2021; N. Kollár, 2021). A kutatások között megjelentek a méltányosság aspektusait hangsúlyosan vizsgáló kutatások is (Hermann, 2020; Kende–Messing–Fejes, 2021), melyek alapján megfogalmazható, hogy a település hátrányos helyzete, valamint a HH, HHH, SNI tanulók magas aránya miatt nehezebb elérni a diákokat, a tanulók meglévő hátrányai fokozódnak. Ugyanakkor tudomásunk szerint a digitális átállás hatásait a kisiskolákban még nem vizsgálták hazai vagy nemzetközi szinten.

Felmértük az online megtartott órák mennyiségét és tartalmát, a használt digitális felületeket és programokat, a családok és az intézmények eszközellátottságát, az igénybe vett képzési formákat. Részletesen vizsgáltuk a szülőkkel és a tanulókkal való kapcsolattartás módjait, feltérképeztük, milyen támogató hálózat (önkormányzat, szülők, családsegítő, POK stb.) veszi körül az iskolát. Feltártuk az interjúalanyok tapasztalatait a digitális oktatás előnyeire és hátrányaira vonatkozóan.

A kutatás azt mutatja, hogy a vizsgált intézmények számos módon törekednek arra, hogy valamilyen formában minden diák részt vegyen a tanulásban. 2020 tavaszán több intézményben voltak olyan tanulók, akiket nem sikerült elérni, 2021-ben azonban valamilyen formában minden egyes diákot be tudtak vonni a tanulási folyamatba. Bemutatjuk a különböző online, személyes és más alternatív oktatási formákat, következtetéseket fogalmazunk meg arról, hogyan határozza meg a családi háttér és az iskola viszonyulása a digitális oktatásba való bekapcsolódás lehetőségét.

Kutatásunk során megállapítottuk, hogy a település hátrányos helyzete, valamint a HH, HHH, SNI tanulók magas aránya miatt nehezebb a diákok elérése (vö: Kende–Messing–Fejes, 2021), azonban a kis létszámnak és az amúgy is napi gyakorlatként alkalmazott differenciálásnak köszönhetően az egyéni bánásmód érvényesítésére több a lehetőség, így a vizsgált intézményekben a méltányosság szempontjai markánsan érvényesülnek.

Bencéné Fekete Anikó Andrea – Páli Annamária

TANÍTÁS ÉS TANULÁS A DIGITÁLIS ISKOLÁBAN

Kulcsszavak: digitális oktatás; tanítási módszerek; online világ előnyei, nehézségei

Ebben a tanévben újra sor került az oktatási intézmények bezárására, és második alkalommal is be kellett vezetni a tantermen kívüli oktatást, az online munkarendet a pandémia következtében. A digitális oktatás az információs és kommunikációs technológiai eszközökkel (IKT) támogatott tanulást és tanítást jelenti, amely történhet hagyományosan, tantermi keretek között, illetve az online térben (Lévai, 2021).

Az új helyzet arra kényszerítette a pedagógusokat, hogy új utakat járva szervezzék meg a diákok tanulását. Farkas Andrea (2018) számolt be a Magyarországi Digitális Oktatási Stratégiájának megvalósulásához kapcsolódó kutatásról, mely rávilágított arra, hogy a magyar pedagógusokra – a jelentős mértékű digitális eszközhasználat ellenére – az elvártnál alacsonyabb digitáliskompetencia-szint jellemző. A jelenlegi empirikus kutatás célja, nem reprezentatív módon, hogy feltárásra kerüljenek a magyar közoktatásban dolgozó pedagógusok digitális oktatás során szerzett tapasztalatai, alkalmazott módszerei, eszközhasználati szokásai, valamint a javaslatok a jövőre vonatkozóan. Először fókuszcsoporthoz interjúk keretében (N=40) SWOT analízis segítségével feltárásra kerültek az online oktatás előnyei, nehézségei, valamint a benne rejlő lehetőségek és veszélyek.

Ezt követően kérdőíves kutatás során, a következő kutatási kérdések mentén arra kerestük a választ, hogy a pedagógusok a járványügyi helyzetben milyen informatikai technológiákat, milyen oktatási módszereket alkalmaztak, és milyen mértékben tudták megvalósítani kitűzött céljaikat.

A kérdőívet 139 pedagógus töltötte ki 2021 tavaszán. Az adatok elemzése statisztikai módszerekkel, SPSS program segítségével történt. A válaszadók többsége, az informatikatanárok kivételével, minimális informatikai tudással rendelkezett az online oktatás kezdetén, autodidakta módon fejlesztették digitális kompetenciájukat. A pedagógusok úgy gondolták, hogy közepesen tudták csak átadni az új ismereteket, és csak a létfontosságú problémákra születtek megoldások. Nehézséget okozott, főként az általános iskolásoknál, az informatikai eszközök és az internetkapcsolat hiánya, valamint a szülők és a gyermekek digitális kompetenciájának nem megfelelő szintje. Az online ellenőrzés sem a tanulók valós tudását mérte. A felső tagozatban és a középiskolában azonban sok esetben ténylegesen paradigmaváltás történt, mert a hagyományos oktatást most már kiegészíti a blended-learning módszer. A digitális oktatás eredményeként ma már sok pedagógus rendszeresen használja a Sulinet Digitális Tudástár anyagait és a különböző oktatási szoftvereket. Az oktatás történelmi pillanatokát élt át az elmúlt két tanévben, melynek eredményeként a pedagógusok és a diákok digitális kompetenciája nagyon sokat fejlődött, de vannak olyan tananyagtartalmak, melyeknek oktatása csak személyes jelenléttel valósítható meg. A közösségi élmények, az érzelmi viszonyok megélése azonban nem megvalósítható az online térben.

Borsos Éva

A DIGITÁLIS OKTATÁS HATÁSA A TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓK NÖVÉNY FELISMERÉSI KÉPESSÉGÉRE

Kulcsszavak: növény felismerési képesség; egyetemi oktatás

Napjainkban nemcsak a gyerekeket, de a felnőtt korosztályt is jellemezi a növényi vak-ság. Ez a jelenség két dolgot foglal magába: az egyik, hogy az emberek nem ismerik a növényeket, a másik pedig, hogy nem is akarják megismerni ezeket. A 2020-as év elején világméretűre duzzadt járvány csak rontott ezen a helyzeten. A legtöbb országban bevezetett szigorú intézkedések, kijárási tilalmak miatt az emberek egyre kevesebb időt töltöttek el a szabad levegőn, a természetben. Az iskolák és az egyetemek digitális oktatásra tértek át, ami igencsak behatárolta a pedagógusok lehetőségeit. Ennek során csak képek, videók formájában tudják megmutatni a tanulóknak a természet szépségeit és a közvetlen környezetükben élő élőlényeket.

Munkámban arra keresem a választ, hogy hogyan hatott a digitális oktatás a 4. éves, végzős tanító szakos hallgatók növényfelismerési és -megnevezési képességeire.

A felmérést 2021 februárjában végeztem el egyetemünk 4. éves BSc tanító szakos hallgatóinak részvételével. A hallgatók ekkor tértek vissza a hagyományos jelenléti oktatáshoz, mivel a 2020-as tavaszi félév legnagyobb részében és az őszi félév teljes egészében digitális oktatással dolgozott egyetemünk. A tesztelésben 16 hallgató: 13 nő és 3 férfi vett részt. A power point prezentáció segítségével kivetített növények neveit kellett leírniuk egy sorszámokkal ellátott papírlapra a rendelkezésre álló 1 perc alatt. Hatvan növényrel dolgoztam, melyeket hat csoportra osztottam fel: zöldségfélék, gyümölcsök, gabonafélék, kerti virágok, a park fái, gyógy- és fűszernövények. Minden kategóriába tíz-tíz faj került.

A hallgatók átlagosan 34.8 pontot értek el, amely az összpontszám 58%-át jelenti. A legmagasabb elért pontszám: 50, a legalacsonyabb, pedig 27. A hallgatók a legjobban a gyümölcsök (8.9 pont) csoportjába sorolt növényeket ismerik, a legkevésbé pedig a park fái csoportba került fás szárúakat (2.25 pont). A többi kategória esetében a következő eredmények születtek: zöldségfélék: 8.4 pont, gabonafélék: 4.56 pont, kerti virágok: 5.68 valamint gyógy- és fűszernövények 4.9 pont. A 2018-as évben kapott eredményekhez képest 9.1 pontos (15.1%), a 2019-es pontszámokhoz képest, pedig 7.6 pontos (12.6%) visszaesés tapasztalható. A fenti adatok egyértelműen azt mutatják, hogy a végzős tanító szakos hallgatók növényfelismerési tudása jelentős mértékben leromlott. Ennek okát minden valószínűség szerint a digitális oktatásban kell keresnünk, hiszen ennek során nem tudjuk megvalósítani sem a tantermen kívüli oktatást, sem a különböző gyakorlatokat, melyek során a hallgatók közvetlenül találkoznak a növényekkel. Remélhetőleg hamarosan visszatérhetünk a jelenléti oktatáshoz, és a fent bemutatott probléma is megoldhatóvá válik.

Dancsházy-Nagy Ágnes

PEDAGÓGUSOK ATTITÚDVÁLTOZÁSA INFORMÁLIS NEVELÉSI SZÍNTEREKEN AZ ON-LINE OKTATÁS SORÁN

Kulcsszavak: informális nevelési szinterek; kollégiumpedagógia; módszertan változás

Vizsgálatomban arra keresem a választ, hogy a távoktatásban való működés hogyan érintette a pedagógia speciális területén – a kollégiumban – dolgozó pedagógusok lehetőségeit, módszertanát, attitűdjét. Kérdőíves technika segítségével mérem fel a kollégiumpedagógusok körében a tavaszi és az őszi digitális átállás tapasztalatait.

Vizsgálni kívánom, hogy az elsősorban személyes jelenlétre, személyes interakciókra, diskurzusokra, holisztikus megközelítési formákra alapozott pedagógiai működés és módszertani lehetőségek hogyan változtak, formálódtak, mit kellett elhagyni, és mit lehetett adaptálni az on-line körülmények között. A csoportfoglalkozások, az egyéni törődés, hátránykompenzáció, tehetséggondozás, személyiségfejlesztés, önismeret-foglalkozások megvalósításában használt módszertani repertoár hogyan alakult át a virtuális térben is hatékonyan használható tevékenységekké, mely platformokat preferálták. Érdeklődöm a foglalkozásokon való megjelenés módjáról és arról, hogy milyen módszerekkel, tevékenységekkel tudták motiválni a pedagógusok diákjaikat a kontaktfoglalkozásokon való jelenlétre.

Vizsgálatom célja – nem reprezentatív módon – feltárni azokat a lehetőségeket, amelyek ebben a váratlan helyzetben adódtak, és kreatív megoldásokra, kritikai gondolkodásra, szemléletformálódásra készítettek tanárt, diákot egyaránt.

A kollégiumpedagógiában már történt szemléletváltás. A hagyományos foglalkozásvezetést fokozatosan felváltotta az adott témák feldolgozásához leginkább illeszkedő moderátor-, mediátor-, facilitátor-szerepek adekvát alkalmazása. Előtérbe került a tanulócsoport belső tagozódásához igazodó differenciálás, míg a team-munka szervezésében a tanulói aktivitás kiváltása lett az elsődleges szempont, miközben a nevelőtanár sokszor csak a jelenlétével, szükség esetén a „szakértői” beavatkozásával segíti a téma feldolgozását. Hasonló módon vesznek részt a projektek, témahetek előkészítésében és megvalósításában, értékelésében is.

Kérdés azonban, hogy az on-line oktatás, a digitális jelenlét igénye által formálódott módszerek beépülnek-e a mindennapjainkba, innovatív szemléletű lehetőségeket teremtve a diákok személyiség- és kompetenciafejlesztésének tekintetében. Vizsgálni kívánom, hogy megtörténik-e az a paradigmaváltás a kollégiumpedagógiai narratívában, amely a modern pedagógia alapját szolgálja. Pozitív jövőképet kívánok felmutatni a tekintetben, hogy a nevelési-oktatási területen történt váratlan szituációk milyen energiákat mozgósítanak, hogyan tudják felpezsdíteni, átalakítani a hagyományos pedagógiai módszerek repertoárját, hogy valóban meg tudjunk felelni a 21. század kihívásainak.

Kiszl Péter

PÉNZÜGYI KULTÚRA A KÖNYVTÁR- ÉS INFORMÁCIÓTUDOMÁNYI KÉPZÉSBEN

Kulcsszavak: pénzügyi műveltség; könyvtári innováció; nem formális képzés

A legnagyobb kulturális intézményrendszer, a könyvtári hálózat ingyenesen nyújtott, közpénzből finanszírozott oktatástámogató és szociális funkciója a COVID-19 idején jelentősen megerősödött. Az előadás nem formális edukációs irányultságú globális és lokális eszközrendszerbe integrálva – elméleti és gyakorlati megközelítésben – tárgyalja (1) a digitális műveltség, (2) a pénzügyi kultúra és (3) marginálisan a vállalkozások fejlesztésének könyvtári innovációit. A könyvtárak köznevelést és felsőoktatást, de a szülői minták és a háztartási együttélés révén a családokat is segítő, a pénzügyi sérülékenység csökkentésével az esélyegyenlőséget és a fenntartható fejlődést középpontba helyező ernyőszerepének ugyanis ki kell terjednie a lakosság lehető legszélesebb körének (digitális) pénzügyi edukációjára, amire azután magabiztosan tervezhetők a vállalkozásfejlesztési akciók. A könyvtári szolgáltatások egyre összetettebbé válása mellett a rendszerváltás óta eltelt három évtized alatt a magyarországi közgyűjtemények is idomultak a piacgazdasági keretek közötti működéshez. Mindez jelentős, mostanáig is formálódó szemléletváltást követel meg a versenytársak szorításában lévő intézményektől.

A pénzügyi tudatosság kialakításának gyökerei optimális esetben már a gyerekkorig nyúlnak vissza, de felsőoktatási tapasztalatok alapján a könyvtárosképzésben, a könyvtárosok és információs szakemberek felkészítésében is akad még tennivaló. A prezentáció rövid történeti áttekintés után a hazai könyvtár- és információtudományi képzések pénzügyi kultúra fejlesztését célzó jelenlegi curriculum-gyakorlatát vizsgálja, különös tekintettel az Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtár- és Információtudományi Intézetének teljes képzési spektrumot (alap-, mester-, tanár- és doktori képzés) nappali és levelező tagozaton egyaránt átfogó tanterveire. Az American Library Association komplex programkörnyezetének (pl. Financial Literacy in Public Libraries: A Guide for Building Collections: Introduction, Smart Investing@Your Library és Thinking Money for Kids) elemzésével a jó gyakorlatok adaptálásához meghatározza a magyarországi könyvtárosképzésben kívánatos jövőbeli beavatkozási akciókat, de a nemzetközi mértékadó szakirodalom alapján a további kutatási irányokat is. Kiemeli az egyes könyvtártípusoktól (pl. közkönyvtár, nemzeti könyvtár, iskolai könyvtár) elvárható, a társadalom valamennyi rétegét megszólítani képes, ma még jellemzően atipikus szolgáltatásokat. A pénzügyi kultúra fejlesztésének nemzetközi (pl. OECD) és hazai (Okosan a pénzzel!) stratégiáihoz illeszkedően kijelöli azokat a lehetséges együttműködő szervezeteket, akik partnersége nélkül nem valósítható meg sem a képzésfejlesztés, sem a pénzügyi edukációs könyvtári szolgáltatások bevezetése. Várható eredményként nemcsak a pénzügyi műveltség színvonalának emelése történhet könyvtári eszközökkel, hanem javulhat a könyvtárosok gazdasági felkészültsége, menedzser-szemlélete és közvetve erősödhet társadalmi elismertségük is.

A kutatás a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj, valamint az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-21-5 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Merkei Attila

A MEZŐGAZDASÁGI ÉS ERDÉSZETI GYAKORLATI OKTATÁS LEHETŐSÉGEI AZ ÚJ SZAKKÉPZÉSI JOGALKOTÁS ALAPJÁN

Kulcsszavak: gyakorlati oktatás; projektoktatás; élménypedagógia

Az agrárgazdaság több területet magába foglaló multifunkcionális társadalmi-gazdasági tevékenység. A szektor oktatóinak éppen ezért rendkívül széles körű ismeretekkel kell rendelkezniük, különösen, ha a gyakorlati képzésről beszélünk. Az új szakképzési törvény hatályba lépésével, úgy tűnik, széles tere nyílt a tanulók gyakorlati képzési lehetőségeinek. A mezőgazdaság – a föld megművelése –, vagy tágabb értelemben az agrárgazdaság nem csupán termelési tevékenység, hanem életforma, kultúra, egészség-hordozó, közösségteremtő, hagyomány és emberi kapcsolatok összessége. A föld, a kenyér, a megélhetés ősi idők óta összekapcsolt fogalmak, a magyarság érzelmi világában mindig többet jelentettek a puszta termelésnél.

Dolgozatomban arra keresem a választ: vajon az új szakképzési törvény, és az annak nyomán kialakult új oktatásszervezési környezet alkalmasabb lehet-e a rendkívül széles körű ismeretek közvetítésére; a végrehajtási rendeletek alapján végrehajtott szervezeti átalakítások alkalmasabbak-e a szektor által igényelt ismeretek elsajátítására, mint az elődei, és erősödött-e az új rendszerben az élménypedagógia és a projektpedagógia módszereinek használati lehetősége.

Az új magyar szakképzés a nemzetközi és az uniós tendenciákat követve a rendszerépítés, a standardizálás és a minőségbiztosítás irányába mozdult el annak érdekében, hogy minél jobban megadhassa a szakmai, tartalmi és gazdasági igényeket tükröző specialitások kiemelésének lehetőségét. A szakképzés megszervezésének jogi feltételeit 10 éven belül 3 ízben változtatták meg törvényi szinten.

Mindezek ellenére általánosságban elmondható, hogy az agrárszakképzés helyzete az elmúlt években folyamatosan romlott. A mezőgazdasági szakmák iránti érdeklődés jelentősen csökkent, ami mögött a szakma komoly presztízsvesztesége is tapasztalható.

A gyakorlati képzésre nyitott üzemek évről évre egyre kevesebben vannak. Megfigyeléseim szerint a tanulók gyakorlati helyre kerülésében legerősebb motivációt a kapcsolat, az adott tanuló ismertsége jelenti, amely tendencia bizalomhiányt tükröz az oktatással kapcsolatosan.

A szakképzés jelenlegi átalakítása a törvényalkotó szándéka szerint egyet jelent az elméleti képzésre fordított idő lerövidítésével, az előzetes tudás beszámításával, a digitális és e-learning oktatási anyagok kidolgozásával és a projektszerű vizsgáztatással. A kimeneti minősítési hangsúly azt sugallja számunkra, hogy az oktatóknak a szakmát kell tanítani, és nem tantárgyat.

Bognár Mária

A MUNKAERŐPIACI KULCSKOMPETENCIÁK ÉLMÉNYKÖZPONTÚ FEJLESZTÉSÉNEK FONTOSSÁGA SOMOGY MEGYÉBEN

Kulcsszavak: felnőttképzés; élményszerű oktatás; innovatív eszköz

A felnőttképzés kutatására a környezetemben élő, a kulcskompetenciák hiányosságai-
ból adódó hátrányos helyzetű emberek életkörülményeinek javítása készített. A nagy
léptékben fejlődő digitális világban a mindennapi megélhetéshez és az új szakmák be-
töltéséhez szükséges újabb kompetenciákat elsajátítani, melyek a kulcskompetenci-
ákra épülnek. Kutatásom helyszíne, Somogy megye országos szinten alulmarad a gaz-
dasági mutatókban, a szociális, gazdasági, nemzetiségi, földrajzi, környezeti, társa-
dalmi helyzet nehezíti a képzésekhez való hozzáférést. Ebből kifolyólag az itt élők nagy
része küzd a munkanélküliséggel, a szegénységgel, főként a kistelepülésekben. Általános
probléma az alulképzettség, a szakma megszerzésének hiánya, melyet pótolhatna a fel-
nőtt lakosság, ha megfelelő motiváció és mindenki számára egyformán elérhető képzés
állna rendelkezésükre. A minél nagyobb létszámú tanfolyamok eléréséhez szükség van
a felnőttképző intézmények, az önkormányzatok és a Somogy megyei, 16 éven felüli
lakosok közreműködésére, ezért kezdtem kvantitatív kutatómódszerrel a három cél-
csoport tapasztalatainak, gyakorlatainak, igényeinek felmérését. A reprezentatív kuta-
tás eléréséhez szükségem lesz a kvalitatív kutatási módszer használatára is, hiszen a
személyes kontaktus során azonnali válaszokat kaphatok, viszont a Covid-19 vírus
okozta elzárkózás ezt nem tette eddig lehetővé.

Somogy megyében a felnőttek képzése, a felnőttképzési tanfolyamok a megye-, il-
letve a régióközpontokba összpontosulnak, megnehezítve a hátrányos helyzetben élők
hozzáférést, ezért kellene kistelepülési szintre decentralizálni. A könnyebben elérhető
képzéseken elsősorban a kognitív, a személyes, a szociális és a nyelvi kompetenciák
fejlesztésére kellene hangsúlyt fektetni, majd erre könnyebben lehetne építeni a szak-
mai kompetenciákat. Figyelembe véve az emberi sajátosságokat, másként tanul egy
analfabéta, mint egy diplomás, ezért van szükség az alapos kompetenciaszint-felmé-
résre egy-egy tanfolyam megkezdése előtt. Az atipikus oktatásmódszerrel játszva sajá-
títhatja el a számára eddig ismeretlen kompetenciákat az is, aki nem tud könyvből ta-
nulni, és sikeres lehet a tanulásban, ezért tartom fontosnak az élményszerű oktatás be-
vezetését és elterjedését a felnőttképzésben is.

A szétosztott, élményalapú felnőttképzés elterjedését követően növekedne a képzet-
tek, a foglalkoztatottak száma, amelynek következtében javulna az életkörülmény, vele
együtt Magyarország, Somogy megye gazdasági szintje, és életben maradnának a kiha-
lófélben lévő kistelepülések is.

Velics Gabriella

A KÖZÖSSÉGSZERVEZŐ SZAKMA DIGITÁLIS MEGÚJÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI – A KÉPZÉS TÁVOLLÉTI PROJEKTFELADATAINAK TANULSÁGAI

Kulcsszavak: digitális közösségszervezés; team-munka; projektmunka

Az előadás célja, hogy a résztvevőkkel megossza azokat a tapasztalatokat, melyek a távolléti oktatás során az elmúlt három félévben halmozódtak fel a közösségszervezés BA szakos hallgatók gyakorlati képzése során. A gyakorlati jellegű kurzusok projektfeladatokká alakítása révén koncentráltan nyílt lehetőség arra, hogy a hallgatók a munkafolyamatok szinte minden részletével megismerkedjenek, és azok megvalósításában szerepet vállalva egyaránt tapasztalják meg az egyéni munkavégzés felelősségét és a team-munka előnyeit és buktatóit.

A 2020/21. tanévben a hallgatók nyolc programelemet valósítottak meg a kurzus célját és az egyetemi intézeti célokat egyaránt szem előtt tartva, így olyan feladatokban kellett helytállni, melyeknek tétje volt, a megvalósítás túlmutatott az órai kereteken. A szakmai kompetenciák terén a közösségszervező szakos hallgató irányában elvárás, hogy képes legyen a projekt alapú munkavégzésre, rendelkezzen a munkamegosztásra épülő együttműködési képességgel, lássa a közös sikerhez való egyéni hozzájárulásokat. A szervezetelméleti és neveléstudományi szakirodalom is hangsúlyozza, hogy a team-munka során a tagok nem csupán egyszerűen feladatokat végeznek, hanem fokozatosan kialakul az együttgondolkodás, és az egyéni teljesítmények helyett a közös teljesítmény elérése motivál. A közös munka, a közös felelősségvállalás a középiskolából kikerült hallgatók számára szokatlan helyzetet teremt, a korábbi egyénimunka-orientáció erősen domináns. A projektfeladat megvalósítása során az egyéni tudás és sajátos szakmai képesség akkor válik hatékony erőforrássá, ha megfelelő teamvezető mellett a tagok azt élik meg, hogy hozzájárulásuk lényeges a munka egésze szempontjából, ha érzik, hogy számíthatnak a másokra, ha ösztönző légkörben koordináltan képesek együttműködni (Belbin, 2015, Kieser, 1995).

A távolléti félévek tapasztalatait összegző kutatás 2021 májusában Qualtrics kérdőívvel és SPSS adatfeldolgozással készült. A kutatásban részt vett a két félév programjait szervező és lebonyolító két évfolyam. A hallgatók 17 kérdésben nyilatkoztak; jelen előadás a digitális felületeken végzett közösségszervező munka megítélésével, a digitális közösségszervezés jövőbeli használhatóságával és korlátaival foglalkozik.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a Z generáció nyitott a közösségszervezés szakma digitális eszköztárának bővítésre, annak használatában jelentős potenciált lát. Meglátásuk szerint a szakma erősödhet a digitális platformok használata révén, hiszen a személyes kapcsolatokra és részvételre alapozó szakmai hagyomány ezáltal is megújulhat, ugyanakkor a magabiztos IT használatot a szakma számára tanítani kellene. A felhasználói oldalon is bizakodók: az online megoldások akár a településről elszármazottakat is képesek bekapcsolni az eseményekbe, online közvetítések, online programok révén.

De Van Vo

**DEVELOPMENT OF INDUCTIVE REASONING AND ITS RELATIONSHIP
WITH SCIENCE PERFORMANCE IN VIETNAM**

Keywords: inductive reasoning; science performance; assessment

Inductive reasoning is an essential component of critical thinking and plays an important role in both educational contexts and workplaces. Former studies showed that inductive reasoning was in close relationship with several higher-order cognitive skills, including problem-solving. This cross-sectional study aims to explore the development of inductive reasoning of students and investigate the relationship between inductive reasoning and students' performance in learning science across school-age groups.

We selected a random sample of 701 students from the 5th, 7th, 9th, and 11th grades of six public schools in Long Xuyen City (Vietnam). To measure inductive reasoning, a 32-item adapted test was used including four subtests: Figural Series Completion, Figural Analogies, Number Analogies, and Number Series Completion. The tests were administered by both the eDia online assessment system and paper-based assessment. As utilised by confirmatory factor analysis and Rasch measurement model, the test implemented a reliable tool to measure inductive reasoning in Vietnamese context with CFI=.972, TLI=.970, RMSEA=.028 CI (.023, .032) and WRMR=1.052, Cronbach's alpha is 0.88. There was no significant difference statistically between male and female students' performance in the inductive reasoning. Students in the upper-grade level cohorts tended to perform better than students in the lower-grade level groups. Students' mean proficiency had a remarkable improvement from grade 5 to grade 7, followed by a slighter increase to grade 9 and went down a bit at grade 10 before coming back to an increase to grade 11. The fastest development occurred during the 12-13-year age, which is the sensitive period and the most effective time to enhance inductive reasoning. Furthermore, the results revealed that there was a positive correlation ($r = 0.35$, $p < 0.001$) between inductive reasoning and science performance of children across school-age groups. Students seemed to perform better on the items with figural material than items with numeral material.

Nyáriné Fenyvesi Katalin

A KREATÍV GONDOLKODÁS FEJLESZTHETŐSÉGÉNEK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: kreatív gondolkodás fejlesztése; kreatív gondolkodás vizsgálata; TCT-DP

A kreatív gondolkodás tanulható, a kreativitás fejleszthető képesség. A korábbi kutatók arra utaltak, hogy minden tantárgy alkalmas a gyermekek iskolai környezetben való kreatív gondolkodásra nevelésére.

A vizsgálatom célja az volt, hogy igazoljam a kreatív gondolkodás fejleszthetőségét. A kutatás mérőeszközének a Kárpáti Andrea és Gyebnár Viktória által Magyarországra adaptált TCT-DP kreatív gondolkodás rajzi tesztjét választottam. Első lépésként a tanév elején elvégeztem a TCT-DP teszt A tesztlapjával 10. osztályos gyermek kreatív gondolkodásának mérését. Egy tanéven átívelő intenzív fejlesztő folyamat során különböző helyszíneken és módszerekkel bírtam a tanulókat a divergens gondolkodás gyakorlására. A pandémia miatt az utolsó hónapokban digitális platformokon tartottam a gyerekekkel a kapcsolatot. A tanév végén a fejlesztés eredményességét a TCT-DP teszt B tesztlapjával mértem.

Az elemzés során minden gyermek munkáját az itemek szerinti szigorú pontozással értékeltem. Kimutatást készítettem a gyermekek egyéni fejlődéséről és a csoport fejlődéséről is.

A vizsgálat előtt feltételeztem, hogy minden gyermeknél kimutatható lesz a kreatív gondolkodás fejlődése. Úgy gondoltam, hogy lesznek kiugró fejlődést mutató itemek, és hogy csoportszinten is kimutatható lesz a fejlődés. Az értékelés során diagramok segítségével szemléltettem a két teszt közti különbségeket.

A matematika, a magyar nyelv és irodalom, a környezetismeret, a vizuális kultúra tantárgyak ismeretkörében és praktikus ismereteik felhasználását igénylő feladatok megoldásán keresztül nem csak a kreatív gondolkodásuk fejlődött. A személyiségükben észrevehető változás a szociális magatartás és az önértékelés területén, valamint a tanuláshoz való viszonyukban volt a legfeltűnőbb.

A vizsgálat során bebizonyosodott, hogy a feltételezésem helyes volt, és a kreatív gondolkodás fejleszthető, az erre irányuló fejlesztés eredményessége pedig mérhető. Bár nem minden gyermek úgy fejlődött, ahogy reméltem, ennek okainak vizsgálata a kutatás izgalmas folytatása lehetne.

Yong Liu

THE EFFECTIVENESS AND INFLUENTIAL FACTORS OF PROBLEM-BASED LEARNING INTERVENTION ON CRITICAL THINKING DISPOSITION FOR UNDERGRADUATES: A META-ANALYSIS

Keywords: Problem-based learning; critical thinking disposition; meta-analysis

Previous research on the efficacy of problem-based learning (PBL) educational action on critical thinking (CT) disposition for undergraduates has yielded inconclusive results, and the factors influencing the effectiveness degree must be thoroughly investigated.

Based on a meta-analysis approach, this study synthesized 24 relevant empirical studies published between the years 2000 and 2020, and after filtering and coding, yielded 31 effect sizes, which were then combined to conduct a thorough investigation into the degree of effectiveness and its potential influencing factors (such as sample size, sample type, students' major, maturity, nationality, intervention duration, instruments, and intervention type). Under a robust model with accurate results, the technical results reveal that this meta-analysis has no publishing bias (Egger bias=1.91, $p > .05$). It does, however, show some heterogeneity ($\text{Chi}^2 = 118.92$, $\text{df} = 30$, $p < .001$, $I^2 = 74.8\%$), which is due to diverse instrument adaptation and mixed feedback instructional approaches. In terms of content results, the PBL intervention significantly impacts CT disposition ($\text{SMD} = .67$, $p < .001$). Discipline, sample type, and intervention duration are the influential factors with SMD and between-group variance p -values $< .05$, indicating that (a) the intervention for medical majors ($\text{SMD} = .628$) outperforms that for those in sciences ($\text{SMD} = .552$); (b) other instruments adoption and short duration treatments ($p > .05$) are ineffective; (c) that with medium duration (half-semester) ($\text{SMD} = .709$) it witnesses stronger effectiveness than the long one (equal to or more than one semester) ($\text{SMD} = .593$), and (d) that adopting randomized samples ($\text{SMD} = .750$) is more effective than the use of non-randomized ones ($\text{SMD} = .481$). Other possible causes have been shown to have little correlation with the degree of efficacy.

To summarize, future studies will investigate the causes of the variations in discipline, intervention duration, and sample type and perform additional analysis for students in arts. Furthermore, future PBL therapies on CT disposition should be of medium length and with randomized samples.

A kutatást támogatta: Doctoral School of Education, University of Szeged, China Scholarship Council, China, Hungaricum Stipendium, TPF, Hungary.

Mrázik Julianna

KIÜRESEDÉS VAGY TELÍTŐDÉS – A „DOLGOK” PEDAGÓGIÁJA

Kulcsszavak: internet; modell; backcasting

A 2020-ban előállt pandémia végképp választót elé állította, és más megvilágításba helyezte a pedagógiáról való gondolkodást. A pedagógiáról való filozofálás elfeledése ket-tős erővel látszik követelni a jogaiba visszatérést: egyfelől érdemtelenül elfelejtése mi-att, másrészt a szükségképpen előállt helyzet kényszeríti, hogy elgondoljunk a foly- tatáson. Nem előzmény nélküli a pedagógia lehetséges paradigmái fennmaradása, to- vább élése lehetőségei mérlegelése (Zrinszky, 2006; Zsolnai, 2009). A tanulmányban arra teszünk kísérletet, hogy áttekintsük, a felvázolt prognózisok közül melyek látsza- nak igazolódni, és milyen az a lehetséges forgatókönyv, amiben hiszünk. A tanulmány ezeket a kapcsolódásokat tárja fel, mindvégig a „dolgok pedagógiáját” a fókuszba he- lyezve.

A pedagógia lehetséges további paradigmái

1. A kiüresedés-szcenárió (Zrinszky, 2006)
2. A „kötőjeles” vagy jelzős tudománnyá válás útja (Zrinszky, 2006)
3. A valaminek a pedagógiájává és a pedagógiai valamivé válás (Zsolnai, 1996)
4. Az (új) tartalommal telítődés forgatókönyve: a „dolgok pedagógiája” (Bearn, 2020; Watson 2013).

Az előadás sorra veszi a lehetséges forgatókönyveket, majd az (új) tartalommal telítődés forgatókönyve mellett érvel. A megújulás, új tartalmakkal telítődés paradigmá- jába sorolható annak megválaszolása, mi a pedagógiai tudás, mi a pedagógia és a ne- veléstudomány viszonya, a pedagógia (re)definíciós törekvései: mi a pedagógia, mint

- a. mint társadalmi alrendszer;
- b. mint tudomány;
- c. mint sajátos tudás és rá vonatkozó praxis;
- d. mint integrált multidiszciplína (Nagy, 1995).

A „dolgok pedagógiája”

A lehetséges telítődő szcenárióba tartozónak tekintjük egy a pedagógia „dolgok in- ternetete” mintájára, a „dolgok pedagógiája”-ként történő lehetséges értelmezését, ahol a „dolgok” összekapcsolódnak, és egy új pedagógiát alkotnak, valamint a pedagógia je- lenlétét és létjogosultságát lehet kimutatni. A dolgok internete (Internet of things = IoT), ahol az egyes eszközök már akár létfontosságú adatokat is biztosítanak, olyan kör- nyezeteket, vagy olyan dolgok hálózatait jelenti, melyek digitálisan beágyazottak, és egymással emberi beavatkozás nélkül tudnak adatcserét folytatni. Monitoroznak, me- nedzselnek, összekapcsolnak folyamatokat (Fehér, 2015). Ennek analógiájára a dolgok pedagógiája (Pedagogy of Things) [PoT] modell kialakításának eshetőségeit veszi sorra előadás. Az elméletalkotás módszere a backcasting, amely olyan megközelítés, amely egy vélelmezett jövőből kiindulva vezet vissza a lehetséges lépések sorát a jelenig. Vár- ható eredménye, hogy lehetőséget kínál a tanulók számára az információkhoz jutásra – valós körülmények között (Watson, 2013), egyúttal a pedagógia és más tudományok, illetve társadalmi alrendszerek közötti, kevésbé kimunkált kapcsolódások területén ké- pes a paradigmát új tartalommal megtölteni.

Mrázik Julianna

BACKCASTING: A TANULÁSI KÖRNYEZETEK LEHETSÉGES ÚJ MEGKÖZELÍTÉSE

Kulcsszavak: backcasting; e-learning; taxonómia

Az információs társadalom a digitális állampolgár formálódását célzó, valamint az IKT és az 1.0-tól az immáron 5.0-ig tartó, és vélhetően további web-érákban eszközöket használó, és a tananyagban rugalmas haladási utakat biztosító, valamint tanulásközpontú szemléletet előtérbe helyező oktatás a körülvevő tanulási környezet (Komenczi, 2016) folytonos megújulása szükségességét egyaránt hordozza magában. A konferencia-előadás segítségével a mellett érvelünk, hogy a bennünket övező, különféle tanulási környezet-taxonómiákra lehet úgy is tekintenünk, mint megváltozott tanulási szervezőmódokra. A tanulásszervezésre úgy tekintünk, mint amely azoknak a pedagógiai módszereknek az összességét jelenti, amelyek a tanulást valamilyen fajta (társas, individuális) tudásszervező és/vagy kompetenciafejlesztő tevékenységgé teszik. Az előadásban ezeknek a tanulásszervezési eljárásoknak újraértelmezését tesszük közzé.

A digitálistanulás-tipológia újraakterezéséhez a backcasting módszert alkalmaztuk, amely egy olyan, a jövőbe tekintő kutatási módszer, amely – feltételezve az eseményekre gyakorolt emberi befolyás jelentőségét és lehetőségét – egy ideális jövőből indulva vezeti vissza a lépések lehetséges sorát a jelenig. Ez, az előre jelzéshez viszonyítottan fordított logika lehetségessé teszi azt, hogy a jelen gondolkodásának kereteit elhagyva feltárhassunk lehetséges cselekvési irányzatokat. Folyamata jobbára egy módszertani szemléletnek tekinthető, mint egy pontosan meghatározott és szekvenciálisan leírható metodológiának, ebből kifolyólag többértékű lehet egy ilyen folyamat felépítése. Három fő elem mindig részét képezi a backcasting (Király et al. 2015) módszertanának: a keretezés, vagyis az, hogy milyen témákat tárgyaljon a kutatás; a vízió megalakítása, azaz hogyan nézzen ki az elképzelt jövő; valamint a visszafejtés, vagyis az, milyen lépésekkel lehetséges az ily módon kialakított jövőképet összekötni a jelennel. A megközelítés lépései az ABCD rövidítéssel leírhatók. Az így végrehajtott, módszeresen végigvezetett áttervezés eredménye egy új, adaptálható, implementálható digitálistanulás-tipológiai modell.

Kolacsek Sándor

GENERÁCIÓS KÜLÖNBSÉGEK A KÖZOKTATÁSBAN

Kulcsszavak: szakképzés; „Z” generáció; generációváltás

A generációs különbségek problematikája nemcsak a jelen problémája az oktatásban, hanem a jövő problémája a társadalomban és a gazdaságban/munkaerőpiacon is, hiszen jelenleg a középfokú intézményekben tanulnak azok a fiatalok, akik az elkövetkezendő néhány évben válnak a „vevőivé” a felsőoktatásnak (Csepeli 2016).

A „Z” generáció digitális szokásai teljes mértékben eltérnek az őket tanító idősebb, vagy akár az „X” vagy „Y” generációt képviselő tanáraiktól. Ők azok, akik már beleszülettek a digitális technológia világába, amelyben számukra már elképzelhetetlen élni okostelefonok, számítógép, táblagép és más digitális eszköz nélkül. A „Z” generációra használt fogalom a MARC Prensky által kreált „digitális bennszülöttek” elnevezés, és ők ennek megfelelően viselkednek és várják el a környezetüktől, ezáltal a tanáraiktól is, a hozzájuk való alkalmazkodást. Ez a generáció a gyors információátadáshoz szokott hozzá, és képesek is annak befogadására. Egyszerre több mindennel foglalkoznak párhuzamosan (*multitasking*). Egyre kevesebb időt töltenek olvasással, ezzel ellentétben egyre többet foglalkoznak számítógépes játékokkal, akár online, az okoseszközökön. A jelenlegi közoktatási rendszerben már a tankönyv alapú oktatás nem felel meg az elvárásoknak. Az infokommunikációs technológia olyan szintre emelkedett, hogy elengedhetetlen része lett a tanításnak.

A „Z” generáció tagjai már egy új, digitális világban nőttek fel, ezáltal megváltozott az igényük egy számukra könnyebben értelmezhető, kevesebb energiát felhasználó tanulás lehetősége felé. Ezek a diákok már rendelkeznek okoseszközökkel, állandó internetszolgáltatással. Ők azok, akiknek a folytonos online kapcsolat nélkülözhetetlen. Megállapítható, hogy ebben a digitális környezetben a didaktika alapelveit is újra kell gondolni. Az oktatási rendszerben ez teljesen új problémát vet fel. Elsősorban a tanítási módszereket kell górcső alá venni, és az új kihívásoknak megfelelően alakítani. A tanároknak és főleg az idősebb generációhoz tartozó, vagy a diákokkal nehezen kommunikáló pedagógusoknak növekedett meg a feladatuk, mivel ők alig, vagy egyáltalán nem tudják átadni a tudásukat a fiataloknak.

Az előadásban bemutatott vizsgálat célja egy olyan oktatási rendszer kifejlesztésére irányul, amely megoldást jelentene a különböző generációk oktatási és tanulási szokásai közötti távolság áthidalására.

Az oktatási rendszerben olyan képzett oktatók, mérnöktanárok munkájára van szükség, akik képesek és alkalmasak a felnövekvő generációkat megfelelő szinten oktatni, a megfelelő tudást átadni. Valamint olyan diákokra, akik alkalmasak a számukra átadott tudás befogadására.

Zalay Szabolcs

MAG-FÚZIÓ – HOLISZTIKUS PEDAGÓGIÁVAL A MEGMARADÁSÉRT

Kulcsszavak: tanulás és/vagy tanítás; holisztikus pedagógia; pedagógiai kultúra

A magfúzió során két atommagból egy harmadik keletkezik, miközben energia szabadul fel. De ehhez le kell győzni az azonos töltés miatti potenciálgátat.

A pedagógiai folyamat során, ideális esetben, két pozitív akarat (az egyik tanítani akar, a másik tanulni) találkozásából egy új tudás keletkezik, ha le tudják győzni a „potenciálgátat”, a konceptuális struktúrák nehézkedési erejét, az életkorbeli, a szemléleti, a tapasztalatbeli, a nyelvi különbségeket. Az új tudás megtartása, az új tudatszintre emelkedés azonban egyáltalán nem magától értetődő.

Ehhez a folyamathoz olyan „fúziós erőműre” van szükség, amely nemcsak megteremteni képes a fúziót, hanem megtartani a keletkezett energiát, tudást és beépíteni a meglévő struktúrákba, alkalmazni a meglévő viszonyok között. A jelenleg zajló tanórai és intézményi „kísérletek” csak akkor tudnak tartós hatást gyakorolni a kollektív tudatra, ha szervezeti szinten sikerül az új energia- illetve tudásteremtést legitimizálni. Meghatározni a folyamat összetevőit, működési elveit, és bebizonyítani a rendszereszerű validitást. Ebben a pedagógiai paradigmában, építve a korábban használt fogalmakra, új megközelítésbe helyeződnek az ismert pedagógiai tényezők. Ez az új paradigma több szinten kialakulni látszik. Az egyes pedagógusok pedagógiai kultúrájától a tanuló szervezeteken át a rendszerszerű változásokig.

A „tanuló ember” kora – így nevezhetjük azt a körvonalazódó pedagógiai paradigmát, amely több évtizede érlelődik már a neveléstudomány műhelyeiben és minden oktatással, neveléssel foglalkozó intézmény gyakorlatában, végső soron bennünk, ma élő emberekben. A tanulás és a tanítás „akcióit” nem lehet egymás ellen „kijátszani”, hiszen itt egymást feltételező folyamatokról van szó. Az elmúlt két esztendőben történt pandémiában megnyilatkozó „világjelenség” pedig kiemelten helyezte a kereső ember és különösen a pedagógiával foglalkozó kutatók gondolkodásának fókuszába a tanulást, mint az ember világra és önmagára irányuló megismerési folyamatát. Ez az új paradigma egyúttal egy holisztikus ideát igényel, mert csak egy új minőségi szint hozhat megoldásokat a válságos tünetekre. Előadásomban a pedagógiai kultúra összetevőinek és folyamatainak modellezésével szeretnék rámutatni a rendszer központi magjában lejátszódó „varázslatos” történés lényegére. A pedagógiai kultúra pilléreinek középpontjában álló „ethosra”, a megértési folyamat lépései közben megvalósuló „katarziszra”, a pedagógiai kommunikáció „methexisére”, amint a felek részesednek egy magasabb minőségi szintből, és a pedagógiai klíma azon titkára, amikor a „kronos” helyett a „kairosban” létezhetünk.

Karikó Sándor

AZ EURÓPAISÁG ESZMÉJE ÉS A KÖZOKTATÁS

Kulcsszavak: európaiság; érték; autonómia; közoktatás

Izgalmas és manapság roppant fontos dilemma, hogy közoktatásunkban (kezdve az oktatáspolitikától a szaktárgyi oktatási anyagokon át a gyakorló pedagógiai nevelőmunkáig) visszatükröződik-e az európaiság gondolata, eszméje és értékvilága. Az alábbi tanulmány (előadás) ezt a kérdést veszi szemügyre. A vizsgálódás eredményeként arra a végső megállapításra jut, hogy nagyon is szükséges és kívánatos újragondolnunk, újraépítenünk az európaiság és a közoktatás kérdésének – úgyszólván teljes – vertikumát. Nem arról van szó, hogy az Európa-gondolat nem jelenik meg az oktatáspolitikai irányításában, illetőleg az egyes szaktárgyak (például a földrajz, a történelem, az irodalom stb.) tematikáiban, ám meglehetősen szétszórt és különálló formában mutatkozik meg, nehezen vagy egyáltalán nem tud kialakulni valamilyen egységes és összefüggő alakzatban. Nem áll össze meghatározott közös elven, erényen, értéken nyugvó koncepcionális egészzé.

Az európaiság nyilvánvalóan többféle értéket, erény foglalmat magában, amelyek közül – e tanulmány szerint – messze kiemelkedik az individuum mélységes tisztelete, méltósága, melynek megvalósítása elsőrendűen nevelési kihívás is. Az európai kultúrkörben történetileg színre lép az önmaga létében és jelentőségében megerősödött autonóm individuum: az egyén azzá válik, amivé önmagát teszi (tudja tenni). A történelmi súlyú kihívás éppen az, hogy ezt az értéket konkrétan hogyan és mivel tudja szolgálni a szaktárgyi oktatás, valamint a pedagógusi nevelőmunka. Végső soron ez az érték válhat olyan rendező és összefoglaló elvvé, amely köré szerveződhet minden oktatói és nevelői közreműködés. Az európaiság eszméjének talán legszebb értéke az individuum sérthetlensége és lényéből eredő méltósága, amely azt (is) tartalmazza, hogy kialakítsuk (de legalább törekedjünk rá) az önálló gondolkodásra kész és képes autonóm személyiséget.

A pedagógiának nem kell félnie a kritikai szemlélettől. Ellenkezőleg: arra célszerű koncentrálnia, hogy a tantárgyi szakanyagok tanítása során és közben mindig maradjon elegendő idő, türelem és energia a gyermekek véleményének, ötleteinek meghallgatására, a felmerülő gyermeki gondolatok, érvek, szempontok ütköztetésére, megvitatására, annak gyakorlására. Lényegében a kritikai készségek-képességek kifejlesztéséről lenne szó, amely kétségtelen, hosszadalmas és nagyfokú pedagógiai érzéket és elkötelezettséget feltételező folyamat. Azonban nem lehet ezt elég korán kezdeni. Nem vitás, a gyermekek önálló gondolkodásmódjának, vitakultúrájának az eddigieknél magasabb szintű kialakítása az oktatási anyagrészek terjedelmének és rendezésének átértékelését sürgeti, illetőleg a pedagógiai gyakorlat (és módszer) működésében is szükséges jelentős hangsúlyeltolódást végrehajtani.

Dezső Renáta Anna

TÖBBSZÖRÖSEN VITATOTT TÖBBSZÖRÖS INTELLIGENCIÁK

Kulcsszavak: többszörös intelligenciák; kritika; áttekintés

Howard Gardner, a Harvard Egyetem 2020-ban centenáriumát ünnepelt Harvard Graduate School of Education kognitív és neveléstudományok professzora alma materének e jeles évében nyerte el az Amerikai Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (*American Educational Research Association, AERA*) által évente kiosztásra kerülő, a neveléstudományi kutatások kiemelkedő közreműködőinek járó díjat (*Distinguished Contributions to Research in Education Award*). Az eredetileg pszichológusként kutató Gardner ezt az elismerést a neveléstudományok területén folytatott munkássága honorálásaként kapta, mivel az először csaknem négy évtizede publikált intelligenciaszemlélete világszerte számos tananyagfejlesztési műhelyre, valamint gyakorlati nevelési-oktatási modellre hatott.

Széles körű ismertsége és sikerei dacára a többszörös intelligenciák (*multiple intelligences*) teóriája számos kritikába ütközött az évek során, melyek a hazai szakirodalomban csak említésszerűen jelennek meg, s főként a pszichometriai iskola képviselőinek véleményét reprezentálják. Miután a gardneri teóriáról, annak születéséről, jellemzőiről, aktualitásáról vázlatosan szólok, fókuszált témám az elmélet kritikáinak osztályozó, sokoldalú elemzése. A vonatkozó angol nyelvű nemzetközi kritikai szakirodalom főbb elemeinek áttekintésére, rendszerezett megjelenítésére vállalkozom. A természettudományos megközelítés (*Naturwissenschaftliche Psychologie*), vagy bevett pszichológia képviselői vonatkozó álláspontjának elemző ismertetése mellett a megértés alapú pszichológia (*Verstehende Psychologie*), vagy revizionista iskola reprezentánsainak viszonyulását is bemutatom. Kitérek Gardner saját elméletére vonatkozóan megfogalmazott mítoszirtási kísérletére (az általa véltén téves interpretációk cáfolatára), az elmélet ad hoc illetve post hoc jellegét megkérdőjelező kritikusokra, az elméletalkotó, valamint a progresszív kritikákra, illetve a teóriára vonatkozó gyakran ismételt kérdésekre egyaránt.

Áttekintésem magyar nyelvterületen novum-értékkel bír, célja, hogy a gardneri teóriát a Kárpát-medencében alkalmazók annak kritikáira vonatkozóan is tájékozódhassanak. Gardner eredeti szándékának figyelembevételével elméletére vonatkozóan az intelligenciák kifejezést többes számban tudatosan használom.

Preisendorfer Tímea

TÖBBSZÖRÖS INTELLIGENCIÁK AZ ALSÓ TAGOZATOS ANGOL, MINT IDEGEN NYELV TANÍTÁSI-TANULÁSI FOLYAMATBAN MAGYARORSZÁGON

Kulcsszavak: többszörös intelligenciák; alsó tagozat; idegen nyelv elsajátítás

Előadásomban egy 2019 ősz és 2021 tavasz közt folytatott empirikus kutatásomat kívánom bemutatni, mely során arra kerestem a választ, hogy milyen módon jelennek meg a Howard Gardner által leírt többszörös intelligenciák (TI) az általános iskolák alsó tagozatos angol nyelv oktatásában, valamint a tanulói nyelvelsajátítás folyamatában Magyarországon.

Három kutatási kérdésre kerestem a választ: Az alsó tagozaton angol nyelvet tanító pedagógusok ismerik-e Gardner TI elméletét? (1) Lehetséges, hogy nem ismerik, de ösztönösen alkalmazzák az elméletet? (2) Azon tanulói csoportok esetében, ahol a tanító ismeri és alkalmazza is az elméletet, a tanulók hatékonyabban sajátítják el a tananyagot? (3) Kérdéseim megválaszolásához triangulációt végeztem, kvalitatív vizsgálatom során különböző módszereket alkalmaztam.

Az első kutatói fázisban megismertem a vonatkozó hazai és nemzetközi szakirodalmat, majd egy általam összeállított, angol nyelvet alsó tagozaton tanító pedagógusokat megszólító kérdőíves vizsgálatot folytattam. A közösségi média segítségével megszereztem, 72 kitöltött, értékelhető kérdőív vonatkozó válaszait elemeztem. Vizsgálatom második részében szempontok szerint dokumentum másodelemzést végeztem: egy több éve nyelvtanári pályán dolgozó pedagógus kiváló minősítésű angol nyelvtanár szakos mesterdolgozatát vizsgáltam, mely a Project 3 tankönyvcsalád feladataira vonatkozóan írja le, miként mozgósítják az adott tankönyv feladatai a különböző gardneri intelligenciákat. Elemzésem eredményét összevetettem a kérdőíves kutatásomra kapott válaszokkal. Végül három általam lekérdezett, a témát vizsgáló félig strukturált mélyinterjú elemzését végeztem. Az interjúkat a pályán dolgozó pedagógusokkal készítettem, akik személyes tapasztalataikról számoltak be az általam vizsgált témára vonatkozóan. Az így kapott különböző vizsgálati módszerek segítségével kutatói kérdéseimre vonatkozóan nem reprezentatív, de árnyalt, összetett, tudományos igényű képet tudtam alkotni.

A megkérdezettek mintegy 50%-a ismeri a gardneri elméletet, ugyanakkor a pedagógusok ösztönösen is mozgósítják a gyermeki intelligenciákat az angol nyelvórákon. Megállapítható, hogy azokban az esetekben, ahol a pedagógus tudatosan alkalmazza a TI megközelítést, a tanulók mélyebb tudásra tesznek szert.

Sándor-Schmidt Barbara

A MIMI MÓDSZER ALKALMAZÁSA A KORAGYERMEKKORI NEVELÉSBEN

Kulcsszavak: sokszínűség; óvodai nevelés; kvalitatív adatelemzés

2015. ősz és 2021. tavasz közt folytatott empirikus kutatásom tárgya az egyéniség, az egyéni intelligenciaprofil lehetséges mozgósításának vizsgálata az óvodai nevelési környezetben a Kárpát-medence különböző magyar ajkú közösségeiben: Baranya megyében, Erdélyben, a Felvidéken, illetve a Szerémségben. Aktuálisan bemutatásra kerülő részkutatásom apropóján az egyénen belüli és egyének közötti szinten megjelenő mutatókat interpretálok vonatkozó észak-amerikai elméletek gyakorlatba ültetésével.

A többszörös intelligenciák (TI), valamint a nem egyetemes fejlesztés (*nonuniversal development*) elméleteire épülő Projekt Spektrum óvodai nevelési módszertant fókuszálom, melynek adaptációját a szerzők engedélyével folytatom. Eddigi hazai és külföldi kutatási eredményeim, valamint szakmai tapasztalataim arra ösztönöztek, hogy a módszertant adaptálva egy, a Projekt Spektrum koncepción alapuló, de attól számos ponton eltérő módszertant képezzek, amely a MIMI (MIndenki Másképp Intelligens) nevet kapta, s az inkluzív pedagógiai attitűdöt hordozza. Előadásomban ennek a módszertannak a bevalás-vizsgálatát végzem, a befogadók (vagyis a gyermekek) szemszögéből vizsgálva az evaluációs folyamatot. Kvalitatív pedagógiai módszertani megközelítéssel dolgozom, a trianguláció biztosítékát szem előtt tartva. A kényelmi célzott-rétegzett kvalitatív mintavételi eljárás megvalósítása során, a hozzáférhetőség eleme domináns szerepet játszott. A kutatási színterek hozzáférhetőségének kérdésköre, a fogadó intézmények nagyban befolyásolták a mintavételi stratégiát. A kutatáshoz használt névvel ellátott, majd emotikódolás kódkészletének és rendszerének kidolgozása-kor a FACS (*Facial Action Coding System – Arc-Műveleti Kódrendszer*) eljárás nyújtott segítséget. A videoadatokat az Atlas.Ti program segítségével vizsgáltam.

A kutatás eredményeiből egyértelműen kiderült, hogy a játékok segítségével az óvodáskorú gyermekek intelligencia profiljához kapcsolt területek és a hozzájuk tartozó játékok a gyermekek képességeit, készségeit, intelligenciáit mozgósítják, a bennük rejlő potenciált feltárják, a módszer tehát alkalmazható a hazai, valamint a Kárpát-medencei óvodai nevelés színterein.

Ábrahám Gréta

GARDNERI INTER- ÉS INTRAPERSZONÁLIS INTELLIGENCIÁK VIZSGÁLATA A KONTINENTÁLIS OKTATÁSI RENDSZER TÜKRÉBEN, VAJDASÁGI ÓVODAI KÖRNYEZETBEN

Kulcsszavak: inter- és intraperszonális intelligenciák; oktatási rendszerek; óvodai nevelés

A szociális készségek működésének hatékonysági foka nagymértékben befolyásolja az ember szakmai, magánéleti boldogulását, az iskolai és a munkahelyi teljesítményét. A szociális interakciók során az érzelmek megfelelő kifejezése alapvető fontosságú. Az intézményes nevelés fontos feladata a családdal együttműködve a szociális készségek tudatos és tervszerű fejlesztése. Ennek célja, hogy a társadalmi beilleszkedéshez, a szakmai és a magánéleti sikerességhez szükséges szociális összetevők (motívumok, képességek, készségek, szokások, ismeretek és minták) hatékonyan tudjanak működni.

Kutatásom tárgyát Gardner többszörös intelligenciák elméletének részét képező inter- és intraperszonális intelligenciák lehetséges megjelenési formáinak vizsgálata képezi az óvodai neveléshez kapcsolódóan. A vizsgálat célja feltárni, hogy miként befolyásolja az oktatási rendszerben folyó szocializáció a gyermekek inter- és intraperszonális intelligenciáit.

Hipotézisem, miszerint a kutatási mintámban szereplő vizsgálati csoport vonatkozásában a kontinentális oktatási rendszerben folyó szocializációs és spontán tanulási folyamatok zártsága nem teszi lehetővé a gyermekek szociális készségeinek pozitív befolyásolását, igazolódott. A kutatási eredmények alátámasztják, hogy az a gyermek, aki kevésbé tudja mozgósítani inter- és intraperszonális intelligenciáit, az a kontinentális oktatási rendszer keretei között nem tudja megfelelően alkalmazni azokat, s ebből kifolyólag csoportjában kevésbé népszerű, és kevés baráti kapcsolattal rendelkezik. A szociális készségek és a kontinentális oktatási rendszer kapcsolatát taglaló felmérés során különböző technikák és forráscsoportok együttes használatával biztosítottam a validitást. A vizsgálat folyamán szociometriai kérdőív, társas–közösségi tulajdonságok jellemzőit feltáró kérdőíves vizsgálatot folytattam, családháttér-feltáró kérdőíves ki-kérdézet végeztem, valamint a megfigyelés módszerét alkalmaztam középső és nagycsoportos óvodások, továbbá óvodapedagógusok bevonásával egy vajdasági kistelepülés magyar tannyelvű óvodai környezetében 2019. ősz és 2021. tavasz között.

Endródi-Kolip Heléna

A TÖBBSZÖRÖS INTELLIGENCIÁK KONCEPCIÓ ALKALMAZHATÓSÁGA A BÖLCSŐDÉBEN

Kulcsszavak: intelligenciaprofil; bölcsődei nevelés

Ismertetésre kerülő vizsgálatom egy előkutatás, amelyben arra a kérdésre keresem a választ, hogy Gardner többszörös intelligenciák (TI) koncepciója a bölcsődei intézményi gyakorlatban milyen módon alkalmazható, s a gondozottak aktuális állapotát megfigyelni hivatott módszertani lehetőségként értelmezhető-e. A kérdés relevanciáját alátámasztja, hogy a bölcsődei szemléletmód magába foglalja az inklúzió igényét, azaz olyan komplex látásmód használatát célozza meg, mely feltárja a család és a gyermek erősségeit és gyengeségeit, majd az erősségeket kiemelve, a hagyományokat, értékeket hangsúlyozva a családtagok személyes bevonódásával, valamint az egyéni bánásmód érvényesítésére törekvő pedagógiai aspektus mentén igyekezik a gyermek kompetenciáit, egyéniségét, intelligenciáit kibontakoztatni.

Kutatásom célja felmérni, hogy a gardneri többszörös intelligenciák közül melyek azok, amelyek felismerhetők és megfigyelhetők a bölcsődébe járó gyermekek, illetve nevelőik körében, utóbbiak vonatkozásában különösen az intra-, és interperszonális intelligenciák tekintetében. Vizsgálom továbbá, hogy adaptálható-e a gardneri elmélet az életkori sajátosságok figyelembevételével, valamint összeegyeztethető-e a bölcsődei nevelés alapelveivel.

Pilot-kutatásom egy Baranya megyei kistélepusülés bölcsődéjében zajlott 2021 telén és tavaszán. Az itt dolgozó kisgyermeknevelők intelligenciaprofilját intelligenciaprofilkérdéssorral vettem fel. A kisgyermekeket mindennapi bölcsődei tevékenységük során figyeltem meg, melyet, mivel ebben az életkorban nem közelíthetünk a gyermekekhez feladatorientált módon, így gyakorlati foglalatosságuk során, empirikus módon végeztem. A kutatásban részt vevő gyermekek szüleivel a kikérdezés módszerét alkalmaztam, kérdőíves vizsgálattal a kisgyermeknevelők általuk elvárt személyiségjegyeire vonatkozóan, melyből következtettem a szülők által fontosnak tartott intelligenciákra.

Miután az egyes intelligenciák a bölcsődés korú gyermekekkel való foglalkozás különböző területein – játék, mozgás, gondozás, ének, mondóka, alkotó tevékenység, vers, mese, tanulás, a környezet aktív megismerése – felszínre kerülnek, folyamatos detektálással a gyermekek bölcsődei élete során akadnak olyan helyzetek, hogy mind a nyolc intelligenciát fellelhetjük viselkedésükben. A kisgyermeknevelőknél az interperszonális és a nyelvi intelligencia relevanciája mutatható ki.

**DINNYÉS KATALIN JULIANNA – STUMMER KRISZTINA –
NÉMETH DÓRA KATALIN**

**MEGVÁLASZOLATLAN KÉRDÉSEK A 20-21. SZÁZADBAN AZ EGÉSZSÉG
TÜKRÉBEN**

Kulcsszavak: egészségtan; egészséges életmódra nevelés; prevenció

„*Semmi sem állandó, csak a változás maga*” – amikor Hérakleitosz a Kr. e. 5. században megfogalmazta ezt az örökérvényű gondolatot, még nem lehetett tisztában szavai 21. századi igazolásával: jelenleg a gyorsan változó eszmék, ideák és társadalmi rendszerek korát éljük. Nem volt ez másként a „viharos 20. század” évtizedeiben sem: hazánk is a gyors politikai és gazdasági változások színhelyeként él sokak emlékezetében. Egy adott kor legfontosabb értékeit és normáit mindig igyekszik – azok megszilárdítása érdekében – minél hamarabb a következő generációval is elsajátíttatni. A formális oktatás színterén megjelenő tantervek és legfontosabb tananyagok így mindig nagyban segíthetik a kutatót abban, hogy felfedje a vizsgált időszak legfontosabb értékeit. Az iskolai oktatás során a közvetítő közeg – a pedagógus – szerepe az egyik legfontosabb. A korábban erősen centralizált oktatási rendszer erős és biztos keretként szabályozta az adott iskolatípusokban előírt egészségügyi, egészség-magatartási tananyagot.

A napjainkat jellemző rohamos technikai, gyors anyagi és társadalmi változás nagymértékben befolyásolja a férfiak és a nők egészségi állapotát és életmódját, és különbség tapasztalható a két nem egészségi állapota között, valamint a cigány/roma kisebbség egészségi állapota is külön említést érdemel. A gyors léptékű változások az egyén fizikai és pszichés egészségére is terhet rónak. Az egészséges életmódra nevelésben szerepet játszik az egészségügyi alapellátó rendszer mellett a neveléstudomány is, hiszen az oktatási rendszerbe a népesség egésze belép (HALÁSZ, 2001). A lakosság egészségi állapotának javítása oktatáspolitikai szempontjából speciális programkialakítást igényel, hiszen elengedhetetlen az egészségnevelést minél fiatalabb életkorban elkezdni, akár már az oktatási intézmény oktató-nevelő munkája során. Felmerülhet a kérdés, hogy az egyenlőtlenségek eltörlését hogyan lehetne megoldani, milyen tapasztalataink és ismereteink vannak a múltból. Jelenleg külön önálló tantárgyként nem szerepel az egészségtan, viszont miként jelent ez meg a múltban?

A Pécsi Városi Női Felső Kereskedelmi Iskola (1912–1948) a test edzését szoros egységben kezelte az egészségtannal. A testnevelésóra kettébontásával (testgyakorlat és egészségtan) elméleti és gyakorlati szinten is foglalkozott a tanterv a lányok fizikai jólétével. Mai fogalmainkkal összehasonlítva a 20. század első felében egészen más aspektusok mentén definiálták és valósították meg az egészségnevelést. Ugyanez jellemezte a Soproni Óvónőképző Intézetet a `70-es években, amikor nagyfokú változáson ment keresztül az intézmény: az infrastrukturális és képzési változások mellett a központi szabályozás új elméleti és gyakorlati tantervek kidolgozását írta elő, mely lehetővé tette az Egészségtan tantárgy bevezetését az óvodapedagógusok képzési tervében. A kor sajátosságainak körvonalazásához tartalomelemzéssel egyaránt vizsgáltunk primer és szekunder forrásokat.

Marianna Ács

METHODS OF EXPERIENTIAL PEDAGOGY IN THE ARCHIVES

Keywords: non-formal learning; Calvinist identity; Calvinist education; archival pedagogy; experiential pedagogy

In the Archives of the Calvinist Diocese of Baranya between 2018 and 2021 – thanks to the EFOP-3.3.2-16 tender entitled “Archival pedagogy in Baranya for the effectiveness of public education” – nearly 500 primary and secondary school students from 7 public educational institutions, mainly Calvinists, took part in various archival pedagogical sessions.

The purpose of the poster is to present the work in the framework of various sessions, such as a monthly session, a weekly talent management session, a theme week, and a series of sessions (project week). In the archives, students were able to get in close proximity to the documents kept in the archives (registers, ward records, educational records, etc.), memorabilia (seals, flags, photos, etc.) and the past they represented. Taking advantage of the opportunities provided by the archive as a non-formal learning arena, as an archival educator, I sought to make learning an experience for students. I tried to create joy (function, practiced movements, group cohesion) in the participants by having a relative sense of security (regular repetitions), creating the right tension (adventure, secret, illusion) (Garadnai, 2014. 89; Simonkay, 2017. 54). I have tried to satisfy students' basic psychological needs such as the autonomy-competence-relationship (Ryan – Deci, 2000). In the sessions I focused on teaching the ability to acquire knowledge (Dewey), to avoid the learned inertia, the hidden curriculum, to strengthen the internal intrinsinc motivation, e.g. in certain sessions I used an individualized curriculum. I focused on problem-solving learning (Pukánszky - Németh, 1998. 486), children`s creativity (Langbehn), self-active work and I also created opportunities for conversations with researchers, pastors and professionals.

My main goal was to show how the archival collection can provide a new framework for education, how it serves competency-based, child- and learning-centered education. I compared the statements of literature on the topic with my experiences in archival pedagogy sessions (Rácz 2013; Vágola 2013; Fülöp - Mákos - Szabóné Simonkay 2017;), which appear in the text and tables of the poster. The pictorial material of the poster is illustrated by the recordings made in the archival pedagogy sessions.

Gerlang Vivien

„TÉRKÉPEKKEL” TÁMOGATOTT FÖLDRAJZTANULÁS-TANÍTÁS

Kulcsszavak: gondolattérkép; fogalmi térkép; tanulási technika; tankönyvvizsgálat; tantervvizsgálat

A hatékony önálló tanulói ismeretszerzés, képességfejlesztés, az alkalmazható tudás és a tanulási képességek kialakítása elképzelhetetlen különböző tanulási technikák ismerete nélkül. A vizuális és a reflektív tanulási stílus esetén jó módszer lehet a Mindmapping, ahol egy központi fogalomhoz rendelünk további, azzal összefüggő ki-fejezéseket. A tananyag átstrukturálása, főbb csomópontjainak logikai rendszerezése, az asszociációs tanulás hatékonyabb bevésést eredményez. Rokon módszer a fogalmi térkép, mely kulcsszavakból és az azok közötti viszonyokat jelölő ívekből áll, így létrehozva fogalmak kapcsolati hálóját. Mindkettő a tudás reprezentációjának grafikus eszköze, segítik az új ismeretek integrálását a már meglévők rendszerébe. Utóbbinál a kapcsolatok, összefüggések feltárása hangsúlyosabb, elrendezése hierarchikus, a gondolattérkép kötetlenebb.

A földrajztanulás során távoli, elvont, mérete vagy időtartama miatt nehezen elképzelhető folyamatokat és összefüggéseket kell megérteni a tanulóknak. Ebben nyújthatnak segítséget a gondolattérképek és a fogalmi térképek.

A kutatás célkitűzése középiskolai tantervek és tankönyvek vizsgálata abból a szempontból, hogy mennyire támogatják a gondolattérképek, fogalmi térképek földrajzoktatásba való bevonását. A hipotézis az, hogy a középiskolai földrajzkönyvek és a kerettanterv nem fektetnek nagy hangsúlyt ezek alkalmazására, így az kiaknázatlan lehetőség marad.

A 9–10. évfolyamos földrajz kerettanterv nem említi fogalmi térképek alkalmazását, gondolattérkép pedig mindösszesen 3 témakör esetében szerepel a javasolt tevékenységek között.

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tankönyvekben található gondolattérképek, fogalmi térképek és olyan feladatok, ahol ezeket kell készíteni, de nem gyakoriak. A 9. évfolyamon összesen 14, 10. osztályban 12 szerepel és 6 olyan fejezet van, ahol mindösszesen 1 található. A feladatok tekintetében, 9. évfolyamon 11-szer, 10. osztályban pedig 6 alkalommal javasolják az ilyen típusú rendszerezést. Ezek mindegyikét gondolattérképnek nevezik, bár a feladat szövegéből kiderül, hogy néhol fogalmi térképet várnak. A két évfolyam 12 fejezetéből 4 feladatai között nem szerepel ilyen tevékenység, és további 4 esetén mindösszesen egyet kell készíteni.

A vizsgálat tükrében elmondható, hogy a hipotézis igazolódott, a kerettanterv kevés említést tesz gondolattérképek alkalmazására, a tankönyvekben pedig ugyan használnak ilyen ábratípusokat, és tanulói feladatként is javasolják, mégsem jelenthető ki, hogy megfelelően támogatnák ezen tanulási technika elsajátítását.

A gondolattérképek és fogalmi térképek a lényeges elemek kiemelésével és az azok közötti kapcsolatok szemléltetésével segítik a rendszerezést, az összefüggések észrevételét, ezáltal támogatják a tanulói ismeretszerzést és képességfejlesztést, így érdemes azokat szélesebb körben alkalmazni. Különösen fontos ez az olyan tantárgyak esetén, ahol bonyolult és elvont tartalmakat kell megérteni a tanulóknak, mint amilyen a földrajz is.

Horváth Mariann

NYELVI FEJLESZTÉS BINGÓTÁBLÁKKAL

Kulcsszavak: fejlesztő játékok; anyanyelvi fejlesztés; idegen nyelvi fejlesztés

Mind az anyanyelv-elsajátítás, mind pedig az idegennyelv-tanulás folyamata játékos módszerrel motiváló a gyermekek számára. A pedagógusok részéről megjelenik a szakmai megújulásnak az igénye: az új eszközök megismerése, egy adott játék változatos felhasználási lehetősége. Ezáltal a módszertani repertoárjuk gazdagodhat, színesedhet.

A beszédértés és -észlelés fejlesztése a nyelvelsajátítás sarkalatos pontja. Már az öt-éves gyermekek kötelező logopédiai szűrésénél vizsgálják a szakemberek ezen terület fejlettségét. Elmaradás esetén pedig szükség van a megsegítésére. A terápia során több gyakorlókönyvből (például Gósy Mária, Rohár Alexandra vagy László M. Ágnes műveiből) választhatnak feladatokat a szakemberek, szülők. A gondosan megszerkesztett feladatsorokon túl az egyik jól használható eszköz a bingótábla. Ezeket saját igényeinkre szabva mi magunk elkészíthetjük, de van olyan lehetőség is, ami munkákat megkönnyíti, mivel témakörönként több tucat képből válogathatunk. Az elkészült táblákkal változatos módon tehetjük izgalmassá a foglalkozásokat. A verbális percepción túl fejlesztjük a gyermekek szókincsét, gondolkodását, kitartását, figyelmét, valamint síkbeli tájékozódását.

Az iskolában a nyelvi fejlesztés nem korlátozódik az anyanyelvünkre, hiszen legkésőbb a 4. évfolyamon minden gyermek egy idegen nyelven kezd tanulni. A bingó játék angolul, németül vagy más célnyelven is játszható, így ez az eszköz a nyelvoktatásban szintén megállja helyét. Ekkor a pedagógus célja többek között a szókincsbővítés, hallás utáni értés fejlesztése, a passzív szókincs aktivizálása.

Ezen tanulmány a receptív anyanyelvi és idegen nyelvi kompetencia fejlesztésének elméleti keretein túl bemutatja a bingó játék néhány digitálisan szerkeszthető és jelenleg elérhető felületeit. Különös tekintettel koncentrálok a <https://www.toolsforeducators.com/> bingótábla-készítő funkciójának ismertetésére, emellett bemutatja a saját képekkel dolgozó online generátor, a <https://www.eslactivities.com/bingo.php> lehetőségeit. Továbbá számos, kipróbált játékos ötletet sorakoztat fel a magyar vagy az idegen nyelvi készség fejlesztésére.

**Kovács Anita – Bánfai-Csonka Henrietta – Betlehem József –
Deutsch Krisztina – Bánfai Bálint**

**ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS TÉMÁJÚ OKTATÓKÁRTYÁK
HATÉKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA ÁLTALÁNOS ISKOLÁS
GYERMEKEK KÖRÉBEN**

Kulcsszavak: elsősegélynyújtás; oktatókártyák; oktatás

A hirtelen bekövetkező egészségkárosodások (balesetek, rosszulletek) esetén a laikus elsősegélynyújtóknak kiemelkedő szerepük van a bajbajutott túlélési esélyének javítása szempontjából. Az elsősegélynyújtás társadalmasítása érdekében végzett tevékenység egyik leghatékonyabb eleme a gyermekek oktatása, már fiatal életkortól kezdődően. Kutatásunk célja volt az általunk készített, elsősegélynyújtás témájú oktatókártyák hatékonyságának felmérése általános iskolás gyermekek körében. Ezen kívül az oktatókártyákkal végzett oktatás hatékonyságát összehasonlítottuk másik két módszerrel is.

Kutatásunk egy longitudinális felmérés volt, melyben 263 fő 6–12 éves diák vett részt (N=263). A kutatásban az oktatás megkezdése előtt egy elméleti (kérdőív) és gyakorlati (újraélesztési fantom segítségével) előtesztet végeztünk. Ezt követően a diákokat 3 módszerrel oktattuk: az első csoport „hagyományos” elméleti és gyakorlati oktatásban részesült, újraélesztési fantom segítségével (HAGYOMÁNYOS, n=91); a második csoport kizárólag oktatókártyák segítségével került oktatásra (OKTATÓKÁRTYA, n=100), míg a harmadik csoport az előzőekben bemutatott két módszer vegyítésével került oktatásra (VEGYES, n=72). Az oktatások után közvetlenül és 2 hónappal később is felmérésre kerültek a diákok ismeretei és készségei. A minta jellemzése leíró statisztikai mutatókkal történt, az összefüggések és különbségek vizsgálatára pedig matematikai statisztikai számításokat végeztünk (khi-négyzet próba, t-próba). Az eredményeket 95%-os konfidencia-intervallum mellett, $p < 0,05$ érték esetén tekintettük szignifikánsnak.

Az oktatást követően mindhárom csoport eredményei javultak az előteszthez képest ($p < 0,01$). Az oktatást követő közvetlen utófelmérés során a legmagasabb pontszámot a VEGYES csoport tagjai érték el ($p < 0,01$). A második utófelmérés (2 hónap elteltével) eredményei alapján az OKTATÓKÁRTYA csoport eredményei bizonyultak a legjobbnak a többi csoporttal összehasonlítva ($p < 0,01$).

Rövid távon mindhárom csoport eredményei javultak az oktatáson való részvétel hatására, azonban a hagyományos módszert az oktatókártyákkal kiegészítve jobb eredményt érhetünk el, melynek hátterében a játékos megközelítés állhat. Az oktató kártyák alkalmazása hosszabb távon is hasznosnak bizonyult a felmérések során, hiszen ezt a köztes időben is felhasználhatták a diákok az ismeretek elmélyítése és frissítése céljából.

Pete József

PROJEKT ALAPÚ OKTATÁS LEHETŐSÉGEI MEZEI ISKOLAI KERETEK KÖZÖTT

Kulcsszavak: projekt alapú oktatás; mezei iskola; kérdőíves vizsgálat

A természettudományos oktatás megújításának egyik lehetséges útját a tevékenység alapú oktatás különböző formáinak alkalmazása jelentheti (kutatás alapú tanulás, [IBL], projekt alapú tanulás [PBL]). A kutatás során ennek alkalmazási lehetőségeit vizsgáltam nem-formális tanulási keretek között. A vizsgálat két hipotézist kívánt igazolni: (1.) a mezei iskolai foglalkozás megfelelő keretet biztosít a projekt alapú oktatás számára; (2.) a projekt releváns adatokat nyújt a kutatás számára. A projekt során középiskolás diákok – elméleti, osztálytermi előkészítést követően – mezei iskolai foglalkozás keretében, csoportokban kérdőíves vizsgálatot folytattak egy aprófalú lakossága körében a háztartás mezőgazdasági tevékenységére vonatkozóan. Az eredmények kiértékelése ismét osztálytermi keretek között történt. Az első – pedagógiai jellegű – problémafelvetés – kvalitatív jellegű – eredményei szerint a projekt során fejleszhető kompetenciák a következők: kooperáció, kommunikáció, problémamegoldás, vállalkozói szellem, tájékozódás, térképhasználat. Ezek mellett fejleszhető attitűdök: a lokális értékek felfedezése, tisztelete; generációk közötti együttműködés. Mindezek mellett a módszer korlátokat is rejt: az időbeli keretek szűkössége, a kutatás térbeli korlátozottsága – amellet, hogy a vizsgálat többször is megismételhető, variálható.

A kutatási adatok vonatkozásában viszont csak korlátozottak az eredmények. A kérdőíves vizsgálat csak a lakosság harmadát érte el. Értékelhető válaszok csak a háztartások mintegy negyedéből érkeztek. A praktikussági szempontokból rövidre vett kérdőív válaszelemei nem adtak lehetőséget árnyalt kép kialakítására, mélyelemzések elvégzésére. A statisztikai, szakirodalmi adatoktól való eltérés értelmezése sem egyszerű: vajon a terepi vizsgálatok valós változásokra mutatnak rá, avagy a kérdőívezés mintavételéből adódik a hiba?

Összességében megállapítható, hogy az adott foglalkozási keretek között megvalósítható az élmény alapú oktatás, annak tudományos hozadékát azonban csak megfelelően körültekintő előkészítés és lebonyolítás biztosíthatja.

A kutatást támogatta: EFOP-3.3.7-17-2017-00049 Informális és nem formális tanulási alkalmak kialakítása a Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziumában

Bánfai-Csonka Henrietta – Bánfai Bálint – Betlehem József

MENNYIRE BEFOLYÁSOLJA EGÉSZSÉGÉRTÉSÜNKET NEMZETISÉGÜNK? – EGYETEMI HALLGATÓK KÖRÉBEN VÉGZETT EGÉSZSÉGÉRTÉS FELMÉRÉSE

Kulcsszavak: egészségértés; egyetemi hallgatók; oktatás

Az egészségértés szintjének meghatározása nagyon fontos, hiszen számos döntést kell meghoznunk mindennapjainkban egészségünkkel és az egészségügyi rendszerünkkel kapcsolatban. Az egészségértés fejlesztését már fiatal korban el kell kezdeni, aminek az iskolák, egyetemek megfelelő szinterei lehetnek. Több tanulmány bizonyítja, hogy az egészségtudományok területén tanuló hallgatók egészségértése nemzetközi szinten is elégtelen.

Kutatásunk célja volt felmérni a magyar és angol képzésben részt vevő hallgatók egészségértési szintjét a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar alapszakos magyar és nemzetközi hallgatói körében.

Kutatásunk keresztmetszeti, kvantitatív kutatás, melyet saját szerkesztésű kérdőívvel végeztünk, mely tartalmazott standardizált elemeket is az egészségértés felmérésére (HLS-EU-Q16, Newest Vital Signe (NVS), Chew-kérdések). A kérdőívet a hallgatók a Microsoft Office 365 Forms rendszerén keresztül tölthették ki, melyre előzetesen mindenki regisztrálva volt. Statisztikai elemzéseket az SPSS 24.0 programmal végeztünk, az eredményeket $p < 0,05$ esetén tekintettük szignifikánsnak.

A kérdőívet 232 magyar és 35 külföldi hallgató töltötte ki. A kitöltők 86%-a hölgy volt, az átlagéletkor $21,88 \pm 4.6$ év. Szociodemográfiai adatokat vizsgálva a nemzeti hovatartozás összefüggést mutatott a gazdasági helyzettel ($p = 0,005$), lakhellyel ($p = 0,001$), az édesanya ($p < 0,001$) és édesapa ($p = 0,004$) állandó munkahelyének létevel. A tanulmányi adatok tekintetében a halasztás ténye ($p < 0,001$) és a specializáció ($p < 0,001$) mutatott összefüggést. A NVS alapján a válaszadók 80,1%-ának mondható adekvátnak és 19,8%-nak problémásnak vagy feltételezhetően problémásnak az egészségértési szintje. A nemzetiség ($p = 0,005$) és a tanulmányok halasztása ($p < 0,001$) mutat összefüggést az eredményekkel. A Chew-kérdések alapján a válaszadók 82,7%-a gyakran kér segítséget a kórházi dokumentáció értelmezésében, azonban ezzel ellentétben 15,7%-nak okoz problémát a saját egészségével kapcsolatos írásos dokumentáció értelmezése (prospektusok). 8,9%-nak okoz problémát a dokumentációk kitöltése.

A kapott eredmények alapján elmondható, hogy a megkérdezett hallgatóknak szükségük lenne az egészségértési szint fejlesztésére, akár egyetemi kurzusok keretén belül is. Az alap írás és számolási készség is fejlesztésre szorul.

A kutatás az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-3-II kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Mészáros Virág

HASONLÓSÁGOK ÉS KÜLÖNBSÉGEK – A LEMORZSOLÓDÁS HÁTTÉRTÉNYEZŐI KÉT MŰSZAKI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYBEN

Kulcsszavak: műszaki felsőoktatás, lemorzsolódás; intézményi-társadalmi veszteség; tanulmányi nehézségek

Kutatásom fő célja egy neveléstudomány fókuszú hozzáadottérték-modell (HÉM) megalkotása a hazai műszaki felsőoktatás vonatkozásában. Írásom két egyetem lemorzsolódott hallgatói körében elvégzett részkutatás intézményi eredményeinek összehasonlítását tartalmazza, mely részkutatás fő kérdése, hogy fellelhető-e olyan mintázatok a hallgatói jogviszony saját kérésre vagy egyéb okokból történt megszüntetését átélt hallgatók eseteiben, melyekkel bizonyos elemek a hozzáadottérték-modellben pozicionálhatók. További kutatási cél a lemorzsolódás mint veszteség cizellálása, kategorizálása, illetve olyan mintázatok detektálása, melyekkel jobban megérthetjük a lemorzsolódás mögötti okokat, tényezőket, s ezáltal inverz módon közelíthetjük a hozzáadottérték-modell alkotóelemeit, illetve prevenciós akciókat azonosíthatunk.

A lemorzsolódott hallgatók körében végzett kérdőíves kutatásban a tanulmányi nehézségek okait négy dimenzió – hallgató, oktató, intézmény, támogató hálózatok – mentén konceptualizáltam és operacionalizáltam, a jogviszony megszűnésének személyes indokait és a tanulmányi nehézségek háttértényezőit Likert-skálás kérdőívvel közelítettem. Az elemzési módszertant a nominális és ordinális mérési skálákhoz igazítva kontingencia- és asszociációs vizsgálatokra alapoztam, több oldalról közelítve a mintát. Jelen írásban a két intézményi mintában kirajzolódó hasonlóságokat és különbségeket térképezem fel a minták összetételét, a hallgatói jogviszonyok megszüntetése mögötti személyes és hivatalos okokat, a jogviszony megszüntetésének félévét, és az esetleges tanulmányi nehézségek háttértényezői között fellelhető összefüggéseket, kapcsolódásokat szem előtt tartva.

A lemorzsolódás elemzése kapcsán elkülöníthetővé vált az intézményi és társadalmi veszteség kategóriája, ami felhívta a figyelmet az újrafelvételzés és felsőoktatásból kilépés jelenségére. A jogviszony-megszüntető homogén csoportjainak rangkorrelációs klaszterelemzéssel történő vizsgálata jelenleg folyamatban van. A kutatásomban rejlő további fontos lehetőségnek tartom, hogy a hallgatói jogviszonyuk megszüntetését már átélt hallgatói tapasztalatok, egyéni nézőpontok tartalomelemzésével kiegészíthető, árnyalható az általam felépített HÉM struktúra, mellyel az intézményi és a társadalmi veszteséghez kapcsolódó tanulmányi nehézségeket, sikertelenségi háttértényezőket közelítem. További kutatási akció a jelentős stakeholderekkel történő mélyinterjúk lebonyolítása és kielemezése, mellyel a hozzáadottérték-modell elemeit néhány érdekelt fél megszólításával közelítem.

Sebestyén Edmond

A TANULÓI ADATOK HASZNÁLATÁRA VALÓ FELKÉSZÍTÉS A TANÁRKÉPZÉSSEN

Kulcsszavak: hatékony adathasználat; tanári eszköztárbővítés; szakirodalmi feltárás

A tanárképzés a tanári eszköztár kiépítésének elsődleges színtere. A tanárképzés fel kell készítse a jövő tanárait arra, hogy a munkájuk során sok, a tanulókhöz köthető adat (pl. dolgozatok eredményei, országos kompetenciamérés eredményei, demográfia, hiányzások) áll a rendelkezésükre, s ezek ismerete és készségszintű használata (gyűjtés, elemzés, alkalmazás, hatásmérés) által pontos képet kaphatnak tanulóik tudásáról, valamint a tanulóik különböző készségeinek fejlettségi szintjéről. Annak érdekében, hogy a különböző forrásokból gyűjthető adatok kritikai elemzése, alkalmazása koherens módon beépüljön a pedagógiai munkába, szükséges, hogy már a tanárképzésben megalkossák ezt (Mandinach & Gummer, 2016).

A kutatás célja a tanárképzés hatékony adathasználatra való felkészítésének vizsgálata a kapcsolódó szakirodalom feltárásával. A feltárás során elektronikus adatbázisokban (Eric, ScienceDirect, Google Scholar) összegyűjtöttük azokat a tanulmányokat, amelyek 2010 és 2020 között jelentek meg, és a pedagógusképzésben az adathasználatra való felkészítés vizsgálatát tűzték ki célul. A kutatás során elkülönítettük a képzés tartalmi felépítésére vonatkozó (N=19), és a tanítási gyakorlatra (N=34) vonatkozó szakirodalmat. Jelen előadásban az előbbi kívánjuk ismertetni.

A kapott eredmények alapján megkülönböztethetünk kurzusalapú és kurzusba ágyazott felkészítési formákat. A kurzusalapú forma esetén az adott kurzus teljes tananyaga az adathasználat köré épül. Ekkor a tanárjelöltek találkozhatnak a pedagógiai mérések adataival (pl. tantárgyi témazáró dolgozatok készítése, tesztelése), a standardizált tesztek adataival (különböző kompetenciamérések) és ritkább esetben esik szó a hiányzási adatok szerepéről vagy a tanulást hátráltató, adatokkal alátámasztott tényezők (pl. igazolt tanulási nehézségek) szerepéről. A kurzusba ágyazott forma esetén egy kurzus részeként megismert és megtanult adathasználatot értünk, ami – bár része a kurzus tananyagának – nem fókuszál pusztán arra. Ilyenek lehetnek a kutatómódszertani, statisztikai, a tanári vizsgálódást támogató vagy a pedagógiai beavatkozást megtervező kurzusok (Reeves & Chiang, 2017). Mindkét esetben szempont volt, hogy a gyűjtő, elemző, alkalmazó és hatásmérő tevékenység megjelenjen a kurzusok során, hiszen a kutatásban ezek az adathasználati lépések illeszkednek a legjobban az elméleti háttérhez.

A tanulói adatok használatára való felkészítés tehát különböző (kurzus)formában jelenhet meg a tanárképzésben. A hatékony adathasználatához szükséges ismereteket és készségeket így a tanárképzés több pontján sajátíthatja el a hallgató. Tekintve, hogy a megfelelő adathasználat szélesíti a tanári eszköztárat, mankóként szolgálhat a későbbi munkájuk során, valamint segíthet a jövő tanárainak a pályakezdési nehézségeik enyhítésében is. Ennek következtében a megfelelő adathasználat elsajátításának, a tanárképzésben való szerepének mélyebb megértéséhez további kutatásokra (pl. hatásvizsgálatok, tanárképzési dokumentumok elemzése) van szükség.

A kutatás az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-3 - kódszámú Új Nemzeti Kiválósági Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Szántóné Tóth Hajnalka – Nyitrai Ágnes – Kontra József

A TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓK VÉLEMÉNYE A TERMÉSZETTUDOMÁNYOKRÓL ÉS A KÖRNYEZETISMERET TANTÁRGY TANÍTÁSÁRÓL

Kulcsszavak: tanítóképzés; természettudomány; attitűdformálás

Számos kutatás igazolta azt a tényt, hogy az évek előrehaladtával a tanulók természettudományos érdeklődése egyre alacsonyabb (Chrappán 2017; Csapó, 1999; Csíkos, 2010; Papp és Józsa, 2000).

A környezetismeret tantárgy, mint a természettudományok alsó tagozatos, alapozó tantárgya, alacsony óraszámú, de jelentős tantárgy. Feladata azoknak a kognitív képességeknek a fejlesztése, melyek lehetővé teszik a későbbiekben a természettudományos tárgyak tanulását. A tanulók nemcsak tudásra és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik érdeklődésüket a természettudományos témák iránt. Az a tanító alkalmas a tantárgy eredményes oktatására, aki pozitív attitűddel rendelkezik a természettudományok iránt, birtokában van a természettudomány megalapozásához szükséges ismereteknek, megfelelő készséggel és képességekkel be is tudja mutatni azokat (Fűzsné, 2012). A képzőkbe érkező tanító szakos hallgatók többsége azonban negatív attitűddel bír a természettudományok iránt (Hill, 2015; Szántóné, 2017). Ezért a pedagógusképzésben nagy hangsúlyt kell fektetnünk a tanító szakos hallgatók természettudományos attitűdjének formálására és természettudományos tudásuk bővítésére.

Kutatásunkban a tanító szakos hallgatók természettudományokról és a környezetismeret tantárgy tanításáról alkotott véleményét kívánjuk megismerni. Feltételeztük, hogy a középiskolai természettudományos tárgyakhoz való viszonyulás hatással van az egyetemi természettudományos tárgyak kedveltségére, illetve a környezetismeret tantárggyal kapcsolatos attitűdök hatással vannak a tanítási gyakorlatra (a felkészülésre fordított idő, a módszerek változatossága). Az országos vizsgálatban összesen 203 tanító szakos hallgató vett részt. Kutatásunk típusa kvalitatív elemeket tartalmazó kvantitatív leíró, keresztmetszeti kutatás. Vizsgálatunk 496 változót tartalmazott. A vizsgálati módszerek közül az online kikérdezést alkalmaztuk. Eredményeink: A válaszadó hallgatók közül 59 fő szerette valamelyik természettudományos tárgyat. A környezetismeret tantárgyat alsó tagozatban fontosnak tartják, azonban bizonytalanok természettudományos ismereteikben (56,2%). A válaszadók 61,4%-a úgy gondolja, hogy az a pedagógus tudja tanítani a tantárgyat megfelelően, aki elhivatott a tárgy és a gyermekek iránt. A természet szeretete elegendő a tárgy tanításához (49%). Mindössze 21%-uk gondolja úgy, hogy megfelelő természettudományos tudással kell rendelkeznie a tanítónak.

Kutatásunk eredményei jó alapot jelentenek jövőbeni feladatok, kutatások kijelölésére a természettudományos nevelés terén, továbbá a tanítójelölt hallgatók képzésében is fontos szerepet játszhatnak.

Kubinger-Pillmann Judit

A DIGITÁLIS TÖRTÉNETMESÉLÉS MÓDSZERÉNEK HELYE ÉS SZEREPE A TANÁRRÁ VÁLÁS FOLYAMATÁBAN

Kulcsszavak: digitális történetmesélés; komplex oktatási stratégia; tananyag-feldolgozás; kompetenciaterületek aktiválása és fejlesztése; szövegalkotás és digitális technika kapcsolata

A digitális történetmesélés módszere egy igen összetett oktatási stratégia. Komplexitása többféleképpen is értelmezhető. Komplex, hiszen számos kompetenciaterület együttes stimulálására és fejlesztésére hivatott, másrészt azért, mert a pedagógiában való alkalmazhatósága összetett gondolkodásmódot igényel.

A digitális történetmesélés módszertanának gyökerei a 90-es évek elejére vezethetők vissza, amikor „*Joe Lambert és kollégái létrehozta egy közösségi alkotóműhelyt San Franciscóban, amely 1998-ban a kaliforniai Berkley-be költözött, és felvette a Center for Digital Storytelling nevet (2015-től StoryCenter). A tagok kidolgozták a digitális történetmesélés módszertanát, ami a klasszikus történetmondást ötvözi a digitális technológia adta multimédiás lehetőségekkel*” (Lanszki, 2016. p. 82).

Tapasztalataim szerint a digitális történetmesélés módszere a tanárképzésben hatékonyan alkalmazható. Két fő alkalmazási területét vizsgálhatjuk. Egyrészt egy adott tananyagrészt feldolgozásához, értelmezéséhez lehet megfelelő, mint módszertani eszköz a leendő pedagógus kezében, másrészt pedig önreflektív folyamatokat támogathat a tanárképzés folyamatában. „*A pedagógiai céltől függően a digitális történetmesélés felhasználható: egyéni élettörténetek, identitástörténetek felszínre hozására, tantárgyi tartalmak megismerésére, feldolgozására, beépítésére*” (Lanszki, 2016. p. 85).

Abban az esetben, amikor a digitális történetmesélés módszerével próbálunk a tanárképzés során megjelenő önreflektív folyamatokat támogatni (pedagógiai helyzetgyakorlatok, esetmegbeszélő gyakorlatok, tanítási gyakorlatok elemzése során hatékonyan lehet), akkor pontosan abban segítjük a tanárjelölteket, hogy egy olyan módszertani lehetőséget adhatunk a kezükbe, amelynek alkalmazásával saját pedagógiai folyamataikat is jobban megismerhetik, értelmezhetik; krízishelyzetben hamarabb kerülhet felszínre a probléma forrása, ezáltal talán a burnout állapota is jobb esélyekkel kerülhető el.

Akkor, amikor egy adott tananyagrészt feldolgozásánál, értelmezésénél alkalmazzuk a digitális történetmesélés módszerét, azt a szemléletet próbáljuk közvetíteni a tanárjelöltek felé, hogy ez egy olyan módszertani eszköz lehet a kezükben, amellyel számos kompetenciaterületet (anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, hatékony és önálló tanulás, esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség) aktiválhatnak és fejleszthetnek egyszerre.

A digitális történetmesélés során elsődleges szerepe van a szövegalkotásnak, és másodlagos, kiegészítő, támogató szerep jut a digitális technikai háttérnek. Mégis ez a kettség pontosan azt a szemléletet erősítette meg bennem, hogy a digitális történetmesélés módszerének helyet kell találnunk a tanárjelöltek módszertani képzésében (nyílt kurzus formájában, vagy a meglévő módszertani kurzusok tematikájába beépítve), hiszen pontosan azt tanulhatják meg általa, hogy miként lehet humán és reál gondolkodásmódot ötvözni egyetlen módszertani lehetőségben.

Szontagh Pál Iván

HIVATÁS- ÉS PÁLYAMOTIVÁCIÓ A KÁRPÁT-MEDENCEI PEDAGÓGUSJELÖLTEK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: pedagógusképzés; hivatásmotiváció; pályamotiváció

A pedagóguspálya vonzereje, a pályára kerülők száma, színvonala, motivációja évtizedek óta foglalkoztatja a nemzetközi és hazai szakmai nyilvánosságot. Mára már a szélesebb társadalmi közbeszédnek is tárgya a pedagógushiány, és ezzel összefüggésben a pedagógus-utánpótlás kérdése. A minőségi oktatás elképzelhetetlen motiválatlan pedagógusokkal – szükséges ezért megvizsgálnunk, hogy mik azok a motívumok, amelyek a pályára vonzzák, és ott meg is tarthatják a pedagógusokat. A belső késztetésen túl a nevelő-oktató munka mikro- és makrotársadalmi körülményei, csoportdinamikája is befolyásolják a pályára állást és a pályaretenciót, vagyis a pedagógusjelöltek hivatás iránti elkötelezettsége és a pedagóguspálya iránti motivációja kölcsönösen függenek egymástól, és feltételezik egymást.

Hipotézisem szerint napjainkban a pedagóguspálya (beleértve annak egzisztenciális, szervezeti és infrastrukturális feltételeit is) iránti motiváció eltér a nevelés-oktatás hivatása iránti elkötelezettség mértékétől (amely megélhető informális, vagy a köznevelési intézményrendszeren kívüli formában is).

Kutatásom első szakaszában a KRE TFK elsőéves óvodapedagógus hallgatói körében (n=123) végeztem felmérést hivatás- és pályamotivációjukról. A hallgatók kötetlen (tematikus) reflektív pedagógiai esszét írtak „*Miért (nem) leszek óvodapedagógus?*” címmel, melyek strukturált, kvalitatív elemzését végeztem el.

A kutatás második szakaszában a pedagógiai esszék elemzésének eredményeit felhasználva kérdőíves felmérést végeztem a KRE TFK végzős óvodapedagógus hallgatói között (n=50), elsősorban azt vizsgálva, hogy a képzés során a hallgatók hivatás- és pályamotivációs struktúrája változik-e.

A harmadik kutatási fázisban 11 Kárpát-medencei magyar tanítóképző intézmény összesen 17 telephelyén végeztem kérdőíves felmérést (n=589) a tanítójelölt hallgatók hivatás- és pályamotivációját illetően. A válaszokat a felsőoktatási intézmény típusa (világi vagy egyházi), földrajzi helye (határon belüli vagy határon túli), illetve a hallgatók képzési pozíciója (évfolyama, munkarendje) alapján is leválogattam és elemeztem.

Kutatásom végén kontrollként megvizsgáltam, hogy a felsőoktatásból való kilépéskor mért motivációk mennyire jellemzik a pályán lévőket. Erre a kontrollvizsgálatra a KRE TFK pedagógus szakvizsgát adó továbbképzésének hallgatóit választottam ki (n=20), és körükben is felvettem a FIT-Choice Scale (Watt–Richardson 2007) adaptált kérdőívét. Eredményeiket összevettem a végzős óvodapedagógus és tanítóhallgatók eredményeivel, így képet alkotva arról, hogy a diplomaszerezés után mennyiben és hogyan változik a pedagógusok hivatás- és pályamotivációja.

Összesen 792 hallgató megkérdezésével gyűjtöttem adatokat az alsófokú pedagógusképző felsőoktatásban tanulók pálya- és hivatásmotivációjáról. Előadásomban e kutatás eredményeit elsősorban a pedagógusképzés pályaszocializációs feladataira és lehetőségeire koncentrálni ismertetem.

A kutatás az Oktatási Hivatal által kiírt Kutatótanári pályázat keretében valósul meg.

Édes Csilla

ZENEPEDAGÓGUS-JELÖLTEK JELLEMZŐ TEVÉKENYSÉGEI AZ ÖSSZEFÜGGŐ ISKOLAI GYAKORLAT IDEJÉN

Kulcsszavak: iskolai gyakorlat; zenepedagógus; mentorálás

Ötszáz körül van az alapfokú és középfokú zeneoktatási intézmények száma Magyarországon, de az ott folyó mentori munkáról még nem született átfogó munka. Duffek (2009) ír a zenei felsőoktatásban érzékelhető két állásponttól, hogy a tanítási gyakorlat volumene, a pedagógiai és pszichológiai tárgyak száma a szakmai képzés rovására lehet. A másik vélekedés szerint a zenepedagógus hivatásra felkészítés minősége más tanári képzéseknél nem lehet alacsonyabb színvonalú. Major és Veszelszki (2015) a kétciklusú képzésen belül folyó szaktárgyi tanítási és összefüggő egyéni szakmai gyakorlatot vizsgálta néhány tantárgycsoport esetében. Ezt a kötetet olvasva felmerült bennünk, hogy hasznos lenne a mentori munka tevékenységeinek jellemzőit és gyakoriságát vizsgálni a zenepedagógusok képzésében is.

Jelen előadás egy összehasonlító esettanulmány bemutatására vállalkozik, amit 2021 tavaszán végeztünk három LFZE hallgató részvételével. Célunk az intézményünk gyakorlóiskolai funkciójának erősítése volt, hogy minél relevánsabb tevékenységekkel foglalkozzanak a hallgatók az iskolai gyakorlat során. A vizsgálat során a következő kérdésekre kerestük a választ: Hogyan vélekednek a hallgatók a mentorok szerepéről a zenei tanárképzésben? Milyen hatással van a mentor a tanárjelölt pályaszocializációjára? Milyen mentori tevékenységeket igényelnének a tanárjelöltek és a gyakornokok? Mi határozza meg a hallgatók szerint a mentori munka minőségét a zenepedagógus képzésben? A vizsgálat érvényességét több forrásból származó információkkal (portfólió, mélyinterjú a hallgatókkal, mentortanári beszámoló) és intrakódolással biztosítottuk.

A hallgatók a gyakorlatról tantárgy-pedagógiai vonatkozásait emelik ki, a nem-szakos hospitálások létjogosultságát megkérdőjelezzik, hiszen olyan pedagógiai helyzeteket látnak, amelyekkel szerintük nem gyakran fognak találkozni a jövőben. Mivel külföldi munkavállalást is terveznek, vagy Magyarországon foglalkoznak külföldiekkel, az interkulturális kompetencia fejlesztése fontos feladat lenne a felsőoktatási intézményben folyó elméleti képzés során; emellett a jelölteknek a gyakorlat során is célszerű lenne tapasztalatokat szerezniük a tanulói sokféleség megjelenésével kapcsolatban a mindennapi iskolai életben.

Tóth Zoltán – Szalay Luca

HAT- ÉS NYOLCOSZTÁLYOS GIMNÁZIUMI TANULÓK KÉMIAI KÍSÉRLETEKKEL KAPCSOLATOS ATTITÚDJÉNEK VÁLTOZÁSA – EGY LONGITUDINÁLIS VIZSGÁLAT MELLÉKTERMÉKE

Kulcsszavak: kémiaoktatás; attitúd; kémiai kísérletek

A kutatásalapú természettudomány-tanítás a tanulók természettudományos képességeinek fejlesztése mellett a természettudományokkal kapcsolatos attitúdjeit is javíthatja. A 4 évre tervezett longitudinális vizsgálatban az ország 18 gimnáziumának 31 tanulócsoportja vett részt, 24 kémiatanár vezetésével. A tanulócsoportokból véletlenszerűen három csoportot hoztunk létre: (1) a kontrollcsoportot, akik receptszerű tanuló-kísérletekkel dolgozták fel az egy-egy tanévre kijelölt 6 témát; (2) az elméleti kísérlettervező csoportot, akik a receptszerű tanuló-kísérleteken túl elméleti problémák megoldásán keresztül gyakorolták a kísérlettervezést; és (3) a gyakorlati kísérlettervező csoportot, akik a tanuló-kísérletek egy-egy részfeladatát oldották meg a saját maguk által megtervezett kísérletekkel. A tanulók kémiai ismereteit, kísérlettervező képességét, a kémiával és a kísérletezéssel kapcsolatos attitúdját 7. évfolyam elején, valamint a 7., 8. és 9. évfolyam végén írásbeli teszttel mértük.

Az eredetileg 883 fős mintából annak a 692 tanulónak az adatait elemeztük, akik mind a négy tesztet megírták. A tanulók ötfokú Likert-skálán adtak választ azokra a kérdésekre, hogy mennyire tartják fontosnak a kémiai kísérleteket, illetve mennyire szeretik a receptszerű tanuló-kísérleteket a kísérlettervezéssel szemben.

Bár a 7. évfolyam elején még kb. tízszer annyi tanuló tartotta fontosnak a kísérleteket, mint ahányan nem, ez az arány hetedik osztályban jelentős mértékben (1,5:1), később kisebb mértékben (8. évfolyamon: 9:1; 9. évfolyamon: 6:1) csökkent.

Az egyes évfolyamokon bekövetkező változást mint függő változót vizsgálva a kovariancia-analízis szerint egyedül annak volt szignifikáns hatása, hogy a tanulók kezdetben (az előteszten) hogyan viszonyultak a kémiai kísérletekhez. 7. és 9. évfolyamon pozitívabb változást tapasztaltunk azok esetében, akik kezdetben nem tartották fontosnak a kémiai kísérleteket. Ez a hatás azonban a 8. évfolyamon ellenkezőjére fordult.

A receptszerű kísérletezés népszerűsége a kezdeti (7. évfolyamos) szinthez (10:1) képest észrevehetően csökkent (2:1).

A kovariancia-analízis szerint a fejlesztésnek egyedül 8. évfolyamon volt szignifikáns hatása: az elméleti kísérlettervező csoport szignifikánsan negatívabb irányba változtatta meg véleményét a receptszerű kísérletezésről. A közepes és a magas „rangú” iskolák tanulói 8. évfolyamon a kísérlettervezés irányába mozdultak el, de 9. évfolyamon megfordult a helyzet, és inkább a receptszerű kísérletezést helyezték előnybe. Az is megfigyelhető volt, hogy a fiúk 8. és 9. évfolyamon kevésbé kedvelték a receptszerű kísérletezést, mint a lányok.

Összességében a fejlesztésnek nem volt lényegi hatása a kísérletek fontosságának, illetve a tanuló-kísérletek mikéntjének megítélésére. Az egyéb vizsgált tényezők közül alkalmanként kimutatható volt az iskola erősségének, a tanuló nemének, valamint az előteszten elért eredményének a hatása.

A tanulmány elkészítését a Magyar Tudományos Akadémia Tantárgy-pedagógiai Kutatási Programja támogatta (471026).

SZÁMOLÁSI FELADAT ALATT MÉRT EEG AKTIVITÁS JELLEMZŐI

Kulcsszavak: EEG; mentális terhelés; figyelem

Az oktatás során a tanulók figyelmének, mentális terhelésének követése egyre fontosabb tényező a tananyagok kialakításánál, az oktatás tervezésénél. A neurobiológia fejlődésével a tanulás alatti agyi aktivitásról egyre többet tudunk. Sokelektrodás EEG készülékekkel készített mérések alapján a számolási feladatok alatt a frontális béta (15–25Hz) és théta (4–7Hz) aktivitás növekedése, különösen a domináns agyféltekén, illetve bilaterális parieto-occipitális alfa aktivitás csökkenése és a béta aktivitás növekedése tapasztalható. Ezen frekvenciák energiájában történt változást, a frontális théta és occipitális alfa aktivitások hányadosát, amely a mentális terhelést fejezi ki, illetve a frontális béta/alfa+théta hányadost, ami a feladatok alatti kognitív bevonódást mutatja, használhatjuk a feladat alatti agyi aktivitás jellemzésére. A bevonódást jellemző értéket egyetlen elektródán mért aktivitásokra (AF3) és az AF3, AF4, F7, F8 elektródák átlagára is megadható.

Kísérletünkben ezen paraméterek változását vizsgáltuk egyetemistákon fejszámolási feladat közben, 14 elektródával rendelkező Emotiv EPOC EEG készülék alkalmazásával. A 28 résztvevő lapon kapta meg a feladatsort, amelyben behunytt szemű relaxáció és egy 20 tagú összeadási–kivonási feladat is volt. Az EEG-aktivitáson kívül rögzítettük a feladat megoldásához felhasznált időt és az eredmény helyességét is. A rögzített EEG-aktivitásból a mozgási műtermékeket kivágtuk, és elkészítettük a regisztrátumok Fourier-spektrumát. A spektrális elemzéshez 2s hosszú Tukey-ablakokat használtunk 1s átfedésekkel. A Fourier-spektrumból kiszámoltuk a delta (1–4Hz), théta (4–7Hz), alfa 7–15Hz) és béta (15–25Hz) tartományokra eső teljesítményt, majd az így kapott értékeket normalizáltuk. Ezekből számoltuk a mentális terhelést, illetve a bevonódás mértékét, és megvizsgáltuk, hogy melyik paramétert lehetne a feladatok alatti aktivitás megítélésére leginkább felhasználni.

A relaxáció és a számolási feladat között szignifikáns különbség volt minden mért paraméterben, a kognitív bevonódás $0,49 \pm 0,27$ -ről (átlag \pm SD) $0,71 \pm 0,26$ -ra, míg a mentális terhelés $0,22 \pm 0,33$ -ról $0,55 \pm 0,36$ -ra nőtt. A feladat sornál a bevonódás, illetve a terhelés növekedése inkább a feladatot rosszul teljesítőkre volt jellemző. A feladattal eltöltött idő a relaxáció alatti béta aktivitással, illetve a mentális terheléssel mutatott a legerősebb negatív korrelációt. A feladat helyessége leginkább a két félteke frontális béta aktivitásában mért különbséggel és a kognitív bevonódással korrelált. A bevonódás kétféle számítása hasonló eredményt mutatott. Ezek a korrelációk gyengének mutatkoztak. Ennek egyik oka az EEG-aktivitások közötti egyéni különbségek, a másik, hogy az eredményesség mérésére használt skála nem tett lehetővé finom megkülönböztetéseket. Több részeredményt adó kiértékelésnél érdemes ezeket a paramétereket tovább tesztelni.

Fodor Richárd

MULTIPERSPEKTIVIKUS TANULÓI ATTITÚD AZ ÁLLAMPOLGÁRI NEVELÉSBEN

Kulcsszavak: állampolgári nevelés; transzformatív kompetenciák; tankönyvkutatás, digitális kollaborációs terek

Előadásomban egy folyamatban lévő komparatív neveléstudományi vizsgálat sor legfontosabb eredményeit mutatom be, amely a multiperspektivikus szemlélet szerepét és megjelenési lehetőségeit tárja fel az állampolgári nevelésben.

A kutatás alapját a 2018-as Eurydice jelentés (Európai Bizottság, 2018) és az OECD 2030 *Learning Compass* című jelentése adja (OECD, 2019). A dokumentumok kiemelt transzformatív kompetenciái, a felelősségvállalás, feszültségek és dilemmák megoldása, illetve az értékteremtés egyaránt szorosan kapcsolódnak az állampolgári nevelés (*civic education*) területéhez. A transzformatív kompetenciák kiválasztásának háttérében a transzferabilitás, a változásokhoz alkalmazkodni képes, demokratikus értékeket követő kreatív intelligencia fejlesztése áll. Az általánosan meghatározott komplex fejlesztési területek fontos gyakorlati eszköze lehet a párhuzamos narratívák azonosítását, szintetizálását és saját narratívaalkotást eredményező multiperspektivikus attitúd.

Az előadás elsőként a nemzetközi és hazai szakirodalomban azonosítja dokumentumelemző módszerrel a multiperspektivikus tanulói attitúd és az állampolgári nevelés kapcsolódási pontjait nemzetközi szakmai szervezetek jelentéseiben és ajánlásaiban (Európai Bizottság, 2016; Eurydice 2017; Eurydice 2018; OECD, 2019; Euroclio, 2020; Modena et. al, 2021) és magyar kutatók munkáiban (Andorka, 2005; Dancs-Kinyó, 2015; Jancsák et al., 2019; Kaposi, 2019; Kaposi-Korpics, 2019), vizsgálja a fókuszban szereplő attitúd és az állampolgári ismeretek kapcsolatát.

Másodsorban a didaktikai tankönyvvizsgálat komparatív dokumentumelemző módszerével hasonlítok össze angol és magyar tankönyveket, ami a kutatás köznevelési gyakorlati szempontjait is erősíti. A kutatási raszter a tankönyvek textuális szövegére, kiegészítő forrásaira és didaktikai apparátusára is kiterjed.

Végül az egy éve tartó pandémia kapcsán kiemelt szerephez jutott az e-learning és a távoktatás (*distance learning*) koncepciója. Vizsgálataim harmadik módszertani elemeként digitális együttműködési tereket (*digital collaborative environments*) hasonlítok össze a tanári és tanulói felhasználás szempontjaiból egyaránt. A web2 alapú, tartalom előállítására és megosztására alkalmas kollaborációs terek (Historiana.eu, reftanár.hu) pozitív oldalait és hiányosságait mutatom be.

A kutatást az Új Nemzeti Kiválósági Program támogatta.

Fürész-Mayernik Melinda

KÉT- ÉS TÖBBNYELVŰ GYERMEKEK MAGYARORSZÁGON: PEDAGÓGUSOKKAL VÉGZETT KÉRDŐÍVES KUTATÁS EREDMÉNYEI

Kulcsszavak: kétnyelvű gyermekek; többnyelvű gyermekek; pedagógusokkal végzett kutatás

A globalizáció, a fizikai határok megszűnése, a vegyesházasságok, a migráció és az Európai Unió belüli mobilitás hatására egyre több kétnyelvű család integrálódik a társadalomba. Ennek köszönhetően a kétnyelvű és többnyelvű gyermekek a magyar közoktatásba kerülnek. A magyar oktatási rendszer azonban nincs teljesen felkészülve rájuk. Az oktatás nyelve magyar, a két- és többnyelvű gyermekek magyarul kapják az utasításokat, információkat az intézményekben. A kétnyelvű és többnyelvű gyerekekkel kapcsolatos hazai kutatások (Navracsics, 2004, 2007, 2008, 2010, Bartha, 1999) közül az óvoda–iskola átmenet kritikus periódusa (Merényi-Rádi, 2019, Vojnitsné-Zilahiné, 2008) kevésbé kutatott terület, illetve az óvodapedagógusokkal és tanítókkal kapcsolatos kutatások is kezdeti stádiumban vannak jelenleg.

Kutatásomban magyar óvodapedagógusokat és tanítókat kérdeztem meg a kétnyelvű és többnyelvű gyerekekkel kapcsolatos ismereteikről. A kutatáshoz a kérdőíves módszert alkalmaztam, mely során a pedagógusok saját tapasztalataira voltam kíváncsi. 32 kérdésre vártam választ, melyből 25 kérdés nyílt végű, így a pedagógusok saját meglátásaira hagyatkoztam. A kutatás fő kérdései, hogy milyen arányban találkoznak a pedagógusok kétnyelvű, illetve többnyelvű gyermekekkel, milyen ismereteik vannak ezeknek a gyermekeknek a nyelvi fejlődésével kapcsolatban, honnan származnak ezek az ismeretek, és milyen gyakorlati megoldásaik vannak, amelyeket jelenleg is használnak a két- és többnyelvű gyermekek tanítási és tanulási folyamataiban. Hipotéziseim között szerepel, hogy a hazai oktatási rendszerben dolgozó pedagógusoknak hiányosak az ismereteik és módszertani-gyakorlati tudásuk a két- és többnyelvű gyermekek integrálásával kapcsolatban. A kutatásban a többnyelvű gyermekekkel kapcsolatos ismereteik bővítésére való hajlandóságot is vizsgáltam.

Előadásomban szeretném bemutatni a jelenlegi helyzetet a két- és többnyelvű gyermekekkel kapcsolatban, illetve a magyarországi pedagógusokkal készített kérdőíves kutatás eredményeit, melyek segítséget nyújthatnak a két- és többnyelvű gyermekek integrálásának támogatásához. A kutatás eredményei további kutatásokhoz, illetve pedagógusok továbbképzéseihez is hasznosítható, mellyel a többnyelvű, multikulturális osztálytermek gyakorlati megvalósításához hozzájárulhatunk.

Stephen Amukune – Krisztián Józsa

ASSOCIATION OF EXECUTIVE FUNCTIONS SKILLS AND ACADEMIC ACHIEVEMENT AMONG KENYAN FIRST GRADERS

Keywords: Executive Function Difficulties; Academic Achievement; CHEXI

Extant studies have reported the significance of Executive Functions (EF) in school readiness (Blair & Razza, 2007; McClelland et al., 2007), academic achievement (Allan et al., 2014), school success (Duncan et al., 2007) and mental health (Diamond, 2005). The majority of EF assessments have used laboratory measures (Obradović & Willoughby, 2019), although there is demand for EF ratings by teachers, parents and other researchers (Camerota et al., 2018).

The current study aims to examine the association of EF difficulties and academic achievement of grade one pupils in Kenya. Children ($n = 526$) aged 6 to 11 years ($M = 7.8$ years $SD = 1.16$; 259 boys, 267 girls) were selected using stratified random sampling. Teachers evaluated EF difficulties using the Childhood Executive Functioning Inventory (CHEXI: Thorell & Nyberg, 2008) and direct assessment of academic achievement based on standardized tests. We used Confirmatory Factor Analysis to test the measurement model of the CHEXI to construct the latent factors. Two factor model fitted well with the data $CMIN/DF$ of 3.11, $CFI = 0.91$, $SRMR = 0.043$ and $RMSEA = 0.063$, Working Memory (13 items) and Inhibition (11 items) with reliability values of $\alpha = 0.954$ and $\alpha = 0.862$ respectively. The total reliability of the CHEXI was $\alpha = 0.952$. Three standardized tests were administered; Math (25 items), Kiswahili (35 items) and English language (35 items). The results confirmed the relation between EF and academic achievement. High working memory difficulties was associated with low math scores ($r = -0.279$, $p < 0.001$), English ($r = -0.414$, $p < 0.001$) and Kiswahili ($r = -0.352$, $p < 0.001$). Further, Inhibition difficulties was also associated with low scores in Math ($r = -0.318$, $p < 0.001$), English ($r = -0.335$, $p < 0.001$) and Kiswahili ($r = -0.281$, $p < 0.001$). Additionally, there were no significant differences in gender, however pupils from private schools had lower EF difficulties and higher academic achievement compared to pupils from public schools.

The CHEXI can be used to identify pupils with lower academic achievement due to EF difficulties. Strategies to improve EFs among grade one children are discussed.

A kutatást támogatta: National Research, Development and Innovation Office, Hungary, under Grant NKFIK124839.

Derzsi-Horváth Martina – Deutsch Krisztina

MENTÁLIS EGÉSZSÉG ÉS KOHERENCIA-ÉRZET VIZSGÁLATA SERDÜLŐKORBAN

Kulcsszavak: serdülőkor; mentális egészség; koherencia-érzet

Kutatásunk célja a különböző képzéstípusban tanuló középiskolás diákok mentális egészségének, koherencia-érzetének, valamint alkalmazott megküzdési mechanizmusainak felmérése.

A koherencia-érzet egyfajta komplex önbizalom, amely gyermekkori életesemények hatására alakul ki. Kapcsolatot mutat az önminősített egészségi állapottal, valamint az egészségmagatartással. A mentális egészség részét képezi az önértékelés, az étellel való elégedettség, valamint a jóllét egyaránt. A stresszhelyzetek során alkalmazott aktív megküzdési mechanizmusok protektív tényezőként azonosíthatóak egyes mentális betegségek kialakulásában.

Kutatásunk során két pécsi középiskola 9. évfolyamos diákjainak kérdőíves adatfelvételére került sor. A kérdőíves adatfelvétel során saját szerkesztésű, valamint validált kérdőívek kerültek alkalmazásra. A szociodemográfiai adatokon túl vizsgáltuk a diákok jóllétét (WHO Jóllét kérdőív), önértékelését (Rosenberg-féle önértékelési skála), étellel való elégedettségét (Élettel való elégedettség skála), koherencia-érzetét (Koherencia-érzet kérdőív), és konfliktusmegoldó képességét (Lazarus-Folkmann féle Konfliktusmegoldó kérdőív). Az adatokat SPSS statisztikai programmal dolgoztuk fel 95%-os valószínűségi szint meghatározása mellett ($p \leq 0,05$).

Vizsgálatunkban öt különböző képzéstípusban tanuló diák vesz részt ($n=163$). Kategorizálást követően három csoportba soroltuk őket: gimnazisták (30,1%), technikumi tanulók (28,2%), valamint szakképzésen és szakiskolai képzésen részt vevő diákok (41,7%). A minta átlagéletkora 15,63 év. A vizsgált diákok 83,4%-a fiú. A mentális egészség vizsgálata során a technikumi tanulók szignifikánsan magasabb jólléttel ($p=0,014$), önértékeléssel ($p=0,017$) és étellel való elégedettséggel rendelkeznek ($p=0,007$). A különböző képzéstípusokban tanuló diákok koherencia-érzetének vizsgálatakor eredményeink azt mutatják, hogy a szakiskolai tanulók szignifikánsan magasabb koherencia-érzettel rendelkeznek más képzésben tanuló társaiknál ($p=0,015$). A megküzdési mechanizmusok esetében a gimnazisták szignifikánsan magasabb arányban alkalmazzák a problémaelemzést mint coping stratégiát ($p=0,003$). A koherencia-érzet közepesen erős pozitív korrelációt mutat a jólléttel ($r=0,531$; $p<0,001$), az önértékeléssel ($r=0,590$; $p<0,001$), valamint az étellel való elégedettséggel egyaránt ($r=0,600$; $p<0,001$).

Vizsgálatunkban a magasabb elvárásoknak kitett gimnáziumi képzésen tanuló diákok csoportja kedvezőtlenebb mentális egészségmutatókkal, valamint koherencia-érzettel rendelkezik. A koherencia-érzet fejlesztésén át pozitív változás érhető el a diákok jóllétében, önértékelésében és étellel való elégedettségében egyaránt.

Kós Katalin

REKREÁCIÓSZERVEZŐ HALLGATÓK IDŐMÉRLEGVIZSGÁLATA

Kulcsszavak: rekreáció szak; egyetemista hallgatók; életmód; életritmus; időmérleg

Az egyetemista hallgatók életmódja és életritmusa eltérést mutat a társadalom egészéhez viszonyítva (Bocsi, 2008), szabadidős felhasználásukat pedig a nagyfokú változathoz jellemzi (Vitányi, 1995). Bocsi (2008) kutatása szerint az egyetemista hallgatók szabadon végzett tevékenységének összesített, átlagolt értéke (329 perc) magasabb értéket mutat, mint a 15–74 év közötti magyar populáció, és hasonló rajzolat fedezhető fel, mint a 15–19 éveseknél.

A kutatás célja, hogy időmérleg-vizsgálat segítségével próbáljuk megközelíteni a hallgatók időfelhasználásának sajátosságait, és megvizsgáljuk, hogy a képzés értékrendszere és normái milyen módon jelennek meg a hallgatók életmódjában, életritmusában. A kutatás az Eszterházy Károly Egyetem Sport- és rekreációs szervező szakos másod- (n=35) és harmadéves (n=51), nappali (n=35) és levelező (n=31) tagozatos hallgatóinak lekérdezésén alapul. Az időmérleg-vizsgálatot egy önreflexió egészítette ki, melyben a szakmai meglátásukat és a saját életmódjukkal kapcsolatos elégedettségüket vizsgáltuk.

Az eredmények alapján megállapítható, hogy a hallgatók nagyobb figyelmet fordítanak minőségi szabadidő-eltöltésre mind a fizikai, mind a szellemi rekreáció kapcsán, mint Bocsi (2008) és a KSH 2009/2010-es vizsgálatának alanyai. Ez a képzés értékeinek internalizációját is igazolja. A hallgatók több mint fele elégedett, és nem változtatna jelenlegi életmódján. Ezzel szemben a harmadéves hallgatóknak jelentősen több a társadalmilag kötött idejük, melyben fontos szerepet tölt be a munkavégzésre fordított időkeret. A másodévesek átlagosan 6 órával több időt fordítanak egyetemen kívüli tanfolyamok elvégzésére, és mintegy 4,5 órával kevesebbet passzív szabadidős tevékenységek végzésére. Jelentős eltérések csak a nappali és levelező tagozat között fedezhetők fel a társadalmilag kötött idő tekintetében, mivel a másodéves levelező tagozatosok csaknem átlagosan 20 órával több munkát vállalnak, mint a nappalisok, míg ez az arány harmadévre már felére csökken. A fizikai aktivitásra és az önképzésre fordított idő szempontjából a hallgatók felülreprezentálják a 2009/2010-es Központi Statisztikai Hivatal kutatási eredményeit.

Krupa Mónika

VISELKEDÉSI ADDIKTÍV ZAVAROK RIZIKÓTÉNYEZŐI SERDÜLŐKNÉL ÉS FIATAL FELNŐTTEKNÉL

Kulcsszavak: serdülők; fiatal felnőttek; viselkedési addikció

Napjainkban a digitális oktatási módszerek, a virtuális világ adta lehetőségek új élethelyzeteket és ezzel új rizikótényezőket rejthetnek az addikció területét érintve. A viselkedési addikciók tekintetében a serdülőkor a legveszélyesebb életszakasz, mivel az ekkor jelentkező abúzusok, problémás videojáték- és internethasználati zavarok (közösségi oldalak, online vásárlás stb.) dependenciává alakulása nagy valószínűséggel vezet felnőttkorban is fennálló addiktív zavarok kialakulásához. Jelen irodalmi összefoglalóban a viselkedési addikciók biológiai-pszichológiai-szociális rizikótényezőit tekintem át, melyek érzékennyé tehetik a serdülőket és a fiatal felnőtteket az addiktív zavarok kialakulására.

A viselkedési addikciók közül kiemelten a videojáték-használati zavarral foglalkozom, mely 2013-ban bekerült a DSM-5 osztályozása szerinti további kutatást igénylő zavarok közé, majd 2019-ben a BNO-11 is felvette osztályozási rendszerébe, mint önálló diagnosztikus kategóriát. A videojáték-használati zavar pszichológiai és motivációs tényezői köré épülő vizsgálatok újszerű megközelítést jelentenek az addiktív zavarok kutatásának történetében.

Jelen összefoglalóban azokat a tanulmányokat tekintem át, melyek a serdülő- és fiatal felnőttkori viselkedési addiktív zavarok pszichológiai és motivációs hátterét erősíthetik meg. Céloom bemutatni a viselkedési addikciók új elméleti megközelítéseit és a témában felmerülő, jelenleg is kutatandó területeket. Az érzelemszabályozás zavara és az önbecsülés maladaptív működésében rejlő rizikótényezőket tekintem át, melyek az addikciók kutatását új kontextusba helyezik.

Irodalomkutatást végeztem a legújabb nemzetközi eredmények tekintetében kulcsszavak (*serdülők, fiatal felnőttek, viselkedési addikciók, videojáték-használati zavar*) felhasználásával. Az elektronikus adatbázisokból kapott találatok közül 5 évnél nem régebbi angol és magyar empirikus folyóiratcikkekét használtam az irodalmi összefoglaló elkészítéséhez. A publikációk kiválasztásánál kizáró kritériumok voltak: komorbiditás, addiktív zavaroktól eltérő pszichiátriai betegségek, 5 évnél régebbi cikkek, illetve a kizárólag felnőtt populációt érintő addikciók. Összesen 140 publikációt azonosítottam, melyeket a kizáró kritériumokkal szűrve 15 cikk vált relevánssá. Pilotkutatásom (N=33) az érzelemszabályozást és az önbecsülést mint mediátori tényezőket tekintve, összevetem az irodalomkutatásom eredményeivel.

Az addikcióra hajlamosító rizikótényezők feltárása az orvosi diagnosztika mellett a prevenciós programok kidolgozása során is nagy jelentőséggel bír, ezáltal releváns kérdéssé lép elő a neveléstudomány területén, különösen a digitalizáció gyors fejlődésével.

Masa Andrea – Deutsch Krisztina

EGÉSZSÉGNEVELÉSI AKTIVITÁS KÉRDŐÍVES VIZSGÁLATA KÖZÉPISKOLAI PEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: egészségnevelés; egészség; pedagógus

Ismert, hogy az iskola másodlagos szocializációs színtérként, benne a tanárokkal, óriási szerepet játszik a gyermekek fejlődésében. Ismert az is, hogy a tanulóakra nemcsak a tervezett oktató-nevelő tevékenység hat, hanem indirekt módon a pedagógus személyisége, viselkedése, attitűdje is közvetít mintát. Sőt sok esetben ezek hatása erősebb, mint a direkt módon átadott ismeretek. Az egészséggel kapcsolatos nevelés jogszabályban rögzítetten feladata az iskolai nevelésnek, annak módja azonban változatos. Többségében a biológia- és a testnevelésórák tematikájában fordulnak elő az életmód elemei, azonban a fentebb említettek miatt minden tanár egészségmagatartása hatással van a diákok alakuló egészségkultúrájára.

Középiszkolai pedagógusokra vonatkozó kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy mennyire érzik a serdülők egészségnevelését feladatuknak. Milyen egészségfelfogás áll ezen attitűdjük háttérében, van-e összefüggés ebben a különböző szociodemográfiai mutatókkal.

Leíró jellegű keresztmetszeti kutatásunkban célirányos mintavétellel szegedi középiskolák pedagógusait kerestük meg. Kérdőívünkre 200 értékelhető válasz érkezett. A szociodemográfiai és munkavégzésre vonatkozó kérdéseken túl felmértük a dohányzással és alkoholfogyasztással kapcsolatos jellemzőiket is, továbbá az egészségnevelési attitűdre 4 saját szerkesztésű kérdéssel próbáltunk választ kapni. Nyitott formában kérdeztük meg, hogy mit jelent számukra az egészség, miben mutatnak példát az egészséges életmód kapcsán. Kértük, hogy fejtsek ki, konkrétan miben nyilvánul meg az egészségnevelési aktivitásuk, és ezt 5 fokú skálán is értékeljék.

Az adatok feldolgozása IBM Statistics Version 25.00 szoftverrel történt, a leíró statisztika mellett Kh², Mann–Whitney- és Kruskal–Wallis-próbát végeztünk 95%-os valószínűségi szinten ($p < 0,05$).

Eredmények: A WHO szerinti egészségfogalmat a válaszadók közel fele fogalmazta meg; 7,5% nem, vagy nem releváns választ adott. A válaszadási hajlandóság a példaadás és az egészségnevelési aktivitás kérdéseknél csökkent. A példaadásban többnyire csak az egészség fizikai dimenziója jelent meg, célzott egészségnevelési tevékenység a megkérdezettek 43%-a esetében olvasható.

Szociodemográfiai vonatkozásban szignifikánsan pontosabban fogalmazták meg az egészséget ($p = 0,02$), és tudatosabbak is az egészségnevelés területén a nők ($p = 0,023$). Magasabb pontszámot jelöltek az egyedülállók ($p < 0,001$) az iskolai egészségnevelési aktivitásukra vonatkozóan. Az iskolatípus befolyásolta az egészségfogalmat ($p = 0,011$) és a példamutatást ($p < 0,001$). Akiknél nem fordul elő rohamivás, szignifikánsan aktívabbak ($p = 0,025$) az egészségnevelésben.

Eredményeink rávilágítanak arra, hogy a résztvevő pedagógusok egészségfogalma többségében nem teljes körű, nagy részük nem érzi úgy, hogy szerepe lenne az egészségnevelésben. Mind a tanárok saját jóllétéhez, mind az indirekt nevelő hatás javításához szükséges lenne szakmai támogatást nyújtani számukra ebben a témakörben.

Molnár Anita – Vajda Ildikó

TESTNEVELŐ TANÁROK SZEREPE AZ EGÉSZSÉGTUDATOS ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSÁBAN: AZ OKTATÁSI MÓDSZEREK JELENTŐSÉGE HALLGATÓK ÉS KÉPZŐK OLDALÁRÓL

Kulcsszavak: testnevelés; egészségtudatos életmód; egészségmagatartás

A helyes egészségmagatartás kialakítása iskolai környezetben kiemelt helyet foglal el. A pedagógusok által közvetített egészséges életmódra nevelés körültekintő és pontosan megtervezett nevelési stratégián keresztül valósul meg, annak érdekében, hogy a tanulók élete részévé váljon a fizikai aktivitás (Csányi, 2010). Ebben a folyamatban a testnevelőknek kulcsfontosságú feladatuk van. A testnevelő tanári képességek és készségek közül nem egyszerű meghatározni, hogy melyik kapjon nagyobb szerepet, és ezek mely módszerekkel valósíthatók meg (Révész, 2019). Mintaadó személyiséggé válhatnak, és meghatározó módon befolyásolhatják generációk egészségmagatartását és életminőségét (Pinczés & Pikó, 2017). Vizsgálatunk célja, hogy megismerjük a testnevelő tanárok szerepét a testnevelésórán alkalmazott módszerek tükrében a leendő testnevelő tanárok és képzők aspektusa alapján. Kutatásunk igazolására nem strukturált interjút készítettünk testnevelő tanár szakos hallgatókkal és a képzőkkel. A mintát (N=15) a Nyíregyházi Egyetem testnevelő tanár szakos hallgatói és az egyetemi szakmódszertant oktatók alkották. A hallgatókat évfolyam szerint csoportosítottuk. A kutatásban nők és férfiak egyaránt részt vettek.

Eredményeink alapján megállapítható, hogy a testnevelő tanároknak kiemelt feladata az egészségtudatos életmód kialakítása. Az oktatók emellett fontosnak tartják a sokoldalú mozgásfejlesztést, a folyadékfogyasztási, táplálkozási és higiéniai szokások formálását. Az egészséges életmódot tanóra keretén belül személyes példamutatásukkal, a sport megszerettetésével, sportos öltözettel, természetben űzött sportokkal és folyamatos kommunikációval közvetítik. A harmadéves hallgatók kiemelték az elméleti órák lehetőségét és a stresszkezelést, a negyedéves hallgatók a játékos vetélkedőket. Az oktatók és hallgatók is nagy jelentőséget tulajdonítanak a tanórán kívüli sporttevékenységeknek és témnapoknak. A hallgatók közül a nők és férfiak körében megosztottság tapasztalható az alkalmazott oktatási stratégiák és a metodikai eljárások között. A képzők egyetértettek abban, hogy a stratégiát és a módszereket is a tanulók igényeihez kell igazítani. A megkérdezettek szerint a hitelesség és példamutatás szempontjából fontos a tanári bemutatás. Az oktatók legfőbb célnak tekintik a sokoldalú mozgásfejlesztést, a mozgáshoz való attitűd kialakítását, amelyet a hallgatók szerint a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazított mozgásanyaggal és követelménnyel lehet elérni. Az egészségmagatartást játékosággal, kooperációval, a kreativitás és problémamegoldás fejlesztésével, pozitív visszacsatolással lehet formálni.

Megállapítható, hogy több tényező befolyásolja a testnevelő tanárok által alkalmazott módszereket és eljárásokat, amellyel hatást gyakorolhatnak a gyermekek egészségmagatartására. Eredményeink alapján elmondható, hogy érdemes több oldalról vizsgálni az egészségmagatartás közvetítését módszertani szempontból a javaslatok megfogalmazása érdekében.

Csorba-Simon Eszter

INFORMÁLIS NEVELÉS AZ IRODALOM SEGÍTSÉGÉVEL

Kulcsszavak: irodalomterápia; börtön; fiatalkorúak

Az olvasás alapvető mentálhigiénés szerepe ismert, hiszen az olvasmányok hozzásegíthetik az olvasót az értelmi és érzelmi egyensúly megtalálásához, megőrzéséhez. Az alapelgondolás a biblioterápia hatásmechanizmusáról, hogy a szöveg segítséget nyújthat az olvasónak külső szemszögből látni a problémáit, példát vagy ellenpéldát mutat bizonyos élethelyzetekre, segítségével következmények nélkül gondolhatunk át megoldásokat, megismerhetünk a miénktől eltérő értékeket és utakat, árnyaltabbá válhat a világgépünk, az ember-, élet- és értékszemléletünk.

A jelen előadás alapját személyes és szakmai tapasztalat képezi, amelyet fiatalkorú fogva tartottaknak tartott irodalomterápiás foglalkozásaimon szereztem a pécsi Fiatalkorúak Regionális Büntetés-végrehajtási Intézetében 2012 és 2020 között.

Az irodalomterápia beemelése a börtönprogramokba azon a felismerésen alapul, hogy az elítélt társadalmi kudarcaiban kulcstényező lehet érzékelési, észlelési képessége. Minden szocioterápiás és művészetterápiás foglalkozás a résztvevők „érzékenyítését” tűzi ki célul, annak reményében, hogy sikerül javítani azokon a –részben vagy teljesen hiányzó – készségeken és képességeken, amelyek az elítélteknek a társadalom számára elfogadható formában gyakorolt életviteléhez és az egészséges személyiséghez szükségesek. Ha az elítélt megtanulja differenciáltan szemlélni az őt körülvevő problémákat, lehetőségeket, akkor a percepciós, kognitív és szociális készségeiben is változás megy végbe. Ebben a változási folyamatban segíthetnek a csoportos foglalkozások. A folyamat során a személyiségstruktúra hangsúlyai átrendezhetőek, ami már elég lehet a normális életvitelhez, illetve a társadalom által elfogadott célokra irányuló cselekvésnek, az elindulásnak a társadalomba való visszailleszkedés irányába.

Előadásomban szeretném bemutatni azon kérdőívek eredményeit, melyeket már szabadult fogva tartottakkal készítettem. A kérdőívben arra voltam kíváncsi, milyen motivációkkal érkeztek a csoportba, és milyen tapasztalatokkal távoztak, illetve a további életükre milyen hatással volt a foglalkozás. Meggyőződésem, hogy az irodalomterápiának egyre nagyobb szerepe lehet az oktatásban és a társadalmi nevelésben. Előadásomban bemutatom a tapasztalataimon keresztül, hogy milyen funkciója lehet az irodalomterápiának ezeken a speciális területen.

Angeli Csenge

REHABILITÁCIÓS TEAM NONVERBÁLIS KOMMUNIKÁCIÓJÁNAK MÉRÉSI ÉS ELEMZÉSI LEHETŐSÉGEI

Kulcsszavak: rehabilitációs team; nonverbális kommunikáció

Az egészségügyi rehabilitációs teamek nélkülözhetetlen tagjai a pedagógus végzettségű szakemberek. Munkájuk során folyamatosan interakcióba lépnek a rehabilitációban részt vevő szakemberekkel, vagyis a team tagjaival, illetve a rehabilitációs tevékenység középpontjában álló pácienssel és annak hozzátartozóival. E pedagógusok a teamben betöltött helyével és szerepével rendkívül kevés tudományos igényű munka foglalkozik. Jelen előadásomban célom meghatározni azokat az eszközöket, módszereket, melyek segítségével a team nonverbális kommunikációja rögzíthető, illetve elemezhető, meg-alapozva ezzel későbbi kutatásokat, segítséget nyújtva ezáltal a pedagógus végzettségű teamtagok rehabilitációs teamben betöltött szerepének jobb, mélyebb megismeréséhez.

Szakirodalmi kereséseim során úgy találtam, hogy az interperszonális kommunikáció mérésére mind a pedagógia, mind az egészségügy területén számos tanulmány áll rendelkezésünkre, ugyanakkor rendkívül kevés a két terület találkozását leginkább prezentáló rehabilitációs team kommunikációs sajátosságaival vagy annak mérhetőségével foglalkozó szakirodalom. Ezek közt is alacsony számú foglalkozik a team tagjai nonverbális kommunikációjának sajátosságaival is.

Módszer: adatbányászat. Az elmúlt öt év hazai és nemzetközi szakirodalmának felkutatása online keresőkön keresztül. Keresőszavak: személyközi kommunikáció mérése, team kommunikáció mérése, team interakció, team dinamika. Rehabilitation team nonverbal interaction, rehabilitation team inter-professional communication, interpersonal communication, team communication, team interaction, team dynamics, communication measurement, rehabilitation team communication.

A keresés során csekély mennyiségű munkát találtam, mely a rehabilitációs team-interakciók és viszonyok vizsgálatára vonatkozna, ugyanakkor más tudományos területről számos, a nonverbális jelek rögzítésével és értelmezésével foglalkozó szakirodalom került a keresési eredményeimbe. Ezen módszereket a rehabilitációs team jellegzetességeivel egyeztetve meghatároztam azokat a vizsgálati helyzeteket és eszközöket, melyek leginkább segítségül szolgálhatnak a team tagjai közt zajló nonverbális kommunikáció rögzítésére, elemzésére és értelmezésére.

Az eredmények alapján további kutatások indíthatók, melynek során több, a rehabilitációs team tagjai közti interakciók vizsgálatát valósítható meg. Hosszabb távon e későbbi kutatások segítséget nyújthatnak a rehabilitációs team, mint potenciálisan a pedagógusok munkaterülete megértéséhez, az abban való boldoguláshoz és szakma érvényesítéséhez szükséges ismeretek megszerzéséhez.

Vörös Klára

BIBLIOTERÁPIA-MODELLEK

Kulcsszavak: biblioterápia; viszonymintázat; szerepalakzat

Az egy fogalom, sok reprezentáció kategóriájába tartozik a biblioterápia. Az előadás célja, hogy olyan megközelítési módokat mutasson be, amelyek mentén még nem vizsgálták. Célja úgy szólni a biblioterápiáról, mint három tényező kapcsolatba hozásának közegéről, nevezetesen: az irodalom mondatai, megnyilatkozása és a személyközi kapcsolatok, az ember társas világa, valamint az én belső élményei, az én kifejező attitűdje. E közeg néhány dimenzióját tárja fel az előadás.

A biblioterápia absztrakt entitás. Emberek által létező. A regény, a szereplők, de maga a biblioterápia mentális folyamata is absztrakt természetű. A műalkotások kiválthatnak hatásokat biblioterápia nélkül is, de a célzott, válogatott olvasmányanyaggal végzett fejlesztő, gyógyító tevékenység önállóan, a biblioterápia struktúrája nélkül nem lenne létező dolog. A regény cselekménye, karakterei az író alkotásának eredménye, miként a biblioterápiás feldolgozás is ontológiailag függ a biblioterapeutától és a résztvevőktől. A biblioterápiában a művek megközelítése a humán univerzálékon nyugszik. Azokkal az egyetemes mintázatokkal dolgozik, melyek az időbeli, térbeli, szociális és kulturális különbségek ellenére jelen vannak az ember életében. Ilyen például a világmagyarázat és az önértelmezés igénye, vagy az elhatárolódás és kötődés a világ többi tényezője kapcsán. A művek megbeszélése során a legjellemzőbb kulturális univerzálék kerülnek előtérbe: élet és halál, jó és rossz, igazság, szabadság. Nyelvi közeg nélkül sem élne a biblioterápia. A nyelv kompetenciája pedig jellemzően nagyarányúbb, mint az irodalomtudományé. A műelemzés alternatíváinál a mondatok nyelvi hatásai mélyebbre hatnak. A mondat nem bizonyít semmit, de minden mű mondatában ott rejlik írójának és olvasójának a léte, s minden mondat képviseli a nyelv rétegeit, jellegzetességeit. A nyelvi formáció hívja életre és tartja meg a műveket, reflexiókat.

Vizsgálati módjában az előadás elsősorban a referenciális (leíró) bemutatásra tér ki, kiemelve a biblioterápia viszonymintázatait, megalapozva egy későbbi, a pragmatikai jellegzetességeket (cselekvések, nyelvi kommunikáció) elemző számbavételt. Az előadás a biblioterápiáról szóló diskurzusok legfontosabb elméleti megállapításait, s a szerző saját meglátásait helyezi bele néhány modellbe, támaszkodva a gyakorlati tapasztalatokra is. A biblioterápia, bár funkcionálisa összetett, jól vizsgálható a referenciális (leíró) megközelítés mentén. Az előadás abban kíván eredményt elérni, hogy jelenségeinek és összefüggéseinek elemeit rendszerszerűen láttatja. Elfogadva, hogy a biblioterápia bizonyos működési jellemzői többnyire megközelíthetetlenek, módszer-tanának oktatása mégis gazdagodhat a több rálátás bemutatásával. A biblioterapeuták képzésében ott van a szerepstruktúra, a tevékenységét kijelölő keret átadása, de láthatóvá kell tenni azokat a biblioterapeuta feletti struktúrákat is, melyeket az előadás bemutat.

**Ardai Evelyn – Vámos Tibor –Papp Gabriella
– Berencsi Andrea**

A GYÓGYPEDAGÓGIA ÉS A VIRTUÁLIS VALÓSÁG KAPCSOLATA

Kulcsszavak: virtuális valóság; gyógypedagógia; inklúzió

„A Virtuális Valóságot (VR), az ember és számítógép közötti interakció egy javított formájaként lehet értelmezni. A valóság újraépítése” (Mintaze, 2104:279). Alkalmazása napjainkra életünk szerves részévé vált. A Virtuális Eszközök, úgymint a számítógépek, okostelefonok vagy az interaktív táblák, a pedagógiában, illetve a gyógypedagógiában jelentős szerepet kaptak (Bogost, 2007, In Di Torre, 2012). Rehabilitációs és a terápiás célú felhasználásuk egyaránt népszerű.

A munkánk célja, hogy bemutassuk a VR széleskörű alkalmazását a gyógypedagógia eltérő színterein. Szakirodalmi kutatást végeztünk a témában, mely során igyekeztünk feltárni a Virtuális Eszközök felhasználási területeit, az oktatásra és a rehabilitációra fókuszáltnan, mindezt az inklúzió tükrében.

Már a '90-es évektől elkezdtek a kutatók a virtuális tanulási környezetet tanulmányozni. A rendszerek egyaránt megjelentek ekkortól a mozgásfejlesztésben (pl. kerekesszék szimulátorok), a viselkedésterápiában (a szorongás oldására) és a kognitív (figyelem fejlesztése), valamint a szociális készségek (közösségi jelek értelmezése) fejlesztése területén egyaránt (Inman, 1994 In. Jeffs, 2009; North, 1998).

A VR kiemelkedő elemei, hogy lehetőséget adnak az interaktív tanulásra, a készségek fejlesztésére, és folyamatos visszajelzést (feedback) biztosítanak a felhasználóknak (Di Tore, 2016). A virtuális környezetben történő tanulás mind közvetlen, mind közvetett tapasztalatokon alapszik, és számos lehetőséget biztosít a változatos gyakorlásra, komplex készségek tanulására, melyek segítik a teljesítmény növekedését (Anderson, 2000). A gyógypedagógia egyes területein való felhasználásukkal összefüggésben arra hívják fel a figyelmet, hogy a VR rendszerek hasznosak lehetnek nemcsak a fejlesztésben, hanem az intervencióban és az ellenőrzésben, értékelésben is. Kiemelik motiváló erejüket, mely tényező gyermek-és felnőtt korú felhasználók esetében is megjelenik. Valamint, hogy használhatók a beszélt nyelv és egyéb konvencionális szimbólumok nélkül is, a maguk természetes szemantikája által (Standen, 2005; Chadwick & Wesson, 2016).

A korábbi, gyógypedagógiai rehabilitáció területén szerzett tapasztalataink, szakirodalmi kutatásunk eredményeit jól kiegészítik. Vagyis, hogy a virtuális világ a felhasználók széles köre számára lehetőséget biztosít, hogy olyan dolgokat is kipróbálhasson, melyekre a való életben nem lenne lehetősége. Sikeresen integrálhatók a gyógypedagógia eltérő területeire, segíthetnek a tanulásban, a rehabilitációban és nem utolsósorban a társadalmi kapcsolatok kialakításában, valamint a befogadásban. A virtuális környezet nem tesz különbséget fogyatékos vagy nem fogyatékos személy között, ezáltal is megtámogatva az inklúziót. Ugyanakkor szükséges lehet a felhasználó képességei szerinti adaptáció, esetleg személyi segítség, illetve az eszközök alkalmazásának elsajátítása.

Kovács Edina

INFORMATIKAOKTATÁS ONLINE – AZ ONLINE RENDSZEREKBEN REJLŐ LEHETŐSÉGEK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: informatikaoktatás; felsőoktatás; e-learning

A felsőoktatásba belépő hallgatók az elmúlt tanévben szinte azonnal a digitális felsőoktatás részeseivé váltak. A pandémia elmúltával predestinálható, hogy a felsőoktatásban a blended és tisztán online oktatási környezetek egyre nagyobb hangsúlyba kerülnek. Emiatt fontos annak vizsgálata, hogy milyen típusú környezetek működnek hatékonyan online környezetben a felsőoktatásban.

Az online környezetben megjelenő elektronikus tananyagok elkészítésénél több szempontot kell figyelembe venni. Egyrészt alapozni kell a didaktikai design alapelveire (Gagné, Briggs, & Wager, 1992), emellett figyelembe kell venni a tanulási környezet specifikumait (Ollé, és mtsai, 2015, Komenczi 2009), de nem tekinthetünk el az oktambtott tudományterület speciális jellemzőinek vizsgálatától sem. Emellett az elektronikus felület, médium sajátosságainak (McLuhan, 1964), az online tudáselsajátítás különbségeinek vizsgálata is be kell, hogy épüljön az online tananyagszerkesztésbe.

Az előadás egy felsőoktatási kurzus (*Informatikai alapismeretek*) tananyagainak elektronikus platformra való integrálásának tapasztalatait mutatja be, különös tekintettel a különböző tananyag típusok hatékonyságának vizsgálatára.

A kutatás két bölcsészszak elsőéves hallgatóinak online tanulását vizsgálta, a kutatási minta 42 fő volt. Az adott kurzus elméleti ismereteit Moodle platformon sajátíthatták el a hallgatók, különböző típusú médiumok és feladattípusok segítségével. A tárgy hagyományos elméleti tananyagai mellett digitális kompetenciafejlesztő tartalmak is megjelentek a felületen.

A kutatás során a hallgatók online felületen történt tanulásának értékelése az oktatási környezet aktivitási logjainak elemzése és a felületen megoldott tesztek és feladatok elemzése segítségével valósult meg.

A kutatás eredményei alapján szignifikáns különbség mutatkozik meg a különböző tananyag típusok és médiaelemek hatékonyságának tekintetében a Moodle felületen. Általánosságban elmondható, hogy a nagyobb felhasználói aktivitást igénylő feladattípusok, illetve a vizuális tartalmakkal kiegészített tananyagelemek előnyt élveznek, azonban hatékonyság tekintetében különbségek tapasztalhatóak mind a médiatípusok függvényében, mind abban, hogy milyen típusú informatikai problémakör/terület bemutatása található egy adott egységben. Emellett eltérő eredményességet tapasztalhatunk a műszaki vonatkozású tananyag tartalmak és a hétköznapi informatikahasználatot érintő kérdésköröket bemutató tananyagegységeknél, még abban az esetben is, amennyiben minden más vonatkozásban (médiaelemek használata, strukturális kérdések, hivatkozáshasználat, teszt típusok, Moodle tananyagelemek használata stb.) megegyező tartalmakról beszélünk. Az eredmények alapján látható, hogy különösen a tisztán műszaki típusú tananyag tartalmak esetén figyelembe kell venni a hallgatók előzetes ismereteit, preferenciát, és a tananyag tartalmakat is ez alapján szükséges módosítani.

Györe Géza

A ZSOLNAI-PEDAGÓGIA ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI AZ ONLINE PEDAGÓGIÁBAN (LEHETŐSÉGEK ÉS KORLÁTOK)

Kulcsszavak: Zsolnai-pedagógia; digitális pedagógia; digitális állampolgárság

Előadásomban számba veszem, hogy a Zsolnai-pedagógia univerzális jellegéből fakadóan hogyan alkalmazható az online pedagógiában, hol vannak érintkezési pontjaik, és milyen korlátokkal találkozunk az adaptálás során.

Zsolnai József pedagógia rendszerének három része a Nyelvi, irodalmi, kommunikációs program (NYIK), az Értékközvetítő és képességfejlesztő program (ÉKP) és a tudománypedagógia. Az ÉKP „ősváltozata” (NAT-hoz még nem adaptált, egész napos iskolai rendszerű, nagyszámú tantárgyat tartalmaz stb.) számos novumot foglalt magában, és végső formában a rendszerváltozás idejére készült el. Tantárgyai az önművelés számos lehetőségét rejtik magukban (önművelés és könyvtárismeret, sakk, rejtvényfejlesztés, barkácsolás, önismeret, tanulás tanulása stb.). Annak ellenére, hogy eredetiségével, komplexitásával, korszerűségével, kidolgozottságával kiemelkedett a többi pedagógiai programok közül, az alternatív programok magyarországi háttérbe szorulásával mára szinte teljesen eltűnt a közoktatásból.

Negatív körülmények összejárása okán a program továbbfejlesztése, korszerűsítése szünetel, ahogy recepciójának kutatása is. Az utolsó említésre méltó esemény a témában a Pannon Egyetem Neveléstudományi Intézete és tíz közoktatási intézmény *Az olvasás, a szövegértés és az internet pedagógiai tartalékainak feltárása* elnevezésű akciókutatás volt, amely 2014-ben zárult. A kutatás témája az ÉKP és KÉK (Képességfejlesztő és értékőrző program) kerettantervei alapján oktató iskolákba járó tanulók tudásszintjének, kompetenciáinak vizsgálata volt, ahol az internethasználati szokásokat, annak hatékonyságát is vizsgálták.

A tudománypedagógia kidolgozásával párhuzamosan 1991 óta folyt akciókutatás. A program eredményeinek bemutatására alapították meg a Kutató Gyerekek Tudományos Konferenciáját, amelyet az idén 20. alkalommal szerveztek meg. Ez a pedagógiai program az önművelésre, önfejlesztésre épít, a tanulók önállóan kidolgozott kutatási témával pályáznak. A verseny túlmutat az ÉKP-hoz köthető iskolákon, hisz legitimált, a minisztérium által meghirdetett tanulmányi verseny, így bármelyik iskola pályázhat.

A Zsolnai-pedagógia feladatkészítési módszertanának digitális adaptálhatóságára eddig egy próbálkozás történt. 2014-ben készült online feladatgyűjtemény (*Az anyanyelvi képességek differenciált fejlesztése 1–5. osztály, Veszprém, Oktker-Nodus Kiadó*), amelyet a papíralapú NYIK feladatgyűjtemények alapján állítottak össze. A visszajelzésekből megállapítható, hogy sikeres volt az adaptáció, a feladatgyűjtemény megfelel az online munkamódszer elé támasztott igényeknek.

Ha összevetjük a Zsolnai-pedagógiában található témákat (illem, telefonhasználat, tájékozódás a média világában, könyv- és könyvtárhasználat, pénzügyi és vállalkozói ismeretek, egészségtudatos életmód stb.) a digitális állampolgársági kompetencia-rendszerben leírtakkal, számos hasonlóságot találunk. E a hasonlóságok mentén sikeresen adaptálható a Zsolnai-pedagógiai az online pedagógia módszereihez.

Borbély Csaba – Kömúves Zsolt

EGY ONLINE TANULMÁNYI VERSENY TAPASZTALATAI

Kulcsszavak: online tanulmányi verseny; minőségbiztosítás

Előadásunkban egy online megrendezett tanulmányi verseny minőségbiztosítási rendszeréből kapott visszajelzések főbb tapasztalatait szeretnénk közreadni. A korlátázó intézkedések, a karantén, a személyes kontaktusok minimalizálása számos területet hozott nehéz helyzetbe, vagy egyenesen ellehetetlenített. Sok, nemzetgazdasági szinten fontos ágazat szenved emiatt, de válaszút elé állít olyan kisebb fajsúlyú eseményeket is, mint egy középiskolásoknak szóló országos tanulmányi verseny. Azt tapasztaltuk, hogy ezek a versenyek sorra elmaradnak, vagy olyan jövőbeni időszávrá tolják azokat, amikor esetleg már meg lehet tartani, így van olyan rendezvény, ahol már a második év esik ki. Ebben a helyzetben az egyetlen megoldás az online rendezés, amely alapvetően más feladatokat ad, mint az online oktatás. Felkészült informatikai háttér szükséges hozzá, amely egy e-learning rendszerből és egy olyan hardver-kapacitásból áll, amely akár több száz versenyző egyidejű versenyeztetését teszi lehetővé. A szakmai tudást ki kellett egészíteni olyan informatikai ismeretekkel, amelyek lehetővé teszik a normál feladatok digitalizálását; ez estünkben több mint 300 feladat „legyártását” jelentette.

Egy kaposvári civil szervezet keretén belül (SOMTESZ Egyesület) 12 év jelenléti versenyszervezés után, idén 13. alkalommal – alkalmazkodva a pandémiához – kétfordulós, országos versenyt rendeztünk. Esetünkben hat hónapot készültünk az átállásra, szembesülve számos kihívással és problémával. Mint minden évben, így idén is megkérdeztük a minőségbiztosítás keretében a versenyzőket és a felkészítő tanárokat versenyünkről, szakmai tapasztalatunkat az ő véleményükkel támasztottuk alá, és tesszük ezt közzé abban a hitben, hogy ez sok hazai versenyszervezőnek segítség lehet.

A csaknem 350 versenyzőnek a fele és mintegy 30 tanár töltötte ki az online kérdőívünket, amely nyílt és zárt kérdéseket egyaránt tartalmazott. A nyílt kérdések keretében a versennyel kapcsolatos pozitív és negatív élményeiket oszthatták meg a kitöltők, míg a zárt kérdésekben az online rendezéssel kapcsolatos megérzéseiket, illetve hagyományosan a versenyszervezéssel kapcsolatos észrevételeiket oszthatták meg. Alapvető tapasztalatunk volt, hogy sem a felkészítő tanárok, sem versenyzők nem rendelkeztek érdemi ismeretekkel az online versenyzéssel kapcsolatban, ugyanakkor sokan pozitívan értékelték ezt a lehetőséget. Mindkét csoport többségében alapvetően úgy értékelték, hogy nem volt érdemi lehetőség a külső segítségre, vagy aki ezt az utat választotta, az kezelhetetlen időhátrányba sodródott.

Hosszu Tímea – Pápai Petra

GYÓGYPEDAGÓGUS SZEMMEL AZ ONLINE OKTATÁS MARGÓJÁRA

Kulcsszavak: digitális oktatás; gyógypedagógia; oktatási nehézségek, oktatási feltételek

A koronavírus megjelenésével Magyarország kormánya elrendelte a digitális munkarendre való átállást. Külföldön az online megvalósuló gyógypedagógiai munka kevésbé számít újdonságnak, azonban hazánkban előzmények nélküli. Az USA-ban a Center for Applied Special Technologies és a National Association of State Directors of Special Education igyekezett felmérni a fogyatékos tanulók online, illetve blended oktatásban való részvételének nehézségeit, leírni az online részvétel pozitív és negatív következményeit (Burdette, Franklin, East, és Mellard, 2015). Proháczik (2020) egy hazai kutatásban a digitális oktatás hatékonyságára, az ágensek digitális kompetenciáira, illetve a pedagógusok munkáját segítő szakmai támogatásra világít rá. Arra vonatkozóan azonban, hogy a fogyatékos gyermekek számára sikerült-e méltányos oktatást biztosítani a digitális munkarend keretei között, nem ismerünk adatokat. Jelen előadás a digitális oktatás (DO) megvalósulásáról a gyógypedagógusok körében végzett kérdőíves vizsgálat eredményeit közli. A gyógypedagógusok (n=87) digitális oktatásról szerzett tapasztalatát leíró statisztikával, korrelációs vizsgálattal tártuk fel. Az adatok feldolgozását és elemzését a SPSS 20.0 program segítségével végeztük. Főbb kutatási kérdéseink:

- Megfelelőnek tartották-e a gyógypedagógusok digitális kompetenciájukat, a rendelkezésre álló feltételeket a DO megvalósításához?
- Milyen érzéseket váltott ki a DO elrendelése a gyógypedagógusokban?
- Milyen nehézségek merültek fel?
- Feltárhatók-e összefüggések a nehézségek között?

A gyógypedagógusok pusztán 43,67%-a volt elégedett a digitális kompetenciájával. Az elemzés során közepes mértékű pozitív korrelációt találtunk a között, hogy mennyire elégedettek a megkérdezettek a digitális kompetenciájukkal, és mennyire voltak adottak a feltételek ($r_s=,316$; $p=,003$). Mind a kompetencia, mind a feltételek tekintetében a közép-magyarországi régió mutatta a legkedvezőbb helyzetet, míg a közép-dunántúli és a dél-alföldi régiók pedig a legkedvezőtlenebbet. A DO elrendelése a következő érzéseket generálta a gyógypedagógusokban: bezártság (61,9%), tehetetlenség (50,5%), ingerszegénység (44,8%) és idegesség ($M=42,5\%$). A tanítás során a legnagyobb nehézséget az ismeretátadás (56%), a feltételek megteremtése (47%), az ismeretmegszilárdítás (56%) és a hiteles feladatmegoldások (40%) jelentették. Az ismeretátadás és a tananyag-előkészítés ($r_s=,328$; $p=,002$), az ismeret megszilárdítása és átadása ($r_s=,355$; $p=,001$), a számonkérés és a feladat hitelessége ($r_s=,388$; $p=,000$), illetve a számonkérés és a szülői közreműködés ($r_s=,273$; $p=,011$) között összefüggéseket találtunk.

A vizsgálat eredményei alátámasztják annak szükségességét, hogy a gyógypedagógus szakma jobban felkészüljön egy esetleges következő digitális átállásra, illetve hogy a képzőintézmények a gyógypedagógus-jelölteket felvértezzék azzal a technológiai műveltséggel, amely a digitális oktatás megvalósításához szükséges.

Csikósné Maczó Edit

ADDIG NYÚJTÓZKODJ, AMEDDIG A WIFID ÉR! – ESÉLYEK ÉS EGYENLŐTLENSÉGEK A DIGITÁLIS OKTATÁS IDEJÉN

Kulcsszavak: digitális esélyegyenlőtlenség; digitális oktatás; hátrányos helyzetű tanulók

A szegénység és kirekesztettség folyamatosan újratermelődő társadalmi jelenségek, melyeknél az emberek közötti egyenlőtlenségek leginkább a társadalmi javakhoz való hozzáférésben, illetve az ezekhez vezető utak eltéréseiben figyelhetőek meg (Varga, 2015). Az információ alapú társadalomban ma már azonban nem elegendő, ha a szegénységet kizárólag a hagyományos életviszonyok szempontjából vizsgáljuk, mert a digitális eszközök és szolgáltatások a deprivált csoportok életére is befolyással vannak. A rohamtempójú technológiai változások minden területen éreztetik hatásukat: a munkaerőpiacon való érvényesüléshez is elengedhetlenné vált az alap- és digitális készségek megfelelő szintje (Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal, 2019).

A digitális kultúrában, úgy tűnik, még jobban érvényesül az ún. Máté-hatás („akinek van, annak adatik, kinek nincs, attól elvétetik”), vagyis azok a gyerekek, akik korán hozzájutnak az információforrásokhoz, ingergazdag környezetben a megfelelő fejlesztést kapják családjuktól és intézményeiktől, és/vagy eleve nagyobb fejlődési vágygal bírnak, intenzívebben fejlődhetnek, mint az ezekkel nem rendelkező társaik (Gyarmathy, 2019; Engler, 2020). A digitális kultúrának tehát nemcsak egy lehetőségekkel teli aspektusa létezik, hanem egy egyenlőtlenségeket fokozó hatása is van (Csótó, 2017). Hiába teremtik meg az eszközökhöz és hálózatokhoz való hozzáférést, ezek önmagukban nem járulnak hozzá a digitális tartalmak és tevékenységek minőségi javulásához (Rab-Z. Karvalics, 2017).

A digitális esélyegyenlőtlenség a pandémia miatt bekövetkező, digitális munkarendre átállt oktatás révén reflektorfénybe került; egy kutatócsoport eredményei szerint a felső tagozatosoknál minden ötödik diák kimaradt az online oktatásból, a középiskolások 10. évfolyamosainál pedig a tanulók 12 százalékáról nem tudtak semmit a tanáraik (Hermann, 2020).

Az előadás alapjául szolgáló kutatás a digitális oktatás kezdeti szakaszának tapasztalatait vizsgálta 2020 áprilisában a középiskolai pedagógusok (N=180) és diákok (N=422) körében. A válaszadó pedagógusok többsége szerint a digitális eszközök hiánya miatt elérhetetlenné váltak egyes diákok, amelyik családban pedig a tanulóknak osztozniuk kellett az eszközökön, nem tudtak mindig bekapcsolódni a saját óráikba, ezért magukra maradtak a tananyag feldolgozásával (értékelés átlaga=4,19). A megkérdezett diákok viszont másképp látták a helyzetet: a többség egyetértett abban, hogy vannak társai, akikről a digitális oktatás óta nem hallott, de szerintük többen nem veszik komolyan ezt a fajta tanítást (értékelés átlaga=3,4), és visszaélnék a kínálgató lehetőségekkel (értékelés átlaga=3,2). Véleményük alapján nem igaz, hogy az eszközök hiánya miatt maradnának ki többen az órákból és a tanulásból (értékelés átlaga=2,0). Az előadás fókuszába azon szociokulturális különbségek feltárása kerül, melyek magyarázatul szolgálhatnak a válaszadó csoportok eltérő megítélésére.

Aidana Smagul

ATTITUDES OF KAZAKHSTANI SECONDARY SCHOOL TEACHERS TOWARDS THE USE OF L1 AND TRANSLATION IN THE ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE (EFL) CLASSROOM

Keywords: L1 and translation in EFL; TILT; Bilingual teaching

For centuries, the grammar-translation method (GMT) was the leading foreign language teaching approach worldwide. It is ‘a language teaching method whereby learners are taught grammar and asked to translate texts from the target language to the native language’ (Schenck, 2014). From the middle of the 20th century, the goals and principles of GMT started facing searing criticism in ELT (English language teaching) literature and research. It has been assumed that English is best taught and learned without the use of students’ first language (L1), which led to the promotion of monolingual, English-only teaching. Recently, however, there are voices which question this monolingual assumption and call for a reassessment of teaching that relates a target language to the students’ first language (L1). In addition, there has been an increasing recognition that mainstream ELT theory does not necessarily reflect teaching practices on the ground (Cook, 2010; Hall & Cook 2012; Artar, 2017). Therefore, it seems important to understand the actual views of English as a Foreign Language (EFL) teachers on bilingual teaching.

The present paper aims to explore the attitudes Kazakhstani teachers hold towards the use of L1 and translation in EFL classroom. To fulfill this goal, a 5-point Likert scale questionnaire was designed and randomly administered to 100 practising EFL teachers at Kazakhstani secondary schools. Their teaching experiences ranged from 1 to 40 years ($M=10$, $SD=9.2$). Among them 37 (37%) identified themselves as upper-intermediate, 36 (36%) as advanced, and 19 (19%) as intermediate, 8 (8%) as native or near-native speaker. The results offer clear evidence of a positive perception of L1 and translation use within EFL classroom, and reveal school curriculum, colleagues, teaching materials as the main factors which influence teaching practices. The findings of the study suggest that the extent of L1 and translation use in EFL classroom depends on both teachers’ and students’ English language skills.

Consequently, the study provides teachers with vital data on the proper use of L1 and translation in EFL classrooms: in which circumstances and with what kind of students.

A kutatást támogatta: Eötvös Lorand University.

NYELVKÖNYVEK A TANKÖNYVLISTÁN

Kulcsszavak: tankönyvlista; nyelvkönyv; nyelvtanítás

A tanárok számára előírt tankönyvek gyakorlata nagyon régi időkbe nyúlik vissza. Már a dualizmus korában is voltak tankönyvjegyzékek a szabad tankönyvválasztás mellett, az 1871-ben létrehozott Országos Közoktatási Tanács egyik feladata volt a tankönyvek véleményezése. A tantestületek feladata volt, hogy megállapodjanak az új tanév előkészítéseként a használandó tankönyvekben, mely négy évre szólt. Ez a gyakorlat a Horthy-korszakban is fennmaradt, sőt kissé szigorodott is egy 1932-ben kiadott miniszteri rendelettel, mely szerint öt évig nem volt szabad tankönyvet váltani. Ebben az időszakban a tankönyvek viszonylag nagy választéka állt a tantestületek rendelkezésére. 1949-ben az állami tankönyvkiadó létrehozása után ez azonban megszűnt, és csak egy könyvből lehetett tanítani egy tantárgyat.

1993-tól létezik „Tanulást, tanítást segítő kiadványok jegyzéke”, mely a mai modern tankönyvlista kezdetének is tekinthető. Az 1999-es Közoktatási Törvény, illetve az 1998-as MKM rendelet adja a jogi háttérrel a tankönyvlistához, illetve a könyvek tankönyvvé nyilvánításához. A pedagógusok – és néhány esetben a szülők – azonban nem mindig elégedettek a listán szereplő választékkal, s ennek hangot is adnak, különösen a közismereti tárgyak tankönyvei esetében.

A jelen kutatásban a tankönyvlistán szereplő nyelvkönyvekről gyűlt össze információ a tanárok szemszögéből. Egy internetes kérdőív segítségével, hólabda mintavétellel közelítettük meg a célcsoportot: olyan, általános iskola alsó és felső tagozatán, továbbá középiskolákban tanító nyelvtanárokat, akik valamelyik nyelvet mint idegen nyelvet tanítják. Célunk az volt, hogy feltárjuk, mennyire elégedettek a tankönyvlistán található nyelvkönyv-választékkal, megtalálnak-e minden olyan könyvet, mely szerintük a munkájukhoz a legmegfelelőbb lenne, illetve egyáltalán jó ötletnek tartják-e magát a listát. Arra is kíváncsiak voltunk, hogy az iskolákban milyen fokú szabadsága van a tanároknak a nyelvkönyvek kiválasztásánál, illetve melyek azok a legfőbb szempontok, melyeket egy tankönyv kiválasztásakor mérlegelnek.

Nang Kham Thi

ASSESSING PRACTICAL ISSUES IN THE EFFICACY OF WRITTEN CORRECTIVE FEEDBACK: A REVIEW OF EMPIRICAL STUDIES

Keywords: written corrective feedback; contextual factors; second language writing

Feedback is a central concept in language learning, which is viewed as a means to ensure language accuracy and foster learner motivation. Since written corrective feedback (CF) research has grown in the past twenty years, a substantial body of empirical research has been published, exploring the efficacy of written CF. However, the findings of the current literature are less consistent as the effectiveness of written CF depends on factors such as type of errors corrected (e.g., Suzuki, Nassaji & Sato, 2019), type of feedback provided (e.g., Chandler, 2003), teaching contexts, learner factors, and other methodological considerations. Therefore, this paper explores the critical issues in written CF studies and examines them to design future studies based on findings of empirical studies. A descriptive literature review was chosen to synthesize the written CF studies to establish a comprehensive evidence base using electronic databases.

The findings of the review suggested three practical issues, regarding the linguistic features focused, the duration of the treatments and writing tasks being considered, and the contextual variables, affecting the written CF. Regarding the first issue, although many studies (e.g., Shintani & Ellis, 2013) stressed the positive effects of written CF, the linguistic foci were restricted to a range of errors (i.e., past tense, articles and prepositions). This hinders the extent to which written CF helps improve the writing accuracy and fluency of L2 writers. Next, feedback treatments in the studies are one-shot rather than sustained (e.g., Storch, 2009) and writing tasks vary from free writing to argumentative essays. Therefore, they impede the extent to which we can generalize long-term effects of written CF and make it difficult to draw an inclusive inference from the literature. The third issue deals with contextual variables which comprise three variables, namely; learner, situational, and methodological variables (Evans, et. al., 2010). Recent studies stressed that learner variables such as motivation, writing anxiety, language proficiency level, and working memory impact the efficacy of written CF (e.g., Shaofeng Li & Roshan, 2019). However, these studies failed to consider the situational variables and methodological variables in their research design. Therefore, the results of the review conclude that future written CF studies should target a broader range of linguistic features based on the learners' needs, and longitudinal studies should be designed, considering the writing tasks that are similar to those in the literature to compare results across several studies. Additionally, future studies should explore the role of situational and methodological variables that impact the efficacy of written CF.

Papp Beáta

MAGYAR–OLASZ KÉT TANNYELVŰ OKTATÁS: FÓKUSZBAN A PÉCSI KODÁLY ZOLTÁN GIMNÁZIUM

Kulcsszavak: két tannyelvű oktatás; Kodály Zoltán Gimnázium

Magyarország oktatáspolitikája egyre nagyobb figyelmet szentel az idegennyelv-tudás kérdéskörére. A tartalomalapú nyelvoktatás legmegfelelőbb eszköze a két tannyelvű képzés, mely lehetőséget nyújt egy elmélyültebb nyelvi és kulturális tudás elsajátítására. Két nyelven tanulni egy tantárgyat két tudományos kultúra megismerését is jelenti (Pelles, 2002). A két tannyelvű oktatás olyan használható nyelvtudást ad, amelyet más intenzív idegennyelv-tanulás nem képes biztosítani (Várkuti, 2010). Országunkban számos angol, illetve német két tannyelvű képzés működik, így az ezekről szóló kutatások széleskörűek, ám az újlatin nyelvekre kevesebb figyelem irányul. Hazánkban jelenleg négy magyar–olasz két tannyelvű középiskola működik. Jelen kutatás ezek közül a Pécsi Kodály Zoltán Gimnáziumot vizsgálja.

Kutatásunk célja, hogy feltárja az esetleges változásokat, amelyek az elmúlt hét év leforgása alatt történtek az olasz tagozat életében. A magyar–olasz két tannyelvű oktatásról nem találtunk a szakirodalomban hasonló longitudinális vizsgálatot, ezért hiánypótlónak tekinthető. Arra kerestük a választ, hogy mi a diákok elsődleges iskolaválasztási motivációja, szükségyszerű-e a lektorok jelenléte, mi okozhatja az osztályok létszámcsökkenését, illetve fennáll-e tankönyvhiány. A vizsgált intézmény olasz tagozatán jelenleg tanító olasztanárokat, mostani és egykori anyanyelvi lektorokat, nyelvi előkészítő és végzős diákokat megkeresve vettük fel a kérdőívet, amely tartalmazott nyitott, zárt és skála típusú kérdéseket. Az adatok elemzésében a leíró statisztikához a Jamovi programot használtuk. A felmérés 2021 februárjában, a Covid-19 járványra való tekintettel, online kérdőíves formában tudott csak megvalósulni. A kapott eredményeket összehasonlítottuk a 2014-ben végzett hasonló felmérésünkkel.

Eredményképpen elmondható, hogy a két tannyelvű oktatás elnevezést a diákok a nyelvtudás és a nyelvvizsga fogalmával kapcsolják össze. Az iskolaválasztási motivációban a nyelv szépsége döntő szerepet játszik. A célnyelvi célok megvalósításában kulcsfontosságú az anyanyelvi tanárok jelenléte. A magas célnyelvi óraszám nem eredményez létszámcsökkenést. A tartalomalapú nyelvoktatáshoz szükséges két tannyelvű tankönyvek tekintetében továbbra is hiány figyelhető meg. Jelen tanulmány alapul szolgálhat más hasonló témájú kutatáshoz, vagy akár összehasonlítóhoz is felhasználható. Az oktatás különböző területeinek résztvevői betekintést nyerhetnek a két tannyelvű oktatás rendszerébe, képet kaphatnak annak előnyeiről, hiányosságairól, fejlesztendő területeiről olyan perspektívákon keresztül, amelyek közvetlen kapcsolatban vannak ezzel a képzési formával.

Dinnyés Katalin Julianna – Pusztafalvi Henriette

DIGITÁLIS OKTATÁS (HIÁNYA) AZ EGÉSZSÉGMŰVELTSÉG TERÜLETÉN – ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS

Kulcsszavak: digitális oktatás; egészségfejlesztés; Egészségügyi Világszervezet

A jelenleg is fennálló járványügyi helyzet tovább erősítette a digitális oktatás jelentőségét, amit a terület fejlődését és átalakításának szükségességét az Európai Bizottság 2020-as Digitális oktatási cselekvési terve (2021-2027) is igazol [European Union, 2020; Európai Bizottság, 2020a]. A Bizottság 2020 júniusa és szeptembere között nyílt konzultációt tartott, ahol együttműködésre és cselekvésre szólítja fel a lakosságot, hiszen az Európai Bizottság felmérése alapján minden ötödik fiatal nem rendelkezik az alapvető digitális készségekkel [Európai Bizottság, 2020a]. Digitális korunkban nélkülözhetetlen, hogy a meglévő technológiát oktatási és képzési célokra használjuk fel, és az esetleges infrastrukturális hiányosságok pótlásával magas szintű képzés valósuljon meg [European Union, 2020; Európai Bizottság, 2020a, Európai Bizottság, 2020b]. A cselekvési terv céljai és a gyakorlati tapasztalat is azt mutatja: az eszközhiány mellett az oktatók és tanulók digitális készségei és kompetenciái is fejlesztésre szorulnak.

Célunk annak vizsgálata, hogy feltérképezzük az egészségműveltség területén tapasztalható digitális taneszközöket, és az esetleges hiányosságok kiemelésével a változás/változtatás jelentőségét igazoljuk. Előadásunk célja, hogy összehasonlítsuk a nemzetközi digitális tananyagokat a hazai kínálattal. Vizsgálatunkat elvégeztük 2020 őszén, majd ezeket az adatokat vetettük össze a 2021 tavaszán elérhető digitális tananyagokkal.

A kvantitatív vizsgálatunk során az Egészségügyi Világszervezet (WHO) és a Nemzeti Népegészségügyi Központ online felületén elérhető digitális videókat és írott anyagokat elemeztük.

Az egészségfejlesztés érdekében az Egészségügyi Világszervezet (WHO) folyamatosan nagy hangsúlyt fektet a naprakész digitális tananyagok elkészítésére, amelyet a szervezet a saját honlapján és a közösségi média felületén nyilvánosan elérhetővé tesz [WHO, 2020a; WHO, 2020b, WHO, 2020c]. A WHO által kidolgozott egészségműveltségi tananyagok naprakészek, informatívak és érdekesek, viszont angol nyelvről a magyar nyelvre való fordítása hiányos, így a hazai oktatás fejlesztése is nehézkessé válik. Az egészségfejlesztés szinte minden területére vonatkozó videók megtalálhatók az interneten, azonban hiába, ha ezek magyar nyelven nem elérhetőek. Az NNK honlapján elérhető tananyagok frissítésre szorulnak, a szóróanyagok tematikáinál előfordult, hogy egy évvel ezelőtt frissült.

Mindezek tudatában elmondható, hogy az általunk vizsgált terület fejlesztésre szorul, nagyobb hangsúlyt kellene, hogy kapjon, hiszen a mindennapokban tapasztalható folyamatos és gyors változás igényli a megfelelő tudás birtoklását. A prevenció szerepe hangsúlyos az egészséges állampolgárokká való nevelésben.

Mikó Alexandra – Kovács Katalin

GIMNASZTIKA A 21. SZÁZADBAN

Kulcsszavak: gimnasztika; Kerezsi Endre; gimnasztikajegyzetek

Napjainkban a gimnasztika mozgásanyagára épülő újfajta fitnesztrendek térhódítását éljük. Kerezsi (1972) edzőknek szóló jegyzetében leírta: „*a gimnasztika módszerének mindenkor szakszerűnek, egyúttal érdekesnek és szórakoztatónak kell lennie, hogy a sportolók megkedveljék, és szívesen végezzék a gyakorlatokat.*” A változatos mozgásformák népszerű kínálata mintha Kerezsi Endre óvo szavaira reflektáló választévkenségek lennének.

Tanulmányunkban azt igyekszünk feltárni, hogy a mai gimnasztika jegyzetek nyújtanak-e a sportszakemberek számára iránymutatást a gimnasztika anyagának változatos felhasználására. Elméleti áttekintésünk során az 1970-es évektől fellelhető felsőoktatás gimnasztikajegyzeteit néztük át. Megvizsgáltuk az esetleges strukturális és módszertani változásokat az említett kiadványokban, és összevetettük Kerezsi Endre jegyzetével.

Összesen 27 hazai kiadványt találtunk, ebből 11 íródott a 2000-es években. A legújabb kiadványok legtöbbször Metzing Miklós és Derzsy Béla gimnasztikajegyzetére épülnek. Metzing 2010-es kiadványa nyújtja a legtöbb információt a gimnasztika mozgásanyagának változatos felhasználásáról: a sokfajta kéziszer felhasználása mellett a szabadgyakorlatok variálása szempontjából is új módszert ismertet az olvasóval. Derzsy (2006) az erősítő, nyújtó és ernyesztő hatású gyakorlatok mellett megemlíti az intermuszkuláris koordinációt fejlesztő gyakorlatokat. Honfi (2019) legújabb gimnasztikajegyzetében egy új csoportot is megemlít a gimnasztika mozgásszerkezetének összetevői között, az önkifejezést, amelyre eddig a dán gimnasztika bevezetése óta nem fektettek hangsúlyt a szakemberek. A 11 újabb kiadvány elsősorban a régi jegyzetekre épül, nemzetközi irodalmat egyik szerző sem használt fel.

A kiadványok áttekintése után arra a következtetésre jutottunk, hogy a hazai jegyzetek nyújtanak iránymutatást a gimnasztika változatos felhasználásával kapcsolatban. Meglepődve tapasztaltuk, hogy a nemzetközi irodalomra egyik szerző sem hivatkozik, annak ellenére, hogy a *Tabata*, a *Puma treck*, a *FUNDamental Integratív Training (FIT)* nagy népszerűségnek örvend világszerte. Emellett megemlítendő még Lábán Rudolf mozgáselemző rendszere, amely az angolszász testneveléstantervek alapköve már régóta.

Pete József

**VALLÁSI TARTALMAK MEGJELENÉSE ALSÓ TAGOZATOS
KERETTANTERVEKBEN**

Kulcsszavak: vallás; kerettanterv; tartalomelemzés

Az előadás egy szélesebb, a köznevelés tartalmi szabályozóit vizsgáló kutatás részeként az alsó tagozatos kerettantervekben megjelenő vallási tartalmakat elemzi. A kutatás apropóját egyrészt a globalizálódó világunkban megjelenő vallási, kulturális tartalmak, jelenségek okozta kihívás, másrészt a 2020-ban bevezetett Nat körül kibontakozott szakmai, társadalmi vita adta.

Jelen vizsgálat során kvalitatív és kvantitatív tartalomelemzési módszerek segítségével igyekeztem feltérképezni a vallási (jellegű) (manifeszt) tartalmak megjelenését az alsó tagozatos tantárgyak kerettanterveiben. A vizsgálat során első lépésben összeállítottam a relevánsnak tekinthető kategóriákat, szólistát, majd elemeztem e kategóriák előfordulási mintázatát, végül értelmeztem azok jellegzetességeit.

A vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy a vallási jellegű tartalmak megjelenése a vizsgált dokumentumban nem hangsúlyos. Azok megjelenése bizonyos szabályszerűségekhez igazodik, jellegzetes – tantárgyanként eltérő – mintázatot képez. A vallási tartalmak megjelenése – a várakozásoknak megfelelően – az etika tantárgy anyagában a leghangsúlyosabb. Kifejezett követelményként is csak itt jelenik meg. A magyar nyelv és irodalom, valamint az ének tantárgyakban csak mint a kulturális örökség része jelenik meg, hasonlóan a vizuális kultúrához. A digitális kultúra és testnevelés esetében egyáltalán nem jelenik meg, éppen úgy, mint a környezetismeret, matematika, élő idegen nyelv esetében sem. Az eredmények arra utalnak, hogy a vallási tartalmak nem mutatnak felülreprezentáltságot, jelenlétük, arányuk indokoltnak tekinthető.

A kutatás további fázisában szükséges a felsőbb évfolyamok kerettanterveinek egyenkénti és összehasonlító vizsgálata. Megjegyzendő, hogy a kategóriák értelem-szerű bővülésével, tartalmi elmélyedésével, a tantárgyak változásával részben árnyaltabb kép alakítható ki, részben azonban az összehasonlíthatóság lehetőségei is szűkülnek. A teljesebb összkép kialakításához azonban mindenképpen célszerű továbbá a 2012-es Nat-hoz kapcsolódó kerettantervekkel való összehasonlítás is.

Tókési Károly – Szöllősy Ottilia

A XXI. SZÁZAD LEGÚJABB FIZIKAI TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEINEK BEVEZETÉSE AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁS KORTÓL AZ EGYETEMIG

Kulcsszavak: természettudomány, fizika; nanostruktúrák; attomásodperces fizika

Az utóbbi évtizedekben a parányok, a nagyon picik – mind a méretekben, mind pedig a megfigyelési időt tekintve – világában elért tudományos eredmények átgondolásra készítenek bennünket, mivel bővítsük az oktatható tananyagot az általános iskolás kortól az egyetemig.

Az aktualitást és a minél gyorsabb bevezetést mi sem mutatja szemléletesebben, mint az, hogy az új tudományos eredmények jelenleg nagyon hamar megjelennek a mindennapi életben. Manapság szinte elképzelhetetlen, hogy egy családban ne legyen mobiltelefon, számítógép, síkképernyős televízió, esetleg akár 3D megjelenítéssel. A diákoknak ezek kezelése hozzátartozik a mindennapi életükhöz. Bele sem gondolnak, hogy ahhoz, hogy ezek működjenek, mondjuk egy tenyérben elférhető több terrabájtos kapacitású, igen gyors hozzáférésű adattárolójuk legyen, mennyi új tudományos ismeretre volt szükség.

A nanotechnológia és nanotechnológiás termékek egyre nagyobb számban jelennek meg a médiában, a köznyelvben és a bevásárlóközpontok polcain. A nanométeres tartományba eső anyagok a hajszál vastagságánál százezerszer kisebb méretűek. Ebben a tartományban a nagy méretektől eltérően egyes tulajdonságok felerősödhetnek, vagy akár teljesen új tulajdonságok is megjelenhetnek. Emiatt mindenképpen szükségessé vált, hogy a nanotechnológiához kapcsolódó valóságos és nem valóságos fogalmakat, az azokkal kapcsolatos ismereteket már az általános iskolában és a középiskolában is megismertessük. Ezért szeretnénk, ha a nanotechnológia valamilyen formában beépülne a tananyagba, akár speciális óra keretei mellett, vagy akár érdekes és látványos kísérletek során (pl. bemutató óra, projektmódszer vagy mozaikmódszer alkalmazása fizika-, kémia-, környezet- vagy technikaórán).

Az attotudomány új technológiák kifejlesztését ígéri a közeli jövőben. Ennek alapjait már az általános iskolában le lehet tenni. Az egyre gyorsabb és gyorsabb elektronika és a számítógépek keresése és kifejlesztése a jelenlegi félvezető alapú technológiára épülve hamarosan eléri a határait. A félvezető technika lecserélése a fényalapú technikára nagyságrendekkel gyorsabb lehetőséget ígér. Ellentétben a jelenlegi laptopokban alkalmazott chippekkel, melyek GHz frekvenciájú órajellel dolgoznak, fénytechnika bevezetése Peta-Hertz órajelfrekvenciát ígér, ami milliószor gyorsabb a korábinál. A kutatók biológiai alkalmazást is magában hordoznak, mint például milyen károsodást okozhatnak a sugárzások az élő sejtekre (rákterápia).

Előadásunkban ezeknek a legfrissebb megismeréseknek, kísérleteknek a tananyagba való beépítésének lehetőségét mutatjuk be, melyek segítségével zökkenőmentesen és egyszerűen kerülhetnek bevezetésre a ma még talán kevésbé ismert jelenségek és azok fizikai hátterei. Meg kívánjuk mutatni, hogy ezek az ismeretek hogyan kerülnek alkalmazásra akár az iparban, akár az orvostudományban, hogyan kerülnek be a mindennapokba, az általános iskolai tananyagokba.

Sárközi István – Pintér Ákos

A TANULÓK IMPLICIT INFORMÁCIÓ FELVÉTELÉNEK TERVEZÉSE AZ OKTATÁSI FOLYAMAT HATÉKONYSÁGÁNAK NÖVELÉSE ÉRDEKÉBEN

Kulcsszavak: implicit információfelvétel; tanórákutatás; műveltségterületek kombinálása

Előadásunk célja felhívni a figyelmet az implicit információfelvétel lehetőségeire a tanulási folyamat hatékonyságának növelése érdekében. Megközelítésünkben átlépjük a műveltségi területek határait, ezáltal lehetőséget biztosítunk a tudás komplexebb megközelítésére. Mivel a tantárgyi órakeretek rögzítettek, és az explicit információ felvétel maximalizált, így a tervezett implicit információátadásában rejlő lehetőségeket ki kell használni.

Két gyakorlati példán keresztül (jó gyakorlat) tervezzük áttekinteni a témához köthető elméleti megközelítést és gyakorlatban történő alkalmazhatóságot. Meggyőződésünk, hogy az említett példákon keresztül a műveltségterületek kombinálásával a gyermekek korai problémamegoldó gondolkodásának fejlesztése érhető el. Szeretnénk rámutatni az általunk kipróbált feladattervezésen keresztül, hogy a térhasználat, a figyelemi folyamatok fejlesztésének hatékony lehetőségei időkeret bővítése nélkül is megvalósíthatóak.

Általános iskolai alsó tagozaton a testnevelés és sport műveltségterületen a gondolkodás fejlesztését célzó órán a matematikai ismeretek integrálásának lehetőségét, felső tagozaton pedig a tanórán kívüli sportfoglalkozás keretében az elvont gondolkodás fejlesztésébe a természettudományos ismeretek beépítésének lehetőségét szeretnénk elemezni. Mintafeladatokat mint lehetséges sémákat tárnánk a téma iránt érdeklődők elé, így felkeltve érdeklődésüket. Reményeink szerint kipróbálják és beépítik saját oktatói tevékenységükbe.

Többéves tanítási gyakorlat és a pszicho-pedagógiai ismeretek kombinálásával szeretnénk ráirányítani a figyelmet az implicit információfelvétel hatékony lehetőségeire az oktatás során. Az előadók részéről a felnőttoktatásban bemutatva pozitív fogadtatása volt a „jó gyakorlatnak”, és a visszajelzések nagyon biztató eredményekről számoltak be. Meggyőződésünk, hogy a bemutatandó módszerek a pozitív tanulási környezet kialakításához is nagyban hozzájárulnak.

Tanórákutatás (*lesson study*) felhasználásával a foglalkozásokon a pedagógiai kérdések szisztematikusabb átgondolása, gyakorlathoz kötött megoldások alkalmazása kerül előtérbe.

Szerb György – Rozs Petra

SEGÍTHETI-E AZ OPTIKAI PULZUSMÉRŐ RENDSZER HASZNÁLATA A TESTNEVELÉS ÓRA HATÉKONYSÁGÁNAK NÖVELÉSÉT EGY KAPOSVÁRI ISKOLÁBAN?

Kulcsszavak: pulzusmérés; differenciálás, terhelés-optimalizálás; hatékony testnevelés

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2010-ben tette közzé ajánlását a mindennapos testmozgásra, a mozgás intenzitására és időtartamára vonatkozóan. A volt Kaposvári Egyetemen 2018-ban indítottunk el, és jelenleg a MATE Kaposvári Campusán folytatjuk azt a longitudinális vizsgálatot, melynek célja XXI. századi informatikai eszközök felhasználásával, valós időben mért terhelési adatokkal segíteni a gyakorló tanárok és pedagógus jelöltek szakmai munkáját, a tanórai terhelések optimalizálása, a hatékonyságnövelés területén.

A vizsgálatokat 2019 óta azonos módszerrel, egységes tematika szerint végezzük. Az érintett osztályban először egy egyéni adatfelvételre kerül sor, ezt az életvezetési szokásokat felmérő kérdőív kitöltése követi. Utána öt, egymást követő testnevelésóra teljes időtartama alatt mérjük a tanulók pulzusterhelését. A vizsgálatokhoz használt eszközünk a Polar OH1 optikai pulzusmérő rendszer, melynek adapterét egyszerűen felkaron lehet rögzíteni. A rendszer Bluetooth-kompatibilis. A rendelkezésünkre áll egy iPad, amire az Apple Store-on keresztül letöltöttük a méréshez szükséges Polar Team alkalmazást. Ez egy olyan játékos követő rendszer, amely megmutatja a tanulók valós idejű pulzusértékét, és azt csapatszinten azonnal összesíti, statisztikázza, és terhelési zónákba sorolja.

A vizsgálatok időtartama alatt egy jegyzőkönyvet készítünk, amelyben rögzítjük a tanóra tartalmát, az alkalmazott módszereket, a tanári és tanulói tevékenységeket.

2020. 02. 03. – 02. 07. között a kaposvári Kisfaludy Utcai Tagiskola 5. osztályában végeztük el 5 egymást követő, különböző tartalmú testnevelésóra vizsgálatát. Mértük a tanórák tényleges mozgással töltött időtartamát, az előkészítő, a fő és a befejező részek hosszát, ezek alatt a tanulók egyéni és csoportos átlagpulzusát, az egyes terhelési zónákban eltöltött időtartam hosszát, a legmagasabb és legalacsonyabb pulzusértékeket, viszonyítva ezeket a csoportos átlagokhoz. Az adatok összesítését követően élettani hatásuk szempontjából értékeltük külön-külön mindegyik órát, megvizsgáltuk azok erősségeit, gyengeségeit. Figyelemreméltó eredmény többek között, hogy a tanulók számára egy játékosra milyen hatékony tud lenni.

Az öt óra eredményeinek összesítését követően megfogalmaztuk javaslatainkat az objektív adatokra támaszkodó csoportalakításra, a differenciált foglalkoztatási formák alkalmazására és az egyéni sajátosságok figyelembevételére vonatkozóan.

Aknai Dóra Orsolya

ROBOTOK ALKALMAZÁSÁNAK LEGÚJABB EREDMÉNYEI AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN – NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

Kulcsszavak: robotika; oktatási célú robotok; SNI-tanulók

Seymour Papert korai próbálkozásait (LOGO programozási nyelv kifejlesztése az 1960 években, padlórobotok fejlesztése a 70-es évektől kezdve) követően az oktatási célú robotok használata egyre szélesebb körben terjed a magyar iskolákban is (jóllehet a Digitális Oktatási Stratégia 2016-os célkitűzéseinek megvalósítása még várat magára). A robotika oktatási kontextusba történő bevezetésével kapcsolatban meglehetősen kevés hazai szakirodalom áll rendelkezésre (Fehér–Aknai, 2019). Kutatásunkban a nemzetközi szakirodalom alapján kívánjuk feltárni a legújabb eredményeket és trendeket, amelyek megismerése fontos tudásanyagot szolgáltathat a hazai kutatók és gyakorló pedagógusok számára egyaránt.

A szakirodalomban három megközelítést találunk a robotok oktatási alkalmazása kapcsán: (Gaudiello–Zibetti, 2016) a robotika tanulása (*Learning Robotics*), a tanulás robotok segítségével (*Learning with Robotics*) és a tanulás a robotok használata által (*Learning by Robotics*). A robotokkal való tanulás esetében az eszközök a tanár vagy a diák segítőjeként jelennek meg (humán vagy gyakran állatfiguraként), és általában a tartalom megjelenítésében, a tanulók motivációjának felkeltésében és fenntartásában játszanak elsődleges szerepet. A robotok használata által történő tanulás a STEM-hez és a magas szintű gondolkodási műveletek, problémamegoldó gondolkodás fejlesztéséhez kapcsolódnak, a robotok alkalmazásának különböző tantárgyakba történő integrálása révén.

Az általános iskolai oktatásban a második és harmadik megközelítés látszik használhatónak, mivel ezen a szinten alapvető feladat a tanulók gondolkodásának fejlesztése. Számos publikáció szerint fejlesztő hatása van a padlórobotok oktatásba történő bevezetésének (Simbartl, 2018; Marmé–Pflüger-Schmezer–Münch–Knemeyer, 2019; Pérez-Gilabert – A. Lorenzo-Lledó – G. Lorenzo-Lledó, 2019).

A szakirodalom feltárása során különös hangsúlyt fektetünk a speciális nevelési igényű tanulók körében megvalósított kutatásokra, mivel az SNI, BTMN, a vagy kiemelten tehetséges gyermekek esetében a differenciált fejlesztés támogatására is alkalmasak a különböző tudásszinttel rendelkező robotok (Colotny, 2017; Sandler, 2017; AlboCanals et al., 2018; Caitlin-Blamires, 2018)

Előadásunkban a nemzetközi tapasztalatok elemzésén kívül bemutatjuk a hazai iskolák körében folyó kísérlet (Robotcsámborgás) néhány empirikus eredményét is, és megvizsgáljuk egy mérőeszköz kifejlesztésének problematikáját is.

Molnár László

A TELJESÍTMÉNYÉRTÉKELÉS FEJLŐDÉSE, HATÁSA A KÖZALKALMAZOTTAK TEVÉKENYSÉGÉRE ÉS AZ OKTATÓ-KUTATÓ MŰHELYEK SZERVEZŐDÉSÉRE A FELSŐOKTATÁSBAN

Kulcsszavak: teljesítményértékelés; tudománymetria; oktatási tevékenység

Az egyetemi-főiskolai léthez szervesen hozzátartozik az egyéni és közösségi tevékenység hatékonyságának folyamatos monitorozása, értékelése. A rendszerváltástól napjainkig áttekintjük a különböző teljesítményértékelési módszerek hatékonyságát egy adott szervezeti egység (PTE TTK Biológiai Intézet és a jogelőd) életében. Bemutatjuk az intézményi (főiskola, egyetem) és a kisebb szervezeti egységek (tanszékek, intézetek) értékelési szempontjai közötti eltéréseket és azok következményeit. Részletesen elemezzük a tudományosfokozat-centrikusság és a tényleges tudományos teljesítmény (publikációs aktivitás, hatékonysági mutatók, nemzetközi láthatóság stb.) felmérése közötti különbségeket és a kétféle felmérés előnyeit és hátrányait. Kiemelten tárgyaljuk a nemzetközi kapcsolatok kiépítésének, a kutatási és oktatási hálózatok kiépítésének jelentőségét az intézet fejlesztésében. Bemutatjuk az oktatók (tanársegéd, adjunktus) kiválasztásának és a vezető oktatók (docens, professzor) kinevezésének és esetenkénti felmentésének előnyös és hátrányos következményeit. A tudománymetria adatok (folyóiratok besorolása, h-index, i10-index) elemzése mellett áttekintjük az oktatási és intézményi közéleti tevékenység egzakt megítélésének lehetőségeit és egyre növekvő jelentőségét.

Az oktatási feladatok (kontaktórák megtartása, előadás, prezentáció összeállítása, jegyzet-/tankönyvírás, vizsgáztatás, szakdolgozati konzultáció) ellátásának felmérése nagyobb kihívás az értékelők számára, de alapvető feladat. A hallgatói véleményezések figyelembevételével az előadások és gyakorlatok prezentációinak minőségét, aktualitását a tanszékek folyamatosan ellenőrzik és megvitatják. A hallgatói létszám folyamatos csökkenése miatt a versenyhelyzetünk javítása érdekében csak a kiválóan oktató, a hallgatókat motiváló kollégákat alkalmazzuk. Adatelemzéssel bizonyítjuk, hogy a Biológiai Intézet által kidolgozott és az évtizedek során folyamatosan korszerűsített közalkalmazotti teljesítményértékelési rendszer biztosította az egyes oktatók és az intézet folyamatos fejlődését. A harminc főt foglalkoztató intézet teljes oktatási portfóliót működtet (BSc, MSc, osztatlan és PhD képzés) magyar és angol nyelven, továbbá hazai és nemzetközi elismertségű, hatékony kutatási tevékenységet folytat.

Péter Fehér

THE QUANTITATIVE ANALYSIS OF THE DISSERTATIONS SUBMITTED IN THE HUNGARIAN DOCTORAL SCHOOLS OF EDUCATION

Keywords: PhD Dissertations, Quantitative Analysis, scientometrics, Doctoral Schools

The doctoral dissertation must be an important milestone in the career of a young researcher. Some recent works concluded that significant differences exist between students' performance and productivity based on scientometrics. In this paper we would like to analyse some quantitative aspects of dissertations. The goal of our exploratory study was to investigate the differences of the accepted dissertations between and inside Hungarian Doctoral Schools. At the first stage of the research project we analysed the following research questions: 1. Is there any significant difference between any qualitative indicators of dissertations? 2. Do these results confirm former findings about standards of schools?

We have evaluated 47 dissertations from all 5 Hungarian Doctoral Schools (Eötvös University, Eszterházy University, University of Debrecen, University of Pécs, University of Szeged). The study follows a representative sample of dissertations made by institutions and years (in this first paper we present data collected between 2015-2019). Our primary data source was the MTMT database and we used full version of dissertations. Several variables were collected: length of dissertations, number of citations used in Hungarian, in English, in German and other languages, number of hypotheses in students' work etc. The ratio of the maximum and minimum average length of dissertations between schools is 1,43. The sources used by doctoral students are mostly from Hungarian literature (56 percent, 42,6 percent in English), the minimum average of English citations is 28,6 percent (Pécs), the largest average is 68,7% (Szeged). We have found notable differences between other selected variables, not only between schools, but huge differences inside the schools as well. More detailed results will be presented in our lecture. The next step of the research will be to reveal hidden connections with other variables (number of publications, conference presentations and others).

The findings of our research strengthen views about significant differences of the output of Doctoral Schools. These results might support more precise evaluation of the work and results of Doctoral Schools, and raise the level of their scientific performance in the international context.

Anna Pereszlényi

**FIRST-YEAR ENGLISH MAJORS' READING HABITS, READING SKILLS
AND STRATEGIES FROM EFL AND LITERATURE TUTORS' POINT OF
VIEW: AN INTERVIEW STUDY**

Keywords: reading habits; reading skills and reading strategies; literature in the EFL classroom

In Hungary, secondary schools aim to prepare students principally for final exams and language exams. However, first-year university students majoring in English are expected to exceed these goals: they have to meet different requirements and rise to new challenges such as reading, analysing and discussing literary texts written in the target language. When they enter tertiary education, it is believed that they have already reached the necessary language proficiency level which enables one to read literary texts in a foreign language without difficulties, thus literature is often treated as a form of art in numerous university courses (Paran, 2008). Therefore, first-year English majors may experience difficulties in literature courses.

The main purpose of the present interview study, involving four literature and four English language tutors from a university in Hungary, is to explore first-year English majors' situation from the teachers' perspective. It aims to inquire into the tutors' opinions on first-year English majors' reading habits, what reading skills and reading strategies are expected from the students in literature classes and what skills and strategies they seem to apply when they read a literary text in English.

Findings suggest that although students read in English, their reading habits and their attitude towards reading have changed. Some severe issues mentioned by the tutors include difficulties related to the students' language proficiency level, problems with text analysis and the lack of certain study skills that are required at university. Additionally, the study implies that one solution to the problems that first-year English majors encounter is the use of literature in EFL university courses for language teaching purposes. The idea is certainly not novel (Hall, 2005), however, the rediscovery of literary texts in foreign language education (Bloemert et al., 2017) has turned the focus of attention again on the benefits and possibilities offered by literature in EFL education. Hence, EFL tutors' experience and perceptions of using literature in the EFL classroom are also detailed in the present study.

The results will provide an insight into some of the problems related to reading texts in English and some possible solutions, furthermore, what expectations and requirements first-year English majors have to meet when they enter tertiary education. It is hoped that the findings will be valuable for EFL teachers and encourage them to incorporate literary texts in the EFL classroom – both in secondary and tertiary education.

Krisztina Sebestyén

ANALYSIS OF THE PROFESSIONAL RENEWAL AND FURTHER TRAINING PLANS OF GERMAN AND ENGLISH TEACHERS

Keywords: language teacher; foreign language education; teacher further training

In our presentation, we analyse the differences in professional renewal and further training plans between groups of teachers in terms of the amount of time spent in the teaching career. We also examine whether there is a difference in the need for professional renewal between German and English teachers. Not only the competencies and motivations of the students contribute to the success of foreign language learning in public education, but also the language teachers are decisive in the language learning process. Teachers' knowledge can be increased through self education and further trainings, formal or informal professional exchanges, or through mobility programs abroad (Einhorn 2012; Einhorn 2015; Márkus 2015). Participation in teacher further trainings is influenced by several factors, such as the amount of time spent in the teaching profession or age (Hermann et al. 2009; Chrappán - Pusztai 2014; Márkus 2015; Sági - Szemerszki 2016).

The data presented in our presentation come from the database entitled "German learning and teaching in Hajdú-Bihar and Szabolcs-Szatmár-Bereg counties", which was collected in the 2018/2019 academic year with the help of paper-based questionnaires in 9-9 institutions of the two counties. The research involved 11th grade German and / or English high school students and vocational high school students, as well as their language teachers. A total of 890 people were included in the student database, while the answers of 100 language teachers were entered in the teacher database.

In our presentation, we are analyzing only the teacher database, in which we created four groups based on the time spent in the teaching career (0-9 years; 10-19 years; 20-29 years; 30-44 years). According to our hypotheses (1), the amount of time spent as a language teacher in a teaching career is a more decisive factor in the need for a higher level of professional work and further trainings that characterises teachers' classroom activities than the foreign language taught. (2) German and English teachers prefer further trainings with different content.

According to our results, based on the amount of time spent in the teaching career, the language teachers who teach for the least time have a significant career motivation, it is important for them to expand their knowledge and to participate in as many further trainings as possible. Those in the other two groups focus primarily on expanding their methodological skills, while those who have been on the field for at least 30 years want to attend the least amount of further trainings. German teachers mostly prefer further trainings about interactive whiteboards or online auxiliary methods while English teachers plan to take part in foreign language-related and methodological trainings.

The results of our research can help to organize different teacher further trainings, because in this way the further trainings can be specified even more for different groups of teachers.

Lantos Tünde

A MUNKAHELYI INFORMÁLIS TANULÁS MEGHATÁROZÓ SZEREPE A PEDAGÓGUSOK FOLYAMATOS SZAKMAI FEJLŐDÉSÉBEN

Kulcsszavak: szakmai fejlődés; felnőttkori tanulás; munkahelyi informális tanulás

A dinamikusan fejlődő, tudásalapú társadalomban nemcsak a tanulás formái, hanem a tanulás helyszínei is módosulnak, továbbá a munkahely tanulásban betöltött szerepe is felértékelődött. Több kutatás is irányult arra, hogy a szervezeten belül milyen tényezők támogatják vagy gátolják a munkahelyi tanulás. Napjaink tudásalapú társadalmában a gazdasági versenyképességhez már nem elégséges csupán a tudás birtoklása, hanem a szervezetek tanulóképessége vált meghatározóvá. Nemcsak az egyén, hanem a szervezetek gyors alkalmazkodóképessége is feltétele az őket körülvevő, folyamatosan változó körülményekhez, hanem mint a társadalmi problémák megoldásának egyik eszköze is egyben (Halász, 2009).

A pedagógusok szakmai fejlődésében nélkülözhetetlen a munkahelyi kontextusban történő tanulás, azonban a formális tanulási kerettel ellentétben az informális tanulás viszonylag kevés figyelmet kap. A tudás és készségek megszerzésének legerőteljesebb módja a munkahelyi környezetben történő informális tanulás (Kim–McLean, 2014). Az informális tanulás általában akkor jelenik meg egy szervezetben, amikor az emberek motiváltak az új ismeretek szerzésére, és megvan a lehetőségük a tanulásra. A tanulás vizsgálatakor nem hagyhatjuk figyelmen kívül az autonóm tanulás kérdését sem (Cserné, 2000). Az autonóm tanulás az informális tanulás részét képezi, megvalósulhat bárhol, élettevékenységhez kapcsolódóan, az egyén saját akaratából (Cserné, 2000).

Az itt bemutatandó kutatásban a munkahelyi informális tanulás jelentőségét vizsgálom a pedagógusok szakmai fejlesztése kapcsán. Céлом annak feltárása, hogy hogyan vélekednek a pedagógusok a munkahelyi informális tanulásról, milyen lehetőségek adóttak az informális tanulás megvalósítására, milyen támogatással bír a szervezet részéről, és mennyire élnek a pedagógusok ezzel a tanulási formával. Feltételezem, a pedagógusok szakmai tudásuk gyarapítása érdekében fontosnak tartják a munkahelyi informális tanulás, a pedagógusok több tanulástámogatási platformot, eszközt vesznek igénybe munkahelyi informális tanulásuk során, és az intézmény vezetője teljes mértékben támogatja a kollégák munkahelyi informális tanulását.

A minta kialakítása ún. hólabda mintavételi eljárással történt (Babbie, 2008). A minta nagysága $N=113$. A kutatás módszere az írásbeli kikérdezés, kérdőíves adatfelvétellel. A kutatás eredménye feltárja, hogy az informális munkahelyi tanulás ugyanolyan jelentőségű a pedagógusok szakmai fejlődésében, mint a formális és nem formális tanulási módok. A jövőbe tekintve fontosnak tartom a pedagógusok szakmai fejlődése érdekében egyéni szinten és a külső (intézményi, társadalmi) körülményekben rejlő tényezők lehetőségeinek kiaknázását, amelyek segítik a pedagógus munkahelyi informális tanulását.

Katalin Hubai

EFL MENTOR TEACHERS' VIEWS OF THE SHORT PRACTICE AND THEIR WORK WITH THE TRAINEES

Keywords: teacher education; mentoring; EFL teaching practice

This research project aims to investigate the views of secondary school mentor teachers of English as a foreign language on the short teaching practice that university teacher trainees are required to do. Pre-service teacher education plays a fundamental preparatory role in shaping teachers' competences and future classroom practices, and in this framework in the current Hungarian system the short (15-hour) teaching practice is often the first real classroom experience teacher trainees gain, which will therefore provide a bridge between the formal contexts of university teacher preparation and their future work contexts. The mentor teachers' views on the role and priorities of the short practice influence their work with the teacher trainees, so the question arises how they perceive their trainees' preparedness to teach and what they consider to be the priorities of the short practice, e.g., in relation to the one-year teaching practice that follows. In the light of the current pandemic situation, a third question to explore is whether these mentoring priorities have changed with online education.

Semi-structured interviews have been conducted with EFL mentor teachers of different practice schools of a Hungarian teacher training university, and further interviews are also being scheduled. Preliminary results based on six interviews seem to indicate that the trainees' knowledge of English has become a key concern in recent years, as well as the level of awareness with which they put into practice the knowledge and skills they have acquired through their university courses. Participants emphasized the importance of working with flesh and blood students as well as that of encouraging the trainees to develop their own understanding of teachers' career prospects, dedication to their profession and learning opportunities through self-reflection.

Online mentoring does not appear to have shifted priorities but rather made some new practical considerations possible in terms of timing and using different online platforms. EFL mentor teachers' views of the short practice may also offer a number of practical implications for future changes planned in pre-service teacher education.

Orsolya Bartal

TEACHERS' ROLES AND THE ADAPTATION TO THE 21ST CENTURY

Kulcsszavak: Teachers' role in the 21st century; electronical learning environment; mobile tools

The information society is self-generating knowledge-based society where the knowledge is the most important economical source. The feature of knowledge is altering, it changes into multimedial and transdisciplinary, as Nyíri (2008) has also assumed. In the field of pedagogy, a continuous alteration can be seen due to the external and internal effects. The key actor of pedagogical procedures is the teacher. (Horváth Futó, 2011. p. 75) Changes have appeared in the roles of teachers, too. The mediator of knowledge is the educator and as a profession, it has gone through huge changes during the past few decades. As Varga (1998) describes, the main actors need to break the old mask before creating a new one. The mask as a metaphor gains a new perspective in our world (2020-) and in the world of teaching and learning. All in all, teachers must adapt to new challenges these days. These challenges are really varied and diverse. So that teachers and their methods could be effective they must come closer and be familiarized with the new technology combined with methods.

In my presentation I am supposed to introduce a research carried out in two phases due to COVID-19 pandemic situation in Hungary. The main goal is to get to know the attitude of teachers in connection with the usage of mobile tools in class and out of it in the digital classroom. 490 teachers were asked about their thoughts and feelings towards mobile tools and using them as an active equipment to support knowledge building and transfer. More than half of the teachers (53%) who were involved in the research belong to Gen X, but it is only a factor that can suggest some hypotheses about the attitude towards new methods and equipment in daily life. However, the teachers are aware of the fact that the external pressure is big on them to use modern technology built-in the teaching process they are far away to use them effectively and up-to-date. These are partly because of the rapidly changing technology and partly due to the adherence to traditional methodologies. We can also see there is no correlation between the age of the educators and the willingness of using modern technology, however in many cases it can be heard.

Stromájer Gábor Pál – Csima Melinda – Stromájer-Rác Tímea – József István

PSZICHÉS TEHER VIZSGÁLATA KÖZÉPISKOLÁSOK KÖRÉBEN

Kulcsszavak: középiskola; szorongás; járvány

A lelki egészséggel kapcsolatos rendellenességek az egész világon jelentős mértékű népegészségügyi problémát jelentenek. Számos közlemény felhívja a figyelmet arra, hogy már a középiskolások körében is egyre inkább jelen van a szorongás, a depresszió, melyek mentális stresszornak tekinthetők. A szorongás hat a középiskolás tanulók tanulmányi eredményességére, társas kapcsolataikra, családi életükre, de okozhat étkezési zavart, depressziót. Az elmúlt bő egy évben világméretűt öltő pandémia, s az annak kapcsán bevezetett intézkedések nem kedveztek az e korosztályt érintő lelki problémáknak. A középiskolások a digitális világban rekedtek, s az online tér immár nem csupán a kapcsolattartást, hanem a tanulás terepét is biztosította számukra. Különösen nagy kihívás volt ez az időszak az érettségire készülő diákok számára, akik amellet, hogy társaiktól elszigetelődtek, a tanuláshoz sem tudtak teljes körű segítséget kapni a pedagógusoktól.

Vizsgálatunk célja volt információt nyerni a középiskolások körében jelentkező szorongásról. Célunk volt továbbá annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy vajon mennyiben tud újat mondani a szorongás mérésére ezidáig széles körben alkalmazott kutatási eszközök mellett (standardizált kérdőívek, biológiai mintavétel) egy, az eddigiektől merőben eltérő módszertani megközelítés.

Keresztmetszeti, kvalitatív kutatásunk során 2021 márciusában 148 középiskolás tanulót kértünk meg, hogy írjanak egy fogalmazást, melynek címe: „*Pszichés teher*”. A vizsgálatban 9., 10., 11. és 12. évfolyamos tanulók vettek részt, a kész fogalmazásokat a KRÉTA rendszeren keresztül küldték el. A fogalmazás címén kívül semmilyen instrukciót nem adtunk meg, a tanulók szabadon leírhatták a témával kapcsolatos gondolataikat. A fogalmazásokat a tartalomelemzés módszerével elemeztük.

A tanulók a fogalmazásokat többségében három fő témakör köré fűzték fel: (1) a pandémia és annak magánéleti vonatkozásai (2) iskolai teljesítmény, megfelelés a követelményeknek (3) család. A legtöbb fogalmazásban a gondolkodás jellemzően a pandémiás helyzetből indult el. A pandémia egyéni életre gyakorolt hatásainak megfogalmazása könnyedén vezette át a tanulók gondolatait az iskolára, az iskolával, a tanulással kapcsolatos problémákra, melynek kapcsán felszínre kerültek a nyomasztó érzések, melyeket az átélt helyzet váltott ki belőlük. A fogalmazásokban az iskolával kapcsolatos nyomasztó gondolatok rendkívül árnyaltan jelentek meg.

A szorongás vizsgálata az általunk választott módszerrel sokkal mélyebb információt szolgáltat a tanulók által megélt nehézségekről. A pedagógiai tevékenység során, úgy véljük, szükséges lenne lehetőséget adni a gyermekek számára, hogy beszéljenek félelmeikről, aggodalmaikról, terheikről. Ahhoz azonban, hogy megosszák velünk gondolataikat, elengedhetetlen egy bizalmi légkör kialakítása a tanulók és a pedagógus között.

Tudlik Csilla

A PÁLYAÉRDEKLŐDÉS HÁROM KONSTRUKTUMA, AMELY SEGÍTI A GIMNÁZIUMI TANULÓK MEGISMERÉSÉT

Kulcsszavak: pályaérdeklődés; pályaorientáció; gimnáziumi képzés

A pályaérdeklődés az egyén személyiségének fontos kifejeződése, amely a személy motivációjára, tudására, személyiségére és képességeire reflektál, motiválja a felfedezést és a tanulást (Holland (1997, Izard és Ackerman, 2000). Holland (1959, 1997) szerint a pályaérdeklődés elsődleges vonása mellett a differenciáltság és az eleváció (az érdeklődés összesített eredményének) konstruktumát is érdemes vizsgálni. Az első értelmében megtudjuk, milyen pálya felé orientálódik a diák, a második a kedvelt és nem kedvelt területek elkülönítését pontosítja, míg a harmadik az érdeklődés erejét mutatja. A konstruktumok fontos előrejelzői az iskolai és munkahelyi teljesítménynek, általuk elkerülhető a bizonytalanság és a lemorzsolódás (Hirschi, 2009; Jaensch, Hirschi és Spurk, 2016). A szakirodalom közül néhány megkérdőjelezi az eleváció sajátosság létét (Prediger, 1982), mások (Darcy and Tracey, 2003) egyéb jelentést tulajdonítanak neki, mégpedig egyfajta rugalmasságot sejtnek mögötte.

Vizsgálatunkban arra voltunk kíváncsiak, hogy a három konstruktummal hogyan jellemezhetők a gimnáziumi tanulók, továbbá az eredmények segítik-e a pedagógiai munkát. 477 gimnáziumi tanuló (313 fő lány, 157 fő fiú, $M 16,93$, $SD 1,308$) anyagát dolgoztuk fel a Karriertábla (ODCTE, 2005) érdeklődést mérő kérdőív segítségével. Jellemeztük a fiatalokat érdeklődésük, differenciáltsági szintjük, valamint az érdeklődés hajlékonysága (a lehetőségek szélesítése) szerint.

Az eredmények azt mutatták, hogy a rugalmasság mintánkban kevésbé a hajlékonyságra, mint inkább a határozottságra utal, ami a differenciáltsággal együtt mozog. Vagyis azok a tanulók, akik tudják, milyen irányban szeretnének elindulni, kellően határozottak is. A három konstruktum plusz információt szolgáltat az iskolai pályaorientációs munkához, segítségükkel értelmezhető a tanulók érdeklődése, annak megkülönböztetettsége, és hogy választásában mennyire határozott a diák. Csoportok állíthatók fel általuk, amelyek alapján eltérő pályaorientációs tevékenységben részesülhetnek a tanulók, hogy továbbtanulási döntésük megalapozott legyen.

Roland Hegedűs

HOW DO STUDENTS PERFORM AND WHAT DO THEY LIKE? - GRADES AND FAVOURITE SUBJECTS OF CHILDREN WITH LEARNING DISABILITIES

Keywords: learning disability; achievement; primary school

The aim of the research is to examine in a large sample the end-of-semester grades of sixth-graders with learning disabilities (dyslexia, dysgraphia, dyscalculia) and which subjects they prefer. Children may have different learning problems depending on the type of learning disability that also affect their academic performance (Csépe 2004; Mesterházi and Szekeres 2019; Hegedűs 2020). In addition to learning disability, student performance may be affected by family background, type of institution, or gender (Marks 2008; Burnet and Lampert 2011; Elder and Jepsen, 2014; Hermann and Varga 2016). Csapó (2008) examined the popularity of subjects in a national study, based on which he found that the popularity of individual subjects decreases with age; Mathematics and Hungarian Grammar were the less, while Hungarian Literature was one of the most popular subjects. Csíkó (2012) came to similar results, but in his study the popularity of science subjects was lower.

In our research, we analysed the 6th grade database of the 2017 National Competence Survey, which contains questions on subject popularity and grades. The database contains data on 91 599 students, 1 593 of whom are affected by one of the types of learning disability mentioned above. To learn more about the data, we developed categories within the learning disorder (dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, dyslexia and dysgraphia, dyslexia and dyscalculia, dyscalculia and dysgraphia, all three types) along which we analysed the different variables using SPSS program.

Based on our results, it can be stated that if the child has only one type of learning disability, the semester and end-of-year study averages are higher, while all three learning disabilities have the lowest average study values, so the accumulation of learning disabilities causes a large decrease (0,4-0,6). Children with dyscalculia also have poorer semester results in Maths, Grammar and Hungarian Literature than children with dyslexia or dysgraphia. Grammar and Literature are the least liked by children with both dyslexia and dysgraphia, and mathematics by “only” dyscalculia - an interesting result because children with all three learning disabilities do not have the lowest scores. Drawing proved to be the most popular subject in all categories. It is especially important for students with learning disabilities to know which subjects they prefer, because there is more opportunity to develop a student and it can cause an expedient development of a child as latent.

Gabriella Simonyi

LITERATURE REVIEW OF THE RESEARCH STUDIES OF CHILDHOOD LIES

Keywords: lie, adolescents lies, literature review

Previously, there was no Hungarian research dealing with the pedagogical and psychological connections between child and adolescent lies. The aim of this literature review is to explore what factors have been taken into account and how when examining children's lies by the international research from the beginnings. The information obtained forms the basis of my research with the topic of adolescents' lies and its pedagogical connections.

The topic is important because hiding the truth is one of the most natural aspects in our lives, it has socially adaptive significance. No one wants to offend a relative, an old friend, especially when they approach us with benevolence. That is, lying is generally considered an antisocial behavior (Bok, 1989), however, despite moral condemnation, it is still a general behavior among adults since it is used as a social strategy to achieve interpersonal goals and manage and maintain relationships (DePaulo & Kashy, 1998). Nevertheless, for some people it becomes a poorly adapted strategy that ultimately damages their relationships.

One of the characteristics of a lie is that there is always some interest in it. Those who lie consciously want to mislead others, and hope for something useful from their false statement, which is by no means an enjoyable advantage if the truth is revealed (Talwar & Lee, 2011). Much of childhood is filled with the acquisition of knowledge about various social norms and the depiction of one's own and others' mental states. During the development process, lacking knowledge or ability to specific social conventions, or to assess the mental state of others, or both of the above mentioned, children may make the wrong decision to lie or tell the truth and they may lie unsuccessfully.

To identify international studies, I searched the databases of ERIC, Web of Science, Google Scholar, and ResearchGate. I also used the ScienceDirect database to gather literature where I used the following search terms: 'lie'; 'fraud'; 'deception'; 'ToM'. A number of different socio-cognitive factors related to the development of either intentionality or the conventional component are known, but only recently have researchers begun to investigate the role of these factors in the development of lies, along which I present some of the main aspects of the research. For example, children's executive function is consistently linked to preschoolers' lying decisions (Carlson, Moses, & Hix, 1998; Evans et al., 2011; Talwar & Lee, 2008) and semantic leakage control (Evans & Lee, 2011; Talwar & Lee, 2008).). The role of many other factors (e.g., temperament, family background, developmental history) is largely unknown (for exceptions, see Lyon, Malloy, Quas & Talwar, 2008; Popliger et al., 2011; Talwar & Lee, 2011).

To the best of my knowledge, children and adolescents' lies have hardly been dealt with in Hungary and Serbia so far, thus my future research results may provide information for educational institutions, practicing teachers, school psychologists and parents as well.

Rodrigues de Oliveira Olney

SENSE OF COHERENCE AND SCHOOL PERFORMANCE OF CHILDREN AND ADOLESCENTS UNDER PSYCHIATRIC CARE

Kulcsszavak: Sense of coherence; Psychological symptoms; School performance

School performance is not a simple result of the educational process and the acquired cognitive resources. School performance is mediated by psychological characteristics, including personality traits, self-esteem, possible psychological symptoms and acquired coping strategies. Salutogenesis and its key concept, sense of coherence, prove to be an effective framework for improving students' resilience, mental health and well-being.

The aim of this research is to analyse the school performance of children and adolescents under psychiatric care from a salutogenic perspective and its associations with the sense of coherence, self-esteem and psychological symptoms. The following hypotheses have been examined: 1. There is a relationship between sense of coherence and school performance 2. High sense of coherence and high self-esteem enhance school performance. 3. Psychological symptoms will be associated with lower sense of coherence and school performance. Method: Quantitative research in a descriptive and associational cross-sectional design. Sense of Coherence Scale (SOC-13) was used to measure sense of coherence, Rosenberg Self-esteem Scale (RSE) assessed positive and negative evaluations of the self. Psychological and behavioral problems were evaluated by the Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ). School performance was measured by the sum grade average and mathematics, Hungarian language and literature grades of the previous school year. Data was collected in Szeged, Hungary. The sample consisted of clinical in- and outpatient children and adolescents (N=45) of the Child Psychiatry Unit of Szeged University. Their age ranged from 11 to 17 years; the average age was 14,24 years (SD: 1,751).

Significant correlations were found between conduct problems, hyperactivity/inattention and academic achievement, psychological symptoms (emotional, hyperactivity/inattention, peer relations problems), and sense of coherence and self-esteem. Sense of coherence, self-esteem and school performance were not related.

The study highlights the importance of assessing emotional and behavioral difficulties in regard to school performance detecting youths who are at risk for developing learning difficulties. Based on that educators can assess and implement future interventional programs grounded on salutogenesis for children and adolescents with psychological symptoms which will result in the improvement of the teaching-learning process, proper self-esteem and optimum school performance.

Szalay Krisztina – Emri Zsuzsa

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉS NEHÉZSÉGEI A PEDAGÓGUSKÉPZÉSBEN

Kulcsszavak: egészségnevelés; média; forrás

A pedagógusok fontos feladata az egészségnevelés. Az ehhez tartozó tudásanyagot néhány kurzus keretében kell a diákok számára átadni, akik erről a témáról nemcsak a tananyag keretében, hanem a médiából is tájékozódnak, sok esetben a közösségi platformokon keresztül. Az így szerzett ellenőrizetlen, pontatlan, vagy éppen hamis információ azonban rögzülhet. Különösen népszerű témáknál fennáll az a veszély, hogy a rögzült helytelen információt nem, vagy nem eléggé lehet korrigálni a tantárgy oktatásán belül. Kutatásunkban a tanórai előadás hatékonyságát mértük két témában: COVID-19 pandémiával és a függőség kialakulásával, illetve a kannabisz hatásaival kapcsolatos ismeretekkel kapcsolatban. A témákban elhangzott előadást követően a kérdőívek kitöltésére kértük fel az adott kurzusra beiratkozott hallgatókat. A COVID-19 tesztnél 87 ilyen hallgatóból 53 töltötte ki a tesztet, míg a függőségről szóló tesztnél 97 hallgatóból 51. Mindkét kérdőívet megosztottuk közösségi platformon keresztül is, ahol bárki számára elérhető volt. A COVID kérdőívet 206-an, a függőségről szólót pedig 746-an töltötték ki. Ezek a kérdőívek mérték, hogy egy populáció, amely nem részesült oktatásban a célzott témát illetően, milyen tudás birtokában van.

Kvantitatív kutatásunkban egy interneten kitölthető kérdőívet használtunk. A kérdőív gimnáziumi anyagra (amit az előadás is tartalmazott), az előadáson elhangzottakra és a médiában gyakran megjelenő információtartalmakra kérdezett rá. A kérdések zártak voltak, egyszerű vagy többszörös választási lehetőséggel.

Az előadásokon konkrétan elhangzott ismeretekkel kapcsolatos kérdésekre szignifikánsan több helyes választ adtak az előadásokon részt vevők. Sajnos a népszerű, a médiában gyakran elérhető információkkal kapcsolatos kérdéseknél a célzott, ismeretátadó előadás ellenére már sok volt a helytelen válasz. A definíciókat helyesen megadók eredményei a többi kérdésnél nem mutattak szignifikánsan jobb eredményt.

Következtetésünk az, hogy amennyiben a bejövő információ pontatlan, helytelen, azt egy célzott ismeretátadó előadás nem képes nagy arányban megváltoztatni. A média felelőssége tehát napjainkban nagyon erős, így kiemelt fontossággal bír a források hitelességének ellenőrzése. Azonban még hallgatóink is, akik tanulnak kutatómódszer-tant, a tantárgy keretén belül oktatást kapnak arról, hogyan lehet eldönteni a forrás hitelességét, ők sem alkalmazzák ezt a gyakorlatban. Megfontolandó lenne a tantárgy anyagába belevinni olyan részt, melyben az oktató bemutatja az interneten található hétköznapi cikkek hitelességének vizsgálatát, illetve a közösségi média felületein megjelenő cikkekét is.

Zala Márton Viktor – Lénárd Sándor – F. Lassú Zsuzsa

**ÁLTALÁNOS ISKOLÁS ÉS KÖZÉPISKOLÁS OKTATÁST SZABÁLYZÓ
DOKUMENTUMOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA A SZEXEDUKÁCIÓ
KÉRDÉSKÖRÉBEN**

Kulcsszavak: szexedukáció; szabályzó dokumentumok; dokumentumelemzés

A szexedukációnak kiemelkedően fontos színhelye az iskola. Ennek megfelelően az általános iskolában és a középiskolában előkerül ez a téma. Kérdéses azonban, hogy ez tematikájában, időpontjában, a ráfordított idő mennyiségét tekintve mennyiben felel meg a diákok szükségleteinek, illetve a nemzetközi ajánlásoknak (lásd: UNESCO, 2018).

A WHO (2010) megfogalmazása szerint a holisztikus szexuális edukációban a folyamat a kulcselem: *„tanulás a szexualitás kognitív, érzelmi, szociális, interaktív, és fizikai aspektusairól. A szexuális edukáció kora gyermekkorban kezdődik, és a kamaszkoron keresztül a felnőttkorig tart. Célja, hogy támogassa és védje a szexuális fejlődést. Fokozatosan képessé teszi és feljogosítja a gyermekeket és fiatalokat, hogy az információval, készségekkel, és pozitív értékekkel felvértezve megértsék és élvezzék a szexualitásukat. Képesek legyenek biztonságos és kielégítő kapcsolatban részt venni, és vállaljanak felelősséget a saját maguk és a többi ember szexuális egészségéért és jóllétéért.”* (WHO, 2010, pp. 20.)

A biztonságos, megengedő szexedukációs tanulási környezet, kiegészülve az egészségügyi rendszerhez való hozzáféréssel, pozitív és egész életen át tartó hatással bír az egészség és a jóllét terén. A hosszú távú szexedukációs programok a kamaszkorban bekövetkező terhességek és abortuszok csökkenéséhez vezetnek, valamint általuk a szexuális úton terjedő betegségek terjedése is csökken. A növekvő önbizalom és a megerősített készségek lehetővé teszik, hogy a fiatalok a kihívásaikkal szembenézzenek, erősebb, értelemben, értékekben gazdag párkapcsolatokat alakítsanak ki (European Expert Group on Sexuality Education, 2015).

Kutatási célunk, hogy az 1995-ös, 2003-as, 2007-es és a jelenkori általános és középiskolás Nemzeti Alaptantervet, kerettantervet, tananyagokat összehasonlítsuk a szexedukáció témáját tekintve. A dokumentumok elemzési módszere a tartalomelemzés, mely során a szövegből kirajzolódó tendenciákról adunk számot. A módszer során a szöveg elemzési egységeit kategóriákba rendezzük, majd ezek megoszlási arányát kvantitatív úton képesek vagyunk elemezni.

A tartalomelemzéshez az UNESCO (2018) ajánlását használjuk, oly módon, hogy a tartalomelemzés kategóriáiként az UNESCO (2018) kulskonceptiói szolgálnak.

Az előadás során az alábbi kutatási kérdésekre fogunk válaszolni:

- Megfigyelhető-e tendenciózus változás a szexedukációra fordítandó óraszámokban?
- Megfigyelhető-e az oktatási szabályozókban longitudinálisan fejlődés, olyan tendencia, ami a WHO–UNESCO ajánlásához közelítené a szexedukációt a közoktatásban?
- Mennyiben felelnek meg a jelenkori szabályzók a WHO–UNESCO által ajánlottaknak?

Dóra Anna Hámoriné Skultéty– Henriette Pusztafalvi

THE ROLE OF SCHOOL SOCIAL WORKERS IN SEX EDUCATION

Kulcsszavak: sex education; school social work; sexual health

Topic: The role of school social workers in Sex Education. **Aims:** We would like to present the opportunities of school social work in sex education in Hungary. **Review:** Kindergarten and school social support activities are provided as a service of the family and child welfare center in educational institutions. They help the prevention and education of health, especially in the area of mental hygiene. The World Health Organization defined in 1946: „Health is a state of complete physical, mental, social well-being and not merely the absence of disease or infirmity.” Kindergarten and school social support activities must be provided by family and child welfare centers in all educational institutions in Hungary since September of 2018.

The school social worker operates in the following three forms:

- individual help, consulting
- group activities (social group work)
- community activities, for example parent education in workshops

Hypothesis: The social workers are not prepared for sexual education, but they study about it with pleasure. **Method:** document analysis, interview of school social workers and a good practice of sex education in school social work. The study contains the opportunities of individual consulting and group activities.

Results: Advanced training in sex education is required, because school social workers are not sufficiently prepared on this subject.

Conclusion: The school social work is a great opportunity in sex education. If the school social workers can give the knowledge of sexual health and relationship, it can result in more informed students in the future.

Karácsony Ilona Hajnalka – Jagodicsné Szóke Szilvia

KISGYERMEKNEVELŐK MUNKAKÖRÉBŐL EREDŐ MEGTERHELÉSEK KÖVETKEZMÉNYE AZ EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTRA ÉS NEGATÍV HATÁSAINAK KIVÉDÉSÉT SEGÍTŐ ERŐFORRÁSOK VIZSGÁLATA

Kulcsszavak: kisgyermeknevelők; izom-csontrendszer; fájdalom; támogatottság; reziliencia; munkakörből eredő megterhelés

Kutatásunk a kisgyermeknevelők szomatikus egészségi állapotának, a munkavégzésük-ből eredő észlelt megterheléseknek felmérése irányult, illetve a munkakörből fakadó kedvezőtlen hatásokat csökkentő erőforrások megismerésére.

A kisgyermeknevelői feladatkör nagyon összetett, a professzionális végzett munka során a kisgyermeknevelő szellemileg, fizikailag és lelkileg is ad magából. A pedagógusok egészségi állapotára irányuló kutatások és felmérések többnyire általános és középiskolai tanárok között történtek, azonban egyre inkább figyelembe kerülnek az óvodapedagógusok is. A kisgyermeknevelői hivatást 2016 óta sorolják a pedagógushivatások közé; az ő egészségi állapotukkal kapcsolatban elenyésző számú publikáció született.

Kvantitatív, keresztmetszeti kutatásunkra 2020-ban online szakmaspecifikus felületen került sor. A nem véletlenszerű, kényelmi mintavétel során heti 40 órában dolgozó kisgyermeknevelőket szólítottunk meg ($n=279$). Adatgyűjtésünk standard és saját készítésű kérdésekkel valósult meg. Statisztikai elemzésünkhöz korrelációs számítást, khi négyzet próbát, t-tesztet, Anova-próbát használtunk ($p \leq 0,05$).

A kisgyermeknevelők (életkor $M=38,48$ év, munkaév $M=11,75$) 56,27%-a rendelkezett felsőfokú végzettséggel, akiknek mindennapjai során a gyakori helyzetváltoztató mozgásformák és a nagyobb tömegű emelések mozgásszervi problémák emelkedésével jártak együtt ($p < 0,05$). A napi nagyobb tömegű emelések a pszichés jóllét állapotát is kedvezőtlenül befolyásolták ($p < 0,05$). Vizsgálatunk rámutatott arra is, hogy az izom- és csontrendszerben fellépő panaszok (nyak 18,13%, váll 16,96%, derék 31,53%, térd 21,43%, boka-lábfaj 18,18%), amelyeket naponta éreztek a kisgyermeknevelők, a munkaévek előrehaladtával is elkísérték őket, és azok erősödése is fennállt ($p < 0,05$). Ezen a fájdalomak átlagosan 32,53%-ban voltak összefüggésbe hozhatók a munkafeladatokkal. A munkakörből eredő jelentősebb megterhelést az SNI-s gyermekek nevelésgondozása, illetve a dokumentáció vezetése jelentette. A pályakezdő kisgyermeknevelőknél nem eredményezett megterhelést az egyedi nevelési helyzetek kezelése ($p > 0,05$). A magasabb társas támogatás ($p < 0,05$), a változó helyzetekhez való nagyobb mértékű alkalmazkodás ($p < 0,05$) csökkentette a munkakörből eredő észlelt megterhelés mértékét.

A kisgyermeknevelők a napi munkavégzésük során erős fizikai terhelésnek vannak kitéve, amit a munkaévek számának növekedésével párhuzamosan csont- és izomrendszeri panaszok emelkedő száma is jelzett. A munkahelyi egészségfejlesztésre és a szervezetfejlesztésre a jövőben kiemelt figyelmet kell fordítani, melyek kedvezően befolyásolhatják a kisgyermeknevelők egészségi állapota mellett a szervezeti klímát is, ezáltal a munkavégzés hatékonyságát.

Oláh Katalin

A TANTERMEN KÍVÜLI DIGITÁLIS OKTATÁS (TKDO) DEVALVÁLÓ TÉNYEZŐI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MOTIVÁCIÓRA, A MOTIVÁCIÓHIÁNYRA

Kulcsszavak: tantermen kívüli digitális oktatás (TKDO); motiváció

Gyenge motiváció-menedzsment, az oktatásban használt informatikai eszközök negatív hatása, a digitális infrastrukturális háttér különbözőségeiből eredő egyenlőtlenségek, hátrányok. Az elmúlt időszak nemzetközi kutatásai e három területet jelölték meg, a digitális oktatás legmarkánsabban jelen lévő korlátozó tényezőiként, gyenge pontjaként.

A pandémiás helyzet kialakulása óta számos kutató figyelme az oktatásban végbe menő digitális átalakulásra, annak rövid és hosszú távú adaptív változásaira fókuszál. A nevelés-oktatás valamennyi területén tevékenykedő szakember erőfeszítéseket tesz egy olyan digitális átalakulás érdekében, amely megfelel a jelenlegi helyzet elvárásainak, és a folyamatban részt vevő aktorok igényeinek. A helyzetre adott gyors válaszreakciók, az ágazat elképesztő ütemű fejlődése olykor alapjaiban kérdőjelezi meg azokat a rendszereket és struktúrákat (pl.: mérés-értékelés, tanulás-szervezési formák), amelyekre a hagyományos edukáció bázisa épül, másrésztől megerősíti azok – mások – szükségességét (pl.: megerősítés, motiváció, szervezeti kultúra), vagy éppen kiemeli jelentőségüket (pl.: pedagógus jelenléte, kortárs csoport).

A mintavételi stratégiáját tekintve lehetőséget kihasználó integrált modell megvalósítása, olyan adaptált adatgyűjtési eszközök és módszerek alkalmazásával megvalósult kutatás, mely a tantermen kívüli digitális oktatás (TKDO) motivációs aspektusaira fókuszál. Egy adott intézményen belül tárja fel a már említett nemzetközi tanulmányok által determinált rizikófaktorokat, megjeleníti a pedagógusok reflexióit és a problémákra adott válaszreakciókat, mint az alkalmazandó stratégiák és taktikák kialakításának fundamentumát.

Ugyanakkor – jelen kutatás – egy kombinált kutatásmetodológiai paradigmán alapuló (Mixed Methods), szisztematikus perspektív triangulációra törekvő, átfogó vizsgálat egyes fázisainak pilotja, mely a pedagógusok stratégiai tudatossági skáláját hivatott meghatározni, a tanári motivációstratégia (TMS) multiperspektivikus vizsgálatának segítségével.

Szederkényi Éva – Klein Ágnes

AZ EPALE PLATFORM DIGITÁLIS TANULÁSI KÖZÖSSÉGE KVANTITATÍV MÉRÉSEK TÜKRÉBEN

Kulcsszavak: egyéni kompetenciafejlesztés; tanulóközösség; digitális kompetenciák

Az EPALE (<https://epale.ec.europa.eu/en>) a felnőttoktatásban részt vevő szakemberek, többek között felnőttoktatók és trénerok, gyakorlati és elméleti kutatók, valamint szakpolitikai döntéshozók európai, többnyelvű, nyílt közössége. Ez a nyílt közösség egyben azt is jelenti, hogy blogbejegyzéseken, fórumokon, a partnerkereső eszközön a tagok országhatárokon átívelő együttműködésekkel találjanak, és egyben maguk is egy digitális tanulási közösség részeseivé válnak, hiszen a platformtartalom egyre nagyobb részét maguk a tagok adják majd hozzá.

A PTE Humán Fejlesztési és Művelődéstudományi Intézet Felnőttképzési és Képességfejlesztési Tanszékének hallgatóival 2019/2020-ban az EPALE – a felnőttkori tanulás elektronikus európai platformjának – segítségével megkezdett vizsgálódás a 2020/2021-es év új irányait mutatja be az előadás, melynek keretében az elektronikus tanulástámogatási rendszer tesztelésének legfrissebb eredményeiről számolunk be az alábbi hipotézisek alapján:

- Fejlesztette-e digitális kompetenciáit a platform?
- Hatékony volt-e ez EPALE gyakorlatban az elektronikus tudástámogatás folyamata (blogkészítés, kommentelés stb.)?
- Talált-e munkájához/tanulmányokhoz kapcsolódóan hasznos tartalmat ad a szakmai csoport(ok)?

2019/2020-as tanévben végzett kvantitatív mérések, melyet 2020/2021-ben a világjárvány hatására új szempontokkal kiegészítve megismételtük. Kísérletet teszünk az adatok összehasonlítására, és javaslattal élünk az EPALE Magyarország platform szerkesztősege felé.

Kutatásunk megfigyelése szerint azok a felhasználók, akik ismerik és tanulásra használják az EPALE oldalt, idővel szerkesztővé is válnak – mutatva azt a hatalmas potenciált, amely a felnőttkori tanulás digitális támogatottságában rejlik. Azok, akik részt vesznek az oldal szerkesztésében, nyitottabbak az EPALE-hoz hasonló tudásmegosztó oldalak felé, és ezáltal részesei válnak egy olyan tanulóközösségnek, mely nemcsak digitális kompetenciáit, de a közösségi tanulást és az együttműködés kompetenciáit is fejlesztik.

Nagyné Árgány Brigitta – Végh-Lengyel Erika

„MIT SZÁLLÍT AZ AUTÓ...” TANDALOK RENESZÁNSZA A 21. SZÁZADBAN

Kulcsszavak: zenei nevelés; tandal; gyermekzene online

Az online munkarendre való áttéréssel nagyon sok olyan, ingyenesen elérhető, gyermekeknek szóló zenei tartalom vált a világhálón elérhetővé, ahol gyerekekkel foglalkozó szakemberek mindenáron valami hasznos tudnivalót szerettek volna átadni – énekelve. Bár az óvodai zenei nevelésre jellemző a művészi értékre való törekvés, mégis, például e digitális tartalmak során láthatóvá vált, hogy az elvek sok esetben csupán a dokumentumokban fogalmazódnak meg, és intézménye válogatja, hogy a gyakorlatban az igényesség hol és milyen mértékben jelenik meg a gyermekekkel foglalkozó pedagógusok körében.

Mindebből kiindulva kutatásunk célja, hogy forráselemzések segítségével feltárjuk a tandal mint műfaj történeti alakulását, részletesen bemutatva létrejöttének okait, kitérve arra, hogy milyen módon volt jelen a zenei nevelés területén ez a műfaj a múltban, milyen tulajdonsága az, ami miatt háttérbe szorult, és mi lehet az oka annak, hogy manapság újra nagy népszerűségnek örvend.

Elméleti megközelítésünk a műfaj típusainak, funkcióinak történeti megközelítéséből kiindulva (Mészáros, 1998), majd az óvodai zenei nevelést meghatározó kodályi elvek vonatkozó elemeit kiemelve jut el a digitális kompetenciáig (DQ), mely az új technológia felelős és hatékony használatát feltételezi – jelen esetben elsősorban a felnőttől.

Vizsgálatunk során (a művészi érték keresésének igényével) a 21. század népszerű tandalainak részletes szakmai elemzését végeztük el (szöveg, hangsúlyok, dallam, hangsor, hangterjedelem, ritmika stb.), melynek eredményeképpen kirajzolódtak századunk tandalainak jellemző jegyei és típusai (a *Hűtő* daltól a *Kézmosó* dalokig). A feltárt tendenciák okán több javaslattal is élünk, melyek komplex módon alkalmasak lehetnek a létező és elterjedt jelenség visszaszorítására.

Eredményeink tükrében egyrészt felvázolható az a társadalmi környezet, mely életre hívta és élteti e dalokat, másrészt hangsúlyozandó és felértékelődik a pedagógusképzés és a gyakorló pedagógusok szerepe, felelőssége és egyfajta küldetése abban, hogy az óvodáskorú gyermekek zenei ízlésvilágát alakítsák, illetve felülírják.

Előadók

Név; E-mail; Intézmény

Ábrahám Gréta; gretabraham00@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

Ács Marianna; acs.marianna@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Aidana Smagul; asmagul160894@gmail.com; Eötvös Loránd Tudományegyetem, Doctoral school of Linguistics

Aknai Dóra Orsolya; doraorsolya@gmail.com; IKT MasterMinds Kutatócsoport

Andl Helga; andl.helga@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Angeli Csenge; angelicsenge@gmail.com; Eszterházy Károly Egyetem

Antal Károly; antal.karoly@uni-eszterhazy.hu; Eszterházy Károly Egyetem

Apró Anna; apro.anna@uni-eszterhazy.hu; Eszterházy Károly Egyetem

Arany-Nagy Zsuzsanna; aranynagyzsuzsanna@gmail.com; Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Irodalomtudományi Doktori Iskola

Ardai Evelyn; evelynardai@gmail.com; Eötvös Loránd Tudományegyetem

Balaton Katalin; katabalaton@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

Bánfai Bálint; balint.banfai@etk.pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Bánfai-Csonka Henrietta; henrietta.csonka@etk.pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Bartal Orsolya; bartal.orsolya01@gmail.com; Dunaújvárosi Egyetem

Bencéné Fekete Anikó Andrea; bencene.fekete.aniko.andrea@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Beregi Erika; efberegi@uni-miskolc.hu; Miskolci Egyetem Egészségügyi Kar

Berencsi Andrea; berencsi.andrea@barczy.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Bertalan Péter Tamás; drbertalanp@gmail.com; Károli Gáspár Református Egyetem-VERITAS Intézet és Levéltár

Betlehem József; betlehem@etk.pte.hu; Pécsi Tudományegyetem

Bognár Mária; bognar.maria.2020@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola

Borbély Csaba; borbely.csaba@uni-mate.hu; Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem

Borsos Éva; bborsoseva@gmail.com; Újvidéki Egyetem

Csikósné Maczó Edit; maczo.edit@gmail.com; Dunaújvárosi Egyetem

Csima Melinda; petone.csima.melinda@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Csorba-Simon Eszter; cs.simon.eszter@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Dancsházy-Nagy Ágnes; dancsyagi@gmail.com; Pécsi Kodály Zoltán Kollégium

De Van Vo; vvde@agu.edu.vn; University of Szeged

Derzsi-Horváth Martina; horvath.martina06@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Deutsch Krisztina; krisztina.deutsch@etk.pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Dezső Renáta Anna; dezso.renata@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Dinnyés Katalin Julianna; dinnyes.kato@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

Dudás Dominika; dudasdominika77@gmail.com; Csongrád-Csanád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Makói Tagintézménye

Édes Csilla; edescsilla@gmail.com; Eszterházy Károly Egyetem

Emri Zsuzsanna; emri.zsuzsa@gmail.com; Eszterházy Károly Egyetem

Endrődi-Kolip Heléna; koliphelena77@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

F. Lassú Zsuzsa; f.lassu.zsuzsa@tok.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem

Fehér Péter; feherp1@t-online.hu; IKT MasterMinds Kutatócsoport

Fehérné Szabó Tímea; fehertimi@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Fináncz Judit; financz.judit@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Fitria Arifiyanti; fitria.arifiyanti@edu.u-szeged.hu; University of Szeged

Fodor Richárd; fodor.richard.ppke@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem, Oktatás és Társadalom neveléstudományi Doktori Iskola

Földi Fanni; foldi.fanni@edu.u-szeged.hu; Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

Fűrész-Mayernik Melinda; f.mayernik.m@gmail.com; Pannon Egyetem

Gelencsérné Bakó Márta; gelencserne.bako.marta@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Gerlang Vivien; gerlang.vivien@gmail.com; Eötvös Loránd Tudományegyetem

Góra-Szüllő Regina; gszregi@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Györe Géza; gyoregeza57@gmail.com; Pannon Egyetem

Hajdicsné Varga Katalin; hajvarka@gmail.com

Hámoriné Skultéty Dóra Anna; skultety.dora@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola

Hegedűs Renáta Ildikó; hegedusrenataildiko@gmail.com; Eszterházy Károly Egyetem

Hegedűs Roland; hegedusroland1989@gmail.com; Debreceni Egyetem Gyermekevelési és Gyógypedagógiai Kar

Horváth Mariann; horvath.mariann@btk.ppke.hu; Pázmány Péter Katolikus Egyetem; Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Hosszu Tímea; meggyestimea@gmail.com; Szegedi Tudományegyetem

Hubai Katalin; catuska@gmail.com; Eötvös Loránd Tudományegyetem

Jagodicsné Szőke Szilvia ; szokeszilvi69@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Szombathelyi Képzési Központ

Józsa Krisztián; jokrisz@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet; Szegedi Tudományegyetem

József István; dr.jozsef.istvan@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Jurkinya Mihályné; ottilia.jurkinya@gmail.com; Budapest IX. Kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium

Karácsony Ilona Hajnalka; karacsony.ilona.h@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Karikó Sándor; karikosandor7@gmail.com; Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógiai Kar

Kasik László; kasik@edpsy.u-szeged.hu; Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet

Kelemen Márta; markelemen@yahoo.com; Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógiai Kar

Kiss Dávid; davidkiss.szada@gmail.com; Eszterházy Károly Egyetem

Kiszl Péter; kizsl.peter@btk.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Klein Ágnes; klein.agnes@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem

Kóger Yvetta; yvetta.koger@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola

Kolacsek Sándor; kolacsek.sandor@dunaferriskola.hu; Dunaújvárosi Szakképzési Centrum

Koltai Zsuzsa; koltai.zsuzsa@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Kontra József; kontra.jozsef@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Kopházi-Molnár Erzsébet; kophazi-molnar.erszebet@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Kós Katalin; kos.katalin@uni-eszterhazy.hu; Eszterházy Károly Egyetem

Kovács Anita; ancsi688@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Kovács Edina; kovacs.edina@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola

Kovács Katalin; kovacs.katalin@ppk.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Kőműves Zsolt; komuves.zsolt.Sandor@uni-mate.hu; Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem

Krupa Mónika; krupamoni@gmail.com; Szegedi Tudományegyetem

Kubinger-Pillmann Judit; judit.pillmann@gmail.com; Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Kvaszingerne Prantner Csilla; kvaszingerne.prantner.csilla@uni-eszterhazy.hu; Eszterházy Károly Egyetem

Laki Tamásné; rampa@rampa.eu; RAMPA Alapítvány

Lantos Tünde; tunde.lantos@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Lénárd Sándor; lenard.sandor@ppk.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem

Masa Andrea; masaa@etszk.u-szeged.hu; Pécsi Tudományegyetem

Mátyus Anna; matyusanna96@gmail.com; Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógiai Kar

Merkei Attila; amerkei@freemail.hu; Fáy András Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium, Pécel

Mészáros Virág; meszarosvirag72@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola

Mihálka Mária; mihalkamaria@gmail.com; Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógiai Kar

Mikó Alexandra; miko.alexandra@ppk.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem

Molnár Ákos; akiboy1992@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar

Molnár Anita; molnar.anita@nye.hu; Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

Molnár László; molnar@gamma.ttk.pte.hu; Pécsi Tudományegyetem

Molnár-Kovács Zsófia; kovacs.zsofia@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem BTK Bölcsészettudományi Kar

Mrázik Julianna; mrazik.julianna@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem

Nagy György; nagy.gyorgy@unithe.hu; Eszterházy Károly Egyetem Comenius Campus

Nagy Mónika Zita; nagy.monika.zita@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Nagyné Árgány Brigitta; arganyb@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Nang Kham Thi; nangkhamthi.khamthi@gmail.com; University of Szeged

Németh Dóra Katalin; nmthdr@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola

Nyáriné Fenyvesi Katalin; nyarinefenyvesikatalin@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Nyerges Izabella; nyergesizabella79@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Oláh Katalin; katalin.olah76@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Rodrigues de Oliveira Olney; olneyr3@gmail.com; University of Szeged - Doctoral School of Education

Páli Annamária; annamaris23@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Pápai Petra; petra.papai97@gmail.com; Szegedi Tudományegyetem

Papp Beáta; noyz.narcos@freemail.hu

Papp Gabriella; papp.gabriella@barczi.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Pásztor Attila; attila.pasztor@edu.u-szeged.hu; MTA-SZTE Képességfejlődés Kutatócsoport

Pásztor Enikő; pasztor.eniko@uni-sopron.hu; Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Patyi Gábor; patyi.gabor@uni-sopron.hu; Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Pékné Sinkó Csenge; sinko.csenge@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Perák Nóra; peraknora@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Pereszlenyi Anna; an.pereszlenyi@gmail.com; Eötvös Loránd Tudományegyetem

Perge Anna; efkppanni@uni-miskolc.hu; Miskolci Egyetem Egészségügyi Kar

Perlusz Andrea; perlusz.andrea@barczi.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Pete József; pete.jozsef72@gmail.com; Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma és Kollégiuma

Pető Zsuzsanna; peto.zsuzsa@kezenfogva.hu; Kézenfogva Alapítvány

Pichner Dóra; dora.pichner@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

Pintér Ákos; pinter.akos@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Preisendörfer Tímea; titmi.p@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

Prisztóka Gyöngyvér; gyongy@gamma.ttk.pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar

Pusztafalvi Henriette; pusztafalviheni@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Roszik Dóra; dora.roszik@gmail.com; Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

Rozs Petra; p3truu@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Sándor-Schmidt Barbara; schmidt.barbara136@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

Sárközi István; sarkozi.istvan@mlsz.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Georgikon Campus Testnevelési és Sportközpont

Sebestyén Edmond; sebestyen@edu.u-szeged.hu; Szegedi Tudományegyetem

Sebestyén Krisztina; kriszti.se@gmail.com; Nyíregyházi Egyetem

Selen Subasi; subasi.selen@edu.u-szeged.hu; University of Szeged, department of educational sciences

Simonyi Gabriella; fekete.gabriella@gmail.com; Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

Soeharto Soeharto; soeharto.soeharto@edu.u-szeged.hu; University of Szeged

Steklács János; steklacs.janos@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet

Stephen Amukune; amukune.stephen@edu.u-szeged.hu; University of Szeged, Institute of Education Science

Stromájer Gábor Pál; gabor.stromajer@freemail.hu; Pécsi Tudományegyetem

Stromájer-Rácz Tímea; timea.stromajer-racz@etk.pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar

Stummer Krisztina; krisztinastummer@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

Szakálos Sziringa; szirimiri@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

Szalay Krisztina; sz.krisztina@digikabel.hu; Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus

Szalay Luca; luca.szalay@ttk.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem

Szántóné Tóth Hajnalka; szantone.toth.hajnalka@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Szederkényi Éva; szederkenyi.eva@pte.hu; Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

Szerb György; szerb.gyorgy@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szigeti Mónika; borka76@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem

Szili Katalin; szili.katalin@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Szombathelyiné Nyitrai Ágnes Anikó; nyitrai.agnes4@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Szontagh Pál Iván; szontagh.pal@kre.hu; Károli Gáspár Református Egyetem

Tarkó Klára; tarko.klara@szte.hu; Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógiai Kar

Tódor Imre; imretodor@gmail.com; Sapientia EMTE

Tóth Mónika; toth.monika.kezenfogva@gmail.com; Kézenfogva Alapítvány

Tóth Zoltán; tothzoltandr@gmail.com; MTA-ELTE Kutatásalapú Kémiatanítás Kutatócsoport, Debreceni Egyetem

Tóth-Szerecz Ágnes; szerecz.agnes@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Tőkési Károly; tokesi@atomki.hu; Atommagkutató Intézet

Tuba Máté; mate.tuba@gmail.com; Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar

Tudlik Csilla; csillatudlik@gmail.com; Eszterházy Károly Egyetem

Vajda Ildikó; vajda.ildiko@nye.hu; Nyíregyházi Egyetem

Vámos Tibor; vamous.tibor@barczy.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Vass Livia; livivass@gamma.ttk.pte.hu; University of Pécs Education and Society Doctoral School of Education

Végh- Lengyel Erika; erus86@gmail.com; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Velics Gabriella; velics.gabriella@ppk.elte.hu; Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar

Vörös Klára; voros.klara@uni-mate.hu; Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

Yong Liu; yongl0513@gmail.com; University of Szeged, Doctoral School of Education

Zala Márton Viktor; martonzala@gmail.com; Eötvös Loránd Tudományegyetem

Zalay Szabolcs; zalaysz@gmail.com; Pécsi Leőwey Klára Gimnázium

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
Neveléstudományi Intézet

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE